

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก
และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

นางสาวกชพร ลิขิตมาศกุล

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0987-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEDIA EXPOSURE TO CORRUPTION PROBLEM. PEOPLE'S KNOWLEDGE,
AWARENESS AND THEIR PERCEIVED CREDIBILITY TO THE NATIONAL
COUNTER CORRUPTION COMMISSION (NCCC.)

MISS Kodchaporn Likitmaskul

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0987-9

กขพร ลิขิตมาศกุล : การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) (MEDIA EXPOSURE TO CORRUPTION PROBLEM. PEOPLE'S KNOWLEDGE, AWARENESS AND THEIR PERCEIVED CREDIBILITY TO THE NATIONAL COUNTER CORRUPTION COMMISSION) (NCCC.) อ.ที่ปรึกษา : รศ. พัทธนี เขยจรรรยา, 305หน้า ISBN 974-03-0987-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 420 คนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง และมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนมีความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในระดับสูงส่วนความรู้และความเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุและระดับการศึกษา ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน ผู้ที่มีอาชีพและรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์, แผ่นพับ/ใบปลิว, สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากโทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, สมาชิกในครอบครัว, เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
6. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
7. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
8. ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... 2544..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385064628 : Major Development Communication

KEY WORD : Media Exposure, Knowledge, Awareness, Credibility, Corruption

KODCHAPORN LIKITMASKUL : MEDIA EXPOSURE TO CORRUPTION PROBLEM, PEOPLE'S KNOWLEDGE, AWARENESS AND THEIR PERCEIVED CREDIBILITY TO THE NATIONAL COUNTER CORRUPTION COMMISSION (NCCC.) THESIS ADVISER : ASSOC. PROF. PATCHANEE CHEYJUNYA, 305pp. ISBN 974-03-0987-9.

The purposes of this research was to study media exposure to corruption problem and to examine the correlation among media exposure, knowledge, awareness and perceived credibility among Bangkok metropolis residents. Questionnaires were used to collect the data from a total of 420 samples. Frequency, percentage, mean, t-test, One-way ANOVA and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient were employed for the analysis of the data. SPSS for Windows program was used for data processing.

The results were as a follows :

1. Most people were exposed to the problem of corruption on mass media at the moderate level and on interpersonal and specialized media at the low level. Their knowledge and credibility were also at the moderate level, but their awareness are at the high level.
2. Residents different in sex were exposed to interpersonal media differently. Those different in age and education were exposed to mass and interpersonal media differently. Residents different in occupation and income were exposed to mass, interpersonal and specialized media differently.
3. Exposure to corruption problem on newspaper, leaflet, family members and college or classmate positively correlated with their knowledge of corruption problem and the performance of the National Counter Corruption Commission.
4. Exposure to corruption problem on television, newspaper, family members, college or classmate and the officers of the National Counter Corruption Commission positively correlated with their awareness regarding corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission.
5. Exposure to corruption problem on leaflet positively correlated with their credibility regarding content of the corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission. However, Exposure on corruption problem on officers negatively correlated with their credibility regarding content of the corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission.
6. Knowledge positively correlated with their awareness regarding corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission.
7. Knowledge positively correlated with their credibility regarding content of the corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission.
8. Awareness positively correlated with their credibility regarding content of the corruption problem and the importance of the National Counter Corruption Commission.

Department.....Public Relations.....

Student's Signature.....

Field of Study...Development Communication....

Adviser's Signature.....

Academic year.....2544.....

Co-adviser's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์พัชนี เชยจรรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ สตะเวทิน ซึ่งกรุณาสละเวลาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะด้านต่างๆอันเป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการวิจัยอย่างละเอียด

ขอขอบคุณเพื่อนนิเทศศาสตร์พัฒนาการทุกคนที่เป็นแรงใจให้กันและกันตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบคุณแอน, อ้อ, เป้ ที่คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาตลอดการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจยิ่ง ขอขอบคุณพี่มิ่ง พี่เหม่ม พี่สาวที่แสนดี สำหรับน้ำใจอันประเสริฐที่ได้อนุเคราะห์แหล่งความรู้นอกชั้นเรียนแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษาโดยมิหวั่น ขอขอบคุณยู๋, โอ้, เบิร์ด, แป๊ะ, ตู๋ย, ฝนสำหรับมิตรภาพและความห่วงใยที่มีให้กันเสมอมา ซึ่งทำให้การเรียนตลอด 2 ปีที่ผ่านมาของผู้วิจัยมีคุณค่าและมีความหมายยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคุณคุณวิวัฒน์ วรรณวสินที่เป็นจุดเริ่มของโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาอันมีเกียรติแห่งนี้ อีกทั้งยังคอยรับฟังปัญหา ตักเตือน คอยเช็ดน้ำตาให้ในยามท้อใจ และ อดทนกับความเคร่งเครียดจากการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้ผู้วิจัยซาบซึ้งใจในความปรารถนาดีที่มีให้อย่างเสมอมา และจะไม่มีวันลืมเลือน

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมชีวิต (ไล้, ม้อด, กุ้ง) สำหรับความจริงใจและความเอื้ออาทรที่มีให้อย่างไม่เสื่อมคลาย คอยช่วยเหลือ ปลอดภัย และให้คำปรึกษาในทุกเรื่องที่ผ่านมาในชีวิต จนทำให้ผู้เขียนรู้สึกภาคภูมิใจในความโชคดีที่ได้มีโอกาสพบเจอและผูกพันกับเพื่อนที่แสนดีเหล่านี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณมารดาผู้เป็นที่รักยิ่ง ที่เป็นทั้งแรงบันดาลใจและกำลังใจอันยิ่งใหญ่ของการศึกษาตั้งแต่เด็กจนโต ตลอดจนให้โอกาสและการสนับสนุนทางการศึกษาอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าความสำเร็จและอนาคตที่ดีของลูกนั้นจะต้องแลกมาด้วยความอดทนจากการทำงานที่ยากลำบาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอมอบวิทยานิพนธ์นี้เป็นรางวัลแห่งความสำเร็จแก่มารดา ผู้เป็นทั้งพ่อและแม่ที่คอยชี้แนะให้กำลังใจให้ลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหา จนผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษาและมีชีวิตที่สดใสเช่นนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
ปัญหำนำการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรของผู้รับสาร.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก.....	47
แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อถือ.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	83

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่		
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	99
	ประชากรในการวิจัย.....	99
	กลุ่มตัวอย่าง.....	99
	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	99
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	102
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	104
	การทดสอบเครื่องมือ.....	104
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูล.....	105
	เกณฑ์การให้คะแนน.....	105
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
4	ผลการวิจัย.....	111
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา.....	112
	1. ข้อมูลลักษณะทางประชากร.....	112
	2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน.....	117
	3. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	135
	4. ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	138
	5. ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ.....	142
	ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน.....	145

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	180
	สรุปผลการวิจัย.....	182
	อภิปรายผลการวิจัย.....	193
	ข้อเสนอแนะ.....	218
	รายการอ้างอิง.....	223
	ภาคผนวก ก.....	233
	ภาคผนวก ข.....	246
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	305

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่างๆของความน่าเชื่อถือตามแนวคิดของ Aristotle, Hovland and Associates..... 55
2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมิติของความน่าเชื่อถือ กับมาตราวัดของ Andersen.... 56
3	แสดงสิ่งบ่งชี้มิติของความน่าเชื่อถือตามแนวทางวิจัยของ Andersen เปรียบเทียบกับ มิติต่างๆของความน่าเชื่อถือตามแนวคิดของ Aristotle, Hovland and Associates... 57
4	เปรียบเทียบแนวคิดของ Berlo and Associates Aristotle, Hovland and Associates และ Andersen เกี่ยวกับมิติต่างๆของความน่าเชื่อถือ..... 58
5	แสดงมิติความน่าเชื่อถือ กับมาตราวัดของ Berlo and Associates..... 58
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ..... 110
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ..... 111
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา..... 112
9	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ..... 113
10	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้..... 114
11	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ข่าวสารทั่วไปจากสื่อแต่ละประเภท..... 115
12	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน..... 117
13	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ..... 119
14	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล..... 120
15	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน..... 122
16	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ..... 123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล.....	124
18	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสาร.....	125
19	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน.....	127
20	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ.....	129
21	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ.....	131
22	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนข้อของความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.....	133
23	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.....	135
24	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนข้อของความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของป.ป.ช.....	136
25	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของป.ป.ช.....	139
26	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนข้อความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช.....	140
27	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อป.ป.ช.....	142
28	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ จำแนกตามเพศ.....	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
41	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช..... 169
42	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล กับความตระหนักต่อ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช..... 171
43	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล กับความเชื่อถือต่อ เนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อ ป.ป.ช..... 173
44	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันและต่อความสำคัญของป.ป.ช..... 175
45	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการ ทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช..... 176
46	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันและต่อความสำคัญป.ป.ช.กับ ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช..... 177

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการประเมินภาพรวมของการพัฒนาในระยะ 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นบทเรียนที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ เป็นผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ปี พ.ศ. 2545-2549 มีความพิเศษขึ้นในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่ปรับเปลี่ยนทิศทางโดยการอาศัยวิกฤตหรือจุดอ่อนของการพัฒนาที่ผ่านมา อาทิเช่น การที่ระบบบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และราชการยังเป็นศูนย์รวมอำนาจและขาดประสิทธิภาพ ระบบกฎหมายล้าสมัยและปรับไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมจนนำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศนั้นคือการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นทั้งในภาค ราชการทุกระดับและแม้แต่ในภาคธุรกิจเอกชน มาผนวกเข้ากับจุดแข็งหรือปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นกับประเทศซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้นั้นคือ การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางรากฐานให้เกิดการปฏิรูปที่สำคัญทั้งทางสังคม การเมือง การบริหารภาครัฐ และการกระจายอำนาจ ตลอดจนการที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สื่อต่างๆมีเสรีภาพมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเอื้อต่อการเติบโตของประชาธิปไตย การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 มี ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขของธรรมาภิบาล เนื่องจากธรรมาภิบาลหรือระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญสูงสุดที่ต้องเร่งดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านของการปฏิรูปในปัจจุบัน เพื่อให้การพัฒนาทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาสังคม การพัฒนาคุณภาพคน ตลอดจนการพัฒนาการเมืองสามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลหรือระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เนื่องจากเป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่ผลักดันแนวความคิดนี้ให้กับประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ อาทิ ประเทศไทย ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือที่องค์การหรือสถาบันนั้นให้กับประเทศผู้ได้รับความช่วยเหลือไปเกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของแนวความคิดนี้ จะเป็นการมุ่งเน้นไปที่ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) การมีส่วนร่วม (Participation) การยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) การเสมอ

ภาคเท่าเทียม (Equality) ประสิทธิภาพการบริหารงาน (Efficiency) ซึ่งหากพิจารณากันดีอยู่แล้ว ประเด็นต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ขาดอยู่มากในประเทศกำลังพัฒนาทำให้เกิดปัญหาคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง (ปธาน สุวรรณมงคล , 2542) ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา และหากไม่มีการแก้ไขอย่างเป็นระบบและจริงจังก็จะเป็นไซตรอนที่อุดรั้งประเทศไทยให้ติดอยู่ในวังวนของวิกฤตต่อไป

ความจริงแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันมีมานานแล้วและเกิดขึ้นทุกดินแดน ทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะประเทศไทยมีหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยที่มีการทุจริตเกิดขึ้นในระบบราชการ โดยมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ เริ่มตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475 และด้วยผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการมาเป็นกระทรวง ทบวง กรมในสมัยรัชกาลที่5 ทำให้ประชาชนต้องพึ่งพาอาศัยบริการจากทางราชการมากขึ้น การติดต่อกับทางราชการมีทั้งการแจ้งเกิด แจ้งตาย การจดทะเบียนสมรส การขอเอกสารเกี่ยวกับที่ดิน การจดทะเบียนเพื่อประกอบอาชีพและวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งการเก็บภาษี ล้วนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปซึ่งจะต้องอาศัยบริการจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการทั้งสิ้น ยิ่งงานส่วนใดมีผู้มาขอใช้บริการมาก เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะมีบทบาทและความสำคัญ แต่ประสิทธิภาพในการให้บริการและระบบงานไม่ได้พัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความเร่งด่วนและเทคโนโลยี การเรียกร้องสินบนในรูปของค่าน้ำร้อนน้ำชาเพื่อให้ได้รับบริการที่รวดเร็วจึงเกิดขึ้นโดยทั่วไปในระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับต่ำที่สัมผัสโดยตรงกับประชาชนและตกค้างมาถึงปัจจุบัน ทั้งนี้รวมทั้งการเบียดบังเงินภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เรียกเก็บอีกด้วย

ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา การใช้จ่ายเงินงบประมาณได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีทั้งโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปาและระบบการชลประทาน รวมทั้งการพัฒนาชุมชนและอาชีพของราษฎร ผู้มีบทบาทในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับกลางและระดับสูง การคอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดจ้าง นับตั้งแต่การออกแบบ การประกวดราคา การตรวจรับ รวมทั้งค่าคอมมิชชั่นจึงเกิดขึ้นมากมายในหมู่ข้าราชการระดับกลางและระดับสูงเพิ่มเติมจากค่าน้ำร้อนน้ำชาที่ยังคงมีอยู่เป็นปกติในบางส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการระดับต่ำ

นับแต่ปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา การคอร์รัปชันในหมู่นักการเมืองเริ่มแผ่ขยายมากขึ้น เมื่อมีการใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มปรากฏชัดจากกรณีที่เรียกกันว่า “โรคร้อยเอ็ด” ซึ่งเป็นการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด

ร้อยเอ็ดในปีพ.ศ.2524 โดยกล่าวขานกันว่ามีการใช้เงินซื้อเสียงนับสิบล้านบาท หลังจากนั้นการซื้อเสียงในการเลือกตั้งก็ระบาดไปทั่วมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมายดังกล่าว และหากจะเป็นรัฐมนตรีก็ยิ่งต้องเสียเงินเพิ่มอีกจะโดยบำรุงพรรคหรืออะไรก็ตามแต่ ทำให้มีการมองหาช่องทางที่จะหาเงินมาชดเชยกับที่เคยต้องเสียไป ประกอบกับในช่วงหลัง คือนับตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมาได้มีการใช้จ่ายเงินในโครงการใหญ่มูลค่านับหมื่นล้านบาท การคอร์รัปชันจึงเกิดขึ้นมากในบางส่วนของนักการเมืองทั่วไปและนักการเมืองระดับสูงที่เข้ามาบริหารประเทศ ในขณะเดียวกันนี้เองคอร์รัปชันยังได้ลุกลามเข้าไปในภาคเอกชน โดยเฉพาะสถาบันการเงินต่างๆโดยเป็นการใช้อำนาจของระดับผู้บริหารแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพรรคพวกจนเกิดปัญหาหนี้เสีย ปัญหาสภาพคล่อง จนเกิดการล่มสลายของสถาบันการเงินทั้งที่เป็นบริษัทและธนาคารขึ้นอย่างมากมายในช่วงปีพ.ศ.2539-2542 (ประสิทธิ์ ดำรงชัย , 2543)

จะเห็นได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้กลายเป็นปัญหาระดับชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศอย่างใหญ่หลวงจนบุคคลในแวดวงต่างๆของสังคมได้ออกมาแสดงความเห็นต่าง ดังที่นาย อานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวไว้ในงานสัมมนาว่าด้วยเรื่อง "สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต" เมื่อวันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2543 ว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาร้ายแรงที่สุดของสังคมไทยในปัจจุบัน รากเหง้าของการคอร์รัปชันได้แผ่ขยายและฝังลึกไปสู่สังคมทุกภูมิภาค บ่มเพาะและเพิ่มพูนทั้งปัญหาการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ผลการสำรวจของสำนักงาน ก.พ. พบว่าบริษัทถึง 96.4 เปอร์เซ็นต์ เคยให้ค่าน้ำร้อนน้ำชาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่เกือบทุกคนครัวเรือนต้องจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งสิ้น (เนชั่นสุดสัปดาห์ , 2543 : 36)

สุขุม นวพันธ์ และ ชัยชนะ อิงคะวัต (2543) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันไว้ในบทความเรื่อง "การคอร์รัปชัน...สิ่งเลวร้ายในสังคมไทยที่จะต้องช่วยกันแก้ไข" ว่า ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยดูจะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางวัตถุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเจริญที่มุ่งพัฒนาทางวัตถุแต่ขาดความมั่นคงทางจริยธรรม ส่งผลให้เกิดการเชิดชูเงินตรา จนกลายเป็นค่านิยมผิดๆที่อยู่เหนือความมั่งคั่งของคุณธรรมและค่านิยมที่เคยเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยแต่เดิมมา

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2541) ได้ศึกษา การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย พบว่าการรั่วไหลของเงินรายได้รัฐเกิดจากปัญหาการคอร์รัปชัน นักธุรกิจโกงภาษีโดยการปลอมแปลงเอกสาร การแสดงข้อมูลหลักฐานเท็จ การคอร์รัปชันดังกล่าวทำกันอย่างเป็นขบวนการและตรวจสอบยาก บางหน่วยงานยอมรับว่าการรับเงินใต้โต๊ะเป็นประเพณีไปแล้ว แสดงให้เห็นชัดเจนถึงค่านิยมที่เปลี่ยนไปอย่างน่าเป็นห่วงยิ่งนักในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับวาทนะของนายอานันท์

บันยารชุน ที่กล่าวถึงค่านิยมที่บกพร่องของคนไทยไว้อย่างชัดเจนว่า “คนไทยส่วนมากหลงอำนาจ หลงเงิน คนไหนไม่โกงกิน กลับบอกว่าคนนั้นโง่ คนไหนโกงกินชั่วราษฎรบังหลวง รู้กันอยู่ทั่วไป กลับได้รับการนิยม ได้รับการนับถือ ได้รับตำแหน่ง” (ชิตชัย วรรณสถิตย์ , 2543)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างเพียงบางส่วนที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมสังคมที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันอันเสมือนมะเร็งร้ายที่คอยกัดกินสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทยนี้ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ตัวเลขของการใช้อำนาจรัฐบังหลวงหรือคอร์รัปชันในปี พ.ศ. 2543 เพียงปีเดียวนั้นมีจำนวนสูงถึง 200,000 ล้านบาท (อัศวิน จินตกานนท์, 2544 : 58) ซึ่งถ้าหากมีการนำเงิน 200,000 ล้านบาทที่สูญไปโดยไม่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศโดยรวมมาเข้าระบบให้ถูกต้องแล้ว ประเทศไทยก็คงจะไม่ได้อยู่ในสภาพประเทศที่มีสภาวะวิกฤตทุกด้านเช่นนี้

สำหรับความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมานานแล้ว ที่มองเห็นเป็นรูปธรรมได้แก่การจัดตั้งองค์กรขึ้น เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ค.ต.ง.) ในปี พ.ศ.2476 เพื่อตรวจสอบการรับ-จ่ายเงินของทางราชการ คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ในปี พ.ศ. 2492 กรมตรวจราชการแผ่นดิน ในปี พ.ศ.2496 คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติ เกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ป.) ในปี พ.ศ. 2515 และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการในปีพ.ศ.2517 นอกจากนี้รัฐบาลแต่ละคณะที่เข้ามาบริหารประเทศ นับตั้งแต่คณะของจอมพล ป.พิบูลสงครามในปี พ.ศ.2481 เป็นต้นมา ต่างก็มีการแถลงนโยบายในการเข้ามาบริหารประเทศว่า จะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งผลักดันให้มีองค์กรต่างๆขึ้นในแต่ละยุคสมัยดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น (ประสิทธิ์ ดำรงชัย , 2543)

แม้ว่าที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะป้องกันและแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาอย่างต่อเนื่อง แต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม การเมือง เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและซับซ้อน ประกอบกับการพัฒนาของภาคธุรกิจที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้รูปแบบและเครือข่ายของการทุจริตปรับเปลี่ยนโฉมหน้าอย่างรวดเร็วเป็นเงาตามตัวและมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เป็นทวีคูณ เป็นผลให้ระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งวางกรอบไว้ในอดีตยากที่จะก้าวทันได้ กลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในโลกยุคปัจจุบันจึงต้องมีกติกาใหม่ และมีโครงสร้างที่เป็นอิสระ ยากต่อการแทรกแซงของกลุ่มผลประโยชน์ กลไกกติกาต่างๆต้องสามารถดำเนินการประสานกันอย่างเป็นระบบเพื่อประสิทธิภาพในการต้านภัยทุจริตคอร์รัปชันโดยรวม (อรพินท์ ส孚ไชคชัย และคณะ , 2543)

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ถือได้ว่าเป็นแกนหลักในการวางกรอบกติกาและกลไกสำคัญอันใหม่ที่ฉายประกายความหวังต่อความรู้สึกของคนไทยว่า การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยคงทำได้ยากขึ้นและคงสามารถสกัดกั้นบุคคลที่ไม่บริสุทธิ์ โปร่งใสจากการใช้อำนาจอธิปไตยได้บ้าง โดยในรัฐธรรมนูญได้วางกลไกที่เป็นสาระสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการใช้อำนาจโดยมิชอบไว้อย่างมีระบบและทันสมัยทันการณ์กับรูปแบบและเครือข่ายการทุจริตในยุคโลกาภิวัตน์

หลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้จนถึงปัจจุบันได้มีองค์กรต่างๆที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารโดยให้ความรับผิดชอบโดยตรงต่อวุฒิสภาและประชาชนเกิดขึ้นมากมาย หนึ่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยและทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความโปร่งใสปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ก็คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือที่เรียกกันย่อๆว่า ป.ป.ช. นั้นเป็นองค์กรอิสระองค์กรใหม่ที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ที่มีเจตนารมณ์ให้การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างหน่วยตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตที่กระทำโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมักเป็นผู้มีอิทธิพลสามารถหลีกเลี่ยงการตรวจสอบได้ เนื่องจากบ่อยครั้งที่สังคมยังตั้งข้อสงสัยในหลายกรณีที่มีการตรวจสอบเอาผิดกับข้าราชการระดับสูงและนักการเมือง ซึ่งมีบทสรุปจบลงที่เป็นการหาใบเสร็จการทุจริตมายืนยันไม่ได้

ป.ป.ช. ในฐานะกลไกเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่และภารกิจหลักที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวม 3 ด้าน คือ ภารกิจด้านป้องกันการทุจริต ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต และภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

1. ภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต

ด้านตัวระบบ

เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอสู่คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ด้านตัวบุคคล

การเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริง

การไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อส่งเรื่องให้วุฒิสภาคัดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง คือ ผู้บริหารระดับอธิบดีขึ้นไป ซึ่งถูกกล่าวหาว่าทุจริตและร่ำรวยผิดปกติออกจากตำแหน่ง

การไต่สวนวินิจฉัย

การไต่สวนวินิจฉัยผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐว่าทุจริตและร่ำรวยผิดปกติเพื่อดำเนินการทางวินัย อาญาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

นอกจากนั้นคณะกรรมการป.ป.ช. ยังมีอำนาจสอบสวนในคดีซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 โดยมีอำนาจและฐานะเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและผู้ว่าราชการจังหวัดในกระบวนการสั่งคดีของพนักงานอัยการ

3. ภารกิจด้านตรวจสอบทรัพย์สิน

ตรวจสอบความถูกต้อง และความมีอยู่จริง ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเข้ารับตำแหน่ง พันตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว 1 ปี กรณีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน ต้องตรวจสอบทุก 3 ปี หรือ 5 ปี

หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่น ยื่นเท็จ หรือปกปิด ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเพื่อให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี

เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐจงใจยื่นเท็จ หรือปกปิด ต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเวลา 5 ปี รวมทั้งมีโทษทางอาญา

นอกจากนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 และการดำเนินการที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย (วิรัตน์ วัฒนศิริธรรม , 2543)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีการจัดตั้ง ป.ป.ช. ขึ้นเพื่อเป็นจุดเริ่มของความพยายามที่จะแก้ไข ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันแล้วก็ตาม แต่ในสายตาของต่างชาติหรือองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย องค์กรสหประชาชาติ และเอสแคป ก็ยังเห็นว่าการ คอร์รัปชันในประเทศไทยนั้นอยู่ในแนวหน้าของโลก (อัศวิน จินตกานนท์ , 2544) ดังจะเห็นได้จาก ข่าวสารทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยที่มีให้เห็นกันอยู่ ประกอบกับผลการจัดลำดับความโปร่งใส ผลสำรวจดัชนีการรับรู้เรื่องคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) ซึ่งจัดโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International - TI) ปรากฏว่า เกณฑ์ความโปร่งใสของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2538-2543 เบลลงในแต่ละปี หรือไม่ก็ไม่สามารถไต่ไปสู่ระดับที่แสดงให้เห็นว่ามีภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่ดีขึ้นเลย

ตาราง : ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทย (พ.ศ. 2538-2543)

ปี	CPI	ค่าความ เบี่ยงเบน	จำนวนสำนักโพลล์ และสถาบัน (แหล่ง ข้อมูล)	อันดับที่	จำนวน ประเทศที่ทำการสำรวจ
2538	2.79	1.69	7	34	41
2539	3.33	1.24	10	37	54
2540	3.06	0.14	6	39	52
2541	3.00	0.70	11	61	85
2542	3.20	0.70	12	68	98
2543	3.20	0.60	11	60	90

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จากตารางแสดงให้เห็นว่า แม้จะมีกลไกแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และการบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแล้วก็ตาม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็มิได้ลดลงแต่อย่างใด จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

มีผู้กล่าวไว้ว่า คอร์รัปชันเป็นอาชญากรรมชั้นสูง หรืออาชญากรรมประเภทผู้ดี (White Collar Crime) (นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล, 2529) ดังนั้นผู้กระทำการคอร์รัปชันจึงเป็นอาชญากร

และถือว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคม ทฤษฎีหนึ่งที่ถูกกล่าวได้นำมาอธิบายข้อสังเกตนี้ก็คือ ทฤษฎีแห่งกลไกการควบคุมซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายทั้งพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายและพฤติกรรมเบี่ยงเบน กลไกในการควบคุมนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ระบบการควบคุมภายใน และระบบการควบคุมภายนอก โดยยึดสมมติฐานไว้ว่า ระบบการควบคุมภายใน อันได้แก่ จิตใจที่เข้มแข็ง ย่อมป้องกันการเกิดอาชญากรรมได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมจึงต้องพัฒนาจิตใจคนและสถาบันสังคมให้เข้มแข็ง (ประสิทธิ์ ดำรงชัย , 2543)

จะเห็นได้ว่าการจะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้นจะต้องนำองค์ประกอบทุกส่วนของสังคมมาร่วมกันสร้างพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบติดตามการใช้อำนาจรัฐ และการทุจริตคอร์รัปชันอย่างแท้จริง ซึ่งการวางกฎ กติกาหรือกลไกต่างๆ ในรูปขององค์การตรวจสอบนั้นอาจช่วยคลี่คลายได้ในระดับหนึ่ง แต่ความสัมฤทธิ์ผลในการขจัดปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างหมดสิ้นนั้นขึ้นอยู่กับว่าสาธารณชนมีการรับรู้ มีความตื่นตัว มีข้อมูล มีกลไกในการเข้าถึงกฎหมายและมีความนิยมที่เชื่อต่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชันอย่างไร ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่จะรับมือกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ และการที่ประชาชนจะมีการรับรู้ มีข้อมูล มีความตื่นตัวในการร่วมกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้นั้น การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน การแสวงหาข่าวสารเพื่อประชาชน ตลอดจนการทำให้สังคมโดยรวมตระหนักว่าสังคมของเรากำลังเผชิญอะไรอยู่ จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ความสำเร็จของการแก้ปัญหาคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากประชาชนไม่มีความเชื่อถือในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้สื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการอบรอมกล่อมเกลางานทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวกลางที่สามารถถ่ายทอดความคิดเห็น ข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆ ไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง จึงเป็นกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังปัญหาคอร์รัปชันอีกกลไกหนึ่งของสังคมที่สำคัญในอันที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อปัญหาและสภาพการณ์ปัจจุบันพร้อมทั้งกระตุ้นเตือน ปรับเปลี่ยนค่านิยม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกการรับรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหากปัญหาคอร์รัปชันยังถูกเพิกเฉย ยังไม่ได้รับการแก้ไข

นอกจากเหนือจากสื่อมวลชนที่สามารถผลักดันให้สังคมเข้มแข็งพอที่จะสร้างพลังร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชันแล้ว การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งการติดต่อโดยตรง หรือการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในสังคมก็เป็นช่องทางหนึ่งของการสื่อสารที่สำคัญ ในอันที่จะสร้างอิทธิ

พลทาง ความคิด ความสำนึก ทศนคติ และความเชื่อผ่านทางการชักจูงโน้มน้าวใจในลักษณะของการสื่อสารโดยตรงแบบตัวต่อตัว

ด้วยความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่เป็นพื้นฐานในการรู้เท่าทันสถานการณ์ และเป็นบ่อเกิดของค่านิยมสังคมที่พึงปรารถนาซึ่งเอื้อต่อขจัดการคอร์รัปชันได้ในระยะยาว การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ซึ่งมีทั้งข่าวสารทั่วไปและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน กับความรู้ ความตระหนัก ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่นำเสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพื่อที่จะได้ทราบว่าประชาชนมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือไม่ อย่างไร มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) หรือไม่ อย่างไร มีความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)หรือไม่ อย่างไร จนท้ายที่สุดประชาชนมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือไม่ ถ้ามี อยู่ในขั้นใด อย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่และชักจูงให้ประชาชนมีความรู้เท่าทัน และมีความตระหนักสำนึกเกี่ยวกับภัยของการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป อันจะทำให้สังคมและประชาธิปไตยเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยาวนาน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันระหว่างผู้ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน กับความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
9. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ปัญหานำการวิจัย

1. ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างไร
2. ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอย่างไร
3. ประชาชนมีความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอย่างไร
4. ประชาชนมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอย่างไร
5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะแตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษาหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นเป้าหมายหลัก เนื่องจากพื้นที่กรุงเทพมหานครประกอบด้วยประชากรที่มีคุณลักษณะหลากหลาย จึงเป็นศูนย์รวมความคิดจากบุคคลต่างสาขาอาชีพ ต่างทัศนคติ ต่างความสนใจและต่างสภาวะแวดล้อม รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของสื่อมวลชนและข้อมูลข่าวสารหลายประเภทให้ประชาชนมีโอกาสได้เลือกใช้
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง และเริ่มมีบทบาทในสังคม เช่นมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นกลุ่มนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีพลังและอำนาจต่อรองในสังคม เป็นต้น

นิยามศัพท์ในการวิจัย

1. **ลักษณะทางประชากร** หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
2. **การเปิดรับข่าวสาร** หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข้อมูลและข่าวต่างๆเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ นอกจากนี้การเปิดรับยังพิจารณาถึงลักษณะเนื้อหาข้อมูลที่เปิดรับจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจด้วย
3. **สื่อมวลชน** หมายถึง โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์อันประกอบด้วย หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
4. **สื่อบุคคล** หมายถึง เจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, เจ้าหน้าที่ทางราชการ, ผู้บังคับบัญชา/ครูอาจารย์, เพื่อนบ้าน, เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง
5. **สื่อเฉพาะกิจ** หมายถึง แผ่นพับ สติกเกอร์ โปสเตอร์ คู่มือ ป้ายประกาศ ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่และส่งเสริมความรู้เท่าทัน และความเข้าใจในปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่ประชาชน
6. **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)** หมายถึง องค์การที่ตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมีเจตนารมณ์ให้ ป.ป.ช.มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบและปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน
7. **การทุจริตคอร์รัปชัน** หมายถึง การกระทำทุกลักษณะที่เป็นไปโดยมิชอบหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในหน้าที่ หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของการรับสินบน รีดไถ คำน้ำร้อนน้ำชาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจากประชาชนเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองในการกระทำ

การหรือละเว้นการดำเนินการ หรือรูปแบบของการเบียดบังทรัพย์สินของรัฐที่จะใช้ดำเนินการ เพื่อประโยชน์สาธารณะมาเป็นของตนเองในทางมิชอบ

8. **ความรู้** หมายถึง การที่ประชาชนสามารถรู้เรื่องราว จดจำและระลึกถึงประเด็นเกี่ยวกับข่าวสาร ข้อเท็จจริง ตลอดจนสภาพปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โดยในที่นี้จะศึกษาความรู้ใน 2 ประเด็นคือ

- ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

9. **ความตระหนัก** หมายถึง การที่ประชาชนรับรู้ ชุกคิด หรือรู้สึกสำนึกได้ถึงบางสิ่งบางอย่างของเหตุการณ์และประสบการณ์ ซึ่งความตระหนักนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีสิ่งเร้าไปกระตุ้น

โดยในที่นี้จะศึกษาความตระหนัก 2 ประเภท คือ

- ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- ความตระหนักต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

10. **ความเชื่อถือ** หมายถึง สิ่ง que แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเชื่อถือที่มีต่อองค์กร หมายถึง ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร โดยที่ผู้รับสารนั้นประเมินเอาจากความรู้สึกเชื่อถืออันมีต่อผู้ส่งสารในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ดังนั้น ความเชื่อถือต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงขึ้นอยู่กับความรู้สึกยอมรับของผู้รับสารเป็นสำคัญ

โดยในที่นี้จะศึกษาความเชื่อถือใน 2 ประเด็น คือ

- ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- ความเชื่อถือต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

11. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสังคมไทย อันจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้ ความตระหนักในความสำคัญของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งเกิดความเชื่อถือต่อองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันจนนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในที่สุด

2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านประชากรและพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อันจะทำให้เกิดความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือต่อ องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการผลิตข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้สอดคล้องกับคุณลักษณะทางประชากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อองค์กรที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่1 ทฤษฎีและแนวคิดด้านการสื่อสาร ได้แก่ ทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการสื่อสาร, แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ , แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร, แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร ,แนวคิดเกี่ยวกับความรู้, แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก และแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อถือ

ส่วนที่2 แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะกล่าวถึง ความหมายของการคอร์รัปชัน, ปัญหาและความรุนแรงของการทุจริตคอร์รัปชัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน (ป.ป.ช)

ส่วนที่3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการสื่อสาร

มนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสื่อสารจึงเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้สึก ประสบการณ์จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีรูปแบบลักษณะของการถ่ายทอดที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสื่อสารนั้นๆ

จึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม การสื่อสารจึงเป็นพื้นฐานของการติดต่อกับมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเท่าใด และประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น (ปรมะสตะเวทิน, 2535 : 8)

ความหมายของการสื่อสาร

จอร์จ เกร็บบเนอร์ (George Gerbner, 1984) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กันในสภาพแวดล้อมทางสังคมเฉพาะ

เอเวอร์เร็ด เอ็ม โรเจอร์ และเอฟ ฟลอยด์ ชูเมคเกอร์ (Everett M. Rogers and F. Floyd Shoemaker) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการซึ่งสารถูกส่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร (David K. Berlo, 1960 : 40 - 70) สอดคล้องกับที่ ชาร์ล อี ออสกู๊ด (Charles E. Osgood) กล่าวว่า ในความหมายโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งคือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่อฝ่ายหนึ่ง คือผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมระหว่างสองฝ่าย (David K. Berlo, 1960 : 40-70) เช่นเดียวกับปรมาจารย์ตะวันตกที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อ (ปรมาจารย์ตะวันตก, 2535 : 7)

ชแรมม์ (Schramm, 1973) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารว่า เมื่อไรก็ตามที่เราทำการศึกษาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร เมื่อนั้นก็หมายความว่าเรากำลังศึกษาถึงคนซึ่งมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน รวมทั้งเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่างๆ เป็นองค์กร เป็นสังคม และมีอิทธิพลต่อกันและกัน รวมทั้งมีการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงสู่กันและกัน

ดังนั้น การติดต่อสื่อสารก็คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันในข่าวสารหรือเรื่องราว (Message) กับผู้อื่น หรือในระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ผู้ให้ก็คือผู้ที่ทำการสื่อสาร (Sender) ซึ่งเป็นผู้ส่งสัญญาณหรือสื่อสารไปยังผู้รับ (Receiver) โดยผ่านทางช่องทางการสื่อสารต่างๆ (Channel) เพื่อให้สารไปถึงผู้รับสารได้

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538) ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือ การสื่อความเข้าใจหรือสื่อความหมาย ได้แก่ การถ่ายทอดความคิดเห็นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างมวลชน

ศิริชัย ศิริกายะ (2520) อธิบายว่า การสื่อสารเป็นสิ่งนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง คือเมื่อใดก็ตามที่คนเริ่มทำการสื่อสารกับบุคคลอื่น การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นไม่มากนัก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนการกระทำของคน ดังนั้น การที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือส่งข่าวสารไปยังผู้อื่นนั้น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสื่อสาร การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์ได้ใช้วิธีการต่างๆ ติดต่อกับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะบอกข่าวสาร ข้อมูล ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน และที่สำคัญคือเพื่อชักจูงให้เกิดพฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารต้องการ

พีชนี่ เชนเจอร์ยา และคณะ (2533 :10) สรุปว่า การสื่อสารของมนุษย์เกิดขึ้นโดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป แต่การสื่อสารจะดำเนินไปได้ต่อเมื่อผู้รับสารและผู้ส่งสารอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ร่วมกันหรือมีขอบข่ายของประสบการณ์ (Field of Experience) บางส่วนร่วมกัน จึงจะเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ (Symbol) ที่ใช้ร่วมกัน

การสื่อสารจึงมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการมีปฏิริยาของมนุษย์ มนุษย์เราสามารถศึกษาว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง เมื่อมีการกระทำทางการสื่อสาร หรือในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และในองค์ประกอบเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดังนั้นทฤษฎีทางการสื่อสาร จะช่วยทำหน้าที่เป็นตัวเปรียบเทียบเทียบกับสิ่งที่กำลังศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้แจ่มชัดขึ้น เพราะจะสามารถลดความเป็นนามธรรมให้น้อยลง

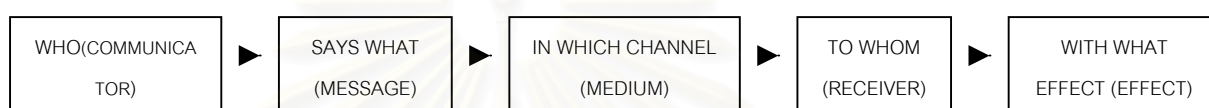
องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและกัน มีหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ต้องกระทำร่วมกัน องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารได้แก่

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสาร หรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น แล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร โดยผู้รับสารอาจเป็นบุคคลคนหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ บทบาทของผู้ส่งสารมีอยู่ 3 ประการ คือ เลือกสรรความหมายที่จะใช้สำหรับการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสสารนั้นออกไป
2. สาร (Message) หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร อาจเป็นความคิด (Idea) หรือเรื่องราวใดๆ ที่ส่งผ่านไปตามสื่อได้ สารอาจเป็นข้อความ คำพูด รูปภาพ หรือกริยาท่าทางก็ได้
3. ช่องทางสำหรับส่งสาร หรือ สื่อ (Channel of Media) เป็นสิ่งที่จะนำสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ในการศึกษาเกี่ยวกับ “สื่อ” โดยทั่วไปมักจะแบ่งสื่อออกเป็นสามประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่สารส่งไปถึง ผู้รับสารอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายคน หรือกลุ่มคนก็ได้ บทบาทของผู้รับสารมีอยู่ด้วยกันสามประการ คือ รับสาร ถอดรหัสจากสารเพื่อให้ได้ความหมาย และได้ตอบสนองความหมาย บทบาททั้งสามนี้อาจทำได้โดยบุคคลเพียงคนเดียว

องค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งคือปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) องค์ประกอบนี้ในบางครั้งอาจมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับระบบของการสื่อสารแต่ละประเภท ปฏิกริยาย้อนกลับประกอบด้วยสารหรือพฤติกรรมที่ผู้ได้รับสารแสดงออกเพื่อให้ผู้ส่งสารได้ทราบถึงผลของสารที่ผู้ส่งได้ส่งไปให้ผู้รับ ปฏิกริยาย้อนกลับเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับสาร นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่แสดงว่าการสื่อสารนั้นเกิดผลหรือไม่ และประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ฮาโรลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell, 1971 : 84) ได้อธิบายความหมายของการสื่อสารโดยใช้แบบจำลอง ซึ่งเป็นการศึกษาปฏิกริยาระหว่างผู้ส่งสาร ผู้รับสาร เนื้อหาข่าวสาร ชนิดของสื่อที่ใช้ และผลอันเกิดจากการกระทำโดยการสื่อสารไว้ดังนี้

แบบจำลองการสื่อสารของ Harold D. Lasswell

WHO คือ ผู้ที่กำหนดและควบคุมเนื้อหาข่าวสาร ในการวิจัยนี้ หมายถึง หน่วยงาน/สถาบันที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งได้แก่ ผู้นำประเทศ รัฐบาลและฝ่ายการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชน หน่วยงานตรวจสอบการทุจริต เช่น ป.ป.ช. ตลอดจนประชาชนทั่วไป

WHAT คือ เรื่องหรือเนื้อหาสาระของเรื่องที่ถูกสื่อสารออกไป ซึ่งในการวิจัยนี้คือข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และข่าวสารเกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

CHANNEL คือ ตัวกลางของสื่อที่ข่าวสารส่งผ่านไปยังผู้รับ ซึ่งในการวิจัยนี้คือสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

WHOM คือ ผู้รับสาร ซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึงประชาชนในกรุงเทพมหานคร

EFFECT คือ สิ่งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการสื่อสาร ซึ่งในการวิจัยนี้ คือ ความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

แนวคิดด้านการสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชน หมายถึง การที่ผู้ส่งสารส่งข่าวผ่านสื่อมวลชนไปยังผู้รับจำนวนมากได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว กระบวนการสื่อสารมวลชนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ องค์การสื่อมวลชน ในฐานะผู้ส่งสาร, มวลชน ในฐานะผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนมิได้

อยู่โดดเดี่ยว แต่จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งกลุ่มสังคมเหล่านั้นมักจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนเสมอ ซึ่งช่องทางในการถ่ายทอดข่าวสาร หรือสื่อมวลชนนั้น สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ , สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์

บทบาทของสื่อมวลชนต่อสังคม

เนื่องจากการสื่อสารมวลชน เป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสาร (สถาบันต่าง ๆ เช่น รัฐบาล หรือ สถาบันบรรษัทขนาดใหญ่) กับผู้รับสาร (ประชาชน) จำนวนมาก จึงทำให้สื่อมวลชนกลายเป็นสถาบันที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงมากในสังคมปัจจุบัน การขาดความเข้าใจในสื่อมวลชน ก็จะทำให้ขาดความเข้าใจถึงสังคมในแก่นแท้ เพราะสื่อมวลชนเป็นภาพสะท้อนของสังคมได้อย่างแจ่มชัด ยิ่งกว่านั้น หากปราศจากสื่อมวลชนแล้ว ก็เสมือนหนึ่งสังคมที่ขาดความมีชีวิต ขาดความเคลื่อนไหว

หน้าที่และภารกิจของสื่อมวลชน

หน้าที่และภารกิจของสื่อมวลชนที่สำคัญได้แก่

1. การสอดส่องแจ้งข้อเท็จจริงให้กับสังคม (Surveillance) โดยการรายงานข่าวและการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้น แจ้งให้ประชาชนทราบ การนำเสนอข่าวจะต้องเป็นสารสนเทศ หรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์หรือแหล่งข่าว มิใช่เกิดจากการตีความ และสอดใส่ค่านิยมส่วนตัวของสื่อมวลชน
2. การวิพากษ์วิจารณ์สังคม (Correlation) การวิพากษ์วิจารณ์เป็นผลพวงจากการให้คุณค่าของข่าวที่เกิดขึ้นภายในสังคม การวิจารณ์จึงไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นการแปลความหมายจากเนื้อหาของข่าวที่เกิดขึ้น ดังนั้นการวิพากษ์วิจารณ์จึงเป็นการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ของข่าวนั้น ๆ กับทัศนคติของผู้เขียนเพื่อสนองต่อสภาพแวดล้อม หรือบรรยากาศของสังคมในขณะนั้น ๆ งานของสื่อมวลชนในเชิงนี้ จึงมีลักษณะเป็นการนำเสนอเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารคล้อยตามสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อหวังผลให้เกิดความสอดคล้องทางความคิด และเอกภาพทางสังคม ในการนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า
3. การถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Heritage) สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้แก่ผู้รับสารได้ทั้งโดยทางตรง (การศึกษา) และทางอ้อม (การเรียนรู้) มรดกสังคมที่ผ่านสื่อมวลชนสะท้อนถึงวัฒนธรรมของสังคม และประสบการณ์ส่วนบุคคลของนักสื่อมวลชน การถ่ายทอดมรดกทางสังคมของสื่อมวลชนจึงแทรกอยู่ทั่วไปโดยตรง และแทรกอยู่ระหว่างบรรทัดในการนำเสนอของ

สื่อมวลชน การย้อนกลับไปศึกษางานของสื่อมวลชนในอดีต ย่อมทำให้เห็นประวัติศาสตร์ทางความคิดของสังคมในยุคต่าง ๆ ได้เสมอ

4. กิจกรรมบันเทิง (Entertainment) เดิมลาสเวลล์ (Lasswell, 1948) ได้ชี้ให้เห็นว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนมี 3 ประการข้างต้น แต่ชาร์ล อาร์ไรท์ (Charles R. Wright, 1975) ได้เพิ่มเติมภารกิจของสื่อมวลชนอีกประการหนึ่ง คือ การนำเสนอกิจกรรมบันเทิง หลายคนย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อมวลชนทุกแขนง มักนำเสนอด้านบันเทิงมากกว่าด้านอื่น ๆ ยิ่งในปัจจุบันแล้ว การเปิดรับสื่อมวลชนของบุคคลส่วนใหญ่ ก็เพื่อแสวงหาความบันเทิงให้กับตนเอง หรือมิฉะนั้น ก็เพื่อต้องการทราบความเคลื่อนไหวของกิจกรรมบันเทิง (สุรพงษ์ ใสธนะเสถียร, 2533)

หน้าที่และภารกิจของสื่อมวลชน ดังกล่าว เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ในแง่ที่ว่า การที่สื่อมวลชนจะเสนอข่าวสารต่างๆไปยังประชาชนนั้น จะต้องเป็นไปตามหน้าที่หรือภารกิจที่เหมาะสม นั่นคือ ไม่เสนอข่าวสารอย่างไร้ขอบเขต ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลเชิงลบหรือเกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือสังคมโดยรวมตามมา หากแต่สื่อมวลชนควรจะแสดงบทบาทหรือภารกิจที่สนับสนุนให้สังคมเป็นสังคมที่โปร่งใส ปลอดจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน โดยการเป็นกำลังในการสร้างความรู้ เป็นตัวช่วยให้สังคมมีพลังในด้านต่าง ๆ อาทิ การทำให้คนในสังคมรู้ว่าอะไรเกิดขึ้นในสังคม การบอกเบื้องลึกเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น การชี้ช่องแก่ประชาชนให้รู้ทางเลือก เพื่อให้เห็นทางออกของการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการใช้สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนที่มาจากหลายอาชีพ มีพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย ข่าวสารต่างๆ ที่มาจากสื่อมวลชนจึงควรเป็นไปอย่างเหมาะสม และเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ประกอบกับเป็นเรื่องขององค์การอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างกว้างขวาง การเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน จึงน่าจะสามารถถ่ายทอดให้น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบรายการ หรือรูปแบบการนำเสนอ เพราะเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งของสื่อมวลชนที่จะต้องเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ โดยการกระตุ้นเตือนผ่านการนำเสนอข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนัก ความเชื่อถือ และนำไปสู่การร่วมกันตรวจสอบและกำจัดพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน ให้สังคมไทยเป็นสังคมที่พึงประสงค์สืบไป

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน

สื่อมวลชนแต่ละประเภท อาจมีผลต่อสังคมในระดับต่าง ๆ กัน เช่น ในสหรัฐอเมริกาสื่อที่มีอิทธิพลหรือผลสูงสุดในสังคม ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวิทยุ

ในระดับกลาง ได้แก่ หนังสือ และภาพยนตร์ สื่อทั้งสองประเภทนี้เคยมีอิทธิพลมากในประเทศดังกล่าวในอดีต แต่ปัจจุบันมิได้มีอิทธิพลสูงเท่าเก่า ส่วนในระดับที่มีอิทธิพลน้อยได้แก่ สื่อต่าง ๆ ที่เหลืออยู่ อาทิ แผ่นประกาศ จดหมายเวียน และอื่น ๆ

ในการเปรียบเทียบสื่อประเภทต่าง ๆ จะเห็นว่าสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์เหนือกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ในบางลักษณะ แต่ก็ด้อยกว่าในบางลักษณะเช่นกัน จากการศึกษาของ ชรามม์ (Schramm, 1972) พบว่ายิ่งคนมีการศึกษามากเท่าใดก็มีแนวโน้มที่จะสนใจสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นเท่านั้น ขณะเดียวกันการศึกษาของ โรเจอร์ (Roger, 1978) พบว่า ถ้าคนถูกจำกัดให้เลือกรับสื่อใดสื่อหนึ่ง โทรทัศน์จะเป็นสื่อที่คนต้องการมากที่สุด และเห็นว่าเป็นสื่อที่น่าเชื่อถือที่สุด (พีชนี เชยจรรยา และคณะ, แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ , 2538)

ในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ผู้ส่งสาร (Source)
2. สาร (Message)
3. สื่อ (Media)
4. ผู้รับสาร (Receiver)

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ มีส่วนสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการสื่อสารที่จะทำให้ผู้รับสาร เกิดความตระหนัก มีทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารตั้งใจ

สื่อ (Media) คือ พาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (เสถียร เชยประทับ 2528)

- สื่อมวลชน (Mass Media)
- สื่อบุคคล (Personal Media)

1. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่สามารถจะเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารที่มีจำนวนมาก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจายได้อย่างรวดเร็ว เป็นการแพร่กระจายข่าวสาร ซึ่งสื่อมวลชนของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

คุณลักษณะของสื่อมวลชน คือ

1. สามารถเข้าถึงผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว
2. สามารถให้ความรู้และข่าวสารได้ดี
3. สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนาได้

โจเซฟ ที. แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper, 1960) กล่าวถึงอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนต่อบุคคลในสังคมว่า เป็นเพียงแรงเสริมในกระบวนการโน้มน้าวใจต่อความคิดเห็น หรือทัศนคติที่มีอยู่แล้ว สื่อสารมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคคล จึงต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสื่อสารร่วมด้วย จึงจะมีอิทธิพลต่อบุคคลได้ ซึ่งได้แก่ อุบัตินิสัย บรรทัดฐานของกลุ่ม กระบวนการเลือกรับสาร การเผยแพร่ข่าวสารโดยบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็น ระบบการปกครอง และระบบสื่อสารมวลชน

อิทธิพลของสื่อมวลชน

โจเซฟ ที. แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2533 : 142) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของประชาชน ไว้ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชกรนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่

1.1 ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติ ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชนก็จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมเหล่านั้นติดตัวมาด้วย

1.2 การเลือกรับของผู้รับสาร (Selective Process) ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่ไม่สอดคล้องหรือที่ขัดแย้งกับความคิดเห็น และความสนใจของตน ประชาชนจะพยายามตีความสารตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนที่มีอยู่เดิม และจะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

1.3 อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ข่าวสารจากสื่อมวลชนอาจไม่ได้ไปถึงประชาชนทั่วไปในทันที แต่จะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ซึ่งผู้นำความคิดเห็นมักจะเป็นคนที่ได้รับความเชื่อถือเลื่อมใส และไว้วางใจจากประชาชนทั่วไป จึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น และการตัดสินใจของประชาชน

1.4 ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economics Aspects) การดำเนินธุรกิจด้านสื่อมวลชนในสังคมเสรีนิยม ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันได้โดยเสรีต่างฝ่ายต่างเสนอความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป และประชาชนก็มีเสรีภาพในการที่จะเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ และตัดสินใจว่าจะเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

2. อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชน เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น คือ สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ ค่านิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอ หรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน แต่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว หากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติ และค่านิยมให้เกิดแก่ประชาชนได้ในกรณีทีบุคคลนั้น ๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสมมิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใด หรือในระยะเวลายาวขึ้น

บอลล์-โรคิช และเดอเฟลอร์ (Ball-Rokeach, S.J. and DeFleur, M.L. 1976 : 3-21 อ้างถึงในไพลิน ศศิธนากรแก้ว : 19-20) กล่าวว่า การสื่อสารมวลชนที่จะมีผลต่อผู้รับสารหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของตัวแปร 3 ตัว คือ ระบบสื่อมวลชน ผู้รับสาร และระบบสังคม การที่ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และการกระทำของผู้รับสารเมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับความพึ่งพา (Dependency) ของผู้รับสารที่มีต่อสารจากสื่อมวลชน

นอกจากนั้น เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1966) ยังได้กล่าวถึงตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับสารและเกิดผลโดยตรงในทันที แต่มีปัจจัยบางอย่างที่

เกี่ยวข้องกับผู้รับสารแต่ละคน เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารนั้น ทำให้เกิดผลไม่เหมือนกันหรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ทฤษฎีที่สำคัญของเดอเฟลอร์เกี่ยวกับเรื่องนี้มีด้วยกัน 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (The Individual Differences Theory) เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนนั้น มีความแตกต่างกันในทางจิตวิทยา เช่น ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อ ทำให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวสารหรือตีความหมายจากข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลมีดังนี้

- มนุษย์เรามีความแตกต่างกันมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล
- ความแตกต่างนี้ มีบางส่วนมาจากลักษณะทางชีวภาพหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้
- มนุษย์ซึ่งถูกชูปเลี้ยงภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป
- การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป

ความแตกต่างดังกล่าวนี้ ได้กลายเป็นสภาวะเงื่อนไข (Conditioning) ที่กำหนดการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน

2. ทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคม (The Social Categories Theory) ทฤษฎีนี้ได้อธิบายว่า บุคคลที่มีคุณลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน เช่น เพศ อายุ รายได้ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม การศึกษา ศาสนา ภูมิภาค ฯลฯ จะมีพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น การเปิดรับสื่อ ความพึงพอใจในสื่อ และถึงแม้ว่าในสังคมสมัยใหม่ ผู้รับสารจะมีคุณลักษณะหลากหลายแตกต่างกันมากมาย แต่ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้รับสารที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ลักษณะทางกลุ่มสังคม จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคล (พัชนี เชยจรรยา และคณะ, แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ : 2538)

3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Relationship Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสารกับบุคคลอื่นในสังคมในลักษณะของกลุ่มปฐมภูมิหรือกลุ่มทุติยภูมิ โดยกลุ่มปฐมภูมิซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในหมู่เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานหรือใน

ครอบครัวและวงศาคนญาติจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดน้อยกว่า ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนมักจะถูกรับรู้หรือตีความโดยมีอิทธิพลของกลุ่มหรือบุคคลในกลุ่มมาเกี่ยวข้องเสมอ เช่น การที่ปัจเจกบุคคลจะเชื่อข่าวสารจากโฆษณาใดหรือไม่ นั่น มักจะได้รับอิทธิพลจากการปรึกษาหารือโต้ถามเพื่อนฝูงหรือผู้ใกล้ชิด อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะเราเรียกว่า “อิทธิพลของบุคคล” (Personal Influence)

ปรมะ สตะเวทิน (2538) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสังคมในระดับกลุ่มปฐมภูมิที่มีทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลไว้ว่า

กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) เป็นกลุ่มซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนที่มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกัน มีขนาดของสมาชิกไม่มากนัก โดยปกติไม่เกิน 12 คน ตัวอย่างของกลุ่มปฐมภูมิได้แก่ครอบครัว เพื่อนสนิทในที่ทำงานหรือโรงเรียน เป็นต้น ความสัมพันธ์ของบุคคลกับกลุ่มปฐมภูมิต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้ง พฤติกรรมในการสื่อสารของคนด้วย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีประสบการณ์ร่วมกันจากการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นประจำ ทำให้คนเรียนรู้ความคิดพื้นฐาน (Basic Ideas) และความเชื่อ (Beliefs) ประสบการณ์ และค่านิยม เหล่านี้กำหนดการรับรู้ของคน

4. ทฤษฎีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม (The Cultural Norms Theory) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญของบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม และเหตุการณ์แวดล้อมในสังคมว่ามีผลต่อพฤติกรรม เพราะโดยปกติแล้ว บุคคลย่อมประพฤติตามแนวบรรทัดฐานทางสังคม สิ่งที่มีเนื้อหาสาระเป็นไปตามบรรทัดฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีผลให้บุคคลคล้อยตาม

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาได้ 3 ลักษณะ คือ

- ประชาชนต้องได้รับสารเกี่ยวกับการพัฒนา
- ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง
- ทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการอบรมสั่งสอน เช่น เด็กต้องได้รับการศึกษา ผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ ต้องได้รับการอบรม เรียนรู้ในการปรับปรุงอาชีพของตนให้ก้าวหน้า

ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ได้กินความหมาย เฉพาะว่าต้องเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลสองคน หรือมากกว่านั้น แต่ยังหมายความถึงการมี ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในทุกรูปลักษณะ คือ ทั้งในเชิงวัจนภาษา และอวัจนภาษา โดยมี องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- บุคคล
- ข่าวสาร
- ผลที่เกิดขึ้น

บุคคล : การสื่อสารระหว่างบุคคลต้องประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อย 2 คน คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารกับผู้รับสาร และทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ของตนอย่างเดี่ยวเสมอไป อาจสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้ ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีข้อดีอยู่ที่ ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถที่จะซักถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันได้ทันที เพราะการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีองค์ประกอบของการสื่อสารอยู่อย่างครบถ้วน คือ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) สื่อ (Media) ผู้รับสาร (Receiver) ผล (Effect) และปฏิริยาสนองกลับ (Feedback)

ข่าวสาร : ข่าวสารหรือที่บางคนเรียกว่า “สาร” ที่ใช้ในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล มีทั้งที่เป็นวัจนสาร หรืออวัจนสาร วัจนสารที่พบมากในการสื่อสารระหว่างบุคคลก็คือ คำพูดที่ใช้สื่อสารระหว่างกัน ส่วนอวัจนภาษาที่พบมากก็คือ การมองเห็น การพยักหน้า การยิ้ม ฯลฯ

ผลที่เกิดขึ้น : ผลของการสื่อสารระหว่างบุคคลอาจจะเป็นไปในรูปแบบของการ เพิกเฉยปฏิเสธ หรือการตอบรับข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งปฏิริยาด้านกายภาพ ด้านจิตใจ หรือด้านอารมณ์

โรเจอร์ และชูเมกเกอร์ (Roger and Shoemaker, 1971 : 252-253) กล่าวว่า ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอออกไปหรือจะทำการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อให้เกิดการยอมรับสารนั้น ควรที่จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยน

แปลงในระดับทัศนคติและพฤติกรรมในการรับสาร นอกจากนี้ยังเป็นวิธีช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัด และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล

โรเจอร์ ชูเมคเกอร์ (Rogers with Shoemaker, 1971 : 251-252) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

1. สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิถี ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจในสารก็สามารถที่จะไต่ถาม หรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนตัวผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน การที่ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลมีระดับของปฏิริยาตอบสนอง (Feedback) สูง ทำให้สามารถลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร เลือกแปลหรือเลือกจำสารได้ เนื่องจากสภาพการณ์ที่เห็นหน้ากันบีบบังคับให้ต้องรับสารนั้น ไม่ว่าผู้รับสารจะมีความรู้สึกหรือทัศนคติต่อผู้ส่งสารหรือสารอย่างไรก็ตาม

2. สามารถที่จะจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

ลาซาร์สเฟลด์ และคณะ (Lazarsfeld et al., 1968 : 97) ได้ให้เหตุผลของการที่สื่อบุคคลมีประสิทธิภาพว่า

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้ เนื่องจากการหลีกเลี่ยงการสนทนา หรือ รับฟังทำได้ยากกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ซึ่งผู้รับสารสามารถหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของตน หรือเรื่องที่ไม่สนใจได้ง่าย

2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้สนทนากันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ถ้าหากเนื้อหาที่สนทนานั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา ซึ่งทำให้ผู้พูดสามารถดัดแปลงเรื่องราวต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะมีลักษณะง่าย ๆ เป็นกันเอง จึงง่ายต่อการถูกชักจูงใจให้คล้อยตาม

4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อตัดสินใจ และความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จัก และนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่รู้จักมาก่อน แล้วมาทำการติดต่อสื่อสาร

การสื่อสารระหว่างบุคคลแบ่งเป็น 2 ประเภท (เสถียร เชนประทับ, 2525) คือ

1. การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน วิธีนี้หากประชาชนหรือผู้รับสารไม่เข้าใจ ก็สามารถถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้นในกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจจึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือ การสื่อสารประเภทนี้ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก จึงสิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2. การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) คือการติดต่อโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้

ดั่งที่ บลูมเมอร์ (Blumer, 1969) กล่าวได้ว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ชีวิตที่ร่วมกันอยู่ทั้งหมดจะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และพฤติกรรมร่วมกันของกลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจในทางนั้นด้วย”

ซึ่งการติดต่อโดยกลุ่มอาจทำได้โดยการสนทนาภายในกลุ่ม ประชุมสัมมนา คือจัดกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารได้

โรเจอร์ส (Rogers, 1978 : 291) ได้กล่าวเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชน และสื่อบุคคลไว้ว่า จากผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่าสื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของผู้รับสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพราะข่าวสารถ่ายทอดออกจากสื่อมวลชนอย่างเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่น หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

เบตติงเฮาส์ (Bettinghaus, 1969 : 180) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อและทัศนคติที่มีอยู่เดิม ให้ฝังแน่นมากกว่าจะเปลี่ยนแปลง ทัศนคติอย่างสิ้นเชิง แต่อาจ

เปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้บ้างในขอบเขตอันจำกัดของประสบการณ์ ฉะนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นเพียงแหล่งความคิดและเป็นผู้วางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของมนุษย์นั้นเป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล แบบเห็นหน้ากันทั้งสิ้น

นอกจากนี้ทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (Multi-Step Flow of Communication) ยังกล่าวไว้ว่า ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักจะผ่านผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) หรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าก่อน และบุคคลเหล่านี้ จะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ประชาชนเป้าหมายคนอื่นต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้ง ผู้รับสารคนท้าย ๆ จะได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของคู่สนทนาแทรกลงไปด้วย ซึ่งอาจมีผลไม่น้อยที่ทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม (Katz, 1955)

การนำเอาสื่อมวลชนมาใช้ควบคู่กับสื่อระหว่างบุคคลสามารถลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร (Selective Exposure) ของผู้รับสารได้ สื่อระหว่างบุคคลจะทำหน้าที่สนับสนุนผล หรืออิทธิพลที่เกิดจากสารของสื่อมวลชน และสื่อบุคคล (Media Forums) จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสารที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยช่วยลดอุปสรรคของการสื่อสารอันอาจเกิดจากการเลือกรับสาร (Selective exposure) และการตีความสาร (Selective Perception) (เสถียร เศษประทับ, 2525)

ทฤษฎีทางด้านการสื่อสารที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น จะสามารถช่วยในการศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยสำคัญที่จำเป็นด้านการสื่อสาร เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร และบทบาทของการสื่อสารในการสร้างขบวนการในสังคม เพื่อจัดการทุจริตคอร์รัปชันให้พ้นไปจากสังคมไทย ทฤษฎีต่าง ๆ ข้างต้นจึงมีส่วนช่วยในการศึกษาผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร รวมถึงปฏิกิริยาตอบกลับที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อนำผลจากการศึกษามาหาข้อบกพร่อง และปรับปรุง และแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ต่อไป

สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)

นอกจากสื่อทั้งประเภทที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีสื่ออีกชนิดหนึ่งที่ผู้ส่งสารใช้ในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลไปยังมวลชน บุคคล หรือกลุ่มบุคคล สื่อดังกล่าวนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เรียกว่า สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)

ในเรื่องของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อเฉพาะกิจ
 ชรามม์ (Schramm, 1973 : 156) กล่าวไว้ว่า จากหลักฐานที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า การโน้มน้าวใจโดย
 การเผชิญหน้า (Face -to -Face) จะมีประสิทธิผลมากกว่าการโน้มน้าวใจด้วยสื่อเฉพาะ
 กิจ(Specialized Media) ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Media) และสิ่งพิมพ์ (Printed
 Media)

สมควร กวียะ (2530 อ้างถึงใน อรรถวณิช ปิลันธโธวาท,2537) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อ
 เฉพาะกิจไว้ คือ สื่อที่สร้างขึ้น หรือซื้อ หรือเช่า โดยองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพื่อใช้ในการสื่อสารหรือ
 ประชาสัมพันธ์ขององค์กรนั้นโดยเฉพาะ สื่อเฉพาะกิจจัดว่าเป็นแขนงหนึ่งของสื่อมวลชน แต่ได้
 พัฒนาเนื้อหามาใช้ประโยชน์เป็นเรื่อง ๆ ไป ฉะนั้นสื่อเฉพาะกิจโดยทั่วไปจึงมีกลุ่มประชาชน
 ที่เป็นเป้าหมายที่แน่นอน มีการส่งเนื้อหาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์เฉพาะแก่กลุ่มประชาชนกลุ่ม
 นั้น ๆ การผลิตไม่ยุ่งยาก การนำเสนอเนื้อหาเป็นไปอย่างง่าย ๆ

ประสิทธิภาพของสื่อเฉพาะกิจ

อาดัมส์ (Adams,1971 : 71) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจไว้ดังนี้ คือ สื่อ
 เฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารและข่าวสารข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจเป็น
 สื่อที่จัดทำขึ้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้
 ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ที่กำหนด
 ไว้แน่นอน ตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวออกเผย
 แพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยทางไปรษณีย์ (Direct Mail) นอกจากนี้การปิด
 โปสเตอร์ตามชุมชนต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิต (Demonstration) ก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะ
 กิจที่มีประสิทธิภาพในการรณรงค์เผยแพร่ประดิษฐ์กรรมแปลก ๆ และทันสมัยในสังคมนั้น ๆ

จากทฤษฎีการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าควรจะต้องมีการใช้สื่อมวลชน
 สื่อบุคคล และ สื่อเฉพาะกิจในการรณรงค์เพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากสื่อแต่ละ
 ประเภทมีจุดเด่นและจุดด้อยต่างกันในการก่อให้เกิดความรู้ ตลอดจนการสร้างตระหนักและ
 ความมั่นใจในการทำหน้าที่ของสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเช่นสื่อมวลชน และ ป.ป.ช.
 ให้กับประชาชน ซึ่งทฤษฎีนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยนี้ในการศึกษาว่าสื่อแต่ละประเภท ซึ่ง
 มีคุณสมบัติแตกต่างกันในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร สื่อชนิดใดที่มีอิทธิพลและมีประสิทธิภาพ
 ในการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ

ความตระหนัก และความเชื่อถือมากที่สุด หรืออาจต้องใช้สื่อหลายๆชนิดประกอบกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Media Exposure)

ก่อนที่จะตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์ต้องการข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มาประกอบการตัดสินใจเสมอ โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องที่ไม่แน่ใจด้วยแล้ว มนุษย์ยังต้องการข้อมูลข่าวสารมากเป็นพิเศษ ข่าวสารจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม นอกจากนี้ในการรับข่าวสารนั้น มนุษย์จะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามา แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อตน แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่ง ๆ ได้มีการเลือกรับข่าวสารจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ เช่น กระบวนการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับรู้ตามทัศนคติและประสบการณ์เดิมของตน
2. องค์ประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะทางประชากร เช่น อายุ เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา ตลอดจนสถานภาพทางสังคม

เมอริล และโลว์เวนสไตน์ (Merrill and Lowenstein, 1971) กล่าวว่า ผู้รับข่าวสารแต่ละบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และข่าวสารที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและปัจจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากปัจจัยพื้นฐานหลายประการ

1. ความเหงา ซึ่งเป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่ว่า โดยปกติคนเราจะไม่ชอบอยู่ตามลำพัง เนื่องจากจะทำให้เกิดความรู้สึกสับสน หวาดกลัว วิตกกังวล และการเมินเฉยจากสังคม จึงต้องพยายามที่จะรวมกลุ่ม หรือติดต่อกับบุคคลโดยตรง หรือการอยู่กับสื่อต่างๆ
2. ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ โดยปกติความอยากรู้อยากเห็นจะเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน ตลอดจนสิ่งที่อยู่ห่างตนเอง ที่จะมีผลกระทบต่อตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้ว มนุษย์ยังสนใจอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่ต่างๆ ด้วยรวมทั้งผลกระทบซึ่งอาจจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือบุคคลอื่นด้วย
3. ประโยชน์ใช้สอยของตน โดยพื้นฐานของมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว ดังนั้นในฐานะที่เป็นผู้รับสาร จึงต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง
4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนโดยทั่วไป นอกจากองค์ประกอบเกี่ยวกับอายุ เพศ การ

ศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทัศนคติ ความเชื่อต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารแล้ว ลักษณะเฉพาะของแต่ละสื่อแต่ละชนิดมีส่วนทำให้ผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีจำนวนและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน เพราะผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารเฉพาะอย่างที่สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของตนเอง

การเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารจากสื่อมวลชนนั้น จะเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งได้มีแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสาร ดังนี้

การเลือกสรรในการรับสาร

กระบวนการเลือกสรรข่าวสาร จะเป็นปัจจัยในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสาร ข่าวสารต่าง ๆ แม้ว่าจะได้รับการตระเตรียมมาอย่างพิถีพิถัน ใช้ผู้ถ่ายทอดที่มีความสามารถและความน่าเชื่อถือสูง หรือใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพมากก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้มิได้ประกันความสำเร็จของการสื่อสารตามและผู้ส่งสารต้องการร้อยเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เพราะผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ตามความเชื่อ ทัศนคติ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน

ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้รับสารอาจเปิดรับสารโดยผ่านกระบวนการในการเลือกรับข่าว (Selective Process) ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ คือ (Klapper , 1960 : 5)

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure)

บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากแหล่งสารต่าง ๆ ตามความสนใจ และความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและเป็นข้อมูลเพื่อสนองความต้องการของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention)

นอกจากบุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ ในขณะเดียวกันก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติ หรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของเขา จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ และสับสนได้

3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation)

เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้ และเลือกตีความสารที่ได้รับตามประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเองหรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อถือ ความต้องการ และแรงจูงใจของตนในขณะนั้น

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention)

หลังจากที่บุคคลเลือกให้ความสนใจ เลือกรับรู้ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อของตนแล้ว บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ จะต้องการจำเข้าไว้เป็นประสบการณ์ ในขณะที่เดียวกันก็จะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของ ตนเอง

ขั้นตอนในการรับสื่อนี้ ชแรมม์ ได้อธิบายว่า ข่าวสารที่เข้าถึงระดับความสนใจของผู้รับสาร จะมีแนวโน้มที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้นักสื่อสารหลายท่านได้กล่าวถึง “การเปิดรับสื่อมวลชน” ไว้ต่าง ๆ กัน (อ้างถึง ในไพลิน ศศิธรนากรแก้ว, 2537 : 12-14) ดังนี้

แม็คคอมส์ และเบ็คเคอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้ให้ความเห็นว่าบุคคลเปิด รับข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อตอบสนอง ความต้องการ 4 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหว และสังเกต การณ์สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากสื่อมวลชน เพื่อจะได้รู้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และรู้ว่าอะไรเป็น สิ่ง สำคัญที่ควรรู้
2. เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะ หรือเหตุ การณ์ต่าง ๆ รอบตัวได้
3. เพื่อการพูดคุยสนทนา (Discussion) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้บุคคล มีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพูดคุยกับคนอื่นได้

4. เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้ และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และรอบ ๆ ตัว

ชาร์ล เค อัทคิน (Atkin, 1973 : 208) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้น หมายความว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัย ทันท่วงทีเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

เลอเนอร์ (Lerner, 1958 : 56) ให้คำจำกัดความการเปิดรับสื่อมวลชนว่า หมายถึง อัตราส่วนของประชาชนที่มีวิทยุ จำนวนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ และจำนวนผู้ที่นั่งชมโทรทัศน์ต่อประชาชน 1,000 คนและจำนวนผู้ที่นั่งชมภาพยนตร์ต่อประชาชน 1,000 คน

เลอเนอร์ เป็นคนแรกที่ศึกษาอิทธิพลที่เกิดจากการเปิดรับสื่อมวลชน ในประเทศตะวันออกกลาง ในปี ค.ศ.1958 และพบว่า เมื่อมีการขยายตัวของชุมชนจนกลายเป็นเมือง จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้หนังสือ และระดับการเรียนรู้หนังสือที่สูงขึ้น จะทำให้การเปิดรับสื่อมวลชนแพร่หลายมากขึ้น ในทำนองเดียวกัน เมื่อชุมชนมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจากการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น สังคมจะขยายขอบข่ายของสื่อมวลชน และการขยายตัวของสื่อมวลชนนี้เอง จะช่วยยกระดับการรู้หนังสือมากขึ้น

โรเจอร์ส (อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ, 2530: 104-105) เป็นคนแรกที่เสนอแนะว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรสอดแทรกได้ โรเจอร์สได้ใช้วิธีการทางสถิติแบบ Partial Correlation เมื่อทดสอบผลแทรกของการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างตัวแปรที่มีมาก่อน และตัวแปรที่เป็นผลขึ้นแรก โรเจอร์สหาค่าสหสัมพันธ์ด้วย Zero-Order Correlation ระหว่างตัวแปรที่มีมาก่อนกับตัวแปรที่เป็นผลขึ้นหลังจากนั้นก็หาค่าสหสัมพันธ์ด้วยวิธี First-Order Correlation สำหรับตัวแปรเหล่านี้ ในขณะที่ควบคุมอิทธิพลที่เกิดจากการเปิดรับสื่อมวลชน ความแตกต่างยิ่งมากขึ้นเท่าไร ระหว่างค่าของ Zero-Order และ First-Order Partial Scores ก็ยิ่งแสดงถึงผลสอดแทรกของตัวแปรที่ถูกควบคุมมากขึ้น เท่านั้น

ทั้งนี้ โรเจอร์ส พยายามวิเคราะห์ระหว่างความสามารถในการรู้หนังสือ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีมาก่อนเพียงตัวแปรเดียว กับตัวแปรที่เป็นผลขึ้น คือ ความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความรวดเร็วในการยอมรับนวัตกรรมทางเกษตร ความรู้ในทางการเมือง และความทะเยอทะยานใน

ทางการศึกษา โรเจอร์สเลือกความสามารถในการรู้หนังสือ เป็นตัวแปรที่มีมาก่อนด้วยเหตุผลในทางทฤษฎี และเนื่องจากตัวแปรที่มีมาก่อนมีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด (เมื่อเปรียบเทียบ กับตัวแปรที่มีมาก่อนอื่น ๆ ในการเปิดรับสื่อมวลชน) จากผลวิเคราะห์นี้ทำให้โรเจอร์ส เชื่อว่า การเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรสอดแทรก

สำหรับเหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจ หรือตั้งใจรับข่าวสารอย่างไรจากสื่อ นั้น นักวิชาการหลายท่าน ที่มีความเห็นสอดคล้องกันดังนี้

ไรเลย์ และฟลาวเวอร์แมน (Reiley and Flowerman, 1951) มีความเห็นว่า แรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งปรากฏการณ์นี้เมอร์ตัน (Merton) ไรท์ (Wright) และเวปเลส (Waples) เรียกว่า “พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร” นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้รับข่าวสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาท และสถานภาพในสังคมของผู้รับสาร และเหตุผลในการรับสารก็เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1973) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกสรรของมนุษย์ ได้แก่

1. ประสบการณ์ ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสาระประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลมีความสนใจต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับข่าวสาร ซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของบุคคลแตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจ และพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสารหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

8. ทักษะคนดี จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับ และตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่
ได้พบ

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดความแตกต่างกันในการเลือกสรรข่าวสารของมนุษย์ ซึ่งงานการศึกษาของ เดอเฟลอร์ (DeFleur, M.L., 1966) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับ และเกิดผลโดยตรงทันทีทันใด แต่มีปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น จิตวิทยาและสังคม ตลอดจนอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารนั้น ๆ ทำให้เกิดผลไม่เหมือนกัน หรือไม่เป็นไปตามเจตคติของผู้ส่งสาร

การแสวงหาข่าวสาร

การแสวงหาข่าวสารมุ่งศึกษาถึง ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อการเลือกบริโภค หรือแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยชี้ให้เห็นว่าบุคคลเป็นผู้เลือกใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจต่าง ๆ ของตนเอง

ชาร์ลส์ แอตคิน (Charles Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนเปรียบเทียบผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลนั้นก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น ในกรณีที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจมากขึ้น ก็อาจจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น

ชาร์ลส์ แอตคิน (Charles Atkin, 1973) ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อสารมวลชนของบุคคลนั้น คือ ต้องการได้รับข่าวสารและความบันเทิง

ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้หรือไม่แน่ใจของบุคคลที่มาจาก

- การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างระดับความรู้ของบุคคลขณะนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก คือยังเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากจะมีความรู้ความเข้าใจสูง

- การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของบุคคลขณะนั้น กับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของบุคคลนั้นต่อสิ่งหนึ่งสำหรับความต้องการได้รับความบันเทิงของบุคคลนั้น มาจากการกระตุ้นอารมณ์แห่งความรื่นเริงบันเทิงใจ ที่เกิดจากการมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างสภาวะที่เป็นอยู่ของบุคคลขณะนั้น กับความสนุกสนานที่คาดหวังไว้

ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้ หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และที่เกี่ยวกับความบันเทิง สนุกสนานส่วนตัวนั้น ชาร์ลส์ แอตคิน เรียกว่า “ข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค” ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนอกนั้น ให้ชื่อว่า “ข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ไขปัญหิต่าง ๆ “

การเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้น จะเกิดจากการแสวงหาข่าวสาร และเลือกรับข่าวสาร ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ นอกเหนือจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติ หรือค่านิยมและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้วยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งเพื่อตอบสนองความสนใจส่วนบุคคล และเพื่อความบันเทิงใจด้วย นอกจากนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสาร เฉยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับ การประเมินเปรียบเทียบถึงความพยายามที่ใช้และผลตอบแทนในการที่จะรับข่าวสารใด ๆ ด้วย

ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารนี้ จะสามารถช่วยอธิบายในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อมทางสังคม การเลือกรับข่าวสาร รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ดังนั้น ในการถ่ายทอดข่าวสารผ่านสื่อมวลชนไปยังกลุ่มเป้าหมาย จะต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดข่าวสารเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร

ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในหลายด้าน ทั้งในลักษณะภายนอก และลักษณะภายในจิตใจ เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ศาสนา บุคลิกภาพ ทักษะสติ ประสิทธิภาพ แรงจูงใจ และรูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการสื่อสาร การวิเคราะห์ผู้รับสารโดยการศึกษาตัวแปรที่มีความชัดเจนอันเป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคล คือ อายุ เพศ รายได้ การศึกษา อาชีพ ภูมิ ล่าเนา ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ ลักษณะตัวแปรกลุ่มนี้เรียกว่าตัวแปรทางประชากรศาสตร์ (Demographic Variables)

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสารนี้เป็นแนวทฤษฎีของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่างๆของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่า มนุษย์ดำเนินชีวิตตามแบบฉบับที่สังคมวางเป็นแม่บทไว้ พฤติกรรมของคนที่ยุวัยเดียวกันจะเป็นเช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพสังคมได้วางแบบอย่างไว้ให้แล้วสำหรับคนรุ่นนั้นๆ สังคมทำให้ผู้หญิงมีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมแตกต่างจากผู้ชาย คนที่มีการศึกษามีพฤติกรรมแตกต่างไปจากคนที่ด้อยการศึกษา กล่าวโดยสรุปคือ แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรเชื่อว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย

การสื่อสารจัดเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทั่วไปแตกต่างกัน ดังนั้น นักวิชาการสื่อสารบางกลุ่ม พฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารของบุคคลนั้นๆ จึงแตกต่างกันด้วย พฤติกรรมการสื่อสารดังกล่าว นอกจากจะหมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำในภาษา หรืออวัจนภาษา ตลอดจนกลยุทธ์ในการสื่อสารให้สำเร็จตามประสงค์แล้ว ยังรวมไปถึงการเลือกใช้สื่อ หรือการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆตาม ที่ผู้รับสารต้องการ งานวิจัยที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร มักมองหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ

โดยทั่วไปแล้วนั้นผู้รับสารจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะลักษณะทางประชากรอันได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (ปรมะ สตะเวทิน, 2533)

1. อายุ (Age)

อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่เราสามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยกว่า มักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More Liberal) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมาก มักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More Conservative) คนที่มีอายุน้อย และคนที่มีอายุน้อยมักจะยึดถืออุดมการณ์มากกว่า (More Idealistic) ใจร้อนกว่า (More Impatient) และมองโลกในแง่ดีกว่า (More Optimistic) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมาก มักจะเป็นคนที่ยึดถือการปฏิบัติมากกว่า (More Pragmatic) มีความระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคนที่มีอายุมาก มีประสบการณ์ชีวิตมากกว่า คนที่มีอายุน้อย มักไม่ค่อยยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อทรัพย์สิน สถานะทางสังคมและความลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่คนรุ่นใหม่ไม่เคยประสบมาก่อน ทำให้ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคนรุ่นต่างวัยไม่เหมือนกัน เช่น คนรุ่นใหม่ไม่เคยรู้เรื่องการทุจริตเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2500 เป็นต้น

2. เพศ (Sex)

จากการวิจัยทางจิตวิทยา แสดงให้เห็นว่าผู้ชายกับผู้หญิงมีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตาม และเป็นแม่บ้านแม่เรือนและยังพบอีกว่าผู้หญิงจะถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย

3. การศึกษา (Education)

การศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกันย่อมจะมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะมีความรู้กว้างขวาง สามารถทำความเข้าใจได้มากกว่า ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ และคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อชนิดอื่น

4. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic Status)

สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว จากการวิจัย พบว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสาร มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร เพราะว่าคนที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จะมีวัฒนธรรม ประสพการณ์ ค่านิยม ทักษะคติ และเป้าหมายที่แตกต่าง

งานวิจัยของชแรมม์ และไวท์ (Schramm and White, 1949) ซึ่งศึกษาการเปิดรับสารในสังคมอเมริกา พบว่าผู้ที่มีรายได้สูงมักเป็นผู้ที่นิยมเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์และเนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก ไม่ค่อยสนใจเนื้อหาด้านความบันเทิง แมคเนลลีและคณะ (McNally and Others, 1968) พบว่าคนที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูงเป็นกลุ่มที่ได้รับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด ผลที่ได้จากการวิจัยในลักษณะนี้ สามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับกรณีของการศึกษาที่ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงมักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูงและมีตำแหน่งทางหน้าที่การงานที่ดี จึงมักถูกผลักดันให้จำเป็นต้องเรียนรู้ หาข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ (อ้างถึงไนยบูล เบญจรงค์กิจ, 2534)

ลักษณะของผู้รับสาร (Characteristics of Audience)

โดยทั่วไปบุคคลย่อมมีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันไป โดยพิจารณาจากเหตุผลขั้นพื้นฐาน คือ ความแตกต่างกันทางด้านสรีระ ภูมิหลัง และสภาพแวดล้อม ตามที่ชแรมม์ (Schramm, 1962) กล่าวไว้ว่า

1. การศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาดี จะแสวงหาผลประโยชน์จากสื่อต่างๆ และเพิ่มความรู้
2. เศรษฐกิจ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะให้ความสนใจในการอ่านหนังสือ นิตยสารมาก และชอบบทบรรณาธิการ เรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง ตลอดจนปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและวิทยาการ
3. อายุ ผู้ที่มีอายุมากขึ้นมักจะนิยมเปิดรับข่าวสารที่เป็นทางการมากกว่าข่าวบันเทิงและสนใจการเมืองอย่างจริงจังมากกว่า
4. เพศ เพศหญิงมักจะสนใจอ่าน ฟัง ชมรายการแม่บ้าน บ้านเทิง ในขณะที่ผู้ชายจะสนใจข่าวกีฬา

5. ศาสนา ในสังคมหนึ่งๆ มักมีผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน ดังนั้นในการเสนอเรื่องที่ขัดแย้งกันทางศาสนาจึงไม่ควร
6. ที่อยู่อาศัย ผู้รับสารที่อยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มักมีความสนใจต่างกันในบางสิ่ง ทั้งนี้เพราะวิถีการดำเนินชีวิตต่างกัน
- 7.ทัศนคติความเชื่อ และแนวความคิดของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไป

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร กล่าวโดยสรุปจากงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านได้ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อต่างกัน ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534)

1. เพศกับการเปิดรับข่าวสาร

ผู้ชายกับผู้หญิงมีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน ผู้หญิงใช้เวลาในการดูโทรทัศน์และฟังวิทยุมากกว่าผู้ชาย โดยรายการที่ผู้หญิงนิยมคือรายการละคร ในขณะที่ผู้ชายนิยมนอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า หากดูโทรทัศน์ ผู้ชายจะนิยมดูรายการข่าวและกีฬา อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารทั้งผู้ชายและผู้หญิงในขณะที่ชมโทรทัศน์แล้ว พบว่า การดูโทรทัศน์ของผู้ชายนั้น มักจะเกิดขึ้นในขณะที่พักผ่อน แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว มักจะดูโทรทัศน์ไปพร้อมๆกับทำงานอื่น ๆ ที่ต้องใช้สมาธิและพลังงานมากพอสมควร

2. อายุกับการเปิดรับข่าวสาร

อายุและการศึกษามีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับการรับข่าวสารทางสื่อมวลชน จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กอเมริกัน พบว่าเด็กวัยตั้งแต่สองขวบจนถึงแปดขวบ ดูโทรทัศน์เพิ่มขึ้นเมื่อวัยเพิ่มขึ้นและเปิดรับสื่อทุกชนิดเมื่อวัยมากขึ้น โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กจะใช้สื่อเพื่อความบันเทิง เช่น รายการบันเทิง การ์ตูน เพลงสมัยใหม่ เด็กจะเริ่มฟังวิทยุโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่นๆทั้งหมด และเริ่มอ่านหนังสือเมื่ออายุมากขึ้นมากกว่าการดูโทรทัศน์

สำหรับวัยผู้ใหญ่ การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์มีมากพอๆกัน แต่เมื่อถึงช่วงอายุ 40 ปี ปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์จะลดลงเล็กน้อย อาจเนื่องมาจากสายตาเสื่อมลง และเมื่อถึงวัยทำงาน 55-60ปี ปริมาณการดูโทรทัศน์ก็กลับเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ซึ่งคงเนื่องมาจากมีเวลาว่างมากขึ้น ส่วนใหญ่แล้ว การใช้สื่อมวลชนของผู้สูงอายุเพื่อความคลายเหงา

สำหรับปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น มีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงในตนเองเดียวกัน ผู้ใหญ่ที่มีวัย 50 ปี อ่านหนังสือพิมพ์ถึง 77% แต่เมื่อถึงอายุ 65 ปี ปริมาณก็ลดลงอย่างมาก ในหมู่วัยรุ่นและหนุ่มสาว เวลาที่ให้กับการอ่านหนังสือพิมพ์ไม่สูงเท่ากับเวลาที่ให้การชมโทรทัศน์ ในยุคที่ความนิยมชมโทรทัศน์เฟื่องฟูนี้ ตัวเลขการชมภาพยนตร์ของผู้รับสารลดลงมาก อย่างไรก็ตาม นิตยสารและภาพยนตร์ก็เป็นสื่อที่วัยรุ่นสาวให้ความสนใจ และเปิดรับมากกว่าวัยอื่น เนื่องจากเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้รับสารในวัยรุ่น สร้างความคิดและแสวงหาแบบแผนการดำเนินชีวิตได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น

3. การศึกษากับการเปิดรับข่าวสาร

การศึกษามีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับการเปิดรับข่าวสาร กล่าวคือ การเลือกเปิดรับสื่อมวลชนและระดับการศึกษา จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับข่าวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน และยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดรับเนื้อหาด้านบันเทิงจากสื่อ ผู้รับสารที่มีการศึกษาสูง จะเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ส่วนผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะฟังวิทยุมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ในหมู่ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูง การชมภาพยนตร์จะมีย่อยมาก กล่าวโดยสรุปคือเมื่อคนที่มีการศึกษาในระดับสูงต้องการจะจัดสรรเวลาในการเปิดรับสื่อให้เหมาะสม จะลดเวลาที่ให้กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ลงมากกว่าที่จะลดเวลาให้กับสื่อสิ่งพิมพ์

นอกจากนี้ความแตกต่างด้านปริมาณการเปิดรับสื่อแล้ว ยังพบความแตกต่างเกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้รับสารนิยมรับจากสื่อด้วย คนที่มีการศึกษาสูงและอายุมากนิยมเปิดรับข่าวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยและอายุน้อย ผลของการศึกษาวิจัยทั้งหลายทำให้มองเห็นค่อนข้างชัดเจนว่า ยิ่งคนที่มีการศึกษาสูงเท่าไร ความสนใจข่าวสาร บทบรรณาธิการและคอลัมน์ที่มีเนื้อหาหนักยิ่งที่มีมากขึ้นเท่านั้น สถานีโทรทัศน์สาธารณะ (Public Television) ซึ่งเสนอรายการที่เน้นเนื้อหาเพื่อสาธารณชน รายการเพื่อการศึกษา จึงมีผู้รับสารเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย

4. รายได้กับการเปิดรับข่าวสาร

รายได้เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Status) ของบุคคล รายได้นั้นเป็นตัวแปรที่มีบทบาทใกล้เคียงกันกับตัวแปรด้านการศึกษา เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมาก โดยเฉพาะแล้วคนที่มีการศึกษาสูง มักจะมีรายได้สูงตามไปด้วย ส่วนคนที่มีการศึกษาน้อยนั้นมักมีรายได้น้อยถึงปานกลาง ดังนั้นตัวแปร

ทั้งสองตัวนี้จึงมองรวมกัน ไม่ว่าจะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่มีรายได้สูงมักเป็นผู้นิยมเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์และนิยมเนื้อหาค่อนข้างหนัก ไม่ค่อยสนใจเนื้อหาด้านบันเทิง คนที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูงเป็นกลุ่มคนที่ได้รับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด

ผู้มีรายได้สูงนั้นมักมีการศึกษาสูง มีตำแหน่งหน้าที่ทางการดี จึงมักถูกผลักดันให้มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ หาข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ การเปิดรับข่าวสารจึงจำเป็นสำหรับผู้รับสารกลุ่มนี้มากกว่า นอกจากนี้ตำแหน่งหน้าที่การงานมักทำให้ผู้รับสารกลุ่มนี้ ต้องมีกิจกรรมและงานสังคมมากมาย การชมโทรทัศน์จึงเป็นไปได้น้อย ในขณะที่การอ่านหนังสือพิมพ์ทำได้ง่ายกว่ามาก อาจอ่านในขณะที่นั่งรถไปทำงาน ในขณะที่พักก็ได้ และความบันเทิงของคนกลุ่มนี้อาจแสวงหาได้ง่ายจากสถานเริงรมย์โดยไม่ต้องพึ่งพาโทรทัศน์ โทรทัศน์จัดว่าเป็นสื่อที่ใช้ความพยายามน้อย (Low Effort) และทักษะต่ำ (Low Skills) ดังนั้นกลุ่มผู้รับสารที่มีการศึกษาน้อยและรายได้ต่ำซึ่งมีทักษะในการอ่านน้อยและขาดเงินในการที่จะไปหาความบันเทิงอื่นๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์และน่าสนใจมากขึ้น

ดังนั้นจากทฤษฎีแนวคิดด้านการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร การเลือกรับสาร ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสารและลักษณะของผู้รับสาร จะช่วยให้ผู้รับส่งสารได้เลือกสารและช่องทางการส่งสารให้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายที่ผู้ส่งสารประสงค์จะให้สารไปถึงและมีประสิทธิผลสูงสุด

4. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

แพททริก เมเรดิท (Patrick Meredith, 1966:10) ได้พูดถึง “ความรู้” ว่า จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ ความเข้าใจ (Understanding) และการคงอยู่ (Retaining) เพราะความรู้หมายถึง ความสามารถจดจำได้ในบางสิ่งบางอย่างที่เราเข้าใจมาแล้ว

บิคฮาร์ด เฮช มาร์ค (Bickhard H. Mark, 1980) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ โดยแบ่งเป็นความรู้ต่อสถานการณ์ หรือความรู้ในระดับกว้าง

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom, 1971:271) กล่าวว่า “ความรู้” เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระแฉิกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป ะลึกได้ถึงวิธีการกระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good, 1973:16) ได้ให้ความหมายของ “ความรู้” ไว้ว่าเป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่าง ๆ

ซวาล แพร์ตกุล (2526:16) กล่าวว่า “ความรู้” คือการแสดงออกของสมรรถภาพสมองด้านความจำ โดยใช้วิธีให้ระลึกออกมาเป็นหลัก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526:16) กล่าวว่า “ความรู้” เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะได้โดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น หรือได้ยินจำได้ ความรู้ขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523:130) กล่าวว่า “ความรู้” เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจดจำได้หรือระลึกได้ โดยการมองเห็น ได้ยิน ความรู้ในที่นี้คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2520) กล่าวว่า “ความรู้” หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นความจำ และระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น ความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กันไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความหมายต่อกัน

ปกิจ พรหมายน (2531:27) ได้กล่าวถึง “ความรู้” ว่าหมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับ รวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ และบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือการค้นคว้า การรับรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องอาศัยเวลา และมนุษย์ได้มีการเก็บรวบรวมสะสมไว้

ระดับความรู้

ความรู้แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติกระบวนการและแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำได้
2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่าง ได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นด้วยภาพ ให้ความหมายแปลความและเปรียบเทียบความคิดอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้
3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) สามารถนำเอาข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เป็นนามธรรม (Abstract) ปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม
4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือการนำข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อการปฏิบัติของตนเอง
5. ระดับของการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำเอาข้อมูล แนวความคิด มาประกอบกัน แล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ (Creative) ซึ่งเป็นสิ่งใหม่แตกต่างไปจากเดิม
6. ระดับของการประเมินผล (Evaluation) คือ ความสามารถในการใช้ผลเพื่อตั้งเกณฑ์ (Criteria) การรวบรวมผล และวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ตั้งข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

อย่างไรก็ตามการเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลึกซึ้งที่คิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจในบุคคลต่างกัน อันมีปัจจัยมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิดและแสดงออกตามความคิดความรู้สึกลึกซึ้งของตน ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายในที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลได้ และยังมีผลกระทบต่อผู้รับสารในเชิงทฤษฎีการสื่อสาร โดยมีสาเหตุ 5 ประการ คือ

1. การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Resolution) การสื่อสารมักจะสร้างความสับสนให้สมาชิกในสังคม ผู้รับสารจึงมักแสวงหาสารสนเทศโดยการอาศัยสื่อทั้งหลาย เพื่อตอบข้อสงสัย และความสับสนของตน
2. การสร้างทัศนคติ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังทัศนคตินั้นส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรม เพื่อสร้างทัศนคติให้คนยอมรับการแพร่ นวัตกรรมนั้น ๆ (ในฐานะความรู้)

3. การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ ที่สื่อกระจายออกไป เพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชนและค่านิยมของสังคมแล้ว ผู้รับสารก็จะเลือกสารสนเทศนั้น
4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of belief System) การสื่อสารสังคมมักจะกระจายความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อที่หลากหลาย และลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ
5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification) ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและอุดมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ ย่อมทำให้ประชาชนผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

ดังนั้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย นั่นคือประชาชนทุกกลุ่มผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง จึงจำเป็นต้องระดมทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล รวมทั้งสื่อเฉพาะกิจ เข้ามาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ ด้วยการนำเสนอข้อมูลและเปิดโปง พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกคนได้รู้เท่าทันกระบวนการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งนับวันจะยิ่งปรับเปลี่ยนวิธีอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งชี้แนะทางออกให้ประชาชนได้มีความรู้ถึงการแก้ไข หรือจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จนนำไปสู่พลังเคลื่อนไหวของสังคม ซึ่งแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้น มีความตระหนักเป็นอย่างดีถึงพิษภัยของปัญหาเรื้อรังที่กัดกินสังคมไทยมาอย่างยาวนานอย่างการทุจริตคอร์รัปชัน และร่วมกันผลักดันให้การตรวจสอบและจัดการทุจริตคอร์รัปชัน ดำเนินไปสู่จุดหมายที่มีสังคมโปร่งใส ปลอดภัยทุจริต อยู่ปลายทาง

5. แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1973 : 54) ให้นิยามของคำว่า “ความตระหนัก” ไว้ว่า ความตระหนักหมายถึง การกระทำที่แสดงว่าจำได้ การรับรู้หรือการมีความรู้ มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)

เบนจามิน เอส. บลูม (Benjamin S. Bloom, 1971 : 273) ได้กล่าวถึงความหมายของ “ความตระหนัก” ว่า เป็นขั้นต่ำสุดของภาคอารมณ์ และความรู้สึก ความตระหนักเกือบคล้ายความ

รู้ ตรงที่ทั้งความรู้ และความตระหนัก ไม่เป็นลักษณะของสิ่งเร้า ความตระหนักไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าให้เกิดความตระหนัก

ฟิลิป (Philipp 1981 : 92) ได้ให้ความหมายของ ความตระหนัก หมายถึงการเข้าใจ การมองเห็น การรับสิ่งที่ผ่านเข้ามาในจิตใจ รู้สึกเป็นห่วงสนใจต่อสถานการณ์ความจริง หรือวัตถุภายนอก

อีเซนต์ และอาร์โนลด์ (Eysenek and Arnold 1972 : 110) ได้อธิบายความตระหนักในแง่จิตวิทยาว่า ความตระหนักเป็นความสัมพันธ์ของความสำนึก (Consciousness) และเจตคติ (Attitudes) ความตระหนักเป็นภาวะของจิตใจ ซึ่งไม่อาจแยกเป็นความรู้สึก หรือความคิดเพียงอย่างเดียว

คอฟคา (Koffka 1978 : 212) กล่าวว่า ความตระหนัก หมายถึง สภาวะจิตใจที่เกี่ยวกับ ความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการรับที่มีความหมาย ซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า ความสำนึก (consciousness)

เนลสัน (Nelson 1965 : 308) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วมีการประเมินค่า และตระหนักถึงความสำคัญ ที่ตนเองมีต่อสิ่ง นั้น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของสภาวะตื่นตัวทางจิตใจต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้น ๆ

ความหมายของความตระหนัก หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ความคิด (Idea) และความปรารถนาที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง ด้วยการพูด เขียน หรือวิธีการอื่น ๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสิ่งเร้าภายนอก เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความตระหนักขึ้น หรือ ความตระหนักก็คือ ความสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นเอง (ลดาวัลย์ พอใจ, 2536)

ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลถูกคิดได้ หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์ ซึ่งการรู้สึกว่ามี หรือการได้ถูกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเหล่านี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาวะจิตใจ แต่ไม่ได้แสดงว่า บุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

จากความหมายของความตระหนักที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ความตระหนัก หมายถึง
สำนึก ซึ่งเป็นสภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการ
รับรู้ และความสำนึก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับรู้มาก่อน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความตระหนักในงานวิจัยนี้ได้ว่า
ความตระหนักเป็นสภาวะตื่นตัวทางจิตใจ ที่แสดงออกมาในรูปของความรู้สึกนึกคิด ความสำนึก
ความเป็นห่วงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ในที่นี้ก็คือความตระหนักสำนึก
หรือการตื่นตัวในการจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั่นเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก

ความตระหนัก (Awareness) เป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective
Domain) ซึ่งเกือบคล้ายกับความรู้ (Knowledge) ความตระหนักเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้
ความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ซึ่งปัจจัยด้านอารมณ์หรือความรู้สึกนั้น จะมีความสัมพันธ์กับ
ปัจจัยด้านความรู้ ความคิดเสมอ

เนื่องจากความตระหนักเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่รวมตัวกันขึ้น
และมีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น และประเมินค่าสิ่งเหล่านี้ออกมาเป็น
ความตระหนัก ซึ่งมีความหมายเหมือนกันกับความสำนึก (Koffka 1978 : 212) ดังนั้น ความ
ตระหนักจึงเป็นพฤติกรรมภายในอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกถึงสภาวะจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้
สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ ในลักษณะที่ตื่นตัวต่อบุคคล ต่อหลักการหรือต่อสิ่งใดสิ่ง
หนึ่ง ซึ่งหมายความว่า ระยะเวลา หรือประสบการณ์และสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอก เป็น
ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น

ความรู้และความตระหนักนั้นมีความสัมพันธ์กัน คือ ทั้งความรู้และความตระหนัก ต่างก็
เกี่ยวข้องกับการสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรองทั้งสิ้น โดยความรู้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง
กฎเกณฑ์ซึ่งได้จากการสังเกต และรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนักเป็นเรื่องของความรู้สึก
ในสภาวะจิต เรื่องของโอกาสการได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าโดยไม่ตั้งใจ การใช้จิตไตร่ตรองแล้ว
จึงเกิดความสำนึกต่อปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น โดยไม่เน้นความสามารถในการจำหรือ
ระลึกได้ เพียงแต่จะรู้สึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Conscious of Something) จำแนกและรับรู้

(Recognitive) ลักษณะของสิ่งนั้นเป็นสิ่งเร้าออกมามีลักษณะเป็นเช่นไร โดยไม่มีความรู้สึกในการประเมินเข้าร่วมด้วย อย่างไรก็ตามการที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้น ก็ต้องผ่านการมีความรู้มาก่อนเบื้องต้น (อังคณา มั่งมีทรัพย์, 2534 : 37-38)

การวัดความรู้และความตระหนัก

1. การวัดความรู้

เครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบทดสอบ

แบบทดสอบ ถือว่า เป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด เขียน ทำท่าทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบ หรือแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ คือ (ไพศาล หวังพานิช, 2526 : 35-36)

1) ข้อสอบปากเปล่า เป็นการทดสอบโดยโต้ตอบด้วยวาจา หรือคำพูดระหว่างผู้ทำการทดสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า “การสัมภาษณ์”

2) ข้อสอบข้อเขียน จึงแบ่งเป็น 2 แบบคือ

ก. แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบ อธิบาย บรรยาย ประพันธ์ หรือ วิเคราะห์เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้สึกนั้น

ข. แบบจำกัดคำตอบ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ถูกสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบ คือ แบบถูก – ผิด แบบเติมคำ แบบจัดคู่ และแบบเลือกตอบ

3) ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตามสนองออกมาด้วยคำพูด หรือการเขียนเครื่องหมายใด ๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง

2. การวัดความตระหนัก

ความตระหนัก (Awareness) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรู้สำนึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Consciousness of Something) จำแนกและรับรู้ (Recognitive) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับด้านความรู้สึกและอารมณ์ ดังนั้น การที่จะทำการวัดและประเมิน จึงต้องมีหลักการ และ

วิธีการทดลองจนเทคนิคเฉพาะ จึงจะวัดความรู้สึกและอารมณ์ดังกล่าวออกมาให้เที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้สึกและอารมณ์มีหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งจะได้นำมากล่าวไว้ดังนี้คือ (อังคณา มั่งมีทรัพย์, 2534 : 39)

1. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) อาจเป็นการสัมภาษณ์ชนิดที่โครงสร้างแน่นอน (Structure Item) โดยสร้างคำถามและมีคำตอบให้เลือกเหมือน ๆ กับแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และคำถามจะต้องตั้งไว้ก่อนเรียงลำดับก่อนหลังไว้อย่างดี หรืออาจจะเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Item) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีไว้แต่หัวข้อใหญ่ ๆ ให้ผู้ตอบมีเสรีภาพในการตอบมาก ๆ และคำถามก็เป็นไปตามโอกาสอันววยในขณะสนทนากัน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามอาจเป็นชนิดเปิด หรือปิด หรือแบบผสมระหว่างเปิดกับปิดก็ได้

3. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องวัดชนิดที่ให้ตรวจสอบว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือมี - ไม่มี สิ่งที่กำหนดตามรายการ อาจอยู่ในรูปของการทำเครื่องหมาย หรือเลือกว่าใช่ - ไม่ใช่ ก็ได้

4. มาตราวัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) เครื่องมือชนิดนี้เหมาะสำหรับวัดอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้ม ว่ามีมากน้อยเพียงไร

5. การใช้ความหมายภาษา (Semantic Differential Technique : S.D.) เทคนิคการจัดโดยใช้ความหมายภาษาของ ชาร์ลส์ ออสกู๊ด (Charles E. Osgood) เป็นเครื่องมือที่วัดได้ครอบคลุมมากชนิดหนึ่ง เครื่องมือชนิดนี้จะประกอบด้วยเรื่อง ซึ่งถือเป็น “สิ่งกับ” และมักจะมีคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ประกอบสิ่งกันนั้นหลาย ๆ คู่ แต่ละคู่จะเป็น 2 ขั้ว ช่องห่างระหว่าง 2 ขั้วบ่งด้วยตัวเลข ถ้าใกล้ข้างใดมากก็จะมีลักษณะตามคุณศัพท์ของขั้วนั้นมาก

คุณศัพท์ที่ประกอบเป็น 2 ขั้วนี้ แยกออกเป็น 3 พวกใหญ่ ๆ คือ พวกที่เกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluation) พวกที่เกี่ยวกับศักยภาพ (Potential) และพวกที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Activity)

ในส่วนองงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวัดความรู้สึกทั้ง 2 ประเด็น คือ ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความรู้เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ในรูปของแบบทดสอบลักษณะจำกัดคำตอบ โดยการเลือกตอบ และได้สร้างเครื่องมือในการวัดความตระหนักทั้ง 2 ประเด็น คือ ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และ

ความตระหนักในความสำคัญขององค์กรนั้น ในรูปของมาตราวัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) เพื่อทราบถึงระดับความเข้มของความรู้สึกหรือความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ว่ามีมากน้อยเพียงใด

6. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อถือ

แนวความคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility) เป็นแนวความคิดที่อธิบายศักยภาพของสื่อในการจูงใจ หรือโน้มน้าวใจผู้รับสาร ดังที่อริสโตเติล (Aristotle) ได้กล่าวไว้ว่า

“การจูงใจที่บรรลุผลนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้พูด เมื่อคำปาฐกถาของผู้พูดสามารถโน้มน้าวจิตใจของเราให้รู้สึกว่าเขามีความน่าเชื่อถือกว่าคนพรรคอื่น เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง ไม่ว่าจะตั้งปุจฉาใด และไม่ว่าแห่งหนใด ที่แม้ไม่มีมติเห็นแย้งแต่ดำรงอยู่ หากแต่ ณ ที่นั้นสถิตด้วยหลักทัศนคติก็ตาม” (Aristotle, Book I.2, อ้างถึงใน กฤตินี ประชาบาล, 1997)

ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารมากกว่า 5 ทศวรรษแล้ว โดยมักจะทำการศึกษาด้านองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือ ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นแนวคิดที่มีองค์ประกอบหลากหลายแง่มุม (Multi-Dimensional Concept)

ผู้ริเริ่มศึกษาเรื่องความน่าเชื่อถือ มิทเชลล์ วี. ชาร์นลีย์ (Mitchell V. Charnley) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความถูกต้องของการรายงานข่าวหนังสือพิมพ์ ในปี 1936 และ คาร์ล แอล. ไฮฟแลนด์, เอียร์วิง แอล. เจนิส และ เคลลี (Carl L. Hovland, Irving L. Janis และ Howard H. Kelly) ในปี 1953 ศึกษาเกี่ยวกับการจูงใจในการสื่อสาร (อ้างถึงใน Garziano และ McGrath, 1986)

ไฮฟแลนด์, เจนิส และเคลลี (Hovland, and Kelly, 1953 อ้างถึงใน Garziano และ McGrath, 1986) ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารจากทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อแหล่งสาร ซึ่ง ได้แก่ ความไว้วางใจ (Trust) ความเชื่อมั่น (Confidence) และความเชื่อ (Belief) ของผู้รับสารที่มีต่อความเฉลียวฉลาด (Intelligence) และความจริงใจ (Sincerity) ของแหล่งสาร ทัศนคติดังกล่าวเป็นเครื่องชี้องค์ประกอบของแหล่งสาร ที่ผู้รับสารให้ความไว้วางใจ

กริฟฟิน (Griffin, 1967) สรุปว่า ความไว้วางใจของผู้รับสารขึ้นอยู่กับความชำนาญ (Expertise) ความน่าไว้วางใจ (Reliability) เจตนา (Intention) ความดึงดูดใจ (Attractiveness) และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (Association Opinion) (อ้างถึงใน Triandis, 1971)

เบอร์โล, เลเมอร์ท และเมิร์ทซ์ (Berlo, Lemert and Mertz, 1970) กล่าวว่า ควรประเมินภาพลักษณ์ของแหล่งสารจากควมมีชีวิตชีวา (อ้างถึงใน ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 1993)

การศึกษาวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้รับสารเป็นผู้ตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารจากองค์ประกอบที่หลากหลายแง่มุม

โฮฟแลนด์ และไวส์ (Hovland and Weiss, 1951) ระบุว่าปัจเจกบุคคล หรือสถาบันที่มีลักษณะความน่าเชื่อถือ จะสามารถมีอิทธิพลให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมของผู้รับข่าวสาร และมีความสามารถในการชักชวนให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือเป็นตัวข่าวสารมากกว่า ปัจเจกบุคคลที่มีลักษณะความน่าเชื่อถือต่ำ สำหรับแหล่งของความน่าเชื่อถือนี้ โฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associated) กล่าวว่าเกิดจากการรับรู้ในความสามารถ หรือสมรรถวิสัยและความเป็นผู้นำไว้วางใจของผู้ส่งข่าวสาร ความน่าเชื่อถือนี้มีไว้ลักษณะใดลักษณะหนึ่งของปัจเจกบุคคล เช่น อายุ หรือเพศ หากแต่ว่าความน่าเชื่อถือเป็นชุดของลักษณะ เช่น ตำแหน่งหรือสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความน่าเชื่อถือนี้เป็นชุดของการรับรู้เกี่ยวกับแหล่งข่าว โดยผู้รับข่าว ดังนั้นในการพิจารณาว่าบุคคลใดมีลักษณะความเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ จำเป็นจะต้องสอบถามจากผู้รับข่าวสาร มิใช่พิจารณาจากแหล่งข่าวสาร

แชพลิน (Chaplin, 1986) ให้ความหมายของความน่าเชื่อถือว่า เป็นการรับรู้ของผู้รับข่าวที่มีต่อลักษณะของผู้ส่งข่าวในด้านความเป็นผู้ไว้วางใจ หรือเป็นผู้ที่มีความชำนาญที่สามารถทำให้ข่าวสารนั้นมีความน่าเชื่อถือ

โฮฟแลนด์, เจนิส และเคลลี (Hovland, Jenis and Kelly, 1953) ได้เสนอองค์ประกอบหลักของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารไว้ 2 ประการ คือ ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) และความเชี่ยวชาญ (Expertness) ส่วน ออสกู๊ด ชูซี และ เทนเนนบาร์ม (Osgood, Suci และ Tannenbaum, 1961) เป็นผู้นำ Semantic Differential Scales มาใช้วัดความน่าเชื่อถือของแหล่ง

สาร โดยให้ผู้อ่านประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของแหล่งสารจากค่าคะแนน 7 ระดับ (อ้างถึงใน Emmert และ Brooks, 1970)

ไวท์เฮด (Whitehead, 1968) ได้ให้นักศึกษาจำนวน 152 คน ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร โดยใช้ Semantic Differential Scales ในการวัด ผลการวิจัยพบว่า แหล่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง เป็นแหล่งสารที่มีคุณสมบัติของความน่าไว้วางใจ ความมีชีวิตชีวา (Dynamism) ความเป็นกลาง (Objectivity) และความสามารถ (Competence) (อ้างถึงใน ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 1993)

โรเจอร์ส และชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) ให้ความหมายของความเชื่อถือเป็นระดับของการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อแหล่งข่าวหรือช่องทางของข่าวสาร (Communication Source or Channel) ในด้านความน่าไว้วางใจ และสมรรถวิสัย นอกจากนี้ เบอร์ดน (Burden, 1971) ยังได้กล่าวอีกว่า ความน่าเชื่อถือของผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่งในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข่าวสารของบุคคล และมีอิทธิพลให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นด้วย

วิลเลียม เจ.แม็กไกร์ (William J. Mcguire, 1973) กล่าวไว้ว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเกิดขึ้นจากการที่ผู้รับสารยอมรับในเนื้อหาซึ่งถูกต้องและสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าความน่าเชื่อถือของแหล่งสารจึงอยู่ที่การยอมรับของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารว่าได้รับรู้ในสิ่งที่ ถูกต้อง ได้รับการโน้มน้าวใจในสิ่งที่เขารู้ นั่น หรือถ้ากล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารขึ้นกับการยอมรับในความชำนาญ (Expertise) และสิ่งที่ประจักษ์ (Objectivity)

เจมส์ ซี. แม็คครอสกี และโทมัส เอ. เจนเซน (James C. McCroskey and Thomas A. Jenson, 1975) เห็นว่าความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร หมายถึง การรับรู้ของผู้รับสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งสารนั้น ๆ

สจิวต แอล. ทูบส์ และซิลเวีย มอสส์ (Stewart L. Tubbs and Sylvia Moss, 1977) ได้เสริมว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร คือ ความเชื่อถือได้ หรือความเต็มใจของผู้รับสารที่จะเชื่อในสิ่งที่ผู้อื่นพูดหรือทำ

ฮาร์ท และคณะ (Hart and Associated, 1975) ได้กล่าวว่า แหล่งความน่าเชื่อถือเกิดจากการรับรู้ของผู้ฟังที่มีต่อผู้พูด ซึ่งนำไปสู่การยอมรับ หรือไม่ยอมรับในจุดมุ่งหมายของผู้พูดหรือผู้ส่งข่าวสาร ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับจิตใจ และความนึกคิดของผู้ฟัง และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ แอนนิต้า เทย์เลอร์ และคณะ (Anita Taylor and Associated, 1980) ยังได้กล่าวถึงความน่าเชื่อถือว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร หรือผู้ส่งสาร ประเมินจากผู้รับสารเกี่ยวกับความเชื่อถือได้ของแหล่งสาร ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และเพิ่มเติมว่า กลุ่มคนจะให้ความเชื่อถือต่อข่าวสาร เมื่อผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือสูง เพราะผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง ไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้รับสารยอมรับในตัวเขาเท่านั้น หากแต่ยังยอมรับในสิ่งที่เขาพูด รวมทั้งสามารถจดจำผู้ส่งสารได้นาน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะเชื่อผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง มากกว่าผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เอียวิน พี. เบ็ททิงเฮาส์ (Erwin P. Bettinghaus, 1987) ที่ว่า ความน่าเชื่อถือนั้นขึ้นอยู่กับ การยอมรับของผู้รับสารเป็นสำคัญ หากใช้ความเป็นจริงที่อยู่ในตัวผู้ส่งสารไม่ ขณะเดียวกันความน่าเชื่อถือของบุคลิกที่เป็นแหล่งสารนี้ ก็ได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติใดเพียงอย่างเดียว เช่น เพศ หรือ อายุ แต่เกี่ยวข้องกับบุคลิกอื่น ๆ อาทิ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

สำหรับ ซิงเกิลทารี (Singletary, 1976) คิดว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารประกอบด้วย ความน่าไว้วางใจ ความรอบรู้ (Knowledgeability) ความชัดแจ้งสั้นไหล (Articulation) ความดึงดูดใจ (Attraction) ความเป็นปรปักษ์ (Hostility) และความมั่นคง (Stability)

สำหรับการจำแนกองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนี้ ครอนไคท์ และลิสคา (Cronkite and Liska, 1978) ได้อธิบายไว้แตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พยายามจัดองค์ประกอบไว้เป็นหมวดหมู่ กล่าวคือ Cronkite และ Liska เห็นว่าองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารจะแปรผันตามสถานการณ์ของการสื่อสาร และหัวข้อของการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมีเทอร์ (Meter, 1974) ที่กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเป็นแนวคิดหลากหลายแง่มุม ฉะนั้นจึงต้องใช้เกณฑ์ในการวัดที่หลากหลายแง่มุมเช่นกัน

งานวิจัยในช่วงต่อมา เป็นเครื่องสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวเป็นอย่างดี นักวิจัยหลายท่านได้กำหนดองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และตัวแปรที่ต้องการจะวัด

ลี (Lee, 1978) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือระหว่างข่าวโทรทัศน์ และข่าวหนังสือพิมพ์ และศึกษาองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือของสื่อทั้ง 2 ประเภท โดย Lee สร้าง Semantic Differential Scales 28 คู่ จากองค์ประกอบดังต่อไปนี้ ความน่าไว้วางใจ ความเชี่ยวชาญ ความมีชีวิตชีวา ความเป็นกลาง ความเห็นพ้องต้องกัน (Agreeable) ความไว้วางใจได้ และความใกล้ชิด (Intimacy) เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

กาซิอาโน และ แม็คกราท (Garziano and McGrath, 1986) ได้วิจัยเรื่องเดียวกันนี้ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งผู้รับสารออกเป็น 3 กลุ่มตามปริมาณความเชื่อถือ คือ กลุ่มที่มีความเชื่อถือสูง กลาง ต่ำ ตามลำดับ และแบ่งข่าวออกเป็นข่าวระดับท้องถิ่น และข่าวระดับประเทศ กาซิเอโนและแม็คกราท (Garziano and McGrath) ใช้ Semantic Differential Scales เป็นเกณฑ์ในการประเมิน และกำหนดองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือเอาไว้ 7 ประการ คือ ความยุติธรรม (Fairness) ความน่าไว้วางใจ ความเชี่ยวชาญ ศีลธรรม (Morality) ความถูกต้อง (Accuracy) ความเป็นข้อเท็จจริง (Factuality) และการคำนึงถึงสังคม (Social Concern)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในยุคต่อมา นักวิจัยได้หันมาศึกษาแหล่งสารที่เป็นบุคคล (เช่น ผู้เขียน คอลัมน์นิสต์ เป็นต้น) และ สาร ที่ไม่ใช่ข่าว (เช่น บทความ คอลัมน์ สารคดี เป็นต้น) มากขึ้น

มิติและสิ่งที่ยังชี้ถึงความน่าเชื่อถือ (Dimension and Indices of Credibility)

นักวิชาการสื่อสารหลาย ๆ ท่านได้พยายามระบุถึงมิติต่าง ๆ ของแหล่งความน่าเชื่อถือ เวินเบิร์ก และ วิลมอร์ท (Wenburg and Wilmort, 1973) ได้อ้างข้อเขียนของ อริสโตเติล (Aristotle) ที่เสนอแนะว่า แหล่งความน่าเชื่อถือนี้ประกอบด้วย 3 มิติ ที่แยกออกจากกัน ซึ่งได้แก่

- ความประพฤติ หรือนิสัย (Character)
- ความเป็นผู้คงแก่เรียน (Sagacity)
- ความเป็นผู้มีเมตตาจิต (Goodwill)

ถึงแม้ว่ามีมิติต่าง ๆ ที่อริสโตเติลได้ระบุนามันั้น จะเป็นสิ่งท้าทายให้มีการพิสูจน์ ซึ่งไม่มีใครปฏิเสธถึงข้อสันนิษฐานที่ระบุว่า ความน่าเชื่อถือมีส่วนประกอบที่มากกว่า 1 มิติ

ในการอธิบายถึงปัจเจกบุคคลที่ได้รับการรับรู้ว่ามี ความน่าเชื่อถือสูง เวนเบิร์ก และ วิลมอร์ท (Wenburg and Wilmort, 1973) ได้เสนอมิติต่าง ๆ ที่มีความเป็นรูปธรรมขึ้นมาแทนที่ มิติทั้งสามของอริสโตเติล ซึ่งได้แก่

- ความเป็นผู้รู้ (Knowledgeable)
- ความซื่อสัตย์ (Sincere)
- ความเป็นผู้มีความเข้าใจ (Understanding)
- ความเป็นผู้ห่วงใย (Concerned)
- ความเป็นผู้ประทับใจ (Impressive)
- ความเป็นผู้จริงใจ (Articulate)
- ความเป็นผู้ชำนาญ (Expert)
- ความเป็นผู้มีมิตรจิต (Friendly)

ส่วน โฮฟแลนด์ และคณะ (Hovland and Associates, 1953) มีแนวคิดที่ว่า ความน่าเชื่อถือ นั้นประกอบด้วย ความเป็นผู้ชำนาญการ หรือเป็นผู้ที่มีสมรรถวิสัย มีความน่าไว้วางใจ และความตั้งใจต่อผู้รับสารตามการรับรู้ของผู้รับข่าว แนวคิดของโฮฟแลนด์ และคณะนี้นับได้ว่าเป็น กระแสดำเนินการของแนวคิดของอริสโตเติล กล่าวคือ ความเป็นผู้ชำนาญการ เป็นคำทดแทนความเป็นผู้ คงแก่เรียนหรือมีคุณวุฒิ ความเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจ ทดแทนความประพฤติหรือนิสัย และความตั้งใจ ทดแทนความเป็นผู้มีมิตรจิต ดังตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือตามแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle) และ ไฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associates)

นักวิชาการ	มิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือ		
อริสโตเติล (Aristotle)	ความเฉลียวฉลาด(Intelligence)	ความประพฤติ / อุปนิสัย (Character)	ความเป็นผู้มีเมตตาจิต(Goodwill)
ไฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associates)	ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expertise / Competence)	ความน่าไว้วางใจ(Trustworthiness)	ความมุ่งมั่น(Intention)

นอกจากนั้น เวินเบิร์ก และ วิลมอร์ท (Wenbug and Wilmort,1973) ได้อ้างผลงานของ แอนเดอร์เซ่น (Andersen) ที่ระบุถึงความน่าเชื่อถือ ซึ่งสามารถวัดได้ใน 2 มิติ คือ การประเมินคุณค่า (Evaluation) และความเป็นผู้กระตือรือร้น / คล่องตัว (Dynamism) โดย แอนเดอร์เซ่นได้ค้นพบตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดได้ด้วยมาตรวัด โดยใช้คำคุณศัพท์สองทาง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมิติความน่าเชื่อถือ กับมาตรวัดของแอนเดอร์เซ่น (Andersen)

มิติของความน่าเชื่อถือ	สิ่งบ่งชี้ / มาตรวัด / คุณลักษณะที่วัด
1. การประเมินคุณค่า (Evaluation)	ซื่อสัตย์-ไม่ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม-ไม่มีคุณธรรม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น – ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ดี-เลว เป็นผู้มีเหตุผล-เป็นผู้ไม่มีเหตุผล
2. ความเป็นผู้กระตือรือร้น / คล่องตัว (Dynamism)	เป็นผู้สนใจ-ไม่เป็นผู้สนใจ แข็งแรง-อ่อนแอ รวดเร็ว-ชักช้า เด็ดขาด-ไม่เด็ดขาด ว่องไว/ตื่นตัว-ไม่ตื่นตัว

จากสิ่งบ่งชี้ (Indices) ที่แอนเดอร์เซนได้ระบุมานั้น ในมิติของการประเมินคุณค่า (Evaluation) นั้นพบมีความคล้ายคลึงกับมิติความเป็นผู้คงแก่เรียน (Sagacity / Intelligence) และมิติความประพฤติหรือนิสัย (Character) ของอริสโตเติล สำหรับมิติคล่องตัว / ภาวะกระฉับกระเฉง (Dynamism) นั้น เป็นมิติหนึ่งที่แอนเดอร์เซนได้เพิ่มเติมขึ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงสิ่งบ่งชี้มิติของความน่าเชื่อถือตามแนวทางวิจัยของแอนเดอร์เซน (Andersen) เปรียบเทียบกับมิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือตามแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle) และโฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associates)

นักวิชาการ	มิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือ			
อริสโตเติล (Aristotle)	ความเฉลียวฉลาด (Intelligence)	ความประพฤติ / คุณปนิสัย (Character)	ความเป็นผู้มีไมตรีจิต (Goodwill)	
โฮฟแลนด์ และคณะ (Hovland and Associates)	ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expertise / Competence)	ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness)	ความมุ่งมั่น (Intention)	
แอนเดอร์เซน (Andersen)	การประเมินคุณค่า (Evaluation)		ความเป็นผู้กระตือรือร้น / คล่องตัว (Dynamism)	

สำหรับ เบอร์โล, เลอรัมาร์ท และเมิร์ซ (Berlo, Lemart and Mertz, 1969-1970) ซึ่งได้ศึกษาถึงมิติต่างๆของความน่าเชื่อถือเพื่อประเมินการยอมรับข่าวสารที่มีต่อแหล่งของข่าวสารนั้น เบอร์โลและคณะ (Berlo and Associates) ได้แยกมิติของความน่าเชื่อถือออกเป็น 3 มิติเช่นกัน โดยใช้คำว่า ความรู้สึกไม่เป็นภัย (Safety) ความเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ (Qualification) และความคล่องตัว/ความกระฉับกระเฉง (Dynamism) เมื่อพิจารณารายละเอียดของมิติความรู้สึกปลอดภัยแล้ว พบว่ามีความคล้ายคลึงกับมิติความประพฤติหรือนิสัยของอริสโตเติล (Aristotle) และความน่าไว้วางใจของโฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associates) รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของมิติการประเมินคุณค่าของแอนเดอร์เซน (Andersen) และในทำนองเดียวกัน มิติความเป็นผู้มีคุณวุฒิมี

ความคล้ายคลึงกับความเป็นผู้คงแก่เรียนของอริสโตเติล และความเป็นผู้ชำนาญการ หรือมีสมรรถวิสัยที่เสนอ โดยโฮฟแลนด์ และคณะ อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณค่าของแอนเดอร์เซน สำหรับมิติความเป็นผู้มีความคล่องตัว ได้จำลองแบบมาจากมิติความคล่องตัวของแอนเดอร์เซน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบแนวคิดของเบอร์โลและคณะ (Berlo and Associates) กับแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle), โฮฟแลนด์และคณะ (Hovland and Associates) และแอนเดอร์เซน (Andersen) เกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือ

นักวิชาการ	มิติต่าง ๆ ของความน่าเชื่อถือ			
อริสโตเติล (Aristotle)	ความเฉลียวฉลาด (Intelligence)	ความประพฤติ / อุปนิสัย (Character)	ความเป็นผู้มี มีไมตรีจิต (Goodwill)	
โฮฟแลนด์ และคณะ (Hovland and Associates)	ความเป็นผู้ ชำนาญการ (Expertise / Competence)	ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness)	ความมุ่งมั่น (Intention)	
แอนเดอร์เซน (Andersen)	การประเมินคุณค่า (Evaluation)		ความเป็นผู้ กระตือรือร้น (Dynamism)	
เบอร์โลและ คณะ (Berlo and Associates)	ความเป็นผู้มี คุณวุฒิ (Qualification)	ความรู้สึกเป็นไม่ เป็นภัย (Safety)	-	ความเป็นผู้ กระตือรือร้น (Dynamism)

สำหรับสิ่งบ่งชี้ และมาตรวัดคุณลักษณะความน่าเชื่อถือนั้น เบอร์โลและคณะ (Berlo and Associates) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงมิติความน่าเชื่อถือ กับมาตรวัดของเบอร์โลและคณะ (Berlo and Associates)

มิติความน่าเชื่อถือ	สิ่งบ่งชี้ / มาตรวัด / คุณลักษณะ
1. ความรู้สึกไม่เป็นภัย (Safety)	ปลอดภัย-ไม่ปลอดภัย ยุติธรรม-ไม่ยุติธรรม ใจดี-ดุร้าย ซื่อสัตย์-ไม่ซื่อสัตย์
2. ความเป็นผู้มีคุณวุฒิ (Qualification)	ชำนาญการ-ไม่ชำนาญการ มีคุณวุฒิ-ไม่มีคุณวุฒิ มีความรอบรู้-ไม่มีความรอบรู้ มีประสบการณ์-ไม่มีประสบการณ์
3. ความคล่องตัว – ภาวะกระฉับกระเฉง (Dynamism)	แข็งแรงเด็ดขาด-อ่อนโยน หนักแน่น-ลึกลับ กระฉับกระเฉง-อ่อนล้า ตื่นตัว-ไม่ตื่นตัว มีความกล้า-ขี้อาย

นอกจากนั้นเบอร์โลและคณะ (Berlo and Associates) ยังได้ให้ข้อเสนอว่า มิติความรู้สึกไม่เป็นภัยนี้ จะเป็นเครื่องประกันว่าผู้นำเสนอข่าวสาร จะสามารถเข้าถึงผู้รับข่าวได้ ถ้าผู้รับข่าวรู้สึกว่า ผู้ส่งข่าวไม่เป็นภัย (รู้สึกปลอดภัยในตัวผู้ส่งสาร) เป็นมิตร และซื่อสัตย์ ผู้รับข่าวจะเกิดความไว้วางใจในตัวผู้ส่งข่าว และเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่งข่าวกล่าวถึง ในขณะเดียวกัน ถ้าผู้รับข่าวรู้สึกว่า ผู้ส่งข่าวไม่มีความยุติธรรม หยาบคาย และไม่ซื่อสัตย์ ผู้รับข่าวจะบังเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวผู้ส่งข่าวและเนื้อหาข่าว และจะต่อต้านในเนื้อหาข่าวนั้น ๆ

สำหรับมิติความเป็นผู้มีคุณวุฒิ (Qualification) นั้นสะท้อนถึงความสามารถ หรือความเป็นผู้ชำนาญในเนื้อหาวิชาที่ผู้ส่งข่าวกำลังกล่าวถึง ถ้าผู้รับข่าวเกิดการรับรู้ว่าคุณส่งข่าวมีลักษณะเป็นผู้ชำนาญการ มีความรอบรู้ และมีพลังทักษะแล้ว ผู้ส่งข่าวจะบังเกิดความน่าเชื่อถือ และผู้รับข่าวจะเชื่อในเนื้อหาที่ผู้ส่งข่าวกล่าวถึง ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้รับข่าวรู้ว่าผู้ส่งข่าวไม่มีความชำนาญและไม่มีประสบการณ์ ผู้ส่งข่าวจะได้รับความไม่น่าเชื่อถือจากผู้รับข่าวดังกล่าว

ในมิติของความคล่องตัว (Dynamism) ตามแนวคิดของเบอร์โกลและคณะ (Berlo and Associates) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้รับข่าวรับรู้ว่าคุณส่งข่าวมีความเด็ดขาด / แข็งขัน ตื่นตัว และ กระฉับกระเฉงอยู่เสมอ ผู้ส่งข่าวจะได้รับความเชื่อถือในระดับสูง แต่ถ้าผู้ส่งข่าวมีลักษณะอ่อนล้า อ่อนไหว ลังเลและซื่อๆ ผู้ส่งข่าวจะได้รับความเชื่อถือในระดับต่ำ

ดังเป็นที่ประจักษ์ว่า นักวิชาการด้านการสื่อสารหลายท่าน ได้ใช้มิติหลายมิติในการตัดสินความน่าเชื่อถือของผู้ส่งข่าว ซึ่งในทำนองเดียวกันครอนไคท์ (Cronkhite, 1969) ได้ระบุถึงลักษณะของผู้ส่งข่าวที่ผู้ฟัง หรือผู้รับข่าวนำมาพิจารณาในการประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ส่งข่าว ซึ่งได้แก่ ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ความคล่องตัว / กระฉับกระเฉง (Dynamism) ความมีสมรรถวิสัย (Competence) ความรู้จักมักคุ้น (Sociability) การประเมินคุณค่า (Evaluation) ความเห็นพ้องต้องกัน (Agreeableness) มีความเปิดเผย (Extroversion) แสดงให้คนเกิดอารมณ์ได้ง่าย (Emotional) ความมั่นคง (Stability) ความเป็นธรรม (Conscientiousness) พฤติกรรม (Culture) มีความตรงไปตรงมา (Objectivity) และมีความคล้ายคลึง (Identification) กับผู้ฟัง แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเหล่านั้นอาจมีแนวคิดในการประเมินลักษณะของความน่าเชื่อถือเหล่านี้ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาที่วิจัย เนื้อหาสาระ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความน่าเชื่อถือเป็นปรากฏการณ์ในลักษณะหลากหลายมิติ (Multidimension phenomenon)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อถือเป็นแนวทางในการศึกษา เนื่องจากกระบวนการในการสร้างสังคมที่ปลอดภัยระดับนั้น จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยสนับสนุนแผนปฏิบัติการ ซึ่งการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ล้วนเริ่มต้นมาจากบรรยากาศแห่งความเชื่อถือของผู้รับสารและความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารเป็นสำคัญ ด้วยการแสดงออกถึงความตั้งใจจริงที่จะตอบสนองซึ่งความต้องการของผู้รับสาร และ การทำให้ผู้รับสารมีความมั่นใจในสารและตัวผู้ส่งสาร อันจะนำไปสู่การยอมรับในข่าวสารที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากผู้ส่งสารในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จนเกิดความตื่นตัวในการสร้างแนวร่วมในสังคมจัดพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันต่อไป

7. แนวความคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

ความหมายของการคอร์รัปชัน

การนิยามความหมายของคำว่าคอร์รัปชัน เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการศึกษาวิเคราะห์ใด ๆ ก็ตามเกี่ยวกับประเด็นนี้ เพราะการนิยามที่ดีจะช่วยให้เกิดความชัดเจนว่าพฤติกรรมลักษณะใดเข้าข่ายการทุจริตคอร์รัปชัน

เมอร์ดัล (Myrdal, 1968 : 13) ให้ทรรศนะว่า การใช้อำนาจรั้งหลวง หรือการคอร์รัปชัน (Corruption) นั้น เป็นคำที่มีความหมายรวมถึง การกระทำทุกลักษณะที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจ และอิทธิพลที่มีอยู่ตามตำแหน่งหน้าที่ หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องอยู่กับกิจการสาธารณะ และคำนี้ยังมีความหมายครอบคลุมถึงการกินสินบนด้วย

คำว่า ใช้อำนาจรั้งหลวง หรือคอร์รัปชัน ตามพจนานุกรมกฎหมายของ แบลค (Black's Law Dictionary) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่ง หน้าที่ และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการโดยการรับ หรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น (Black's Law Dictionary 1979 : 311)

รอย (Roy 1970, 86) กล่าวว่าเป็นการใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรฉันทามติ หรืออภิสิทธิ์ หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือชนชั้นซึ่งออกมาในลักษณะเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมาย หรือละเมิดมาตรฐานความประพฤติทางศีลธรรมจรรยาอันสูงส่ง

ในหนังสือ Political Corruption, Readings in Comparative Analysis (Heidenheimer 1970 : 4-6) ได้แบ่งแนวความคิดของนักสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามการใช้อำนาจรั้งหลวง หรือการคอร์รัปชัน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มที่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่เรื่องของตำแหน่งราชการ / สาธารณะ (Public office Centered Definition)

1.1 เบย์ลีย์ (Bayley, 1970 : 5) ให้ความหมายว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับสินบนนั้นเป็นถ้อยคำที่มีความหมายกว้าง ซึ่งคลุมถึงการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดอันเกิดจากการเห็นประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งซึ่งประโยชน์ส่วนตนไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินตราเสมอไป

1.2 แมคมุลแลน (Mcmullan, 1970:5) กล่าวไว้ในหนังสือ A Theory of Corruption ว่าข้าราชการคนใดรับเงินหรือสิ่งของที่มีค่าเป็นเงินเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือให้ทำในสิ่งที่ตนไม่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ หรือใช้การเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยเหตุผลที่ไม่สมควร ถือว่าข้าราชการผู้นั้นฉ้อราษฎร์บังหลวง

1.3 ไนย์ (Nye, 1970: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการคอร์รัปชัน หมายถึง พฤติกรรมใดซึ่งผิดแผกไปจากหน้าที่ที่เป็นทางการของผู้มีบทบาทต่อสาธารณะด้วยเหตุผลส่วนตัว ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อผลตอบแทนทางการเงินหรือสถานภาพ หรือพฤติกรรมใด ซึ่งใช้อิทธิพลไปในทางที่ขัดต่อกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งกำหนดไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

2. กลุ่มความคิดเห็นจุดศูนย์รวมที่การตลาดหรือเศรษฐกิจ (Market Centered Definition)

2.1 เคลเวอเรน (Kenveren , 1970 : 6) ให้ความหมายว่า ข้าราชการที่ฉ้อราษฎร์บังหลวงถือว่าตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นธุรกิจ ซึ่งตนอาศัยเป็นที่กอบโกยเอารายได้ให้มากที่สุด ตำแหน่งทางการทำงานจึงกลายเป็นแหล่งทำรายได้หาประโยชน์ให้มากที่สุดไป ขนาดของรายได้ที่ข้าราชการจะได้รับย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของตลาด และความสามารถของคนที่จะทำรายได้สูงสุดได้จากอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply) หรือความต้องการของประชาชน

2.2 ทิลแมน (Tillman, 1970 : 6) ให้ความหมาย การคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการยกย้ายในรูปแบบที่มีการควบคุมราคา (Mandatory Pricing Model) มาเป็นระบบตลาดการค้าเสรี (Free Market Model) กลไกในการรวมการจัดสรร ซึ่งเป็นกลไกในอุดมคติของระบบราชการสมัยใหม่อาจใช้การไม่ได้ เพราะต้องเผชิญกับภาวะการณ์ไม่สมดุลอย่างร้ายแรงที่เกิดขึ้นระหว่างอุปสงค์ และอุปทาน (Demand and Supply) ลูกค้ำทั้งหลายจึงอาจตัดสินใจว่าค้ำที่

เสี่ยงภัยกับสภาพบังคับอันรู้อยู่แล้ว และจะจ่ายเงินเป็นจำนวนสูงกว่าเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้รับผลประโยชน์ตามที่ตนปรารถนา เมื่อกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว ระบบราชการก็จะยุติที่จะเป็นรูปแบบของตลาดที่มีการควบคุมราคา (Mandatory Market) และกลายเป็นตลาดเสรีไป

3. กลุ่มแนวคิดที่ถือจุดศูนย์รวมอยู่ที่ผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest Centered Definition)

3.1 ฟรีดริช (Friedrich, 1970 : 6) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบของคอร์รัปชันอาจจะเกิดขึ้นได้ในเมื่อผู้ได้รับอำนาจ (Power Holder) ได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ให้เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่การงานหรือครองตำแหน่งใดถูกจูงใจด้วยอำนาจเงิน หรือสินจ้างรางวัลอย่างอื่นอันสมควรได้รับโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้กระทำการต่าง ๆ อันเป็นคุณแก่ผู้ให้สินจ้างรางวัลนั้น และการกระทำเช่นนี้เป็นที่เสียหายแก่สาธารณะชน และส่วนได้เสียของประชาชน

3.2 โรโกว์ และลาสส์เวล (Rogow and Lasswell ,1970) ได้ให้ความหมายว่า การซื้อราษฎร์บังหลวงเป็นการฝ่าฝืนความรับผิดชอบในระเบียบแบบแผนของสาธารณะ หรือของประชาชนพลเมือง (Public or civil order) ระบบใดระบบหนึ่งเป็นอย่างน้อยและเป็นการขัดต่อ (หรือทำให้เสียหาย) ระบบเช่นนั้น คือ ระเบียบแบบแผน ของสาธารณะหรือของประชาชนทั้งสองระบบนี้ ย่อมสนับสนุนให้ส่วนได้เสียร่วมกันอยู่เหนือกว่าส่วนได้เสียโดยเฉพาะอย่าง ฉะนั้น การละเมิดต่อส่วนได้เสียร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยเฉพาะถือได้ว่าเป็นการซื้อราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชัน

3.3 สก็อต (Scott, 1972) กล่าวว่า การซื้อราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชันคือการกระทำที่ทุจริตในหน้าที่ที่รับผิดชอบในบทบาทที่เกี่ยวกับส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องจากการไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของเอกชน หรือไปมีส่วนในผลกำไรจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือการละเมิดกฎหมายต่าง ๆ โดยการใช้อิทธิพลในหน้าที่ของตนในลักษณะต่าง ๆ กัน

3.4 เวธ และซิมกินส์ (Wraith and Simkins, 1963) นักวิชาการชาวอังกฤษให้ความสนใจในหนังสือ Corruption in the Developing Countries โดยมองการซื้อราษฎร์บังหลวงในลักษณะเฉพาะเจาะจงในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายว่าการซื้อราษฎร์บังหลวง คือ การแสวงหา

อำนาจ หรือการใช้อำนาจโดยวิธีการอันผิดกฎหมาย หรือผิดทำนองคลองธรรม และผิดต่อจริยธรรมรวมไปถึงการเล่นพรรคพวกในวงการบริหารงานบุคคล

3.5 ดวิวิทธี (Dwivedi , 1994) ความหมายว่า การใช้อำนาจรั้งหลวง รวมถึงการสนับสนุนญาติพี่น้อง การเลือกที่รักมักที่ชัง การกินสินบน การคอร์รัปชัน การใช้ระบบอุปถัมภ์ และความยุติธรรมอื่น ๆ ที่ข้าราชการหรือบุคคลอื่นได้ใช้เป็นเครื่องมือในการวิถรณ์ความเป็นธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายของสังคม

3.6 เมอร์ดัล (Merdal, 1968) ให้ความหมายว่า การใช้อำนาจรั้งหลวง เป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงการกระทำทุกลักษณะที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยใช้อำนาจ และอิทธิพลที่มีอยู่ตามตำแหน่งหน้าที่ หรืออาศัยฐานตำแหน่งที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ตามตำแหน่งหน้าที่หรืออาศัยฐานตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องอยู่กับกิจการสาธารณะ และความหมายครอบคลุมไปถึงการกินสินบนด้วย

3.7 วอร์ด (Ward 1989 อ้างถึงใน สังคิต พิริยะรังสรรค์, ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2537 :19) ได้ให้ความหมายของการใช้อำนาจรั้งหลวงว่าได้ครอบคลุมตั้งแต่การใช้สิทธิพิเศษเล็กน้อย ๆ ไปจนกระทั่งถึงพฤติกรรมที่มีความผิดทางอาญา

3.8 เคลเวเรน (Kilveren, 1957) ได้ให้ความหมายของการใช้อำนาจรั้งหลวงว่าเป็นการที่ข้าราชการบิดเบือนอำนาจหน้าที่ของตน เพื่อหารายได้พิเศษจากสาธารณชน

3.9 เบอร์ก (Berg, 1976 : 3) ให้ความหมาย การใช้อำนาจรั้งหลวงทางการเมืองเป็นการละเมิด และบ่อนทำลายปทัสถานของระบบแห่งระเบียบสาธารณะซึ่งชาติมิได้ในการรักษาไว้ซึ่งประชาธิปไตยทางการเมือง

ตามพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมาย การใช้อำนาจรั้งหลวงว่า เป็นการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บเงินจากราชการแล้วไม่ส่งหลวง หรือเบียดบังเงินหลวง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 246)

การฉ้อราษฎร์บังหลวง หมายถึง การรีดนาทาเร้นประชาชนและการเบียดบังทรัพย์สินของหลวงเป็นของตน (มานิต มานิตเจริญ, 2507:411)

คำว่า “Corruption” ในภาษาอังกฤษเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก และคำที่ใกล้เคียงที่สุดในภาษาไทยน่าจะได้แก่คำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” อย่างไรก็ตาม มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” มีความหมายแคบกว่าคำว่า “Corruption” เพราะคำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” อาจจะหมายความเฉพาะการเบียดเบียนยกยอกทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะเท่านั้น แต่บางท่านก็มีความเห็นว่า คำนี้น่าจะรวมถึงการกินสินบาทตราสินบน และการแสวงหาอำนาจโดยวิธีการอันผิดทำนองคลองธรรมด้วย เช่นเดียวกับคำว่า “Corruption” ในภาษาอังกฤษ เนื่องจากยังมีปัญหาโต้เถียงกันอยู่ดังนี้ เพื่อความสะดวกในที่นี้ขอใช้คำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” อย่างที่มีความหมายเหมือนคำว่า “Corruption” ในภาษาอังกฤษทุกประการ ในพจนานุกรม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525 : 309)

อมร รักษาสัตย์ (2521, 17) ได้ให้ความเห็นว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายความว่าความคลุมถึงการกระทำใด ๆ ที่หย่อนยานหรือสร้างความเสื่อมโทรมในประการ ต่าง ๆ ที่ทำให้มาตรฐานที่ตั้งไว้ต้องลดถอยลงไม่ถึงระดับที่ต้องการ

พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และคณะ (2519, 6) กล่าวว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงในวงราชการนั้น มิได้หมายความรวมถึงการยกยอกเงินทองหรือทรัพย์สินผลประโยชน์ต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว หากรวมถึงหมายถึงการกระทำต่าง ๆ ที่เขาเปรียบผู้ว่าจ้างคือประชาชน หรือ รัฐบาลทุกกรณี

สุชาติ สุนทรศรี (2518,9) ได้วิจัยเรื่อง การทุจริตในวงราชการไทย เห็นว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการไทยมีลักษณะดังนี้

1) การกระทำการได้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งมา ไม่ว่าจะเงินตรา หรือไม่ก็ตามรวมทั้งการรับสินบนหรือนำใจด้วย

2) กระทำโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือเป็นการฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

3) การได้ประโยชน์นั้นเป็นผลเสียหายต่อส่วนรวม ต่อทางราชการหรือสาธารณะการใช้อำนาจหน้าที่ราชการ เพื่อประโยชน์ของตนและพรรคพวก

วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์ (2516, 45) ได้ให้ความหมายของคำว่า ข้อราษฎรบังหลวง ว่าเป็นสถาบันนอกเหนือกฎหมาย (Extra-Legal Institution) หรือนอกเหนือข้อตกลงโดยชอบธรรม สังคมในตอนนั้นที่ใช้โดยบุคคล หรือคณะบุคคลซึ่งอยู่ในระบบราชการ หรือระบบเอกชน หรือทั้งสองระบบ เพื่อจะได้มาซึ่งประโยชน์แห่งตน โดยจะทำให้บุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมด้วยโดยตรงเสียประโยชน์จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ทั้งนี้ก็สุดแต่ผลของการต่อรองหรือการยินยอมของบุคคลที่มีส่วนร่วมโดยตรงในการกระทำนั้น ๆ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2513, 1) ได้ให้ความหมายของการข้อราษฎรบังหลวงว่า เป็นการทำให้เสื่อมเสียความเชื่อถือโดยรับสินบน หรือโดยช่วยเหลือกันการใช้วิธีปฏิบัติมิชอบหรือมีการปฏิบัติมิชอบอันหมายถึงการปฏิบัติมิชอบทางการเมือง การปกครอง ซึ่งมีความหมายได้หลายนัย เป็นต้นว่า การกินสินบน การอาศัยตำแหน่งหน้าที่ การอนุมัติทำสัญญาของทางราชการกับบริษัทห้างร้าน หรือเอกชนโดยชอบพอกัน และการที่ราชการยอมอนุญาตให้มีที่ดิน หรือสิทธิพิเศษเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินรางวัลซึ่งเคยเกิดขึ้นมาหลายครั้งในประวัติศาสตร์

จำพูล กองสาร และคณะ (2515, 91-99) มีความเห็นเรื่องข้อราษฎรบังหลวง ว่าควรจะมีลักษณะดังนี้

1. ฝ่าฝืนหลักเล็งหรือบิดเบือนระเบียบแบบแผนหรือกฎข้อบังคับ
2. จูงใจ เรียกร้อง บังคับ ช่มชู้ หน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้งเพื่อหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวกพ้อง
3. สมยอม เบียดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการ
4. สมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำในการที่ต้องปฏิบัติ หรือรับผิดชอบตามหน้าที่
5. ปลอมแปลงหรือการกระทำใด ๆ อันเป็นความเท็จ
6. มีผลประโยชน์ร่วมในกิจการบางประเภท ที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลประโยชน์ได้

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ได้นิยามการทุจริตในวงราชการว่า หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติการอย่างใดในตำแหน่ง หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่นั้นโดยมิชอบ หรือใช้สิทธิความเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ส่วนการ

ประพัตติมิชอบในวงราชการนั้นหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติกรอย่างใด ในตำแหน่ง หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน หรือคำสั่ง ไม่ว่าจะการปฏิบัติ หรือไม่เป็นการปฏิบัตินั้นจะเป็นการทุจริตด้วยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ให้รวมถึงการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (ชัยเชต สุนทรพิพิธ, 2530 : 3)

อุดม รัฐอมฤต (2530) เห็นว่า การทุจริตและประพัตติมิชอบในวงราชการ หรือการคอร์รัปชันนั้น เป็นเรื่องของการใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้อำนาจกระทำการต่าง ๆ แทนรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นผู้รักษาประโยชน์ร่วมกันของมหาชน อำนาจเหล่านี้ไม่ได้ผูกติดกับตัวบุคคล แต่มาจากสถานภาพการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นกลไกของรัฐบาลในการดำเนินงานเพื่อส่วนรวม ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ญาติพี่น้อง พรรคพวก หรือเห็นแก่ความมั่งคั่งและสถานภาพที่จะได้รับ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือราชการต้องถือว่า เป็นการทุจริตและประพัตติมิชอบในวงราชการ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2541) ได้ให้ทรรศนะอีกมุมหนึ่งว่า การคอร์รัปชันมิได้เกิดเฉพาะภายในวงราชการเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Rent-Seeking) ของภาคธุรกิจเอกชนในรูปการให้สินบน หรือสิ่งตอบแทนแก่นักการเมือง หรือข้าราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าเช่าทางเศรษฐกิจ หรือกำไรที่ได้จากการสัมปทานผลิต หรือการขายสินค้าที่ถูกจำกัดจำนวนโดยนโยบายของรัฐบาลด้วย

เกรย์ คัลฟแมน (Gray Karfmann, 1998) กล่าวถึงความหมายของการคอร์รัปชันว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐในทางที่ไม่ถูกต้อง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวซึ่งรวมถึงการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่มีฝ่ายอื่นเกี่ยวข้อง เช่น การยกยอกเงินของรัฐ การใช้ทรัพย์สินของรัฐนอกเวลาราชการ หรือ การใช้อำนาจในตำแหน่งเลื่อนขั้นให้แก่ผู้เป็นเครือญาติหรือเพื่อนฝูง และการ คอร์รัปชันที่เกิดจากการประสานผลประโยชน์ระหว่างสองฝ่ายคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ กับภาคธุรกิจหรือประชาชนทั่วไป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้สิทธิพิเศษหรือข้อยกเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐโดยมีค่าตอบแทนในรูปของเงินใต้โต๊ะ หรือน้ำร้อนน้าชา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามคำจำกัดความของเกรย์ ดังกล่าว ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าแคบเกินไป ทั้งนี้ โกดี้ และสเตซาเวจ (Goudie and Stasavage , 1997) มีความเห็นว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นไม่ควรจะจำกัดเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นเม็ดเงิน หากควรรวมถึงผลประโยชน์รูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น ตำแหน่งหน้าที่ ดังเช่นในกรณีที่นักการเมืองใช้อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ ไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มบุคคลบางกลุ่มก่อนการเลือกตั้งเพื่อที่จะให้ได้รับเลือกกลับเข้ามาในตำแหน่งอีกครั้ง การใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ก็สามารถจัดได้ว่าเป็น การทุจริตคอร์รัปชัน เช่นกัน ทั้งนี้ Goudie and Stasavage ได้อ้างถึงงานของ ชไรเฟอร์ และวิชเนีย (Schleifer and Vishey , 1993) ซึ่งแบ่งการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสองประเภท คือ

1. การทุจริตของข้าราชการประจำในกระบวนการปกครองโดยการใช้อำนาจของรัฐ เพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน
2. การทุจริตในแวดวงการเมืองจากการที่นักการเมืองใช้อำนาจและหน้าที่ในตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน หรือทางด้าน การเมือง

ทาลิซาเยอน (Talisayon, 1998) วิจารณ์ว่าการตีความว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นการใช้อำนาจของรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวนั้น เน้นการทุจริตเฉพาะในภาครัฐเท่านั้น แม้ในสภาพความเป็นจริงภาคธุรกิจก็มีส่วนร่วมในการทุจริตคอร์รัปชันด้วย ทั้งนี้ในการทุจริตคอร์รัปชันทั้งผู้รับเงินและผู้ให้เงินล้วนมีความผิดด้วยกันทั้งนั้น ดังจะเห็นได้จากองค์การความร่วมมือในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) มีสนธิสัญญาต่อต้านการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการประกอบธุรกรรมระหว่างประเทศ และสหรัฐอเมริกาเองก็มีกฎหมายลงโทษบริษัทอเมริกันที่มีพฤติกรรมที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชัน ในการประกอบธุรกิจต่างประเทศ Talisayon จึงมีความคิดว่า พฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ควรหมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ก่อผลประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยเป็นพฤติกรรมที่เอื้อผลประโยชน์ให้คนกลุ่มน้อย แต่กลับสร้างภาระให้คนกลุ่มใหญ่ เช่นในกรณีที่ผู้รับเหมาก่อสร้างฮั้วกันในการประมูลจะเป็นการสร้างกำไรให้แก่ผู้ประกอบการไม่กี่ราย ในขณะที่ผู้เสียภาษีทั่วประเทศต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐที่สูงเกินควร เป็นต้น

จากคำจำกัดความการทุจริตคอร์รัปชันของ Talisayon ทำให้เกิดประเด็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันจำเป็นต้องเป็นพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือไม่ เพราะการใช้นโยบายที่เอื้อผลประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่มก็ถือได้ว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันได้ ธุรกรรมบางอย่างที่ผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่ใช่

พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันบางอย่างก็อาจไม่ผิดกฎหมาย (Bardhan, 1997 : 1312) เช่น การบริจาคเงินช่วยเหลือในการหาเสียงของพรรคการเมือง เป็นต้น ในประเด็นนี้ รูส-อาเชอร์แมน (Ruse – Acherman, 1997) มีความเห็นว่า การทุจริตคอร์รัปชันขึ้นอยู่กับขนาดของผลประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถหยิบยื่นให้ได้ ไม่ว่าจะป็นในรูปแบบของการให้สัมปทาน การควบคุม การออกใบอนุญาต ตลอดจนการประกันราคาสินค้าก็ดี ทั้งนี้แต่ละประเทศจะต้องตัดสินใจว่า การหยิบยื่นผลประโยชน์ของรัฐให้แก่คนบางกลุ่มนั้นถูกกฎหมาย หรือผิดกฎหมาย ตัวอย่างเช่น บางประเทศเห็นว่าการประกันราคาสินค้า หรือการจำกัดการแข่งขัน โดยการให้สัมปทานผูกขาดไม่เป็นธรรม เพราะเป็นการหยิบยื่นผลประโยชน์ให้แก่คนกลุ่มน้อย จึงมีกฎหมายป้องกันการผูกขาด แต่บางประเทศเห็นว่า การผูกขาดจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ จึงมีกฎหมายรองรับ การทุจริตคอร์รัปชันจึงไม่ขึ้นอยู่กับว่าพฤติกรรมดังกล่าวถูกหรือผิดกฎหมาย (อ้างถึงในนิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ , 2543)

โดยสรุปแล้ว คำจำกัดความของการทุจริตคอร์รัปชันมีหลากหลายมากกว่าที่แคบที่สุดไปที่กว้างที่สุด การวิเคราะห์การทุจริตคอร์รัปชัน จึงมีความจำเป็นที่จะกำหนดนิยามของการทุจริตคอร์รัปชันที่ใช้อย่างชัดเจน

สำหรับคำจำกัดความของการทุจริตคอร์รัปชัน ในงานวิจัยชิ้นนี้ ก็คล้ายคลึงกับคำจำกัดความที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยสรุปคือ การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำทุกลักษณะของนักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม่แต่องค์กรอิสระ ที่เป็นไปโดยมิชอบหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในหน้าที่หรืออาศัญฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ ซึ่งสามารถมองได้สองมิติ คือ มิติแรก เป็นเรื่องของการกระทำต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นการรับสินบน การรีดไถ ค่าน้ำร้อนน้ำชา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจากประชาชน เพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยใช้อำนาจหน้าที่ของตนเอง ในการกระทำการหรือละเว้นการดำเนินการ อีกมิติคือ เป็นเรื่องของการเบียดบังทรัพย์สินของรัฐที่ใช้ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะมาเป็นของตนเอง และพรรคพวกในทางมิชอบ

ปัญหาและความรุนแรงของการทุจริตคอร์รัปชัน

นายแพทย์ประเวศ วะสี (2540 : 18) กล่าวในบทความเรื่อง “คอร์รัปชันจะทำให้ประเทศล้มละลายและล้มรัฐบาลชนวน” ซึ่งลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนว่า

“...ประเทศไทยเป็นประเทศคอร์รัปชัน มีการคอร์รัปชัน อย่างทั่วถึงในรูปแบบต่าง ๆ และการคอร์รัปชันเป็นตัวบ่อนทำลายประเทศ ลองดูความร่ำรวยของนักการเมือง ข้าราชการผู้ใหญ่ทั้งทหาร และพลเรือน และนักธุรกิจ ว่าความร่ำรวยนั้นอธิบายด้วยความสุจริตได้อย่างไร...”

เฉลียว พิศลยบุตร (2537: 20) กล่าวในบทความเรื่อง “ขบวนการคอร์รัปชันแห่งประเทศไทย” ซึ่งลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนว่า

“...คอร์รัปชัน คือ มะเร็งร้ายในสังคม บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง คอร์รัปชันได้ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการต้องอ่อนแอและไร้ประสิทธิภาพ การรับสินบน การเห็นเงินเป็นพระเจ้า การเลือกที่รักมักที่ชังได้ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นอัมพาต...”

คมกฤษ ภัทรพงศ์ (2537 : 8) ให้ความเห็นลงในบทความเรื่อง “คอร์รัปชัน วงจรอุบาทว์อมตะ” ซึ่งลงตีพิมพ์ในหนังสือแนวหน้าว่า

“...การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาใหญ่และเรื้อรังมานานแล้ว นานจนกลายเป็นวงจรอุบาทว์อมตะที่ไม่มีวันตาย การทุจริตในอนาคตนั้น ในซีกของนักการเมืองไม่น่าเป็นห่วง เพราะแม้จะยังคงมีอยู่แต่ก็เป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น แต่การทุจริตคอร์รัปชันที่ซึ่มลึกและระบอบไปทั่วทุกหัวระแหงของประเทศไทยนั้นกลับเป็นข้าราชการประจำ ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้ทุจริตคอร์รัปชันที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ไปต่อรองเพื่อเอาผลประโยชน์...”

ระดับความรุนแรงรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันอาจประเมินได้ในสองมิติ คือมิติทางการเงินและมิติทางสังคม ตัวอย่างเช่น ถ้าพิจารณาจากวงเงินแล้วการทุจริตคอร์รัปชันในวงการจัดซื้อจัดจ้าง (เช่น ก่อสร้าง) และการให้สัมปทานกิจการสาธารณูปโภคจะเป็นการทุจริตที่มีความเสียหายมากที่สุด เพราะมีเม็ดเงินที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเนื่องจากงบประมาณของรัฐ หรือทรัพยากรส่วนใหญ่จะไปตกอยู่กับธุรกรรมในส่วนนี้ แต่หากพิจารณาจากมิติของสังคมแล้ว จะเห็นได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันที่ก่อความเสียหายมากที่สุด คือการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรมนำไปสู่การล่มสลายของระบบการเมืองการปกครอง และการจัดระเบียบของสังคมในประเทศ

นอกจากนี้แล้ว ระดับความรุนแรงของการคอร์รัปชันอาจขึ้นอยู่กับว่าการคอร์รัปชันดังกล่าวเป็นการคอร์รัปชันเป็นครั้งคราว (occasional) หรือที่เป็นระบบ (systemic) การคอร์รัปชันแบบครั้งคราวหมายถึงการทุจริตที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือการทุจริตที่จำกัดอยู่เฉพาะในบางหน่วยงานของรัฐ ในทางตรงข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชันแบบเป็นระบบหมายถึงกรณีที่ต้องมีการส่งส่วยจ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชา หรือจ่ายเงินใต้โต๊ะ เป็นกิจลักษณะเพื่อที่จะสามารถประกอบธุรกิจหรือดำเนินชีวิตประจำวันได้ การคอร์รัปชันเป็นระบบมักมีภาระค่าใช้จ่ายที่บริษัทเอกชนต้องเสนอให้และมีการกำหนดอัตราการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักการเมืองที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน การคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบเกิดผลเสียอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจและสังคม เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเรียกร้องให้เอกชนจ่ายเงินสินบนเพื่อแลกกับบริการของรัฐ และเป็นไปได้อย่างที่เรียกร้องจะทวีความรุนแรง และขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น กรณีเช่นนี้ ข้ออ้างที่ว่าคอร์รัปชันช่วยให้ระบบราชการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงไม่ถูกต้อง

ปัจจัยที่ทำให้การทุจริตคอร์รัปชันแบบเป็นระบบเป็นการทุจริตที่อันตรายมากที่สุด คือ การขาดจิตสำนึกของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการทุจริตคอร์รัปชันในวงกว้างและเป็นระบบแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ธุรกิจ และประชาชนทั่วไปมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้ไม่รู้สึกว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่เสียหายและไม่มีความสำคัญที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนั้นหากในสังคมมีสัดส่วนของจำนวนผู้ทุจริตเพิ่มขึ้น โอกาสที่คนอื่น ๆ ในสังคมจะตัดสินใจกระทำการทุจริตจะมีมากขึ้น ทำให้สังคมมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นสู่ระดับที่เป็นอันตราย (อ้างถึงในนิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ , 2543)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

ความพยายามในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยนั้นมานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพยายามในการป้องกันและปราบปรามโดยภาครัฐ ซึ่งมีข้อมูลและการพัฒนาที่น่าสนใจ กล่าวคือ ... การสร้างกลไกในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบด้วยกระบวนการพิเศษ เริ่มตั้งแต่การมีพระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้ประพฤติผิดวินัยหรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2488 และพระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการ และพนักงานเทศบาลผู้กระทำผิดหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ร้ายวร้ายผิดปกติ และไม่

สามารถแสดงได้ว่าร้ายวร้ายขึ้นโดยทางที่ขอบอาจถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องด้วย แต่ก็มีข้อสังเกตว่ากฎหมายดังกล่าวมีผลใช้เพียงปีเศษเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 324 (13 ธ.ค. 2515) จัดตั้งคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และกรรมการอื่นอีก 5 คน ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกับเลขาธิการ ก.ต.ป. เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่หลายประการที่สำคัญก็คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม หรือเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือไม่ ทั้งยังสามารถกำหนดมาตรการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับภาชีอากรและรายได้อื่นด้วย ทั้งยังให้อำนาจคณะกรรมการ ก.ต.ป. และเจ้าหน้าที่ตรวจค้น จับกุม สอบสวนผู้ต้องสงสัยอย่างกว้างขวาง เป็นเหตุให้เป็นทวิภาคษ์วิจารณ์ว่า ก.ต.ป. เป็นผู้ใช้อำนาจอมิชอบเสียเอง

ต่อมารัฐบาลซึ่งมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้นเป็นคณะกรรมการในฝ่ายบริหาร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และได้ดำเนินการได้ผลดีพอสมควร จึงมีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ขึ้น ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งมาจนถึงปัจจุบัน (บรรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2538)

ภาพสะท้อนจากปรากฏการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การคอร์รัปชันของสังคมไทยยังมีให้เห็นอยู่ตลอดตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะจัดให้มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเหล่านั้นในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านทางวินัย ทางแพ่ง หรือทางอาญาแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่อาจปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยได้ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละยุค แต่ละสมัย มีการพัฒนาแตกต่างกันไป มาตรการต่าง ๆ ที่ใช้บังคับได้ดีในยุคหนึ่งอาจใช้บังคับกับอีกยุคหนึ่งไม่ได้ผล จึงจำเป็นต้องพิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ข้าราชการ และพนักงานของรัฐ ยังคงกระทำการทุจริตคอร์รัปชันอยู่เรื่อยมา (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2533)

ในทางปฏิบัติ เมื่อพบการกระทำทุจริตคอร์รัปชัน ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐผู้กระทำผิดนั้นมักจะถูกลงโทษทางวินัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในทางอาญามักจะเอาผิดและลงโทษได้ไม่

มากนัก เพราะความผิดทางอาญาต้องมีพยานหลักฐานชัดเจนพอที่จะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำผิดจริง และผู้ที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งพยานหลักฐานมักหาไม่ค่อยได้เนื่องจากมีขั้นตอนวิธีการในการกระทำผิดที่แนบเนียนโดยอาศัยความรู้ความชำนาญในตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องย่อมยากที่จะรู้ถึงพฤติกรรมการทุจริตได้ (ธานินทร์ ทรัพย์วิเชียร, 2520) จึงเป็นเหตุ...ทำให้ขาดพยานหลักฐานที่จะเอาผิดทางอาญา ทั้ง ๆ ที่มาตรการลงโทษในทางอาญา

สำหรับความผิดที่ข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐทุจริตต่อหน้าที่นั้นมีอัตราโทษสูงมาก คือมีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีจนถึงประหารชีวิต ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวต่อผลร้ายที่จะได้รับ และรู้สึกท้อใจไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2533) แต่ในความเป็นจริงนั้น ... กลับเอาตัวข้าราชการหรือพนักงานของรัฐที่กระทำผิดมาลงโทษทางอาญาได้น้อยมาก ส่วนความผิดทางวินัยก็เช่นกัน การลงโทษทางวินัยจะอยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิดที่จะกำหนดโทษตามความหนักเบาของการกระทำ แต่อย่าลืมว่าในระบบราชการไทยนั้น มีระบบอุปถัมภ์แฝงอยู่ (อุดม รัฐอมฤต, 2530)

จะเห็นได้ว่า การลงโทษจึงไม่ค่อยรุนแรงสมกับความผิดที่ทำเท่าใดนัก ทำให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐไม่มีความเกรงกลัว หรือเข็ดหลาบต่อโทษที่จะได้รับไม่ว่าทางอาญาหรือวินัย ดังนั้น เมื่อมีโอกาสเอื้ออำนวยให้ทำทุจริตคอร์รัปชันได้ ข้าราชการและพนักงานของรัฐที่ไม่มีจิตสำนึกของความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมฉวยโอกาสนั้นกระทำความผิดขึ้นได้

ดังนั้น ปัญหาสำคัญที่ไม่อาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไปได้ก็คือ ... มาตรการทางกฎหมายที่สามารถจะทำให้ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐผู้กระทำผิดรับโทษอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการในทางอาญาซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้สำหรับป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพพลับพลาไปใช้บังคับการทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการได้น้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการทางอาญาไม่อาจทำให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐเกิดความเกรงกลัวต่อการถูกบังคับทางอาญา ทั้งที่บทลงโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นโทษที่หนักมากก็ตาม แต่เมื่อไม่อาจทำให้ผู้กระทำผิดมาได้รับการลงโทษเช่นนั้นแล้ว โทษนั้นก็ไม่มีความผลที่จะลงโทษแก่ผู้ใดได้ (จิตติ ติงศภัทย์, 2529) การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการจึงยังคงปรากฏอยู่เสมอมา และสิ่งสำคัญคือ คณะกรรมการป.ป.ป. มีอำนาจหน้าที่ ควบคุม กำกับ และสอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของ

รัฐเท่านั้น เมื่อมีผู้ร้องเรียน หรือมีสาเหตุควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ก็มีหน้าที่ ทำการสืบสวน สอบสวน ให้ได้ความจริง ถ้าปรากฏผลการสอบสวนว่ากระทำผิดจริง คณะกรรมการ ป.ป.ป. ก็ไม่มีอำนาจพิจารณาลงโทษไม่ว่าทางวินัย หรืออาญา เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ อีกทั้งมิได้ให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมาย คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงมีอำนาจเพียงสอบสวนชี้มูล (สมใจ เกษรศิริ เจริญ, 2531) แล้วจึงส่งสำนวนการสอบสวนไปให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปพิจารณาดำเนินคดีและลงโทษต่อไป ซึ่งในทางคดีอาญาก็ต้องส่งสำนวนการสอบสวนของป.ป.ป. ไปให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อทำการสอบสวน และส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีตามขั้นตอนของกฎหมายเหมือนคดีอาญาทั่วไป

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า แม้ไม่ได้จัดตั้ง ป.ป.ป. ขึ้นมา และได้มีการนำพระราชบัญญัติ ป.ป.ป. ออกใช้บังคับแล้ว แต่การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไทย หรือการคอร์รัปชันก็ยังมีอยู่เช่นเดิม และยิ่งแผ่ขยายกว้างออกไปเกี่ยวข้องกับการเมือง และการบริหารประเทศระดับสูงที่มีผลประโยชน์มากมายมหาศาล (ชมชื่น มัถยารมณ, 2539) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินคดีอาญาขององค์กร ป.ป.ป. ยังมีข้อบกพร่องอยู่ จึงทำให้การปฏิบัติการกิจขององค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายที่จัดตั้ง ป.ป.ป. ขึ้นมาได้น้อยกว่าที่คาดหวังไว้ สิ่งสำคัญและน่าเป็นห่วงเป็นยิ่งที่สุด ก็คือ ประชาชนทั่วไปยังขาดความเชื่อใจ และมั่นใจในระบบราชการ เพราะราชการเองที่มักมีข่าวในทำนองเสียหาย เต็มไปด้วยการคอร์รัปชัน รวมทั้งยังคิดว่า ป.ป.ป. นั้น เป็นเพียงเสือกระดาษที่ไม่สามารถจัดการกับพวกทุจริตคอร์รัปชันได้จริง ดังนั้น คำถามที่ยังเกิดขึ้นในใจของ ประชาชนที่ตระหนักถึงภัยของการทุจริตคอร์รัปชัน ก็คือ คำถามที่ว่า เมื่อไรรัฐจะจัดการกับพวกทุจริตคอร์รัปชัน โกงชาติบ้านเมืองได้เสียที หรือเป็นแต่เพียงการปล่อยให้พนักงานเมืองบางพวกบางคน เข้าไปแสวงหา และแบ่งปันผลประโยชน์กันเท่านั้น

แนวคิด ป.ป.ป. แห่งชาติ

ด้วยเหตุที่กระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้น เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการประจำระดับสูงได้ดีเท่าที่ประชาชนคาดหวังไว้ ดังจะเห็นได้ว่า แทบจะไม่มีใครถูกดำเนินการและชี้ขาดว่า เป็นผู้ทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร้ายผิดปกติแต่อย่างใด จึงมีการกล่าวขานกันว่า ป.ป.ป. นั้น

เป็นเพียงเสือกระดาษ เสือที่ไม่มีใครกลัว หรือแม้กระทั่งมีบางคนกล่าวว่า ป.ป.ป. นั้น จับได้แต่ ปลาชิวปลาสร้อย ปลาเล็กปลาน้อย ส่วนพวกปลาฉลาม ปลาวาฬ จับไม่เคยได้ คงเป็นภาพสะท้อนถึงกรอบอำนาจของ ป.ป.ป. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งผลการดำเนินงานของ ป.ป.ป. ได้เป็นอย่างดี โดยในเรื่องนี้นั้น ได้มีรายงานการวิจัยของนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ซึ่งได้สรุปสาเหตุที่สำคัญของปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของ ป.ป.ป. ไว้ 3 ประการ คือ

ประการแรก ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในฐานะหน่วยตรวจสอบควบคุมการทุจริตประพฤติมิชอบ และร่ำรวยผิดปกตินั้น อยู่ภายใต้การครอบงำของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้คัดเลือกประธานกรรมการ 1 คน และคณะกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน เสนอต่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ และบุคคลดังกล่าวมีวาระสั้นเพียง 2 ปี และดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดกันไม่ได้ การกำหนดระยะเวลาไว้สั้น และให้ได้รับแต่งตั้งใหม่ได้เช่นนี้ ย่อมมีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ ทำให้ต้องเกรงใจผู้เสนอแต่งตั้งตน และไม่กล้าดำเนินการตรวจสอบทุจริตอย่างจริงจัง เพราะอาจกลัวว่า เมื่อตนพ้นตำแหน่งก็จะถูกผู้ที่ถูกตรวจสอบและหาทางกลั่นแกล้งได้นอกจากนั้น ยังให้ประธาน และกรรมการพ้นตำแหน่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาได้โดยไม่ได้กำหนดเหตุที่ให้พ้นตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน ยิ่งกว่านั้น ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในสังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี จึงทำให้ขาดความเป็นอิสระ กล่าวคือ เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนระดับสูงสุดผู้บังคับบัญชาสำนักงานก็อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีในฐานะเจ้ากระทรวงสำนักงานนายกรัฐมนตรี แม้กฎหมายจะกำหนดให้แต่งตั้งเลขานุการต้องขอความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ก็ไม่มีผลทำให้เลขานุการเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ที่สำคัญก็คือการกำหนดให้เลขานุการดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 4 ปี เว้นแต่จะมีการขยายเวลาออกไปอีก 1 ครั้ง ด้วยวิธีการเดียวกันกับการแต่งตั้งนั้น ยิ่งเห็นได้ชัดว่าอาจทำให้เลขานุการขาดอิสระในการทำงานได้ แม้คณะอนุกรรมการ ป.ป.ป. ที่แต่งตั้งมาจากข้าราชการระดับสูงของส่วนราชการ ต่าง ๆ ก็มีปัญหาเรื่องความเป็นอิสระจากส่วนราชการที่ตนสังกัดอยู่เช่นกัน ดังนั้น เมื่อต้องมาพิจารณาว่า ข้าราชการการเมืองโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี หรือข้าราชการประจำระดับสูงเป็นผู้ทุจริตแล้ว ยังไม่เคยปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. เคยมีมติว่าบุคคลดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองระดับสูงทุจริตประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติดังกล่าว

ประการที่สอง กระบวนการสืบสวน สอบสวน และวินิจฉัยความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ใช้กระบวนการเดียวกันในการสอบสวนการทุจริต ประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติของข้าราชการชั้นผู้น้อยไปจนถึงข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และรัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงสถานะอิทธิพล และอำนาจของผู้ถูกสอบสวนว่ามีต่างกันมาก ผลสุดท้ายก็คือ กระบวนการที่ใช้สอบสวนนี้ไม่สามารถเอาตัวข้าราชการการเมือง หรือประจำระดับสูงมาลงโทษได้ เพราะบุคคลดังกล่าวมีทั้งอิทธิพล อำนาจ สายสัมพันธ์ และบารมีมากเกินกว่ากระบวนการปกติธรรมดาจะค้นพบความผิดได้

ประการที่สาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการเอง ก็มีช่องว่างอยู่หลายประการ อาทิ จะสอบสวนความผิดของข้าราชการ และผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองที่พ้นตำแหน่งไปเกิน 1 ปี มิได้ นอกจากนั้น มาตราทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ แสดงสินทรัพย์ และหนี้สิน เพื่อให้ประกอบการตรวจสอบความร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังไม่มีบทบัญญัติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของบัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สินได้ประการหนึ่ง และไม่มีบทให้ต้องตรวจสอบบัญชีดังกล่าวขณะยื่นกับขณะพ้นตำแหน่งทุกกรณีไปเหมือนในบางประเทศ ตรงกันข้ามกลับถือว่าบัญชีดังกล่าวเป็นความลับจนกว่าจะมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ป. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า พฤติการณ์ หรือข้อกล่าวหาอันมีมูลเสียก่อน จึงจะดำเนินการเปิดรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินได้ และเมื่อสืบสวนและผู้นั้นไม่อาจชี้แจงได้ว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยชอบ คณะกรรมการต้องลงคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะดำเนินการขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อเป็นเช่นนี้ กระบวนการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่ร่ำรวยผิดปกติ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง จึงไม่เคยปรากฏว่าการดำเนินการดังกล่าวนำไปสู่การสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้จริง แม้จากสถิติของสำนักงาน ป.ป.ป. เอง การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวก็ปรากฏว่า การชี้มูลมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับการยุติหรือไม่พิจารณาเรื่อง ทั้งแม้การชี้มูลเองก็มิได้หมายความว่าผู้ถูกชี้มูลจะต้องรับผิดชอบไป เพราะกระบวนการทางอาญาก็ดี ทางวินัยก็ดี หรือแม้การร่ำรวยผิดปกติก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นอำนาจขององค์กรอื่นทั้งสิ้น ที่สำคัญก็คือในบรรดาเรื่องชี้มูลนี้ ไม่ปรากฏว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับรัฐมนตรีขึ้นไปเลย จะเห็นได้ว่า วิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการทั่วไป เพื่อตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น ไม่อาจนำมาใช้ตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่แท้จริง

จากปัญหาผ่านมานในอดีต ทำให้เกิดแนวคิดที่จะให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นองค์กรที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การได้มาของคณะกรรมการดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับฝ่ายการเมืองแต่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการครอบงำของการเมืองของพรรคการเมือง และคณะบุคคลดังกล่าวนี้ จะต้องมีความอิสระในการดำเนินงาน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการก็ควรจำกัดเฉพาะการป้องกัน และการปราบปรามการทุจริตเท่านั้น ส่วนการประพัตติมิชอบธรรมดาไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการดังกล่าว วาระการดำรงตำแหน่งควรจะมีวาระพอสมควรเช่น 9 ปี เมื่อพ้นตำแหน่งแล้วจะได้รับการแต่งตั้งอีกไม่ได้เพื่อประกันความเป็นอิสระของคณะกรรมการดังกล่าว ทั้งจะต้องปรับปรุงวิธีการพิจารณาไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ให้เหมาะสมกับสถานะของบุคคลและสภาพของเรื่องซึ่งถูกไต่สวน อาทิ ข้าราชการ ระดับสูง นักการเมืองก็ต้องมีกระบวนการไต่สวนความผิดแตกต่างจากข้าราชการระดับล่าง วิธีพิจารณาในการไต่สวนการทุจริต หรือการร่ำรวยผิดปกติก็ต่างกัน ทั้งนี้ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาหน้าพยานหลักฐานมาพิสูจน์การหักล้างข้อกล่าวหาเหล่านั้นได้ นอกจากนี้ จะต้องปรับปรุงให้หน่วยงานธุรการของ ป.ป.ป. คือ สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และรัฐสภา มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีบุคลากรที่เป็นข้าราชการพลเรือนแต่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาโดยตรงของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานธุรการดังกล่าวตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาและความเกรงกลัวอำนาจบังคับบัญชาของบุคคลซึ่งตนจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบและควบคุม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2538)

ข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เป็นแนวคิดหนึ่งต่อความพยายามในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยองค์กรของรัฐ ด้วยการเพิ่มอำนาจ ให้ความเป็นอิสระ และอื่น ๆ รวมทั้งยกฐานะหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เป็นหน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติ โดยทำหน้าที่เป็น ป.ป.ป. แห่งชาติ ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และประชาชนเป็นอันมาก จึงมีการขานรับต่อแนวคิดนี้ โดยการพยายามผลักดันให้มีการบัญญัติ เนื้อหาตามแนวคิดดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพื่อเป็นหลักประกัน พร้อมกำหนดหลักการสำคัญที่จะต้องมิไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องดังกล่าวไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญด้วย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2543)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

การแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย เป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการเมืองผ่านการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีความเห็นที่น่าสนใจอันเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ก็คือ ... ปัญหาการซื้อสิทธิ ขายเสียง และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองเป็นต้นเหตุ และผลพวงของสภาวะวิกฤตของสังคมไทย ดังนั้น การจะแก้ไขปัญหา ให้ได้ผลจริงจังและสถาพรนั้น จึงต้องทำการหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มต้นที่ปฏิรูปการเมืองก่อน เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิควบคุมและตรวจสอบได้อย่างแท้จริง อันเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจ ปกครองบ้านเมือง แสวงหาประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องในทางที่มิชอบ หรือทุจริตด้วยประการใด ๆ (อานันท์ ปันยารชุน : 2540)

ในที่สุดแนวคิดเรื่อง ป.ป.ช. แห่งชาติ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้รับการตอบรับจากประชาชนและพัฒนาไปสู่การเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องด้วยแรงผลักดันของสังคมได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองผ่านการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งได้มีการกำหนดให้มีองค์กร ป.ป.ช. ในรัฐธรรมนูญ โดยให้ปรับปรุงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้มีการจัดการกับผู้ทุจริตประพฤติมิชอบ (กรอบเบื้องต้น ร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, 2540)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมีเจตนารมณ์ให้ ป.ป.ช. มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และปราศจากการทุจริต นอกจากนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีฐานะเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ (วิรัตน์ วัฒนศิริธรรม , 2543)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินี้ มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างจาก ป.ป.ป. และถือว่าเป็นความหวังหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ภายหลังจากการปฏิรูปการเมือง ในที่นี้ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหลัก ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวม 3 ด้าน คือ ภารกิจด้านป้องกันการทุจริต ภารกิจด้านปราบปรามการทุจริต และภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

ภารกิจหลักของ ป.ป.ช.

1. ภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต

ด้านตัวระบบ

เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือ คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ด้านตัวบุคคล

การเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชน หรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริง

การไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อส่งเรื่องให้วุฒิสภาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง คือ ผู้บริหารระดับอธิบดีขึ้นไป ซึ่งถูกกล่าวหาว่าทุจริต และ ร่ำรวยผิดปกติออกจากตำแหน่ง

การไต่สวนวินิจัย

การไต่สวนวินิจัยผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐว่าทุจริตและร่ำรวยผิดปกติ เพื่อดำเนินการทางวินัย อาญา และให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

นอกจากนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจสอบสวนในคดี ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 โดยมีอำนาจ

และฐานะเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และผู้ว่าราชการจังหวัด ในกระบวนการบังคับคดีของพนักงานอัยการ

3. ภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

ตรวจสอบความถูกต้อง และความมีอยู่จริงตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเข้ารับตำแหน่ง พันตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว 1 ปี กรณีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน ต้องตรวจสอบทุก 3 ปี หรือ 5 ปี

หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่น ยื่นเท็จหรือปกปิด ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเพื่อให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี

เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่จงใจยื่นเท็จ หรือปกปิด ต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเวลา 5 ปี รวมทั้งมีโทษทางอาญา

นอกจากนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 และการดำเนินการที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย (วิรัตน์ วัฒนศิริธรรม, 2543 : 8-9)

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้กำหนดกติกาและกลไกใหม่ให้สังคมที่ริเริ่มมาจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ซึ่งเป็นผู้แทนประชาชนเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะวางรากฐานให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความโปร่งใสไร้ทุจริต และมีการแก้ไขปัญหา ข้อผิดพลาดในอดีต ซึ่งการกำหนดดวงจรเพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตและสร้างสังคมที่โปร่งใสตามรัฐธรรมนูญนี้ เป็นเพียงก้าวแรกสู่สังคมโปร่งใสไร้ทุจริตเท่านั้น รัฐธรรมนูญและองค์กอธระที่เป็นกลไกอันใหม่ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจะเป็นแค่เศษกระดาษ และองค์กรที่ไร้เขี้ยวเล็บ หากไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทุจริตคอร์รัปชันต้องช่วยกันเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบให้สังคมไทยเป็นสังคมที่โปร่งใส

ปลอดภัยจากคอร์รัปชัน ตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนต้องการ เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของสังคมโดยรวม

วอร์จและกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเริ่มจากอำนาจของประชาชน และจบลงที่ประชาชน ดังนั้นประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชน จึงจำเป็นต้องตระหนัก และทำความเข้าใจในระบบใหม่ สิทธิใหม่ และกลไกใหม่ให้ถ่องแท้ เพื่อผลักดันและตรวจสอบให้ระบบการกำจัดการทุจริตคอร์รัปชันดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ความเข้าใจของประชาชน และความตระหนักใน ความสำคัญต่อปัญหาของประชาชน จะทำให้ประชาชนได้ใช้กลไก และกติกาใหม่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้พลังมวลชนที่ตระหนักถึงผลเสีย ของการปล่อยปละละเลยให้การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นเรื่อยๆ พุดคุยกันในเรื่องความเลวร้ายของพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน คอยจับตาสอดส่องดูแลเหตุการณ์ที่น่าสงสัยว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งพฤติกรรมที่เอื้อต่อการจัดการทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้ ส่วนหนึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการขัดเกลาทางสังคมด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้สื่อ โดยเฉพาะสื่อมวลชน สามารถแสดงบทบาทของสื่อในการสนับสนุนธรรมาภิบาล และควบคุมการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยการตีแผ่เรื่องการทุจริตคอร์รัปชันให้ประชาชนทราบ เป็นผู้กระตุ้น, ให้กำลังใจผู้ที่มีความตั้งใจที่จะต่อสู้กับคอร์รัปชันเพื่อประโยชน์สมบูรณ์สูงสุดในการเสริมสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมโปร่งใสไร้ทุจริตต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับบททุจริตคอร์รัปชัน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รวมทั้งงานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับบทเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือ ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยชิ้นนี้ มีดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2537) ทำการวิจัยเรื่อง “สถานภาพการศึกษาวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไทย)” สรุปผลการวิจัยได้ว่า พฤติกรรมการช้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นจากองค์ประกอบด้านตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม องค์ประกอบด้านตัวบุคคลที่เป็นฐานสำคัญของการช้อราษฎร์บังหลวง ได้แก่ ตัวข้าราชการ ประกอบด้วยพื้นฐานทางบุคลิกภาพ ซึ่งก่อเกิดขึ้นจากการปะทะกับสิ่งแวดล้อมของบุคคล หรืออีกนัยหนึ่งได้จากการกล่อมเกลามาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการส่งผ่านทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ผ่านทางครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อนฝูง กลุ่มวิชาชีพ สื่อมวลชนและกระบวนการข่าวสารต่างๆ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2541) ทำการศึกษวิจัยเรื่อง “การคอร์รัปชันในระบบราชการ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุการรั่วไหลของรายได้รัฐอันเกิดจากการคอร์รัปชันในกรณีของภาษีมูลค่าเพิ่มภาษีศุลกากรและการให้สัมปทานโครงการรัฐในธุรกิจโทรคมนาคม ตลอดจนเพื่อหาข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในระบบราชการ

ผลการวิจัยพบว่า การรั่วไหลเงินรายได้รัฐอันเกิดจากการคอร์รัปชัน ในกรณีของภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น เป็นการกระทำในลักษณะการโกงภาษีโดยการปลอมแปลงเอกสาร การแสดงข้อมูลหลักฐานเท็จ เป็นขบวนการซับซ้อนเพื่อให้ตรวจสอบได้ยาก โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนรู้เห็นเป็นใจ ในกรณีภาษีศุลกากร ข้าราชการส่วนหนึ่งมีวัฒนธรรมการทำงานที่มีการรับเงินใต้โต๊ะ ซึ่งเอื้อต่อการเกิดคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก ในกรณีการให้สัมปทานโครงการรัฐในธุรกิจโทรคมนาคม นักธุรกิจทำการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจจำนวนมหาศาลโดยการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ตนเองได้รับ

สัมปทานผูกขาด ผลคือ นอกจากรัฐจะสูญเสียรายได้ที่ควรได้ ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจ่ายค่าบริการที่สูงและได้รับบริการที่ด้อยคุณภาพ

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้เสนอยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในระบบราชการ โดยมีความเห็นว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ควรเจาะเน้นป้องกันและปราบปรามกรณีการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นเป็นประจำและสาธารณชนเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ได้แก่ กรณีคอร์รัปชันระบบส่งส่วย สินบนการจัดซื้อจัดจ้างและเพื่อการอื่น และการสมยอมกันในการประมูลโครงการจากรัฐบาล การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้เพื่อลดโอกาสการคอร์รัปชัน รวมทั้งการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคหรือผลประโยชน์ของสังคมโดยรวมให้ทำหน้าที่ต่อต้านปัญหาการคอร์รัปชันด้วย

พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2541) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจากป.ป.ป. เป็น ป.ป.ช.” โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษา สื่อมวลชนและนักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชาชนทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องภาพพจน์ที่พึงประสงค์ของป.ป.ช. กลุ่มนิสิตนักศึกษาต้องการให้ป.ป.ช.มีการทำงานที่โปร่งใส กลุ่มสื่อมวลชนและนักการเมืองอยากเห็นป.ป.ช. ศักดิ์สิทธิ์และสะอาด ผลการสอบสวนเป็นที่ยอมรับ มีอำนาจจริง มีบุคลากรที่มีคุณภาพ โปร่งใส อยากให้ป.ป.ช.ดำเนินการในเรื่องที่เป็นเรื่องใหญ่และมีผลกระทบต่อส่วนรวมมาก รวมทั้งอยากให้ป.ป.ช.ทำงานด้านป้องกันด้วยเช่น ให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ ปลุกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์แก่สาธารณชน กลุ่มนักธุรกิจ คาดหวังให้เป็นเสมือนหน่วยงานกลางที่ประชาชนจะสามารถใช้บริการได้ และมีความเห็นว่า ป.ป.ช.ต้องสร้างผลงานให้ปรากฏแก่สาธารณชน กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจอยากให้ป.ป.ช.มีอำนาจ มีความบริสุทธิ์ เป็นที่พึ่งของประชาชน ทำงานกระฉับกระเฉง มีประสิทธิภาพ กลุ่มประชาชนทั่วไป อยากให้ป.ป.ช.ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น มีระบบการติดตามสอดส่องความไม่ชอบมาพากลของการใช้งบประมาณของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำประชาสัมพันธ์เชิงรุก กลุ่มนิสิตนักศึกษาเห็นว่า ควรทำประชาสัมพันธ์ให้รู้บทบาทหน้าที่และผลงานของป.ป.ช.และปลุกฝังจิตสำนึกในแง่คุณธรรมให้เยาวชน กลุ่มสื่อมวลชนและนักการเมือง อยากให้ป.ป.ช.มีการชี้แจงและรายงานเป็นระยะๆ เมื่อมีคดีการสอบสวนทุจริตรายใหญ่ๆ และชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนไปของป.ป.ช. อยากเห็นป.ป.ช.ให้ความจริงจัง ให้ข้อมูลโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและควรรุกเข้าสู่ชุมชนรวมทั้งให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กลุ่มนักธุรกิจเห็นว่าควรให้มีโฆษกออกมาแถลงผลงานเป็นระยะ ต้องทำงานเชิงรุกในด้านป้องกัน

และปราบปราม และควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชน กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจเห็นว่าควรเปิดตัวด้วยการจับทุจริตรายใหญ่ๆ ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้ที่มาของป.ป.ช. และปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์ ในกรณีของการสอบสวนการทุจริตที่มีหลักฐานไม่เพียงพอ ไม่สามารถลงโทษทางกฎหมายได้ ควรเสนอทางสื่อมวลชนเพื่อให้สังคมลงโทษ กลุ่มประชาชนทั่วไปเห็นว่าควรให้ประชาชนทราบว่า ป.ป.ช. มีบทบาทหน้าที่ ผลงานอะไรบ้าง ต้องสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ และปลูกฝังจิตสำนึกให้คนไทยรังเกียจคนชั่ว

พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร และคณะ (2542) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” โดยเป็นการศึกษาวิจัยแบบบูรณาการ กล่าวคือ (1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ป.ป.ช. และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเรียนรู้การทำงานจากอดีตถึงปัจจุบัน (2) ศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญ 2540 กับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าจะมีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอย่างไร (3) สัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการและประชาชนเพื่อเรียนรู้ว่าคิดอย่างไรต่อป.ป.ช. และมีความรู้มากน้อยเท่าไรต่อการเปลี่ยนแปลงจาก ป.ป.ช. เป็น ป.ป.ช.

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ป.ป.ช. ประสบความสำเร็จในระดับกลางเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าข้าราชการและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป.ป.ช. น้อยมาก แต่ส่วนใหญ่ก็มีความหวังต่อป.ป.ช. ในการปราบปรามการทุจริต กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญน่าจะเป็นหัวใจของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอนาคตได้ ดังนั้นกฎหมายควรสนับสนุนการทำงานของป.ป.ช. เพราะจะมีภาระงานมากขึ้น โครงสร้างการบริหารและจัดการของป.ป.ช. จะต้องมีความโปร่งใส มีอิสระในการบริหารบุคลากร งบประมาณ และการจัดการ

อภาศิริ จุฑาทาเทพ (2542) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของคณะกรรมการป.ป.ช. ในการวางมาตรการป้องกันการทุจริต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานวางมาตรการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการป.ป.ช. ซึ่งจะเป็นภาระหน้าที่ของคณะกรรมการป.ป.ช. ต่อไป ผลการศึกษาพบว่า การปรับปรุงรูปแบบของมาตรการป้องกันการทุจริตเพื่อให้ความชัดเจนและสมบูรณ์ในตัวเองมากกว่าเดิม จะช่วยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและไม่มีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวางมาตรการป้องกันการทุจริต และเผยแพร่ผลงานจะเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานมาตรการป้องกันการทุจริตให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2543) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการสำรวจคอร์รัปชันในภาครัฐ : ความเห็นและประสบการณ์ของครัวเรือน” พบว่า หัวหน้าครัวเรือนให้ความสำคัญกับปัญหาคอร์รัปชัน กล่าวคือ มีทัศนคติว่าปัญหาคอร์รัปชันนั้นเป็นปัญหาระดับชาติอันดับสาม รองจากอันดับหนึ่งคือปัญหาเศรษฐกิจซบเซา และอันดับสองคือปัญหาค่าครองชีพ ส่วนอันดับสี่คือปัญหายาเสพติด ทั้งนี้จากทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนยังแสดงให้เห็นว่า นักการเมืองคอร์รัปชันมากกว่าข้าราชการ และแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าปัญหาการคอร์รัปชันจะเลวลงในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบรรดานักการเมือง

ในด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการคอร์รัปชันนั้น พบว่า ประมาณร้อยละ 10 ของหัวหน้าครัวเรือนทั่วประเทศมีประสบการณ์เคยถูกเรียกค่าสินบนจากข้าราชการ โดยหน่วยงานของรัฐที่ผู้ติดต่อมักถูกเรียกค่าสินบนในระดับต้นๆ ได้แก่ สำนักงานที่ดิน กรมศุลกากร ตำรวจ และกรมขนส่งทางบก

สำหรับเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลควรถือเป็นนโยบายที่มีความสำคัญในระดับต้นๆ

การรายงานกรณีคอร์รัปชัน โดยทั่วไปหัวหน้าครัวเรือนไม่ค่อยทราบว่าจะรายงานเรื่องนี้ที่หน่วยงานใด และไม่อยากรายงานเพราะเกรงว่าจะได้รับผลกระทบภายหลัง และเห็นว่าถึงรายงานก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะรัฐบาลไม่เอาจริง

นอกจากนี้โดยทั่วไปแล้วหัวหน้าครัวเรือนยังมีความเห็นว่า องค์การที่ป้องปรามทุจริตคอร์รัปชันได้ผลในปัจจุบันคือ สื่อมวลชน ป.ป.ช. และนักวิชาการ/ครู ตามลำดับ

นิพนธ์ พัวพงศธร และคณะ (2543) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คอร์รัปชันในวงราชการไทย : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในเชิงเศรษฐศาสตร์” พบว่าการทุจริตในวงการจัดซื้อมิได้เริ่มต้นในขั้นการประมูลหรือสีบราคา แต่เริ่มตั้งแต่ขั้นริเริ่มโครงการ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับนักธุรกิจ ซึ่งได้สร้างสายสัมพันธ์กันมานาน ร่วมมือกันกระทำการทุจริตคอร์รัปชันโดยอาศัยกระบวนการแบ่งค่าเช่าทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ นอกจากนี้การกีดกันคู่แข่งอาทิ การกำหนดลักษณะของ สินค้าที่จะซื้อ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประมูล การกีดกันแก๊งคู่แข่งในการประกวดราคา หรือแม้กระทั่งการสมคบกับคู่แข่ง (ฮั้ว) เพื่อโก่งราคาประมูลให้สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ล้วนแต่เป็น รูปแบบการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทั้งสิ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวว่า ควรจะมีมาตรการต่อต้านจาก "ล่างสู่บน" แทนการรวมศูนย์แก้ปัญหาโดยหน่วยราชการอาทิ การสร้างกระแส สร้างสถาบัน

และสนับสนุนกลุ่มองค์กรประชาชนที่มีบทบาทในการต่อต้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นของสังคมต่อข้าราชการ นักการเมือง และหน่วยงานที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

ศุภชัย ยาวะประภาษ และคณะ (2543) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คอร์รัปชันในวงราชการ : มุมมองของข้าราชการและแผนปฏิบัติการสร้างสังคมปลอดคอร์รัปชัน” พบว่า

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในสังคม การรับสินบนเป็นเรื่องปกติที่พบได้ทั่วไป ขณะเดียวกันเมื่อสอบถามเกี่ยวกับหน่วยงานของตนเอง ข้าราชการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่ามีการคอร์รัปชัน และเห็นว่าสถานการณ์เรื่องคอร์รัปชันปัจจุบันดีกว่าเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา
- เรื่องการซื้อขายตำแหน่งอันเป็นบ่อเกิดของการคอร์รัปชันนั้น ข้าราชการครึ่งหนึ่งตอบว่าไม่มีการซื้อขายตำแหน่งในหน่วยงานของตนเอง ในขณะที่ประมาณร้อยละ 43 ตอบว่ามีการซื้อขายตำแหน่ง และประมาณเกือบร้อยละ 7 ไม่ตอบ ในกลุ่มที่ตอบว่ามีการซื้อขายตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง โดยระบุว่าตำแหน่งที่ซื้อขายคือ อธิบดีและเลขาธิการ สำหรับข้าราชการ กทม. ซึ่งมีร้อยละ 20 ตอบว่ามีการซื้อขายตำแหน่ง และระบุว่าตำแหน่งที่ซื้อขายคือ ผู้อำนวยการสำนัก/เขต/ศูนย์/โรงเรียน
- วิธีการซื้อขายตำแหน่งที่ใช้มากคือการให้สิ่งของตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันและคอยรับใช้ส่วนตัวแทบทุกเรื่อง ตัวกลางในการซื้อขายตำแหน่งคือนักการเมืองและผู้ใกล้ชิด แต่สำหรับข้าราชการ ก.ท.ม. การซื้อขายตำแหน่งทำกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง
- สาเหตุที่มีการซื้อขายตำแหน่งเกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพของระบบบริหารงานบุคคลของไทย
- หน่วยงานที่ถูกระบุว่าได้รับความไว้วางใจมากที่สุดในการแก้ปัญหาการซื้อขายตำแหน่งคือ ป.ป.ช. สำนักงาน ก.พ. และสื่อมวลชนตามลำดับ
- การแก้ปัญหาคอร์รัปชันนั้น ข้าราชการให้ความไว้วางใจในการแก้ปัญหาแก่ ป.ป.ช. คตง. และสื่อมวลชนตามลำดับ

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก

แคทซ์ และลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955) พบว่ารูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Face to Face) นั้นมีผลต่อผู้รับสารในการที่จะยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะร่วมมือในการปฏิบัติมากที่สุด

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ได้ทำการศึกษาและสรุปงานวิจัยที่สำคัญเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารมวลชน และสรุปให้เห็นถึงความสามารถของการสื่อสารมวลชนในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลว่า โดยปกติการสื่อสารมวลชนนั้นไม่ใช่สาเหตุประการเดียวที่ทำให้เกิดผลในผู้รับสาร แต่จะทำหน้าที่ร่วมกันหรือมีปัจจัยหรืออิทธิพลที่เป็นตัวกลางอื่นๆมากกว่า และประสิทธิผลของการสื่อสารมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะต่างๆของการสื่อสาร แหล่งสาร หรือสถานการณ์ต่างๆของการสื่อสารด้วย

แม็คเนลลี และฟอนเซกา (McNelly and Fonseca, 1964) พบว่า การใช้สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจข่าวสารทางการเมืองได้ดีกว่าการใช้วิทยุและโทรทัศน์ที่ประชาชนถือว่าเป็นสื่อที่ใช้สำหรับความบันเทิง ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสองได้ศึกษากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยคอโลราโด พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการสนใจข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา

อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba, 1965) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองใน 5 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และแม็กซิโก พบว่าเพศชายเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและมีการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเพศหญิง อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในกลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะน้อยกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาดำ สำหรับปัจจัยด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการอบรมกล่อมเกลாதทางการเมือง โดยผู้มีการศึกษาสูงจะติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้มีการศึกษาดำ

เอเวอร์เรท เอ็ม โรเจอร์ส (Everette M. Rogers, 1969) ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อความทันสมัย พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความทันสมัยทั้งนี้เพราะบุคคลที่รู้หนังสือ มีการศึกษาดี มีสถานภาพทางสังคมสูง มีอายุพอสมควร และมีประสบการณ์ภายนอกสังคม จะเปิดรับสื่อมวลชน และจากการเปิดรับสื่อมวลชนนี้เอง นำมาซึ่งความเป็นคนทันสมัย

สมัยคือความสามารถเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ มีความกล้าที่จะยอมรับนวัตกรรม มีความรู้ด้านการเมือง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และมีความมุ่งหวังด้านการศึกษาและอาชีพด้วย

ไมเคิล อี บิชอป (Michael E. Bishop, 1973) พยายามจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังของบุคคลกับความรู้ในข่าวสารการเมือง พบว่า ตัวแปรทางด้านภูมิหลังซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา นั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้ในข่าวสารการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และการใช้สื่อมวลชนของบุคคล ในขณะที่เดียวกัน ความรู้เรื่องการเมืองก็มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อมวลชน และความเป็นประชาธิปไตย การใช้สื่อมวลชนมีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารการเมืองของประชาชน และมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกเป็นประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนด้วย

เสรี วงษ์มณฑา (2520) สำรวจความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาไทยจากจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การที่นักศึกษาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ นิตยสาร และวิทยุ นั้น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสำคัญทางการเมือง ยิ่งให้ความสนใจและรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากเท่าไร ก็จะมีแนวโน้มตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองตามไปด้วย

เจตนศักดิ์ แสงสิงแก้ว (2524) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้นเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเปรียบเทียบผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ รองลงมาได้แก่ การสื่อสารในกลุ่มเพื่อน และการศึกษาตามลำดับ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526) ทำการวิจัยเรื่องข่าวสารทางการเมืองของคนไทย พบว่า ข่าวสารทางการเมืองที่บุคคลได้รับ จะทำให้เกิดความรู้ทางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และตัวแปรที่กำหนดความแตกต่างเกี่ยวกับความรู้ข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้ กล่าวคือ เพศชายมีระดับความรู้ข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ผู้มีการศึกษาสูงมีระดับความรู้ข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ และผู้มีรายได้มากมีระดับความรู้ข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้มีรายได้น้อย

ดารณี ถนอม (2533) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า

- พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
- ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภาในระดับสูง มีการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาจากโทรทัศน์ มากกว่าเปิดรับจากวิทยุและหนังสือพิมพ์

นฤพนธ์ เศรษฐสุวรรณ (2533) ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง : กรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ โดยเพศชายจะเปิดรับข่าวสารมากกว่าเพศหญิง คนที่มีอายุมากจะเปิดรับข่าวสารมากกว่าคนอายุน้อย คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเปิดรับข่าวสารมากกว่าคนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และคนที่มีรายได้มากจะเปิดรับข่าวสารมากกว่าคนที่มียะดับรายได้ได้น้อย

ต้องฤดี ปุณณกันต์ (2534) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายประชาธิปไตยสู่ปวงชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ของประชาชน แต่ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของประชาชน

มณฑนา มาศมาลัย (2534) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะอำเภอพรหมคีรี จ.พระนครศรีอยุธยา พบว่า

- ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง
- การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการเมือง แต่ไม่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการเมือง แต่ไม่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สุภิดา ฉัตรภักดิ์ (2536) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์รายวัน , หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับข่าว เศรษฐกิจ, วิทยุ และโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากนิตยสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว, ญาติพี่น้อง, เพื่อนร่วมอาชีพ และเจ้าหน้าที่สรรพากรมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม

พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ (2537) ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรม การเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้ชมมีความต้องการข่าวสารจากรายการโทรทัศน์ทุกวัน และมีความจำเป็นต้องใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลในการเปิดรับคือ เพื่อติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ รวมไปถึงการนำเรื่องราวที่พบเห็นไปสนทนากับผู้อื่น

พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคคลที่มีเพศ อายุ และรายได้ต่างกันจะมีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารจากทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ แต่ไม่พบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารในผู้ที่มีการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน

จริญญา เจริญสุขไส (2539) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ปี 2538 พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทั้ง 5 องค์ประกอบ อาทิเช่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสำนึกทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมืองและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2539) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรม การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พ.ย.2539 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่อง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในขณะที่พฤติกรรม

เปิดรับสื่อจากพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. ในวันที่ 17 พ.ย. 2539 และสื่อหนังสือพิมพ์ โปสเตอร์และพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งต่อไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

วราณี ลิสุวรรณ์กุล (2539) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มอายุ 26-30 ปี และ 31-40 ปี เปิดรับข่าวสารมาก และ กลุ่มอายุ 18-25 ปี เปิดรับข่าวสารน้อย และพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งทางสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อวิทยุไม่มี ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จิตติ วิทยสรณะ (2540) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้ ทัศนคติ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่นักศึกษาได้รับ หากแตกต่างกัน จะทำให้การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน แต่เพศที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน

- การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิศารัตน์ จันทระประภา (2540) ศึกษาเรื่อง แผนการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประกันสังคม ความรู้และการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการประกันตน ในสถานประกอบการขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกันตนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการใช้ประโยชน์จากข่าวสารแตกต่างกัน

- การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องประกันสังคม

วิไลลักษณ์ สฐิตพลธำรง (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็ก ด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือ และการตัดสินใจให้การสนับสนุนองค์การที่พัฒนาเด็ก และเยาวชน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาสของกลุ่มตัวอย่าง จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และอาชีพ และไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาเด็กด้อยโอกาส และต่อองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังพบว่าความตระหนักต่อปัญหา และต่อองค์การที่พัฒนาเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาเด็ก ด้อยโอกาส และต่อองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน

อุษา โหราเรือง (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า นักศึกษาเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศในภาพรวม ระดับปานกลาง โดยเปิดรับจากสื่อมวลชน มากกว่าสื่อบุคคล ส่วนระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนจะแตกต่างกันตาม อายุ ในขณะที่ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อ บุคคล แตกต่างกันตาม เพศ อายุ และสถานภาพการทำงาน ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับ มหาวิทยาลัยจะแตกต่างกันตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา และสถานภาพการทำงาน และระดับการเปิด รับข่าวสารการเมืองของนักศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนัก ศึกษา โดยมีค่าต่ำถึงปานกลาง

บุญจิระ พุทธิศรี (2541) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญปี 2540 ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน แต่เพศ / ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วิทย์ไม่แตกต่างกัน ส่วนอาชีพ / รายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทย์ โทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เพศที่แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทย์และโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540

ดาราวรรณ ศรีสุกใส (2542) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อความรู้ ทักษะคิด และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสผ่านสื่อมวลชน คือวิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล คือ พ่อ-แม่ ญาติ เพื่อนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส ส่วนการเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส

ศุทธาสินี ไกรฤกษ์ (2542) ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะทางประชากรด้านอายุและการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนลักษณะทางประชากรด้านสถานภาพภรรยาได้ มีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมทางการเมือง

จาวรรณ ปวราจารย์ (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนต่างกัน

ธนภรณ์ อุทยานิก (2543) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภค พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

นิลบล ใจอ่อนนุ่ม (2543) ทำการวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในระดับปานกลาง โดยระดับการเปิดรับแตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ และในส่วนของระดับความเข้าใจวิธีการเลือกตั้งแบบใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยแตกต่างกันตามระดับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

พิจิต แพทย์ศิลป์ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง ความรู้ และทัศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน

นวพร วิสิฐสิริ (2543) ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อการรณรงค์และเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) โดยมุ่งศึกษา ลักษณะการดำเนินการสื่อสาร, ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการดำเนินงานการสื่อสาร และกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการรณรงค์และเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นปัญหาที่ กกต. สนใจในการรณรงค์และเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้ง ได้แก่ ภาพลักษณ์เดิมของ ส.ว., การขาดความรู้ในการเลือกตั้ง และปัญหาการทุจริต แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสารของ กกต. ได้แก่ การสร้างค่านิยมให้กับประชาชนในการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรักสิทธิและเสียงของตน และการใช้สิทธิและเสียงของตนอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกฎหมาย, ส่งเสริมให้ผู้มีหน้าที่รณรงค์และเผยแพร่ข่าวสาร โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของ กกต., อสร. และผู้เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อให้จำนวนผู้ใช้สิทธิมากขึ้น ลดจำนวนผู้ใช้สิทธิอย่างไม่ถูกต้อง และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กลยุทธ์การสื่อสารที่ กกต. เลือกใช้ จำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านสื่อเฉพาะกิจ การสื่อสารโดยสื่อมวลชนใน 2 ลักษณะ คือ ในลักษณะข่าว และในลักษณะโฆษณาการรณรงค์และเผยแพร่ การสื่อสารโดยสื่อบุคคล โดยให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ก.ก.ต. ในการช่วยรณรงค์การเลือกตั้ง การสื่อสารโดยใช้สื่อพิเศษ คือ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์สายด่วน การสื่อสารโดยใช้สื่อหลายประเภทร่วมกันในกิจกรรมรณรงค์และเผยแพร่ สื่อที่ใช้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อพิเศษ และกิจกรรมรณรงค์และเผยแพร่

บุญทริกา เจียงเพชร (2543) ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องเลือกตั้งระบบใหม่

รุจิรา คงรุ่งโรจน์ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของบุคลากรในองค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการโทรคมนาคมต่างกัน และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการโทรคมนาคมจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการโทรคมนาคม

วิศรา รัตนสมัย (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนในระดับสูง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความสนใจและความตระหนักสำนึกเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเมื่อพิจารณาเฉพาะการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จากสื่อมวลชน พบว่า มีเพียงหนังสือพิมพ์ที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักสำนึกเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ขณะที่วิทยุและโทรทัศน์ ทำให้เกิดเพียงแค่ความสนใจเช่นเดียวกับสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะอื่น อาทิ แผ่นพับ โบรชัวร์ และคู่มือ ซึ่งทำให้เกิดความสนใจและมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

นอกจากนี้ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จากสื่อมวลชน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ขณะที่การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ และรายได้มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์

3. งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อถือ

โฮฟแลนด์, เจนิส และเคลลี (Hovland Janis and Kelly , 1953) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแหล่งกำเนิดข่าวสารที่รวมทั้งบุคคลและสถาบัน (Individuals and Institutions) ว่ามีอิทธิพลและผลในทางความเชื่อถือได้และการโน้มน้าวใจอยู่มาก นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารและการจูงใจ พบว่า เมื่อคนยึดมั่นในปัจเจกบุคคลหรือสถาบันใดแล้ว เขาจะมีความเชื่อถือในสิ่งนั้นมากกว่า และองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือที่สำคัญคือความน่าไว้วางใจ

(Trustworthiness) ซึ่งเป็นความรู้สึกรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร ได้แก่ ความจริงใจ และ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

เคลแมน และ โฮฟแลนด์ (Kelman and Hovland , 1953) ได้ศึกษาจากการฟังรายการวิทยุของนักเรียนมัธยมปลาย พบว่า ความแตกต่างของความน่าเชื่อถือประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการแรก ได้แก่ ความน่าเชื่อถือที่มาจากผู้ส่งสารที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี โดยมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ประการที่สอง เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในเรื่องนั้น และประการที่สาม จะต้องเป็นผู้ที่มีความจริงใจและซื่อสัตย์ แต่ถ้าผู้ส่งสารพูดผ่านห้องส่ง โดยไม่แจ้งภูมิหลังไว้กลับพบว่าความน่าเชื่อถือนั้นจะลดน้อยลง

โฮฟแลนด์ และ ไวส์ (Hovland and Weiss , 1961) ทำการทดลองศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของนักศึกษาจากการอ่านบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับข่าวรุนแรง พบว่า นักศึกษามีความเชื่อต่อข่าวสารเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ เขายังได้ศึกษาความน่าเชื่อถือในการเขียนข่าวด้วยบุคคลและสถาบัน โดยเปรียบเทียบระหว่าง J. Robert Oppenheimer ซึ่งเป็นนักฟิสิกส์ กับสำนักข่าว Pravda ของรัสเซีย ปรากฏว่า ความน่าเชื่อถือของสิ่งใดที่มีมากกว่า ย่อมจะมีผลสูงใจให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับสิ่งนั้นมากกว่าด้วย

กฤตินี ประชาบาล (2539) ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของหัวข้อหนังสือพิมพ์ที่มีต่อความสนใจ การตีความ และความเชื่อของผู้อ่าน โดยทดสอบอิทธิพลดังกล่าวที่มีต่อผู้อ่านที่มีปริมาณการอ่านข่าวและอุปนิสัยการอ่านหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า หัวข่าวกำกวมและเกินจริงทำให้ผู้อ่านสนใจติดตามเนื้อหาข่าวที่ตามมามากกว่าหัวข่าวที่ไม่กำกวมและไม่เกินจริงในเนื้อหาข่าวเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนหัวข่าวถูกต้องและไม่ถูกต้องไม่ทำให้ผู้อ่านให้ความสนใจอ่านข่าวแตกต่างกันในทำนองเดียวกัน พบว่าหัวข่าวกำกวม ไม่ถูกต้องและ เกินจริงไม่ทำให้ผู้อ่านตีความและให้ความเชื่อถือเกี่ยวกับข่าวที่อ่านแตกต่างจากหัวข่าวไม่กำกวม ถูกต้อง และไม่เกินจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม พบว่าหัวข่าวกำกวม และเกินจริงทำให้ผู้อ่านที่อ่านข่าวไม่ละเอียดตีความข้อเท็จจริงของข่าวได้ถูกต้องน้อยกว่าหัวข่าวไม่กำกวมและไม่เกินจริง นอกจากนี้พบว่า หัวข่าวเกินจริงมีอิทธิพลต่อความเชื่อของผู้อ่านที่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ปกติครั้งละน้อยกว่า 15 นาที มากกว่ากลุ่มที่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า 30 นาที

กนกพร ศรีอ่อนเที่ยง (2540) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของพัฒนาการของกลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม จนมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องยาวนานได้แก่ ปัจจัยภายในได้แก่ ผู้นำองค์กร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมดี เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับสูงจากต่างประเทศ และมีบางส่วนได้รับอิทธิพลทางความคิดจากทฤษฎีแนวคิดตะวันตก เช่น แนวคิดเฟมินิสต์ในรูปแบบต่างๆ ผู้ที่ทำงานในองค์กร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดี ทีมงานมีความเข้มแข็งและการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยภายนอกได้แก่ สถานการณ์ทางการเมือง การปกครอง นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชายมากขึ้น ความร่วมมือประสานงานกันระหว่างองค์กรสตรี ในการรณรงค์เรียกร้องเพื่อสิทธิสตรีในประเด็นต่างๆ และการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากมูลนิธิต่างประเทศ

นฤตย์ เสกธีระ (2542) ทำการวิจัยเรื่องความเชื่อของประชาชนเขตบางรักที่มีต่อข่าวสารข่าวราชการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อต่อข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างกัน มีความเชื่อต่อข่าวสารข่าวราชการทุจริตคอร์รัปชันไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ตรง และประสบการณ์การรับข่าวสารจากสื่อบุคคลต่างกัน มีความเชื่อต่อข่าวสารข่าวราชการทุจริตคอร์รัปชันแตกต่างกัน

โดยสรุปแล้ว ในบทนี้ผู้วิจัยได้พยายามนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาและพิสูจน์สมมติฐานทั้ง 5 ข้อ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นก็มีการศึกษาในลักษณะที่ใกล้เคียงและสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยด้วย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)" ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดเพียงครั้งเดียว (One-shot descriptive study) ซึ่งกำหนดใช้การวิจัยในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,705,447 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตปกครอง 50 เขต (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมโดย สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2544)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Taro Yamane (อ้างถึงในวิเชียร เกตุสิงห์ : การวิจัยเชิงปฏิบัติ หน้า 29) จากจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร 5,705,447 คน กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยกำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5% หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 400 คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 420 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลำดับชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งตามเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่มเพื่อให้ลักษณะประชากรกระจายตามสัดส่วนและมีความหลากหลายซึ่งประกอบด้วย

กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 1 (กลุ่มวังหลวง)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 2 (กลุ่มบูรพา)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 3 (กลุ่มศรี นครินทร์)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 4 (กลุ่ม เจ้าพระยา)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 5 (กลุ่มกรุงธน ใต้)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 6 (กลุ่มกรุงธน เหนือ)
บางซื่อ ดุสิต ราชเทวี พญาไท ปทุมวัน พระนคร ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก	ดอนเมือง หลักสี่ บางเขน สายไหม จตุจักร ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางกะปิ วังทองหลาง	มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก สะพานสูง ลาดกระบัง คันนายาว สวนหลวง ประเวศ	ดินแดง ห้วยขวาง บางนา พระโขนง วัฒนา คลองเตย ยานนาวา บางคอแหลม สาทร	บางขุนเทียน บางบอน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางแค คลองสาน ธนบุรี	หนองแขม ทวีวัฒนา ตลิ่งชัน ภาษีเจริญ บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก เพื่อให้ได้เขตที่ใช้เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มเขต กำหนดกลุ่มละ 2 เขต ซึ่งผลการสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเขตมีดังนี้

กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 1 (กลุ่มวังหลวง)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 2 (กลุ่มบูรพา)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 3 (กลุ่มศรี นครินทร์)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 4 (กลุ่ม เจ้าพระยา)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 5 (กลุ่มกรุงธน ใต้)	กลุ่มสำนักงาน เขตที่ 6 (กลุ่มกรุงธน เหนือ)
ราชเทวี สัมพันธวงศ์	หลักสี่ บางเขน	ประเวศ สะพานสูง	วัฒนา ดินแดง	ทุ่งครุ บางบอน	หนองแขม ทวีวัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 จากรายชื่อเขตตัวอย่าง เลือกประชากรที่จะเก็บข้อมูล โดยวิธีแบ่งตาม อาชีพให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ การแบ่งตามอาชีพนั้นผู้วิจัยจะแบ่งอาชีพออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ, พนักงานบริษัทเอกชน, นักธุรกิจ / เจ้าของกิจการ / ผู้ประกอบอาชีพอิสระ , นักศึกษา และรับจ้างทั่วไป อาชีพละเท่าๆกัน คือ อาชีพละ 84 คน

ขั้นตอนที่ 4 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นเพศชาย เพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 18 ปี อย่างละเท่าๆกัน

อาชีพ เพศ	ข้าราชการ / พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	นักธุรกิจ / เจ้าของกิจการ / ผู้ประกอบ อาชีพอิสระ	นักศึกษา	รับจ้างทั่วไป
ชาย 210คน	42	42	42	42	42
หญิง 210คน	42	42	42	42	42
รวม 420คน	84	84	84	84	84

ขั้นตอนที่ 5 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในแต่ละเขตที่กำหนดไว้ให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยจะทำการเก็บข้อมูลในบริเวณที่เป็นแหล่งรวมของคนจำนวนมาก อาทิ ห้างสรรพสินค้า, สถานที่ราชการ, โรงพยาบาล, มหาวิทยาลัย และตลาดสดที่ตั้งกระจายอยู่ในเขตต่างๆ ทั้ง 12 เขตในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จำแนกตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 : ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน แตกต่างกันตามปัจจัยด้านประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา

ตัวแปรอิสระ - เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา

ตัวแปรตาม - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

สมมติฐานข้อที่ 2 : การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

ตัวแปรตาม - ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 3 : ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรอิสระ - ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรตาม - ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 4 : ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรอิสระ - ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรตาม - ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 5 : ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรอิสระ - ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตัวแปรตาม - ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดคำถามปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่วัดความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามที่วัดความเชื่อของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคนะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านระเบียบวิธีวิจัย และกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมปัญหำการวิจัยและสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเพื่อให้คำถามมีความครอบคลุมเนื้อหาและสามารถสื่อความหมายได้อย่างเที่ยงตรงที่สุดระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการทดสอบที่ความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนก่อนการใช้อย่างจริงจัง (Pre-Test) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของผลที่ได้จากการตอบคำถาม (Reliability) ในแง่ของความคงที่ของผลที่ได้รับ (Consistency) ตามแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2543) ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left| 1 - \frac{\sum Vi}{Vt} \right|$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเชื่อถือได้
	k	=	จำนวนข้อ
	V_i	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลการหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามมีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่าความเชื่อถือได้ ส่วนของการเปิดรับข่าวสาร เท่ากับ 0.9088
2. ค่าความเชื่อถือได้ ส่วนของความรู้ เท่ากับ 0.8737
3. ค่าความเชื่อถือได้ ส่วนของความตระหนัก เท่ากับ 0.8021
4. ค่าความเชื่อถือได้ ส่วนของความเชื่อถือ เท่ากับ 0.8016

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเอง (Self-Administered Questionnaire) หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาแล้ว จะนำมาให้คะแนนและทำการลง

รหัส (Coding) และนำไปประมวลผลข้อมูลโปรแกรมทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package Social Science = SPSSX) เพื่อกำหนดค่าสถิติต่างๆที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนเพื่อการวัดค่าตัวแปรต่างๆในการคำนวณค่าทางสถิติ โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมีด้วยกันทั้งหมด 5 ส่วน คือ

- การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
- ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสาร
- สาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน
- ประเภทของข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เคยพบ
- การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เคยพบตามสื่อต่างๆ

โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์

มากที่สุด (ทุกวัน)	5	คะแนน
มาก (5-6วัน ต่อสัปดาห์)	4	คะแนน
ปานกลาง (3-4วัน ต่อสัปดาห์)	3	คะแนน
น้อย (1-2วัน ต่อ สัปดาห์)	2	คะแนน
นานกว่านั้น / ไม่เคยเลย	1	คะแนน

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อนิตยสาร, สื่อบุคคล, สื่อเฉพาะกิจ

มากที่สุด (ทุกสัปดาห์)	5	คะแนน
มาก (3ครั้ง ต่อเดือน)	4	คะแนน

ปานกลาง (2 ครั้ง ต่อเดือน)	3	คะแนน
น้อย (1 ครั้ง ต่อเดือน)	2	คะแนน
นานกว่านั้น / ไม่เคยเลย	1	คะแนน

ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน / ประเภทของข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน / เนื้อหาข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เคยพบจากการเปิดรับข่าวสาร / สาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

และนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาจัดแบ่งเป็น 5 ช่วง ซึ่งกำหนดการแปลความหมายของคะแนนแต่ละช่วงดังนี้

ระดับคะแนนการเปิดรับข่าวสาร

มีความสนใจข่าวสารในระดับสูงมาก	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.50-5.00
มีความสนใจข่าวสารในระดับสูง	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.50-4.49
มีความสนใจข่าวสารในระดับปานกลาง	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.50-3.49
มีความสนใจข่าวสารในระดับต่ำ	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.50-2.49
มีความสนใจข่าวสารในระดับต่ำมาก	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.00-1.49

ระดับคะแนนลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน / สาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน / ประเภทของข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน / เนื้อหาข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เคยพบจากการเปิดรับข่าวสาร

มากที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.50-5.00
มาก	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.50-4.49
ปานกลาง	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.50-3.49
น้อย	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.50-2.49
น้อยที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.00-1.49

2. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความรู้ มีทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน 8 ข้อ และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 8 ข้อ ในลักษณะของคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

ตอบถูก	1	คะแนน
ตอบผิด	0	คะแนน

โดยที่คะแนนสูงสุด คือ 16 คะแนน และ คะแนนต่ำสุด คือ 0 คะแนน แล้วจึงนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ

(1) มีความรู้สูง	มากกว่า $\bar{x} + S.D. (9.81 + 2.50) = 12.31$
(2) มีความรู้ปานกลาง	ระหว่าง $\bar{x} \pm S.D. (9.81 \pm 2.50) = 7.31 - 12.30$
(3) มีความรู้ต่ำ	น้อยกว่า $\bar{x} - S.D. (9.81 - 2.50) = 7.30$

โดยที่ $\bar{x} = 9.81$ และ $S.D. = 2.50$

ดังนั้น คะแนนระหว่าง 12.31 - 16.00 หมายถึง มีความรู้สูง

คะแนนระหว่าง 7.31 - 12.30 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

คะแนนระหว่าง 0.00 - 7.30 หมายถึง มีความรู้ต่ำ

3. ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความตระหนัก มีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน 10 ข้อ และความตระหนักต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 10 ข้อ โดยคำถาม 20 ข้อนั้น แบ่งออกเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 10, 11, 13, 15, 17, 18 และข้อความเชิงลบ 13 ข้อ คือ ข้อที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 16, 19, 20 ในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับของ ความตระหนัก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เชิงบวก	5	4	3	2	1
เชิงลบ	1	2	3	4	5

และนำคะแนนที่ได้มาจัดแบ่งเป็น 5 ช่วง ซึ่งกำหนดคะแนนของแต่ละช่วงดังต่อไปนี้

ระดับคะแนนความตระหนัก

มีความตระหนักมากที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.50-5.00
มีความตระหนักมาก	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.50-4.49
มีความตระหนักปานกลาง	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.50-3.49
มีความตระหนักน้อย	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.50-2.49
มีความตระหนักน้อยที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.00-1.49

5. ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความเชื่อถือมีทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อต่างๆเสนอปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน 6 ข้อ และความเชื่อถือต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 6 ข้อ โดยคำถาม 12 ข้อนั้น แบ่งออกเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 4, 6, 7, 8, 10, 11 และข้อความเชิงลบ 5 ข้อ คือ ข้อที่ 2, 3, 5, 9, 12 ในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้

ระดับของ ความเชื่อถือ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เชิงบวก	5	4	3	2	1
เชิงลบ	1	2	3	4	5

และนำคะแนนที่ได้มาจัดแบ่งเป็น 5 ช่วง ซึ่งกำหนดคะแนนของแต่ละช่วงดังต่อไปนี้

ระดับคะแนนความเชื่อถือ

มีความเชื่อถือมากที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.50-5.00
มีความเชื่อถือมาก	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.50-4.49

มีความเชื่อถือปานกลาง	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 2.50-3.49
มีความเชื่อถือน้อย	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.50-2.49
มีความเชื่อถือน้อยที่สุด	ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1.00-1.49

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.1 การอธิบายลักษณะข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และแสดงค่าร้อยละ

1.2 การอธิบายพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่และแสดงค่าร้อยละ

1.3 ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยการแจกแจงความถี่และแสดงค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ตามสมมติฐานแต่ละข้อดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อประเภทต่างๆ จำแนกตามอายุ อาชีพ เพศ รายได้ และระดับการศึกษา และใช้การหาค่าสถิติแบบ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ระหว่างเพศหญิง และเพศชาย

สมมติฐานข้อที่ 2 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของกลุ่มตัวอย่าง กับ ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 3 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 4 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือของ ประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมมติฐานข้อที่ 5 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)” การเสนอรายงานผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งรูปแบบการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน เพื่ออธิบาย

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้
2. การเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
3. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
4. ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ทั้ง 5 ข้อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ดังนี้

1. ใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะทางประชากร กับการเปิดรับข่าวสารตามสมมติฐานข้อที่ 1
2. ใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่างๆที่ศึกษาตามสมมติฐานข้อ 2-5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งปรากฏผลดังต่อไปนี้

เพศ

ตารางที่ 6

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	210	50.0
หญิง	210	50.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 420 คน ประกอบด้วยเพศชาย และเพศหญิงในจำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 50.0

อายุ

ตารางที่ 7
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	169	40.2
26-35 ปี	119	28.4
36-45 ปี	77	18.3
46 ปีขึ้นไป	55	13.1
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี และ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 และ 18.3 ตามลำดับ สำหรับช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีอายุมากกว่า 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับการศึกษา

ตารางที่ 8
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)	19	4.5
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	18	4.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)	52	12.4
ปวช., ปวท.	39	9.3
ปวส., อนุปริญญา	31	7.4
ปริญญาตรี	218	51.9
สูงกว่าปริญญาตรี	43	10.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 12.4 โดยระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยและไม่แตกต่างกันมากนัก ได้แก่ ประถมศึกษา และ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 4.5 และ 4.3 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพ

ตารางที่ 9
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษา	84	20.0
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	88	21.0
พนักงานบริษัทเอกชน	81	19.3
รับจ้างทั่วไป	85	20.2
เจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ	82	19.5
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 21 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20.2 นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.0 และเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 19.5 ส่วนที่เหลือคือ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 19.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายได้

ตารางที่ 10
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	71	16.9
5,000 - 10,000 บาท	158	37.6
10,000 – 20,000 บาท	99	23.6
20,000 – 30,000 บาท	34	8.1
มากกว่า 30,000 บาท	58	13.8
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากที่สุดคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.6 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้รองลงมาคือกลุ่มผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.6 ส่วนกลุ่มผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 20,000 - 30,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 8.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การเปิดรับข่าวสารทั่วไปและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

2.1 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องการเปิดรับข่าวสารทั่วไป โดยพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสาร จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 11

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง
ในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนแต่ละประเภท

ประเภทของสื่อมวลชน	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร						\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	ทุกวัน	5-6วันต่อสัปดาห์	3-4วันต่อสัปดาห์	1-2วันต่อสัปดาห์	น้อยกว่านั้น/ไม่เคยเลย				
โทรทัศน์	205 (48.8)	85(20.2))	86 (20.5)	39(9.3))	5 (1.2)	4.06	1.08	สูง	
วิทยุ	57 (13.6)	76 (18.1)	135 (32.1)	103 (24.5)	49 (11.7)	2.97	1.20	ปานกลาง	
หนังสือพิมพ์	132 (31.4)	101 (24.0)	115 (27.4)	60 (14.3)	12 (2.9)	3.67	1.14	สูง	
ประเภทของสื่อมวลชน	ทุกสัปดาห์	3 ครั้งต่อเดือน	2ครั้งต่อเดือน	1ครั้งต่อเดือน	น้อยกว่านั้น/ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
นิตยสารรายสัปดาห์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง	99 (23.6)	49 (11.7)	46 (11.0)	77 (18.3)	149 (35.5)	2.70	1.60	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็น ค่าเฉลี่ย 4.06 รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.67 และ สื่อวิทยุคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.97

สำหรับความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.8) เปิดรับข่าวสารทุกวัน เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31.4) อ่านทุกวัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 32.1) ฟังวิทยุสัปดาห์ละ 3-4 วัน สำหรับนิตยสารรายสัปดาห์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์บ้านเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.5) อ่านน้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

2.2.1 ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ โดยพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 12

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนแต่ละประเภท

ประเภทของสื่อมวลชน	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร							ความหมาย
	ทุกวัน	5-6วันต่อสัปดาห์	3-4วันต่อสัปดาห์	1-2วันต่อสัปดาห์	น้อยกว่านั้น/ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	
โทรทัศน์	79 (18.8)	77 (18.3)	161 (38.4)	87 (20.7)	16 (3.8)	3.28	1.11	ปานกลาง
วิทยุ	24 (5.7)	38 (9.1)	113 (26.9)	150 (35.7)	95 (22.6)	2.40	1.10	ต่ำ
หนังสือพิมพ์	64 (15.2)	92 (21.9)	140 (33.4)	94(22.4)	30 (7.1)	3.16	1.15	ปานกลาง
ประเภทของสื่อมวลชน	ทุกสัปดาห์	3 ครั้งต่อเดือน	2 ครั้งต่อเดือน	1 ครั้งต่อเดือน	น้อยกว่านั้น/ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
นิตยสารรายสัปดาห์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง	71 (16.9)	46 (11.0)	62 (14.8)	83 (19.8)	158 (37.6)	2.50	1.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง และน้อยที่สุด คือ สื่อวิทยุมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ

สำหรับความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อโทรทัศน์นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 38.4 เปิดรับข่าวสารดังกล่าวสัปดาห์ละ 3-4 วัน ส่วนสื่อวิทยุ นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 35.7 ฟังวิทยุเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันสัปดาห์ละ 1-2 วัน สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 33.4 อ่านข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันสัปดาห์ละ 3-4 วัน และสื่อนิตยสารรายสัปดาห์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 37.6 อ่านข่าวสารเรื่องดังกล่าว น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ
ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ

ประเภทของ สื่อเฉพาะกิจ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร							ความ หมาย
	ทุก สัปดาห์	3 ครั้ง ต่อ เดือน	2 ครั้ง ต่อ เดือน	1 ครั้ง ต่อ เดือน	น้อยกว่า นั้น/ไม่เคย เลย	\bar{x}	S.D.	
ป้ายประกาศ	18 (4.3)	50 (11.9)	106 (25.2)	114 (27.1)	132 (31.4)	2.30	1.16	ต่ำ
โปสเตอร์	9 (2.1)	41 (9.8)	96 (22.9)	118 (28.1)	156 (37.1)	2.12	1.08	ต่ำ
สติ๊กเกอร์	5 (1.2)	21 (5.0)	67 (16.0)	121 (28.8)	206 (49.0)	1.80	0.96	ต่ำ
แผ่นพับ, ใบปลิว	9 (2.1)	37 (8.8)	93 (22.1)	116 (27.6)	165 (39.3)	2.07	1.08	ต่ำ

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทต่างๆอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายประเภทแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารดังกล่าวจากสื่อป้ายประกาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 รองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 สำหรับสื่อเฉพาะกิจที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารในเรื่องดังกล่าวอย่างน้อยที่สุดคือ สติ๊กเกอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.80

สำหรับความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจทุกประเภทนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเรื่องดังกล่าวน้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 14

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับ
ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล

ประเภทของ สื่อบุคคล	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร							ความ หมาย
	ทุก สัปดาห์	3 ครั้ง ต่อ เดือน	2 ครั้ง ต่อ เดือน	1 ครั้ง ต่อ เดือน	น้อยกว่า นั้น/ไม่เคย เลย	\bar{x}	S.D.	
สมาชิกในครอบครัว /ญาติพี่น้อง	88 (21.0)	71(16.9)	121 (28.8)	96 (22.9)	44(10.5)	3.15	1.28	ปาน กลาง
เพื่อนบ้าน	21 (5.0)	45 (10.7)	88 (21.0)	114 (27.1)	152 (36.2)	2.21	1.19	ต่ำ
เพื่อนที่ทำงาน/ สถานศึกษา	89 (21.2)	115 (27.4)	125 (29.8)	70 (16.7)	21 (5.0)	3.43	1.14	ปาน กลาง
บุคคลที่เคารพ นับถือ เช่น อาจารย์ ,ผู้บังคับบัญชา	22 (5.2)	54 (12.9)	95 (22.6)	115 (27.4)	134 (31.9)	2.32	1.20	ต่ำ
เจ้าหน้าที่จาก ป.ป.ช.	3 (0.7)	7 (1.7)	16 (3.8)	47 (11.2)	347 (82.6)	1.27	0.68	ต่ำมาก
เจ้าหน้าที่ราชการ	11(2.6)	25 (6.0)	38 (9.0)	68 (16.2)	278 (66.2)	1.63	1.04	ต่ำ

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต
คอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทต่างๆอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายประเภท
แล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการพูดคุยกับเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาบ่อยครั้งที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่า
กับ 3.43 รองลงมาคือ สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 สำหรับสื่อ
บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างมีการพูดคุยในเรื่องดังกล่าวน้อยที่สุดคือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.80

สำหรับความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลแต่ละประเภทนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 28.8 เปิดรับข่าวสารเรื่องดังกล่าวจากสมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง 2 ครั้งต่อเดือน ส่วนสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน,สถานศึกษานั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 29.8 มีการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน 2 ครั้งต่อเดือน สำหรับสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่จากป.ป.ช. และเจ้าหน้าที่ราชการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 36.2, 31.9, 82.6 และ 66.2 ตามลำดับ เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.2 ระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

ตารางที่ 15
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน

ระดับการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำมาก	36	8.6
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำ	134	31.9
เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง	176	41.9
เปิดรับข่าวสารระดับสูง	66	15.7
เปิดรับข่าวสารระดับสูงมาก	8	1.9
รวม	420	100.0
\bar{x} S.D.	2.94 0.89	เปิดรับข่าวสารระดับ ปานกลาง

จากตารางที่ 15 เมื่อแบ่งระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนออกเป็น 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือกลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 31.9 โดยกลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนในระดับสูงมากมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.9 และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์เฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง

ตารางที่ 16
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ

ระดับการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อเฉพาะกิจ	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำมาก	157	37.4
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำ	150	35.7
เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง	94	22.4
เปิดรับข่าวสารระดับสูง	15	3.6
เปิดรับข่าวสารระดับสูงมาก	4	1.0
รวม	420	100.0
\bar{x} S.D.	2.07 0.89	เปิดรับข่าวสาร ระดับต่ำ

จากตารางที่ 16 เมื่อแบ่งระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจออกเป็น 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำมากเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาคือกลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 35.7 โดยกลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจในระดับสูงมากมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0 และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์เฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำ

ตารางที่ 17
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล

ระดับการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำมาก	57	13.6
เปิดรับข่าวสารระดับต่ำ	219	52.1
เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง	124	29.5
เปิดรับข่าวสารระดับสูง	19	4.5
เปิดรับข่าวสารระดับสูงมาก	1	0.2
รวม	420	100.0
— x S.D.	2.33 0.70	เปิดรับข่าวสาร ระดับต่ำ

จากตารางที่ 17 เมื่อแบ่งระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลออกเป็น 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลในระดับต่ำเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.5 โดยกลุ่มที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลในระดับสูงมากมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.2 และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์เฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับต่ำ

2.2.3 ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องของการรับรู้ถึงลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 18
แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสาร

ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1.การซื้อขายตำแหน่งในวงราชการ	57 (13.6)	101 (24.0)	133 (31.7)	84 (20.0)	45 (10.7)	3.10	1.19	ปานกลาง
2.การเบียดบังยกยอกเงินหลวง	66 (15.7)	113 (26.9)	120 (28.6)	89 (21.2)	32 (7.6)	3.22	1.17	ปานกลาง
3.การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง	8.2 (19.5)	109 (26.0)	118 (28.1)	75 (17.9)	36 (8.6)	3.30	1.21	ปานกลาง
4.การทุจริตคอร์รัปชันระบบส่วย	120 (28.6)	121 (28.8)	90 (21.4)	56 (13.3)	33 (7.9)	3.57	1.25	มาก
5.การใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อพรรคพวก	123 (29.3)	149 (35.5)	97 (23.1)	35 (8.3)	16 (3.8)	3.78	1.07	มาก
6.การใช้อำนาจหน้าที่ประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย	97 (23.1)	137 (32.6)	108 (25.7)	56 (13.3)	22(5.2)	3.55	1.14	มาก
7.การประมูลโครงการโดยการสมยอมกันระหว่างผู้ประมูล (การฮั้วกัน)	63 (15.0)	97 (23.1)	125 (29.8)	94 (22.4)	41 (9.8)	3.11	1.20	ปานกลาง
8.การทุจริตในกระบวนการจัดเก็บภาษี	42 (10.0)	72 (17.1)	124 (29.5)	103 (24.5)	79 (18.8)	2.75	1.23	ปานกลาง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ลักษณะของการทุจริต คอร์รัปชัน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย
9.การทุจริตด้านการจรรยาบรรณ	125 (29.8)	103 (24.5)	95 (22.6)	59 (14.0)	38 (9.0)	3.52	1.29	มาก
10.การเรียกรับสินบนจากนักธุรกิจเพื่อให้ได้ผูกขาดกิจการที่เป็นของรัฐ	52 (12.4)	90 (21.4)	130 (31.0)	83 (19.8)	65 (15.5)	2.95	1.24	ปาน กลาง
11.การเรียกรับสินบนในรูปแบบของการค้าสำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรม	37 (8.8)	70 (16.7)	125 (29.8)	102 (24.3)	86 (20.5)	2.69	1.22	ปาน กลาง

จากตารางที่ 18 พบว่า ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่กลุ่มตัวอย่างพบจากการเปิดรับข่าวสารมากที่สุดคือ การใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อพรรคพวก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมา ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชันระบบส่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 การใช้อำนาจหน้าที่ประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และ การทุจริตด้านจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.4 สาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องของสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 19

แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามสาเหตุของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

สาเหตุของการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย
1.ความต้องการข่าวสารเพื่อนำไปพูดคุยกับบุคคลอื่น	27 (6.4)	84 (20.0)	170 (40.5)	88 (21.0)	51 (12.1)	2.88	1.07	ปาน กลาง
2.ความต้องการติดตามความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆ	118 (28.1)	156 (37.1)	100 (23.8)	35(8.3)	11 (2.6)	3.80	1.02	สูง
3.การที่ผู้อื่นกระตุ้นให้รู้สึกสนใจ	21 (5.0)	95 (22.6)	177 (42.1)	97 (23.1)	30 (7.1)	2.95	0.97	ปาน กลาง
4.ความบังเอิญ	10 (2.4)	40 (9.5)	129 (30.7)	148 (35.2)	93 (22.1)	2.35	1.00	ต่ำ
5.การฆ่าเวลา	9 (2.1)	19 (4.5)	102 (24.3)	136 (32.4)	154 (36.7)	2.03	0.99	ต่ำ
6.ปัญหาการทุจริตเกี่ยวข้องกับตน	30 (7.1)	79 (18.8)	130 (31.0)	85 (20.2)	96 (22.9)	2.67	1.22	ปาน กลาง

จากตารางที่ 19 พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด คือ ความต้องการติดตามความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมา ได้แก่ สาเหตุที่ว่า มีผู้มาทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และ ความต้องการข่าวสารเพื่อนำไปพูดคุยกับบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันน้อยที่สุด คือ การฆ่าเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.03

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.5 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องของการรับรู้ถึงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 20

แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

รูปแบบการนำเสนอ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1.รายงานข่าวประจำวันทางโทรทัศน์	186 (44.3)	114 (27.1)	99 (23.6)	16 (3.8)	5 (1.2)	4.10	0.97	มาก
2.สารคดีทางโทรทัศน์	43 (10.2)	105 (25.0)	142 (33.8)	94 (22.4)	36 (8.6)	3.06	1.11	ปานกลาง
3.รายการสนทนาทางโทรทัศน์	58 (13.8)	118 (28.1)	145 (34.5)	80 (19.0)	19 (4.5)	3.28	1.06	ปานกลาง
4.รายการให้ความรู้เชิงวิชาการทางโทรทัศน์	21(5.0)	75 (17.9)	152 (36.2)	120 (28.6)	52 (12.4)	2.75	1.05	ปานกลาง
5.รายการล้อเลียนการเมืองและสังคมทางโทรทัศน์	107 (25.5)	167 (39.8)	96 (22.9)	35 (8.3)	15 (3.6)	3.75	1.04	มาก
6.รายงานข่าวประจำวันทางหนังสือพิมพ์	105 (25.0)	141 (33.6)	130 (31.0)	31 (7.4)	13 (3.1)	3.70	1.02	มาก
7.บทความทางหนังสือพิมพ์	61 (14.5)	149 (35.5)	127 (30.2)	63 (15.0)	20 (4.8)	3.40	1.06	ปานกลาง
8.การ์ตูนล้อเลียนทางหนังสือพิมพ์	72 (17.1)	133 (31.7)	126 (30.0)	76 (18.1)	13 (3.1)	3.42	1.07	ปานกลาง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รูปแบบการนำเสนอ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
9.รายงานข่าวทางวิทยุ	36 (8.6)	55 (13.1)	135 (32.1)	142 (33.8)	52 (12.4)	2.72	1.11	ปานกลาง
10.รายการสนทนาเชิงวิชาการทางวิทยุ	18 (4.3)	42 (10.0)	107 (25.5)	135 (32.1)	118 (28.1)	2.30	1.11	น้อย

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากเนื้อหาประเภทรายงานข่าวประจำวันทางโทรทัศน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา ได้แก่ รายการล้อเลียนการเมืองและสังคมทางโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และ รายงานข่าวประจำวันทางหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ ส่วนรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารในเรื่องดังกล่าวอย่างน้อยที่สุด คือ รายการสนทนาเชิงวิชาการทางวิทยุ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30

2.2.6 ลักษณะการใช้ภาษาในข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องของการรับรู้ถึงลักษณะการใช้ภาษาในข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่พบจากการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 21
แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
ในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

ลักษณะการใช้ภาษา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. นำเสนอแบบตรงไปตรงมา	29 (6.9)	115 (27.4)	199 (47.4)	65 (15.5)	12 (2.9)	3.20	0.88	ปานกลาง
2. เสียดสีสังคม	44 (10.5)	174 (41.4)	152 (36.2)	44 (10.5)	6 (1.4)	3.49	0.87	ปานกลาง
3. ใช้ภาษาง่ายๆ ไม่ซับซ้อน	26 (6.2)	121 (28.8)	200 (47.6)	64 (15.2)	9 (2.1)	3.22	0.85	ปานกลาง
4. นำเสนอแบบเปรียบเทียบระดับ	36 (8.6)	138 (32.9)	150 (35.7)	83 (19.8)	13 (3.1)	3.24	0.97	ปานกลาง
5. นำเสนอแบบชี้ทางออกให้กับผู้รับข่าวสาร	13 (3.1)	84 (20.0)	169 (40.2)	112 (26.7)	42 (10.0)	2.80	0.98	ปานกลาง
6. นำเสนอแบบมีการยกตัวอย่างประกอบ	28 (6.7)	102 (24.3)	159 (37.9)	98 (23.3)	33 (7.9)	2.99	1.03	ปานกลาง
7. มีบทวิจารณ์และบทแสดงความคิดเห็น	27 (6.4)	155 (36.9)	173 (41.2)	50 (11.9)	15 (3.6)	3.31	0.89	ปานกลาง
8. ทิ้งข้อคิด/ปรัชญาให้ไปขบคิดต่อ	14 (3.3)	106 (25.2)	168 (38.6)	100 (23.8)	38 (9.0)	2.90	0.99	ปานกลาง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ลักษณะการใช้ภาษา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
9. นำเสนอเชิงสืบสวน สอบสวนโดยใช้แหล่งข่าว ที่ไม่เปิดเผยชื่อ	57 (13.6)	141 (33.6)	135 (32.1)	65 (15.5)	22 (5.2)	3.35	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อมวลชนใช้ภาษาในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแบบเสียชื่อเสียงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมา ได้แก่ การนำเสนอเชิงสืบสวนสอบสวนโดยใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และ การนำเสนอที่มีบทวิจารณ์และบทความแสดงความคิดเห็นต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ ส่วนลักษณะการใช้ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างพบน้อยที่สุดจากการเปิดรับข่าวสารในเรื่องดังกล่าวคือการนำเสนอแบบชี้ทางออกให้กับผู้รับข่าวสาร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80

3. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

เป็นการวิเคราะห์ความรู้ของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 22

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสามารถในการตอบคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช.

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. ข้อใดถือว่าเป็นพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน	63 (15.0)	357 (85.0)	0.85	0.36
2. ข้อใดคือความหมายของคำว่า “สินบน”	48 (11.4)	372 (88.6)	0.89	0.32
3. แนวทางการร่วมตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันโดยประชาชนวิธีใดถูกต้องและเหมาะสมที่สุด	155 (36.9)	265 (63.1)	0.63	0.48
4. การทุจริตคอร์รัปชันก่อให้เกิดผลกระทบด้านใด	69 (16.4)	351 (83.6)	0.84	0.37
5. หน่วยงานของรัฐในข้อใดที่พบว่ามี การทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดในปัจจุบัน	125 (29.8)	295 (70.2)	0.70	0.46
6. ข้อใดจัดว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันในวงแคบ	250 (59.5)	170 (40.5)	0.40	0.49
7. วิธีการแก้ปัญหการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพที่สุดในอนาคตคือ	196 (46.7)	224 (53.3)	0.53	0.50
8. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่ในสังคมไทยคือ	137 (32.6)	283 (67.4)	0.67	0.47

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
9. ข้อใดเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของป.ป.ช.	128 (30.5)	292 (69.5)	0.70	0.46
10. ข้อใดกล่าวถึงอำนาจของป.ป.ช. ไม่ถูกต้อง	241 (57.4)	179 (42.6)	0.43	0.50
11. อำนาจหน้าที่ของป.ป.ช. คล้ายกับอำนาจ หน้าที่ของบุคคลใดในทางยุติธรรม	196 (46.7)	224 (53.3)	0.53	0.50
12. ข้อใดไม่ใช่ผลงานตามบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.	134(31.9)	286 (68.1)	0.68	0.47
13. ข้อใดเป็นข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งเป็น กรรมการป.ป.ช.	86 (20.5)	334 (79.5)	0.80	0.40
14. ข้อใดถูกต้องที่สุด	328 (78.1)	92 (21.9)	0.22	0.41
15. พระราชบัญญัติใดอยู่นอกเหนือจากอำนาจ หน้าที่ของ ป.ป.ช.	190 (45.2)	230 (54.8)	0.55	0.50
16. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับวาระการ ดำรงตำแหน่งของกรรมการป.ป.ช.	255 (60.7)	165 (39.3)	0.39	0.49
\bar{x} S.D.	9.81		2.50	

จากตารางที่ 22 พบว่า ในการวัดความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของกลุ่มตัวอย่างด้วยคำถามจำนวน 16 ข้อ กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายของสินบนได้ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.6 คำถามที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้ถูกต้องรองลงมาคือ คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และ ผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชันคิดเป็นร้อยละ 85.0 และ 83.6 ตามลำดับ ส่วนคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบได้ถูกต้องน้อยที่สุดคือ คำถามเกี่ยวกับการรับโทษในกรณีที่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ทุจริตเสียเอง คิดเป็นร้อยละ 21.9

ตารางที่ 23

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้สูง	110	28.3
มีความรู้ปานกลาง	191	45.5
มีความรู้ต่ำ	119	26.2
รวม	420	100.0
\bar{x}	9.81	ปานกลาง
S.D.	2.50	

จากตารางที่ 23 พบว่า เมื่อแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.5 ในขณะที่กลุ่มที่มีความรู้ในระดับต่ำและสูงมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และ 26.2 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

เป็นการศึกษาความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความตระหนักต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 24

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ข้อความวัดความตระหนัก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	S.D.	แปล ความ หมาย
1.การทุจริตคอร์รัปชันเป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาทุกวันนี้	259 (61.7)	121 (28.8)	36 (8.6)	3 (0.7)	1 (0.2)	4.51	0.70	มากที่สุด
2.การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นเรื่องปกติ	61 (14.5)	132 (31.4)	57 (13.6)	92 (21.9)	78 (18.6)	2.99	1.36	ปานกลาง
3.บ้านเมืองเรามีปัญหาสำคัญต่อปากท้องต้องแก้ไขอีกมาก ฉะนั้นปัญหาการทุจริตจึงเป็นเรื่องรองที่จะร่วมกันคิดแก้ไข	97 (23.1)	64 (15.2)	52 (12.4)	128 (30.5)	79 (18.8)	3.07	1.46	ปานกลาง
4.หากอดทนต่อการทุจริตได้ก็ควรอดทนไป เพราะหากพูดไป เราเองที่เดือดร้อน	16 (3.8)	30 (7.1)	44 (10.5)	132 (31.4)	198 (47.1)	4.11	1.09	มาก
5.การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไม่เกี่ยวกับประชาชน	5 (1.2)	17 (4.6)	33 (7.9)	149 (35.5)	216 (51.4)	4.32	0.87	มาก
6.ถึงจะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ ก็ไม่ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น	20 (4.8)	39 (9.3)	70 (16.7)	161 (38.3)	130 (31.0)	3.81	1.12	มาก
7.การบรรจุหลักสูตรจริยธรรมให้เยาวชนมีความซื่อสัตย์ไม่จำเป็นเท่ากับการบรรจุการสอนเทคโนโลยีเพื่อใช้พัฒนาประเทศ	26 (6.2)	41 (9.8)	63 (15.0)	176 (41.9)	114 (27.1)	3.74	1.14	มาก

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อความวัดความตระหนัก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	S.D.	แปล ความ หมาย
10.ถ้าคนไทยไม่ร่วมมือกันตรวจสอบการทุจริตวันนี้ คงอีกนานกว่าที่ภาพลักษณ์ประเทศจะดีขึ้นในสายตาชาวต่างชาติ	195 (46.4)	147 (35.0)	50 (11.9)	16 (3.8)	12 (2.9)	4.18	0.98	มาก
11.ควรสนับสนุนรัฐบาลให้จัดสรรงบประมาณแก่ป.ช.ให้มากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพการทำงาน	85 (20.2)	153 (36.4)	143 (34.0)	35 (8.3)	4 (1.0)	3.67	0.92	มาก
12.ถ้าพึงรัฐบาลก็สามารถจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้แล้ว	4 (1.0)	22 (5.2)	52 (12.4)	245 (58.3)	97 (23.1)	3.97	0.81	มาก
13.การจัดตั้งป.ช.ทำให้การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น	27 (6.4)	160 (38.1)	200 (47.6)	27 (6.4)	6 (1.4)	3.42	0.77	ปาน กลาง
14.การมีป.ช.ไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน	1 (0.2)	43 (10.2)	119 (28.3)	217 (51.7)	40 (9.5)	3.60	0.81	มาก
15.หากพบเห็นพฤติกรรมกรรมการทุจริต ควรแจ้งเบาะแสแก่ป.ช. มากกว่าร้องเรียนไปยังรายการโทรทัศน์	66 (15.7)	164 (39.0)	140 (33.3)	41 (9.8)	9 (2.1)	3.56	0.94	มาก
16.ถึงไม่มีป.ช. ฝ่ายค้านก็สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี	8 (1.9)	32 (7.6)	96 (22.9)	226 (53.8)	58 (13.8)	3.70	0.87	มาก
17.ป.ช.มีส่วนทำให้ข้าราชการและนักการเมืองไม่กล้าที่จะกระทำความผิด	29 (6.9)	117 (27.9)	206 (49.0)	60 (14.3)	8 (1.9)	3.24	0.85	ปาน กลาง
18.สังคมไทยควรมีองค์กรปราบปรามการทุจริตอย่างป.ช.ตั้งนานแล้ว	133 (31.7)	179 (42.6)	92 (21.9)	10(2. 4)	6 (1.4)	4.01	0.87	มาก
19.แม้จะตั้งป.ช.ขึ้นเพื่อให้สามารถนำตัวนักการเมืองระดับสูงมาลงโทษได้ แต่ความเป็นจริงนำตัวมาได้เป็นส่วนน้อย	108 (25.7)	179(42.6)	103 (24.5)	25 (6.0)	5 (1.2)	2.14	0.91	น้อย

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อความวัดความตระหนัก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	S.D.	แปล ความ หมาย
20. โครงสร้างและบุคลากรของป.ป.ช. ควร มีขอบเขตแคบกว่านี้ เพราะจะซ้ำซ้อนกัน กับหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตของ รัฐบาลปัจจุบัน	27 (6.4)	118 (28.1)	173 (41.2)	83 (19.8)	19 (4.5)	3.12	0.95	ปาน กลาง
\bar{x} S.D.						3.65	0.41	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างตระหนักมากที่สุดได้แก่ ความตระหนักว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นสาเหตุอันดับแรกที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในทุกวันนี้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 61.7 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมาได้แก่ ความตระหนักว่าการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไม่เกี่ยวกับประชาชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 51.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และ ความตระหนักถึงการร่วมมือกันของคนไทยในการติดตามตรวจสอบการโกงกินของนักการเมือง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 46.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างตระหนักน้อยที่สุด คือ ความตระหนักว่า ป.ป.ช.สามารถนำผู้กระทำผิด มาลงโทษได้เป็นส่วนน้อย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 42.6 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามระดับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญ
ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ระดับความตระหนัก	จำนวน	ร้อยละ
ตระหนักมากที่สุด	8	1.9
ตระหนักมาก	273	65.0
ตระหนักปานกลาง	137	32.6
ตระหนักน้อย	2	0.5
ตระหนักน้อยที่สุด	-	-
รวม	420	100.0
\bar{x}	3.65	ตระหนักมาก
S.D.	0.41	

จากตารางที่ 25 พบว่า เมื่อแบ่งระดับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ออกเป็น 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นสัดส่วน 2 ใน 3 มีความตระหนักต่อเรื่องดังกล่าวในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีความตระหนักปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.6 และกลุ่มที่มีความตระหนักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ โดยไม่มีกลุ่มที่มีความตระหนักน้อยที่สุดเลย และเมื่อพิจารณาจากความตระหนักโดยเฉลี่ย พบว่า ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เป็นการศึกษาความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่สื่อมวลชนนำเสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความเชื่อถือต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 26

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช)

ข้อความวัดความเชื่อถือ	เห็นด้วย		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วย		\bar{x}	S.D.	แปลความหมาย
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วยปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง				
1. การรายงานข่าวเรื่องการทุจริตของสื่อในปัจจุบัน กล้าแสดงความคิดเห็นและตีแผ่เรื่องราว แม้แต่ในระดับผู้นำประเทศ	2 (0.5)	17(4.0)	126 (30.0)	192 (45.7)	83 (19.8)	2.20	0.82	น้อย	
2. รายงานข่าวเชิงสืบสวนการทุจริตที่เสนอทางโทรทัศน์ ตั้งใจทำให้ร้ายแรงเกินจริง	16 (3.8)	169(40.2)	166(39.5)	54(12.9)	15 (3.6)	2.72	0.87	ปานกลาง	
3. การนำเสนอข่าวการทุจริตตามหนังสือพิมพ์ มีเจตนาละเลยข้อเท็จจริงคงเสนอเฉพาะส่วนที่สอดคล้องกับความคิดเห็น	25 (6.0)	153 (36.4)	184 (43.8)	50 (11.9)	8 (1.9)	2.67	0.83	ปานกลาง	
4. การรายงานการทุจริตทางสื่อมวลชน แสดงภาพของบุคคล/สถาบันที่เกี่ยวข้องอย่างยุติธรรม	5 (1.2)	65(15.5)	221 (52.6)	97(23.1)	32 (7.6)	2.80	0.84	ปานกลาง	
5. หากจะใช้บทความในหนังสือพิมพ์ไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง ต้องพิจารณาความถูกต้องให้เสียก่อน	49 (11.7)	90 (21.4)	201 (47.9)	70 (16.7)	10 (2.4)	3.23	0.94	ปานกลาง	
6. สื่อต่างๆในปัจจุบัน รายงานข่าวโดยมีความเข้าใจเรื่องอย่างลึกซึ้ง	9 (2.1)	85 (20.2)	223 (53.1)	89 (21.2)	14 (3.3)	2.97	0.80	ปานกลาง	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ข้อความวัดความเชื่อถือ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	S.D.	แปล ความ หมาย
7.องค์กรที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ช่วย ขจัดการทุจริตได้ดีที่สุดขณะนี้คือ อป.ป.ช.	35 (8.3)	118 (28.1)	217 (51.7)	46 (11.0)	4 (1.0)	3.32	0.81	ปาน กลาง
8.ป.ป.ช.มีการทำงานโดยปลอดจาก อิทธิพลทางการเมือง	27 (6.4)	78 (18.6)	201 (47.9)	94 (22.4)	20 (4.8)	3.00	0.93	ปาน กลาง
9.การดำเนินงานของป.ป.ช.ไม่สามารถ นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้	24 (5.7)	69 (16.4)	192 (45.7)	120 (28.6)	15 (3.6)	3.08	0.90	ปาน กลาง
10.ป.ป.ช.มีหลักประกันคุ้มครองความ ปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต	29 (6.9)	129 (30.7)	226 (53.8)	36 (8.6)	-	3.36	0.74	ปาน กลาง
11.ป.ป.ช.มีบุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถในการปฏิบัติงาน	12 (2.9)	39 (9.3)	138 (32.9)	186 (44.3)	45 (10.7)	3.51	0.9	มาก
12.ป.ป.ช.ทำงานพิจารณาคดีอย่างมีอคติ ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายผู้ถูกร้อง	3 (0.7)	5 (1.2)	74 (13.6)	184 (43.8)	154 (36.7)	4.15	0.80	มาก
\bar{x} S.D.						3.08 0.26		ปาน กลาง

จากตารางที่ 26 พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเชื่อถือมากที่สุดได้แก่ ความเชื่อถือต่อการพิจารณาคดีของ ป.ป.ช. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาได้แก่ ความเชื่อถือต่อความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่/บุคลากรของ ป.ป.ช. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และความเชื่อถือต่อหลักประกันคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแสของ ป.ป.ช. โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเชื่อถือน้อยที่สุด คือ ความเชื่อถือต่อความกล้าแสดงความคิดเห็นและตีแผ่เรื่องราวในรายงานเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของสื่อในปัจจุบัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20

ตารางที่ 27

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช)

ระดับความเชื่อถือ	จำนวน	ร้อยละ
เชื่อถือมากที่สุด	-	-
เชื่อถือมาก	19	4.5
เชื่อถือปานกลาง	393	93.6
เชื่อถือน้อย	8	1.9
เชื่อถือน้อยที่สุด	-	-
รวม	420	100.0
\bar{x}	3.08	เชื่อถือปานกลาง
S.D.	0.26	

จากตารางที่ 27 พบว่า เมื่อแบ่งระดับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ออกเป็น 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด มีความเชื่อถือต่อเรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 93.6 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีความเชื่อถือในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.5 และกลุ่มที่มีความเชื่อถือในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ โดยไม่มีกลุ่มที่มีความเชื่อถือในระดับมากที่สุดและน้อย ที่สุดเลย และเมื่อพิจารณาจากความเชื่อถือโดยเฉลี่ย พบว่า ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรอันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแตกต่างกัน

ตารางที่ 28

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ จำแนกตามเพศ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
สื่อมวลชน						
1. โทรทัศน์	3.25	1.15	3.30	1.06	-0.53	0.597
2. วิทยุ	2.37	1.16	2.42	1.04	-0.53	0.596
3. หนังสือพิมพ์	3.26	1.19	3.06	1.11	1.79	0.074
4. นิตยสาร	2.62	1.49	2.38	1.50	1.67	0.096
สื่อมวลชน (รวม)	2.87	0.88	2.79	0.83	0.99	0.323
สื่อเฉพาะกิจ						
1. ป้ายประกาศ	2.33	1.15	2.28	1.17	0.42	0.674
2. ไปสเตอร์	2.13	1.05	2.10	1.12	0.32	0.753
3. สติกเกอร์	1.78	0.93	1.83	0.99	-0.51	0.612
4. แผ่นพับ, โบปลิว	2.03	1.10	2.11	1.10	-0.77	0.441
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	2.07	0.86	2.08	0.92	-0.94	0.891
สื่อบุคคล						
1. สมาชิกในครอบครัว	3.08	1.31	3.22	1.25	-1.18	0.237
2. เพื่อนบ้าน	2.33	1.23	2.09	1.13	2.11*	0.036
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	3.55	1.14	3.31	1.14	2.10*	0.036
4. อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา	2.39	1.17	2.26	1.22	1.10	0.271
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	1.35	0.74	1.23	0.61	1.15	0.249
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	1.73	1.11	1.52	0.95	2.11*	0.035
สื่อบุคคล (รวม)	2.40	0.74	2.27	0.65	1.84	0.067

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนอันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และ สื่อเฉพาะกิจ อันได้แก่ บ้ายประกาศ ไปสเตอร์ สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ/ใบปลิว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจโดยรวมของเพศชายและเพศหญิงแล้ว ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อบุคคลพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลทั้ง 3 ประเภทมากกว่าเพศหญิง จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลโดยรวมของเพศชายและเพศหญิง กลับไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	อายุ								F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1) ต่ำกว่า 25 ปี		(2) 26 – 35 ปี		(3) 36 – 45 ปี		(4) ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อมวลชน											
1. โทรทัศน์	3.13	1.09	3.35	1.05	3.48	1.19	3.32	1.16	2.1113	0.0982	
2. วิทยุ	2.24	0.95	2.34	1.08	2.73	1.25	2.61	1.26	4.3172**	0.0052	3>1
3. หนังสือพิมพ์	2.96	1.10	3.19	1.19	3.53	0.98	3.41	1.26	5.2254**	0.0015	3>1
4. นิตยสาร	2.41	1.53	2.51	1.42	2.84	1.51	2.23	1.52	2.0327	0.1087	
สื่อมวลชน (รวม)	2.69	0.81	2.85	0.84	3.15	0.85	2.89	0.89	5.4174**	0.0012	3>1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท วิทยุ และโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ก็จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท วิทยุ และโทรทัศน์แตกต่างกันด้วย และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 3 กับ กลุ่มที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท วิทยุ และโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมทุกสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีเช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อเฉพาะกิจจำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	อายุ								F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1) ต่ำกว่า 25 ปี		(2) 26 – 35 ปี		(3) 36 – 45 ปี		(4) ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อเฉพาะกิจ											
1. ป้ายประกาศ	2.28	1.12	2.31	1.15	2.34	1.26	2.32	1.20	0.0412	0.9888	
2. โปสเตอร์	2.01	1.06	2.17	1.05	2.17	1.12	2.32	1.18	1.1835	0.3157	
3. สติกเกอร์	1.69	0.87	1.85	0.99	1.89	1.06	1.95	1.05	1.5219	0.2082	
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	2.14	1.07	2.13	1.08	1.78	0.94	2.05	1.20	2.2312	0.0840	
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	2.03	0.82	2.11	0.93	2.05	0.95	2.16	0.96	0.3763	0.7701	

จากตารางที่ 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อก็ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับการศึกษา														F	P	คู่ที่ แตก ต่าง	
	(1) ประถมศึกษา		(2) มัธยมต้น		(3) มัธยมปลาย		(4) ปวช.,ปวท.		(5) อนุปริญญา		(6) ปริญญาตรี		(7) สูงกว่าปริญญา ตรี					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อมวลชน																		
1. โทรทัศน์	2.53	1.26	2.89	0.96	3.42	1.26	3.18	1.10	2.97	1.05	3.40	1.06	3.26	1.00	2.9999**	0.0070	ไม่พบ	
2. วิทยู	2.00	1.25	2.05	1.16	2.46	1.18	2.33	1.13	2.19	0.91	2.45	1.04	2.56	1.30	1.1613	0.3262		
3. หนังสือพิมพ์	2.26	1.45	2.67	0.77	3.33	1.38	3.18	1.23	2.93	1.06	3.19	1.05	3.53	1.05	3.8057**	0.0011	7>1	
4. นิตยสาร	1.89	1.29	2.44	1.25	2.56	1.58	2.31	1.24	2.26	1.48	2.55	1.52	2.79	1.64	1.1367	0.3400		
สื่อมวลชน (รวม)	2.17	0.86	2.51	0.69	2.94	0.90	2.75	0.90	2.58	0.73	2.90	0.82	3.03	0.86	3.7597**	0.0012	6>1 7>1	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ก็จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์แตกต่างกันด้วย และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 7 กับ กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมทุกสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับการศึกษา														F	P	คู่ที่ แตก ต่าง
	(1) ประถมศึกษา		(2) มัธยมต้น		(3) มัธยมปลาย		(4) ปวช.,ปวท.		(5) อนุปริญญา		(6) ปริญญาตรี		(7) สูงกว่าปริญญา ตรี				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อเฉพาะกิจ																	
1. ป้ายประกาศ	2.21	1.08	2.33	1.03	2.13	1.12	2.41	1.23	2.26	1.28	2.35	1.16	2.25	1.11	0.3615	0.9030	
2. โปสเตอร์	2.16	1.06	2.00	0.84	1.96	1.10	2.05	1.02	1.93	1.12	2.19	1.11	2.14	1.06	0.5643	0.7588	
3. สติกเกอร์	1.74	0.87	1.72	0.57	1.56	0.73	1.97	1.06	1.77	1.09	1.82	0.98	1.95	1.07	1.0032	0.4227	
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	1.95	1.08	1.66	0.84	2.15	1.12	2.00	1.19	1.97	1.14	2.10	1.04	2.16	1.11	0.6697	0.6743	
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	2.01	0.88	1.93	0.68	1.95	0.77	2.11	0.96	1.98	0.98	2.12	0.90	2.13	0.92	0.4381	0.8533	

จากตารางที่ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อ ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34

แสดงผลทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลจำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับการศึกษา														F	P	คู่ที่ แตก ต่าง	
	(1) ประถมศึกษา		(2) มัธยมต้น		(3) มัธยมปลาย		(4) ปวช.,ปวท.		(5) อนุปริญญา		(6) ปริญญาตรี		(7) สูงกว่าปริญญาตรี					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อบุคคล																		
1. สมาชิกในครอบครัว	2.89	1.24	2.72	1.18	3.35	1.31	2.92	1.20	2.87	1.31	3.18	1.30	3.47	1.20	1.5825	0.1507		
2. เพื่อนบ้าน	2.37	1.26	2.61	1.04	2.42	1.33	2.13	1.03	2.26	1.24	2.19	1.20	1.88	1.03	1.2768	0.2667		
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	2.95	1.39	3.39	0.98	3.60	1.14	3.03	1.13	3.00	1.26	3.50	1.11	3.77	0.99	3.1737**	0.0047	ไม่พบ	
4. อาจารย์,ผู้บังคับบัญชา	1.79	1.03	1.61	0.85	2.08	1.26	1.97	1.11	1.90	1.11	2.49	1.17	2.88	1.18	5.9736***	0.0000	7>2 7>5	
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	1.37	0.68	1.33	0.59	1.31	0.89	1.20	0.47	1.16	0.52	1.26	0.64	1.32	0.84	0.3697	0.8981		
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	1.74	1.05	1.56	1.04	1.54	0.94	1.36	0.71	1.61	1.12	1.65	1.06	1.86	1.26	0.9118	0.4862		
สื่อบุคคล (รวม)	2.18	0.83	2.20	0.68	2.38	0.76	2.10	0.55	2.13	0.69	2.38	0.70	2.53	0.59	2.1880*	0.0433	ไม่พบ	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 34 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และ บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 7 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 2 และ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทบุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และอนุปริญญา ส่วนสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลโดยรวมทุกสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อมวลชน จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

การเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	อาชีพ										F	P	คู่ที่แตกต่าง	
	(1) นักศึกษา		(2) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ		(3) พนักงาน บริษัทเอกชน		(4) รับจ้างทั่วไป		(5) นักธุรกิจ/ เจ้าของกิจการ					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อมวลชน														
1. โทรทัศน์	3.36	1.13	3.59	1.00	3.02	1.11	2.87	1.07	3.52	1.07	7.2468***	0.0000	2>3 2>4 5>4	
2. วิทยู	2.36	1.06	2.75	1.20	2.36	1.06	2.19	1.03	2.30	1.10	3.2757*	0.0116	2>4	
3. หนังสือพิมพ์	3.07	1.17	3.31	0.97	3.04	1.08	2.67	1.24	3.71	1.02	10.0465***	0.0000	2>4 5>3 5>1 5>4	
4. นิตยสาร	2.63	1.57	2.53	1.45	2.31	1.43	2.25	1.39	2.77	1.60	1.7810	0.1317		
สื่อมวลชน (รวม)	2.85	0.81	3.05	0.78	2.68	0.88	2.49	0.86	3.08	0.79	7.4981***	0.0000	2>4 5>4	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 35 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์วิทยุ และ หนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 , .05 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และกลุ่มรับจ้างทั่วไป รวมทั้งมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทวิทยุและหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป ส่วนกลุ่มเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทวิทยุและหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มนิสิต/นักศึกษา กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และกลุ่มรับจ้างทั่วไป

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมทุกสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและกลุ่มเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมมากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อเฉพาะกิจจำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	อาชีพ										F	P	คูที่แตกต่างกัน	
	(1) นักศึกษา		(2) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ		(3) พนักงาน บริษัทเอกชน		(4) รับจ้างทั่วไป		(5) นักธุรกิจ/ เจ้าของกิจการ					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อเฉพาะกิจ														
1. ป้ายประกาศ	2.43	1.13	2.35	1.04	2.09	1.23	2.21	1.17	2.44	1.21	1.4175	0.2273		
2. โปสเตอร์	2.13	1.17	2.24	1.08	2.01	1.12	1.94	0.97	2.26	1.05	1.3737	0.2422		
3. สติกเกอร์	1.73	0.88	1.89	0.87	1.77	1.02	1.72	0.98	1.91	1.04	0.8234	0.5107		
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	2.46	1.13	2.13	1.11	1.94	0.93	1.88	0.98	1.93	1.12	4.3238**	0.0019	1>3 1>4 1>5	
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	2.19	0.87	2.15	0.85	1.95	0.94	1.94	0.84	2.13	0.87	1.5077	0.1990		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 36 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มนิสิต/นักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวมากกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป และกลุ่มเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อบุคคลจำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	อาชีพ										F	P	คู่ที่แตกต่าง	
	(1) นักศึกษา		(2) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ		(3) พนักงาน บริษัทเอกชน		(4) รับจ้างทั่วไป		(5) นักธุรกิจ/ เจ้าของกิจการ					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อบุคคล														
1. สมาชิกในครอบครัว	3.08	1.21	3.41	1.31	2.93	1.25	2.91	1.32	3.41	1.23	3.3036*	0.0111	ไม่พบ	
2. เพื่อนบ้าน	2.11	1.22	2.14	1.20	2.20	1.04	2.24	1.21	2.39	1.25	0.7250	0.5752		
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	3.58	1.13	3.68	1.01	3.41	1.03	3.07	1.31	3.40	1.12	3.6599**	0.0061	2>4	
4. อาจารย์,ผู้บังคับบัญชา	2.29	1.26	2.61	1.20	2.43	1.13	2.04	1.18	2.23	1.16	2.8868*	0.0223	2>4	
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	1.24	0.63	1.23	0.60	1.27	0.69	1.32	0.71	1.28	0.76	0.2401	0.9155		
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	1.50	0.95	2.10	1.39	1.52	0.92	1.43	0.82	1.55	0.88	6.2204***	0.0001	2>1 2>3 2>4 2>5	
สื่อบุคคล (รวม)	2.30	0.68	2.53	0.72	2.29	0.60	2.17	0.72	2.38	0.71	3.2080*	0.0130	2>4	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 37 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , .01 , .05 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และ บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป รวมทั้งมีเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ราชการมากกว่ากลุ่มนิสิต/นักศึกษา กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป และกลุ่มเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ส่วนสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลโดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมมากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อมวลชน จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

การเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	รายได้										F	P	คู่ที่ แตกต่าง	
	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)					
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	S.D.	5,000 – 10,000 บาท	S.D.	10,000 - 20,000 บาท	S.D.	20,000 - 30,000 บาท	S.D.	มากกว่า 30,000 บาท	S.D.				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อมวลชน														
1. โทรทัศน์	3.00	1.18	3.31	1.08	3.31	1.12	3.62	1.18	3.26	0.97	2.0069	0.0927		
2. วิทยู	2.30	1.09	2.34	1.05	2.41	1.12	2.44	1.13	2.60	1.21	0.7732	0.5431		
3. หนังสือพิมพ์	2.79	1.28	3.08	1.06	3.15	1.15	3.71	1.19	3.50	0.99	5.4605***	0.0003	4>1 5>1	
4. นิตยสาร	2.32	1.42	2.65	1.48	2.40	1.54	2.53	1.48	2.45	1.57	0.7392	0.5657		
สื่อมวลชน (รวม)	2.60	0.83	2.84	0.82	2.82	0.93	3.07	0.90	2.95	0.79	2.3116	0.0571		

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 38 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีรายได้ 20,000 - 30,000 บาท และ มากกว่า 30,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยรวมทุกสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39

แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อเฉพาะกิจ จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

การเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	รายได้										F	P	คู่ที่ แตกต่าง	
	(1) ต่ำกว่า 5,000 บาท		(2) 5,000 – 10,000 บาท		(3) 10,000 - 20,000 บาท		(4) 20,000 - 30,000 บาท		(5) มากกว่า 30,000 บาท					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อเฉพาะกิจ														
1. ป้ายประกาศ	2.30	1.07	2.35	1.15	2.34	1.23	2.18	1.29	2.21	1.09	0.2904	0.8842		
2. โปสเตอร์	2.01	1.04	2.11	1.09	2.14	1.11	2.23	1.13	2.14	1.05	0.2782	0.8921		
3. สติกเกอร์	1.66	0.81	1.77	0.94	1.89	1.08	1.94	0.98	1.84	0.97	0.8242	0.5103		
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	2.21	1.04	2.24	1.17	1.93	0.99	1.71	0.84	1.88	1.01	3.2172*	0.0128	ไม่พบ	
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	2.05	0.80	2.12	0.91	2.08	0.93	2.01	0.89	2.02	0.87	0.2135	0.9309		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 39 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40

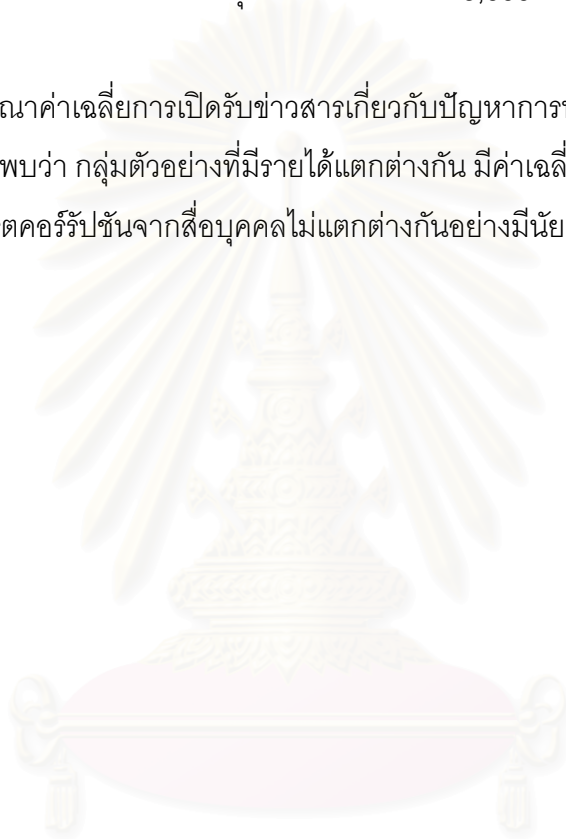
แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อบุคคลจำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน

การเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน	รายได้										F	P	คู่อื่นที่แตกต่าง	
	(1) ต่ำกว่า 5,000 บาท		(2) 5,000 – 10,000 บาท		(3) 10,000 - 20,000 บาท		(4) 20,000 - 30,000 บาท		(5) มากกว่า 30,000 บาท					
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.				
สื่อบุคคล														
1. สมาชิกในครอบครัว	2.72	1.23	3.16	1.27	3.35	1.28	3.32	1.30	3.19	1.28	2.8744*	0.0227	3>1	
2. เพื่อนบ้าน	2.11	1.16	2.38	1.20	2.27	1.29	1.88	1.04	1.97	1.07	2.2873	0.0593		
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	3.34	1.16	3.44	1.14	3.45	1.19	3.38	1.04	3.50	1.13	0.1992	0.9387		
4. อาจารย์,ผู้บังคับบัญชา	2.08	1.22	2.29	1.20	2.43	1.09	2.32	1.27	2.50	1.27	1.2684	0.2817		
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	1.19	0.49	1.28	0.61	1.26	0.71	1.38	1.07	1.26	0.71	0.4475	0.7742		
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	1.46	0.92	1.70	1.05	1.69	1.11	1.71	1.03	1.47	1.05	1.1141	0.3493		
สื่อบุคคล (รวม)	2.15	0.63	2.38	0.71	2.41	0.74	2.33	0.66	2.31	0.66	1.6735	0.1552		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 40 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ตารางที่ 41

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อประเภทต่างๆ กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าสหสัมพันธ์ กับความรู้	P
สื่อมวลชน		
1. โทรทัศน์	0.1014	0.038
2. วิทยุ	0.0052	0.915
3. หนังสือพิมพ์	0.1919***	0.000
4. นิตยสาร	0.0608	0.214
สื่อมวลชน (รวม)	0.1260**	0.010
สื่อเฉพาะกิจ		
1. ป้ายประกาศ	-0.0128	0.794
2. โปสเตอร์	-0.0366	0.454
3. สติกเกอร์	-0.0814	0.096
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	0.1149*	0.018
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	-0.745	0.128
สื่อบุคคล		
1. สมาชิกในครอบครัว	0.1270**	0.009
2. เพื่อนบ้าน	-0.650	0.184
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	0.1478**	0.002
4. อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา	0.0702	0.151
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	-0.1091	0.025
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	0.0007	0.989
สื่อบุคคล (รวม)	0.634	0.195

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 41 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ บทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์สูง ก็จะมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. สูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ บทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวสูง ก็จะมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. สูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิก ในครอบครัวและเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาสูงก็จะมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ บทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. สูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ตารางที่ 42

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อประเภทต่าง ๆ
กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช.

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าสหสัมพันธ์ กับความตระหนัก	P
สื่อมวลชน		
1. โทรทัศน์	0.1411**	0.004
2. วิทยุ	0.0685	0.161
3. หนังสือพิมพ์	0.1777***	0.000
4. นิตยสาร	0.0390	0.426
สื่อมวลชน (รวม)	0.1450**	0.003
สื่อเฉพาะกิจ		
1. ป้ายประกาศ	-0.0709	0.147
2. โปสเตอร์	0.0025	0.958
3. สติกเกอร์	-0.0580	0.235
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	-0.0400	0.414
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	-0.0501	0.306
สื่อบุคคล		
1. สมาชิกในครอบครัว	0.1464**	0.003
2. เพื่อนบ้าน	-0.0161	0.742
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	0.2254***	0.000
4. อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา	0.0843	0.084
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	0.1282**	0.009
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	0.0182	0.711
สื่อบุคคล (รวม)	0.1006*	0.039

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 42 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจาก สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์สูง ก็จะมี ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของ ป.ป.ช. สูงด้วย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มี ความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อก็ไม่พบความสัมพันธ์กับความตระหนักเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล พบว่ามี ความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล ประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .001 และ .01 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ป.ป.ช.สูงก็จะมี ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช.สูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

ตารางที่ 43

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อประเภทต่างๆ
กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าสหสัมพันธ์ กับความเชื่อถือ	P
สื่อมวลชน		
1. โทรทัศน์	-0.0078	0.873
2. วิทยุ	-0.0446	0.362
3. หนังสือพิมพ์	0.0609	0.213
4. นิตยสาร	-0.0137	0.780
สื่อมวลชน (รวม)	-0.0025	0.959
สื่อเฉพาะกิจ		
1. ป้ายประกาศ	0.0653	0.181
2. โปสเตอร์	0.0554	0.257
3. สติกเกอร์	0.0285	0.560
4. แผ่นพับ/ใบปลิว	0.1086*	0.026
สื่อเฉพาะกิจ (รวม)	0.0789	0.107
สื่อบุคคล		
1. สมาชิกในครอบครัว	0.0142	0.772
2. เพื่อนบ้าน	0.0336	0.492
3. เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา	0.0306	0.532
4. อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา	0.0290	0.553
5. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.	-0.0481	0.325
6. เจ้าหน้าที่ราชการ	-0.1044*	0.032
สื่อบุคคล (รวม)	-0.0033	0.946

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 43 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อก็ไม่พบความสัมพันธ์กับความเชื่อถือเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อ ป.ป.ช.

และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ ต่อ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวสูง ก็มีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันต่อ ป.ป.ช.สูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่จากทางราชการ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ราชการสูง จะมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อ ป.ป.ช. น้อย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย

สมมติฐานข้อที่ 3

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ตารางที่ 44

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช.กับ ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของป.ป.ช.

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความตระหนัก	P
ความรู้	0.3652***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตารางที่ 44 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาท หน้าที่ของ ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความ สำคัญของ ป.ป.ช.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 โดย เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อย ซึ่งหมายความว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป. ป.ช.สูง ก็จะมี ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของ ป.ป.ช.สูงด้วย

สมมติฐานข้อที่ 4

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ตารางที่ 45

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. กับ ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช.

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความเชื่อถือ	P
ความรู้	0.1397**	0.004

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 45 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 โดยเป็น ความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อยมาก ซึ่งหมายความว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. สูง ก็จะมี ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช. สูงด้วย

สมมติฐานข้อที่ 5

ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.)มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ตารางที่ 46

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญป.ป.ช.กับ ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช.

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความเชื่อถือ	P
ความตระหนัก	0.2083***	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตารางที่ 46 พบว่า ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของ ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงมีน้อยซึ่งหมายความว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของ ป.ป.ช. สูง ก็จะมี ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช.สูงด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และ ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) “ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันระหว่างผู้ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน กับ ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

9. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน แตกต่างกันตามลักษณะทางประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
3. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
4. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำหรับรูปแบบของงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 420 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การแจกแจงความถี่ และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือ ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้น ได้ใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบคู่แตกต่างด้วยวิธีการของ Scheff'e และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 420 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 26-35 ปี ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่าอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีเป็นจำนวนมากที่สุด โดยที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ได้รับส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,000-10,000บาท รองลงมาคือระหว่าง 10,000-20,000บาท

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไปและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

2.1 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุตามลำดับ

2.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ สำหรับสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุดคือ สื่อวิทยุ

ทางด้านของสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารหรือพูดคุยประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกับสื่อบุคคลในระดับต่ำโดยพูดคุยกับเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษามากที่สุด ในทางตรงกันข้ามสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุยด้วยน้อยที่สุดหรือแทบจะ

ไม่ได้พูดคุยประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันด้วยเลยคือ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ โดยเปิดรับจากสื่อป้ายประกาศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับหรือใบปลิว และสติ๊กเกอร์ตามลำดับ

สำหรับสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อประเภทต่างๆมากที่สุด คือ ความต้องการติดตามความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆ ในขณะเดียวกันก็มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวเพราะมีผู้มากระตุ้นความสนใจ และ ต้องการข่าวสารเพื่อนำไปพูดคุยกับบุคคลอื่น ตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันน้อยที่สุด คือ การใช้เวลา

ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันที่กลุ่มตัวอย่างพบจากการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด คือ การใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อพรรคพวกและเพื่อนพ้อง รองลงมา ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชันระบบส่วย การใช้อำนาจหน้าที่ประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย และการทุจริตด้านจรรยาบรรณ ตามลำดับ ซึ่งลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าว ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะพบจากการเปิดรับข่าวสารประเภทรายงานข่าวประจำวันทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รายการล้อเลียนการเมืองและสังคมทางโทรทัศน์ และรายงานข่าวประจำวันทางหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อมวลชนพยายามนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแบบเสียดสีสังคมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การนำเสนอเชิงสืบสวนสอบสวนโดยใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ และการนำเสนอที่มีบทวิจารณ์และบทแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับสูง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความรู้มากที่สุดคือ ความหมายของสินบน รองลงมาเป็นเรื่องของพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และ ผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน ตามลำดับ

สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่มีความรู้เท่าไรนักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับโทษในกรณีที่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.ทุจริตเสียเอง

ส่วนที่ 4 ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในระดับมาก รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีความตระหนักในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความตระหนักมากที่สุดคือ ความตระหนักว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสาเหตุอันดับแรกที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในทุกวันนี้ รองลงมาคือ ความตระหนักว่าการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหน้าที่ของประชาชน

ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักในปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและตระหนักถึงความสำคัญขององค์กรที่ทำงานแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เช่นเดียวกัน

ส่วนที่ 5 ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในระดับปานกลาง รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อถือในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเชื่อถือมากที่สุดคือ ความเชื่อถือต่อการพิจารณาคดีของ ป.ป.ช. รองลงมาได้แก่ ความเชื่อถือต่อความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่/บุคลากรของ ป.ป.ช.

2. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรอันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 : เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

เพศ กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนอันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และ สื่อเฉพาะกิจ อันได้แก่ ป้ายประกาศ โปสเตอร์ สติกเกอร์ แผ่นพับ/ใบปลิว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนสื่อบุคคลพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และ เจ้าหน้าที่ราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากสื่อบุคคลทั้ง 3 ประเภทมากกว่า เพศหญิง จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท วิทยุ และโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท วิทยุ และโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ส่วนสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับ

ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อน บ้าน และเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-45 ปี และ กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสมาชิกในครอบครัว มากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี สำหรับสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้านพบว่า กลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากเพื่อนบ้านมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี สำหรับสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ย การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ประเภท โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ส่วนสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และ บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อบุคคลประเภทบุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา

พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากบุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และอนุปริญญา ส่วนสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และ หนังสือพิมพ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 , .05 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ พบว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และกลุ่มรับจ้างทั่วไป และพบว่ากลุ่มนักธุรกิจ/เจ้าของกิจการมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สำหรับสื่อมวลชนประเภทวิทยุ พบว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากวิทยุมากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สำหรับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป และพบว่ากลุ่มนักธุรกิจ/เจ้าของกิจการมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มนิสิต/นักศึกษา กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และกลุ่มรับจ้างทั่วไป

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกลุ่มนิสิต/นักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวมากกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป และกลุ่มนักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ

ส่วนสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , .01 , .05 และ .001 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สำหรับสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา พบว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สำหรับสื่อบุคคลประเภทบุคคลที่เคารพนับถือเช่นอาจารย์, ผู้บังคับบัญชา พบว่ากลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากอาจารย์, ผู้บังคับบัญชา มากกว่ากลุ่มรับจ้างทั่วไป

สำหรับสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ราชการ พบว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ราชการมากกว่ากลุ่มนิสิต/นักศึกษา กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป และกลุ่มนักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ

สำหรับสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกลุ่มที่มีรายได้ 20,000 - 30,000 บาท และ มากกว่า 30,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์ มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการ

เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อทดสอบความ แตกต่างเป็นรายคู่ ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ส่วนสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกลุ่มที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 : เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรูู้ พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรูู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความรูู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรูู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรูู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ บทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำจึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล ประเภทสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ.001 ตามลำดับ โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อก็ไม่พบความสัมพันธ์กับความตระหนักเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล พบว่า มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล ประเภทสมาชิกในครอบครัว เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ป.ป.ช. มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .001 และ .01 ตามลำดับโดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความเชื่อถือ พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อก็ไม่พบความสัมพันธ์กับความเชื่อถือเช่นเดียวกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและ ต่อ ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. และเมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่จากทางราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ ต่อป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 : เป็นไปตามสมมติฐาน

จากการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของป.ป.ช.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 : เป็นไปตามสมมติฐาน

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 5 ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 : เป็นไปตามสมมติฐาน

ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของป.ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่1 ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรอันได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน ,เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ราชการแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 (ตารางที่ 28) โดยที่เพศชายมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจมีสาเหตุมาจากการที่เพศชายและเพศหญิงนั้น มีความแตกต่างกันทางด้านความรู้สึกละอารมณ์ตามลักษณะของเพศ กล่าวคือ เพศชายจะมีความจริงจังและสนใจเรื่องที่รุนแรง รวมทั้งมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับข่าวสารหนักๆ อาทิ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจและสังคม (Hard News) มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience) ของชแรมม์ และ โรเบิร์ต (Schramm and Roberts) (อ้างถึงในพึงจิต แพทย์ศิลป์, 2543 : 121) ที่ว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องของความคิด ค่านิยม และ ทศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน อันจะรวมไปถึงรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา โหราเรือง (2540) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า นักศึกษาชายมีการเปิดรับข่าวสารการเมืองระดับประเทศจากสื่อบุคคลมากกว่านักศึกษาหญิง และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดที่อ้างในยูพา สุภากุล (2540) ที่กล่าวว่า ชายและหญิงมีความนึกคิด ทศนคติ และ

พฤติกรรมที่แตกต่างกันตามบทบาททางเพศ และอิทธิพลของวัฒนธรรม ทำให้มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆแตกต่างกัน

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทวิทยุ, โทรทัศน์ และสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว, เพื่อนบ้าน, เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 (ตารางที่ 29, 31) โดยที่กลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มอายุมากกว่า 36 ปีมีวุฒิ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีการสั่งสมประสบการณ์ในเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองมานานตามอายุจนเป็นบทเรียนให้เกิดความสนใจที่จะเปิดรับข่าวสารดังกล่าวซึ่งเป็นข่าวสารที่กลุ่มที่มีช่วงอายุนั้นได้สังเกตเห็นว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของพวกเขาโดยตรง มากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีที่ยังไม่ค่อยผ่านประสบการณ์ทางการเมืองและสังคมมากเท่ากับกลุ่มที่มีอายุมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba) (อ้างถึงในนิลกุล ใจอ่อนน้อม, 2543 : 162) พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการได้รับความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงตามอายุจนกระทั่งถึงวัยกลางคนและจะค่อยๆลดลงทีละน้อยเมื่อถึงวัยสูงอายุ ดังนั้นย่อมแสดงว่าอายุมีผลสำคัญต่อระดับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน กล่าวคือ คนที่มีอายุมากมักเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนักๆมากกว่าเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านจดหมายถึงบรรณาธิการข่าวการเมือง หรือ การอภิปรายปัญหาสังคม ในขณะที่คนที่มีอายุน้อย ไม่ค่อยจะอ่าน (Rivers และคณะ อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน : 106) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลียมส์ บรูค (William D. Brook, 1971 : 211-212) ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์มวลชนผู้รับสาร ตามลักษณะทางประชากรด้านอายุไว้ 3 ประการ คือ 1) อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม 2) อายุเป็นสิ่งที่กำหนดความแตกต่างในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจ 3) กลุ่มคนที่มีอายุต่างกัน ลักษณะของการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน

นอกจากนี้งานวิจัยของสุธาสินี ไกรฤกษ์ (2542) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร ยังพบว่าลักษณะทางประชากรด้านอายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง และงานวิจัยของจรรุวรรณ ปวราจารย์ (2543) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจใน

การเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนต่างกันเช่นเดียวกัน

ในส่วนของสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสมาชิกในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่ามักจะมีความสนใจในเรื่องใกล้ตัวและเรื่องของความสนุกสนานบันเทิงมากกว่าเรื่องที่มีสาระ ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปเป็นช่วงอายุที่ยังอยู่ในช่วงวัยทำงานซึ่งข่าวสารดังกล่าวย่อมมีผลโดยตรงต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงต้องมีการติดตามข่าวสารเพื่อเป็นข้อมูลในการสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มสังคม (Reference Group) และการที่กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุดังกล่าว มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสมาชิกในครอบครัวมากกว่า อาจเนื่องมาจากว่าบุคคลทุกช่วงอายุ มักจะมีความใกล้ชิดสนิทสนม ความไว้วางใจ และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวมากกว่าบุคคลอื่นที่ไกลตัวออกไป รวมทั้งข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ก็เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว จึงสามารถพูดคุยได้อย่างบ่อยครั้งและเปิดเผยเต็มที่

สำหรับสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-45 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากเพื่อนบ้านมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ทั้งนี้สามารถพิจารณาได้ว่า กลุ่มที่อยู่ในช่วงอายุ 36-45 ปีนั้น กำลังอยู่ในช่วงของวัยทำงานและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่เอื้อต่อการอยู่กับบ้านดังกล่าวทำให้มีโอกาสการพูดคุยในเรื่องข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ รวมทั้งประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอันเป็นเรื่องใกล้ตัว และมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันกับคนบ้านใกล้เรือนเคียงมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มักจะอยู่ในวัยเรียนจนถึงวัยเริ่มต้นทำงาน ซึ่งธรรมชาติของช่วงวัยนี้คือการหาโอกาสสังสรรค์กับเพื่อนฝูง เป็นเหตุให้มีการพูดคุย/ถกเถียงในประเด็นปัญหาทุจริตคอร์รัปชันกับเพื่อนบ้านน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์, หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา, บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์ และ ผู้บังคับบัญชาแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 (ตารางที่ 32, 34) โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับ

ประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1973) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบด้านต่างๆที่มีบทบาทต่อการเลือกสรรของผู้รับสาร คือองค์ประกอบด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อมว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาของข่าวสาร ซึ่งตรงกับแนวคิดของโรบินสัน (Robinson, 1977) ที่กล่าวว่าการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการรับสื่อ และระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการรับสื่อและมีระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงจะเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้เรื่องข้อมูลข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ของตนให้มากขึ้นโดยการใช้สื่อมวลชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยบุญจิระ พุทธิศรี (2541) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ แตกต่างกัน

สำหรับสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากบุคคลที่เคารพนับถือเช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นและอนุปริญญา ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าอาจเนื่องมาจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงเป็นผู้มีวุฒิภาวะซึ่งมักจะเห็นความสำคัญของข่าวสารบ้านเมืองที่มีต่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และยังคงสังเกตเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อบ้านเมืองในรูปของการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทำให้มีความสนใจในข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าที่อาจขาดปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษา มองข้ามความสำคัญของปัญหาที่จะมีอิทธิพลต่อตนเองและบุคคลรอบข้างอย่างใหญ่หลวง จึงมีกรอบอ้างอิงเฉพาะเรื่องที่ใกล้ตัวเช่น การทำมาหากิน หารายได้มาจุนเจือครอบครัวมากกว่า และการที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากบุคคลที่เคารพนับถือเช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชามากกว่า อาจเนื่องมาจากว่าการได้พูดคุย/ถกเถียงในประเด็นปัญหาดังกล่าวกับสื่อบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ และมีวุฒิภาวะ เช่นอาจารย์, ผู้บังคับบัญชา เมื่อเกิดความไม่แน่ใจและต้องการข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมก็สามารถซักถามได้ทันที มากกว่าที่จะมีการพูดคุยหรือเปิดรับจากสื่อบุคคลประเภทอื่น ซึ่งไม่น่าจะมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอมากไปกว่าตัวบุคคลนั้นๆเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์กูน Burgoon (1974) ที่กล่าวว่า การศึกษาของผู้รับสารนั้น ทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูง ก็จะมี ความสนใจ

ในข่าวสารกว้างขวางแต่จะไม่ค่อยเชื่ออะไรง่าย ๆ จะต้องมีข้อมูลและเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ จึงจะเชื่อ

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว, เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา, บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา, เจ้าหน้าที่ราชการ และสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 (ตารางที่ 35, 36, 37) โดยกลุ่มที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มที่มีอาชีพเจ้าของกิจการมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป นอกจากนี้กลุ่มที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ยังมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลมากกว่าอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจเนื่องมาจากลักษณะอาชีพของข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความใกล้ชิดกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และอยู่ในองค์กรที่ต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน มากกว่าอาชีพอื่นๆ ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นเป็นประจำในหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ ทำให้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจึงอยู่ในความสนใจของบุคคลที่มีอาชีวดังกล่าวมากกว่าบุคคลในอาชีพอื่นเพื่อประโยชน์ต่อการรู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแวดวงที่ตนคุ้นเคยและสัมผัส ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการนั้น สามารถอธิบายได้ว่าอาจเป็นเพราะลักษณะของอาชีพที่ต้องมีการติดตามความเป็นไปของสังคมอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อธุรกิจหรือกิจการที่กำลังดำเนินอยู่ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าธุรกิจใดๆจะดำเนินไปได้ด้วยดีต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆของประเทศในขณะนั้น เพราะฉะนั้นความสนใจในข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารที่ก่อให้เกิดความระส่ำระสาย เช่น ข่าวการทุจริต จึงมีมากกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งโดยปกติลักษณะของอาชีพไม่มีความซับซ้อนในแง่ของผลประโยชน์ ไม่มีรูปแบบในการจัดการมากนัก ดังนั้นจึงมองปัญหาเหล่านี้ว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และปากท้อง ซึ่งส่งผลให้มีความสนใจต่อข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันน้อยกว่าผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพเจ้าของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร (ปรมะ สตะเวทิน, 2533) ที่ได้อธิบายไว้ว่า คนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิดอุดมการณ์ และค่านิยมต่อสิ่งต่างๆ รวมไปถึงทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของต้องฤดี ปุณณกันต์ (2534) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า บุคคลที่มีอาชีพ

แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน และงานวิจัยของมณฑล มาศา มาลัย (2534) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะอำเภอพรหมคีรี จ.พระนครศรีอยุธยา พบว่า ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

สำหรับสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่เป็นนิสิต/นักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป, พนักงานบริษัทเอกชน และเจ้าของกิจการ ซึ่งข้อสันนิษฐานประการหนึ่ง คือกลุ่มนิสิต/นักศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายซึ่งองค์กรที่มีภารกิจในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ให้ความสำคัญ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นในหมู่นิสิต/นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนและอนาคตของประเทศนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายว่าหากเยาวชนทุกคนมีแนวคิดและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมแล้ว ประเทศชาติจะไม่ล่มสลายเพราะการทุจริตจากเยาวชนในรุ่นนี้อย่างแน่นอน ซึ่ง ป.ป.ช. ได้ใช้วิธีการกลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สอดคล้องตามสถานการณ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดทำสื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพ เช่น แผ่นพับ/ใบปลิว ซึ่งเราจะพบว่าสื่อดังกล่าวจะถูกเผยแพร่ตามโรงเรียน, มหาวิทยาลัย และแหล่งชุมชนต่างๆ เช่น ศูนย์การค้า ,บริเวณสี่แยกไฟแดง และตามท้องถนนที่การจราจรคับคั่ง ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มนิสิต/นักศึกษาที่มักออกไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ มีโอกาสรับข่าวสารมากที่สุด นอกจากนี้อาจเป็นผลมาจากความสนใจของนักศึกษาเอง อันเนื่องมาจากปัจจัยในด้านต่างๆ ดังที่ ประมะ สตะเวทิน (2533) กล่าวว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึง อาชีพ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกริยาของผู้รับสารและสาร เพราะคนที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่างกัน จะมีรูปแบบวัฒนธรรม ประสพการณ์ ทัศนคติ ค่านิยม วิธีการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป้าหมายที่แตกต่างกันไป

รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว และสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 (ตารางที่ 38, 39 ,40) โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อทั้ง

3 ประเภทมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า ดังที่ยูบล เบญจรงค์กิจ (2534) อธิบายไว้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูง มักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงและมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จึงมักถูกผลักดันให้จำเป็นต้องเรียนรู้ แสวงหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชแรมม์และโรเบิร์ต (Schramm and Roberts, 1971) ที่ว่ารายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการ ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ และแนวคิดของอัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba, 1965) ที่ว่าฐานะ รายได้ของประชาชนมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารทางการเมือง โดยผู้ที่มีฐานะดีจะมีความสนใจรับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีฐานะไม่ดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ที่แตกต่างกัน และงานวิจัยของนิศารัตน์ จันทระประภา (2540) ที่ศึกษา แผนการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประกันสังคม ความรู้และการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการประกันตน ในสถานประกอบการขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์, เอกสารแผ่นพับแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ยังพบข้อน่าสังเกตประการหนึ่ง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า การที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกระดับรายได้ เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันไม่แตกต่างกันนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสื่อเฉพาะกิจต่างๆ เช่น สติกเกอร์, โปสเตอร์ และป้ายประกาศที่มีการนำเสนอสารที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต อาจยังเสนอหรือมีการแพร่กระจายยังไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่าเป็นข้อด้อยประการหนึ่งของการจัดทำสื่อเฉพาะกิจที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการผลิตนานนับเดือนและมีจำนวนพิมพ์จำกัด ไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากร และหน่วยงานต่างๆ ที่ผู้จัดทำสื่อต้องอาศัยในการช่วยเผยแพร่และจัดวางสื่อเฉพาะกิจไว้ในที่ที่บุคคลทั่วไปสามารถหาอ่านได้ ทำให้ประชาชนที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน มีโอกาสได้รับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจในปริมาณน้อยเท่าเทียมกันหมด ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำเมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ (ตารางที่ 16) นอกจากนี้ยังอาจเนื่องมาจากว่าโดยส่วนมาก สื่อเฉพาะกิจจำพวกสติกเกอร์, โปสเตอร์ และป้ายประกาศถูกนำมาใช้เพื่อการรณรงค์หรือจูงใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ข่าวสารรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหา

ทุจริตคอร์รัปชันที่ต้องอาศัยสื่อที่มีเนื้อที่ในการนำเสนอมากพอ จึงไม่สามารถใช้สื่อซึ่งมีเนื้อที่จำกัดเหล่านี้เพื่อทำการเผยแพร่หรือให้ข้อมูลได้ ด้วยเหตุนี้ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันทางสื่อเฉพาะกิจดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

2.1 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความรู้เพียงบางส่วน โดยสามารถจำแนกเป็นประเภทดังนี้

2.1.1 สื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 (ตารางที่ 41) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนมาก จะมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. เพิ่มขึ้นด้วย ดังที่ โรเจอร์ส (Rogers, 1978) กล่าวไว้ว่า ช่องสารสื่อมวลชนมีความสำคัญมากในขั้นการก่อให้เกิดความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไมเคิล รัช และ ฟิลิป เอ ทอฟ (Rush M. and Ahtoff P., 1971) ที่พบว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของบุคคล นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่สอดคล้องดังต่อไปนี้

ต้องฤดี ปุณณกันต์ (2534) ที่ศึกษาการเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชน ตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษากรณี อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา พบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยรวมแล้ว มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน

จิตติ วิทยสรณะ (2540) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้ทัศนคติ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมืองของนักศึกษา

รุจิรา คงรุ่งโรจน์ (2543) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของบุคคลากรในองค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการโทรคมนาคมจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการโทรคมนาคม

เมื่อทำการวิเคราะห์สื่อมวลชนเป็นรายประเภท พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. ทั้งนี้เนื่องมาจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ได้มีการแบ่งพื้นที่ที่เสนอข่าวข้อมูลการเคลื่อนไหวให้กับประชาชนได้ชัดเจน ด้วยลักษณะเฉพาะที่สามารถนำเสนอเนื้อหาและรายละเอียดในปริมาณมากและเจาะลึกได้มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพราะนอกจากจะเป็นการนำเสนอข่าวสารและรายงานสถานการณ์ปัจจุบันโดยทั่วไปแล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีส่วนที่นำเสนอบทความที่ให้ความรู้ มีคอลัมน์ที่แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นกับสังคม ณ เวลานั้นด้วย ซึ่งในส่วนนี้จะมีบทบาทอย่างมากต่อการสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้รับสาร ประกอบกับหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ผู้รับสารสามารถเปิดรับข่าวสารและทำความเข้าใจกับข่าวสารได้โดยปราศจากข้อจำกัดด้านเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สลับซับซ้อน เข้าใจได้ยาก ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์จึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการก่อตัวของความรู้ความเข้าใจในปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ดังที่แมคเนลลีและฟอนเซกา (McNelly and Fonseca, 1974) กล่าวว่า การใช้การสื่อสารที่เป็นสิ่งพิมพ์ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจข่าวสารการเมืองได้ดีกว่าใช้วิทยุ, โทรทัศน์ที่ประชาชนถือว่าเป็นสื่อที่ไว้ใช้สำหรับความบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526) ที่ศึกษาเรื่องข่าวสารการเมืองของคนไทย พบว่า สื่อมวลชนที่เป็นช่องทางของการสื่อสารในการให้ความรู้ข่าวสารทางการเมืองจากมากไปหาน้อยคือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุโทรทัศน์ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเจตนศักดิ์ แสงสิงแก้ว (2524) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ และงานวิจัยของบุญทริกา เจียงเพ็ชร (2543) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใน

กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับ ความรู้เรื่องการเลือกตั้งระบบใหม่

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจและสังคมเป็น สังคมที่รีบเร่งและเต็มไปด้วยการแข่งขัน รวมทั้งปัญหาต่างๆซึ่งสืบเนื่องมาจากความตกต่ำทาง เศรษฐกิจและสังคม ที่พบในแต่ละวัน เช่น ปัญหาเรื่องปากท้อง, ปัญหาอาชญากรรม, ปัญหา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวลและมีความเครียดสูง ทางออกเพื่อการผ่อนคลายความเครียดทางหนึ่ง คือ การเปิดรับรายการทางโทรทัศน์เพื่อแสวงหาความบันเทิงมากกว่า เพื่อความรู้ ดังที่แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) อธิบายไว้ในทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร คือ กระบวนการ ในการเลือกรับข่าวสาร (Selective Process) ว่าบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจาก แหล่งต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการนำมาใช้เพื่อสนองความต้องการของตน (Selective Exposure) ซึ่งตรงกับการศึกษาของจอห์น โรบินสันและมาร์ค เลวี (John p. Robinson and Mark R. Levy, 1986) ที่พบว่า โทรทัศน์อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อความสำเร็จในการเรียนรู้เรื่องข่าวสาร การชมโทรทัศน์เป็นเวลานานจะทำให้ได้รับประโยชน์จากข่าวได้น้อยกว่าความรู้ที่ได้จากความ บันเทิง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2539) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อ ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พ.ย.2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่องการไปใช้สิทธิ เลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรจากโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องการไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ ของ ป.ป.ช. จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา ทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อวิทยุอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่น (ตารางที่ 12) ประกอบกับคุณลักษณะของสื่อวิทยุที่มีแต่เสียง ไม่มีภาพอธิบายรายละเอียดได้ ประกอบกับข้อ จำกัดด้านเวลาที่ผู้รับสารไม่สามารถทำการเปิดรับข่าวสารย้อนกลับไปได้อีกครั้งหนึ่ง ทำให้ยากต่อ การจับประเด็นเพื่อทำความเข้าใจ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่สลับซับซ้อนและมีหลากหลายรูปแบบ ด้วยเหตุนี้ในเรื่องที่เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ จึงอาจยังไม่กระจ่างชัด นอกจากนี้

นี่ยังอาจเป็นเพราะรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของสื่อวิทยุในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์มากกว่าที่จะมุ่งให้ความรู้แก่ผู้รับสาร ซึ่งผู้รับสารเพียงแต่รับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์แบบวันต่อวันมากกว่าได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาเพื่อนำไปเป็น เครื่องมือในการแก้ไขในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับวราณี ลิขสุวรรณกุล (2539) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทนิตยสารรายสัปดาห์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าในปัจจุบันมีนิตยสารรายสัปดาห์ออกเผยแพร่เป็นจำนวนมากและมีราคาแพง และแต่ละเล่มก็มุ่งที่จะดึงดูดผู้อ่านเฉพาะกลุ่มมากขึ้น ทำให้เนื้อหาของข่าวสารที่นำเสนอมีแนวโน้มที่จะเน้นเฉพาะด้านมากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้รับสารสามารถเลือกอ่านได้ตามความสนใจของตน ประกอบกับในปัจจุบันคนนิยมอ่านนิตยสารเพื่อความบันเทิงมากกว่าที่จะแสวงหาความรู้หรือติดตามข่าวสารหนักๆ เช่น ข่าวการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับอุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต (2539) ที่กล่าวว่า นิตยสารมักจะมีผู้คนให้ความสนใจที่ศึกษาในแง่ของการให้ความรู้น้อยกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ และการวิจัยของศิริชัย ศิริกายะ (2527) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับสารจากสื่อมวลชนในชนบท พบว่า นิตยสารที่มีผู้อ่านมากที่สุด คือ นิตยสารประเภทภาพยนตร์บันเทิง นวนิยาย และ นิตยสารประเภทสตรี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภิดา ฉัตรภักดิ์ (2536) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากนิตยสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม และงานวิจัยของดาราวรรณ ศรีสุกใส (2542) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อความรู้ ทศนคติ และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสจากสื่อ นิตยสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส

2.1.2 สื่อบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เพียงบางส่วน ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจเนื่องมาจาก ตามวิถีชีวิตของสังคมไทย บุคคลยังต้องพึ่งพิงและยึดติดกับครอบครัว เพราะถือเป็นโครงสร้างทางสังคมอันแรกที่ได้พบและสัมผัส และอยู่ใกล้ชิดกับตัวบุคคลนั้นๆมากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงมีโอกาสดูกดผิด พุดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นกันมาก โดยเฉพาะเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ภายใต้สังคมปฏิรูปการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันทั้งหลาย รวมทั้งเรื่องขององค์กร ป.ป.ช.ที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไป ซึ่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกันสามารถพุดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้หลังจากได้รับข่าวสารมาจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลประเภทอื่น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวนี้เป็นตัวการสำคัญที่สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวผ่านกระบวนการอบรมกล่อมเกลாதงทางสังคม ดังที่ อัลมอนด์ และเพาเวลล์ (Almond and Powell, 1980) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นตัวการในการอบรมกล่อมเกลாதงการเมืองที่มีอิทธิพลสูงและต่อเนื่องระยะยาวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของอัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba, 1965) ที่ว่าในครอบครัวที่มีการพุดคุย ถกเถียงปัญหาทงการเมืองจะทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ทงการเมืองที่จะพัฒนาให้เด็กมีความรู้สึกรู้มีความสามารถทงการเมือง และมีความผูกพันกับหน้าที่ทงการเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญา เจริญสุขใส (2539) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสารทงการเมือง วัฒนธรรมทงการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ปี 2538 พบว่า การเปิดรับข่าวสารทงการเมืองจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจทงการเมือง

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ นั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า จากผลการวิจัยกลุ่มเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาเป็นสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษาเป็นอันดับแรก ประกอบกับกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มสังคมที่มีความสัมพันธ์อย่างเสมอภาคและผูกติดใกล้ชิดกัน รวมทั้งอาจมีประสบการณ์ทงคุณวุฒิและวัยวุฒิที่ใกล้เคียงกัน จึงมีโอกาที่จะได้พุดคุยและแลกเปลี่ยนข่าวสารที่เป็นปัญหาหรือประเด็นทงสังคมได้อย่างบ่อยครั้งและเกิดความเข้าใจได้ง่ายกว่าสื่อบุคคลประเภทอื่น ดังคำกล่าวของ มรว.พฤทธิสาณ ชุมพล (2544) ที่ว่าในสังคม

สมัยใหม่ที่สลับซับซ้อน กลุ่มเพื่อนจะให้บทเรียนทางการเมืองขั้นต้นแก่บุคคลเช่นเดียวกับครอบครัว แต่ที่สำคัญสามารถเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับประสบการณ์ที่มีความเป็นทางการเมืองโดยเฉพาะได้ดีกว่าครอบครัว และยังสอดคล้องกับที่เสถียร เชนประทับ (2525) กล่าวไว้ว่าการสื่อสารที่ราบรื่นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสารมีคุณลักษณะที่เหมือนกัน ตลอดจนก่อให้เกิดผลในด้านที่ดีหรือในด้านบวกสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารนั้น เมื่อแหล่งสารและผู้รับสารมีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมเหมือนกัน การสื่อสารระหว่างแหล่งสารและผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกิตา ฉัตรภักดิ์ (2536) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากเพื่อนร่วมกลุ่มอาชีพมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม และงานวิจัยของ ดารณี ถนอม (2533) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาจากเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

2.1.3 สื่อเฉพาะกิจ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เพียงบางส่วน ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจเนื่องมาจากปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความมั่นคงของชาติ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้โดยไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยมีบทบัญญัติจัดตั้ง ป.ป.ช.ขึ้นมาให้เป็นองค์กรอิสระที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้เร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งภายใต้ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ดังกล่าว จะต้องอาศัยการจัดแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ให้การปฏิบัติภารกิจบรรลุเป้าหมาย การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ ป.ป.ช. ให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำสิ่งตีพิมพ์ประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต ความเป็นมาและประวัติย่อของ ป.ป.ช. ตลอดจนกิจกรรมของ ป.ป.ช. เพื่อเผยแพร่แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรและความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งคุณลักษณะของสื่อประเภทนี้มีส่วนเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแผ่นพับ/ใบปลิวถือเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการวางรูปแบบและเนื้อหาสารที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจด้วยการใช้เวลาไม่มากนัก เพราะมีการเลือกใช้คำง่ายๆ ไม่ใช้คำศัพท์ทางวิชาการมากเกินไปและมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ ตลอดจนเน้นสีสันทันและภาพ

ประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน จึงเอื้อต่อการรับรู้เนื้อหาสาระที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ นั่นคือ ดังที่อาดัมส์ (Adams, 1971) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อประเภทนี้ว่า เป็นสื่อเฉพาะกิจที่มีความสำคัญต่อการเผยแพร่นวัตกรรมและข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจจัดเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสาร ที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ที่กำหนดไว้แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภรณ์ อุทยานิก (2543) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้งานคุ้มครองผู้บริโภค พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเผยแพร่งานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรา รัตนสมัย (2543) ที่ศึกษาเรื่อง การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/โบรชัวร์ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นที่น่าสังเกตว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทอื่นๆ เช่น ป้ายประกาศ, โปสเตอร์ และสติ๊กเกอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของสื่อเฉพาะกิจทั้ง 3 ประเภท ซึ่งต้องมีการใช้เนื้อที่ที่จำกัดกว่าสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว ทำให้อาจนำเสนอได้เฉพาะความคิดหลักๆหรือประโยคสั้นๆที่ไม่เพียงพอต่อการให้คำอธิบายขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการจะเผยแพร่ได้

2.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความตระหนักเพียงบางส่วน โดยสามารถจำแนกเป็นประเภทดังนี้

2.2.1 สื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนัก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 (ตารางที่ 42) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจาก

สื่อมวลชนมาก จะมีความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของ ป.ป.ช.เพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า นอกจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทอันสำคัญในการ รณรงค์และการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อให้ความรู้แล้ว บทบาทของสื่อมวลชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสังเกต สอดส่อง วิพากษ์วิจารณ์ และตรวจสอบการใช้อำนาจของข้าราชการและนัก การเมืองแล้วรายงานให้สาธารณชนรับทราบทั้งทางตรงเช่น การรายงานข่าวประจำวัน บท วิเคราะห์ สถานการณ์ รายงานสนทนาเชิงวิชาการ รายการร้องทุกข์ รายการหรือการ์ตูนล้อเลียน การเมืองและสังคม และทางอ้อมโดยการสอดแทรกผ่านผู้ดำเนินรายการเอง ด้วยลักษณะของข่าว สารที่ประกอบด้วยเนื้อหาที่วิเคราะห์วิจารณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้รับสารสะสมประเด็นข่าวที่ละเล็กที่ละ น้อยเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ จนกลายเป็นความตระหนักในที่สุด ดังที่องค์การการศึกษาวิทยา ศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) ได้จัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศ เพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสาร (International Commission for the Study Communication Problems : 1976) เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของระบบการเมืองการปกครอง เพราะทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสาร และเป็นเวทีในการแสดงความคิด แนวนโยบายของทุกฝ่าย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเรื่องความรู้ กว้างขวาง ทัศนคติ จูงใจ และส่งเสริมรูปแบบพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ตลอดจนก่อให้เกิด ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม นั่นคือ ความตระหนักและห่วงใยสังคมร่วมกัน

เมื่อทำการวิเคราะห์สื่อมวลชนเป็นรายประเภท พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความ ตระหนัก ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในส่วนของโทรทัศน์นั้น เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด (ตารางที่ 12) นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อ ที่สามารถทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสารด้วยการจูงใจทั้งทางภาพและเสียง อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และความรู้สึกได้ง่าย ประกอบกับการนำเสนอข่าว และสถานการณ์ในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาให้น่าสนใจ โฉมหน้าจก จูงใจได้ง่าย ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบของสื่อบroadcast ที่มุ่งเน้นการรวบรวมพยานหลักฐาน และความสูญเสียที่ประชาชนในสังคมได้รับ หรือรายการสนทนาที่มีการเชิญแขกรับเชิญซึ่งมาจาก องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา หรือเป็นนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ, ผู้มีประสบการณ์โดยตรง ต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อชี้ช่องให้ประชาชนทุกคน ตระหนักถึงพิษภัยของปัญหาและผลร้ายที่เกิดขึ้นจนเกิดการระแวงระวังและสกัดกั้นก่อนที่จะลุกลามมาก ยิ่งขึ้น โดยโทรทัศน์เท่านั้นที่สามารถทำให้เกิดผลทางจิตวิทยาแก่ผู้รับสารได้ ด้วยการ

แสดงออกซึ่งภาพที่ประกอบไปด้วยสีหน้าและน้ำเสียงของผู้ร่วมรายการที่สามารถนำมาใช้เป็น
 สิ่งเร้าและสร้างอิทธิพลต่อผู้รับข่าวสาร จนเกิดมโนภาพได้ถูกต้องมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น
 ซึ่งนำไปสู่การเป็นแรงกระตุ้นให้ตื่นตัวในการจัดการกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้นั่นเอง ดังคำ
 กล่าวที่ว่า ภาพ 1 ภาพ มีค่าเท่ากับคำ 1,000 คำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่มีการเคลื่อนไหว
 อย่างต่อเนื่องใน โทรทัศน์ และภาพยังทำให้คนเชื่อได้มากด้วย เพราะการเห็นคือ การเชื่อ
 (Seeing is believing) (ปรมะ สตะเวทิน, 2539)

ในส่วนของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์ที่มี
 ความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจเนื่องมาจากความรู้และความ
 ตระหนักที่มีความสัมพันธ์กัน โดยความรู้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ ฯลฯ ซึ่งได้มาจากการ
 สังเกตและรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนัก เป็นเรื่องของความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะ
 จิตใจที่ไม่เน้นความสามารถในการจดจำหรือระลึกได้ ซึ่งการที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้น
 ก็ต้องผ่านการมีความรู้มาก่อนเป็นเบื้องต้น (ไพลิน ศรีธนาแก้ว, 2537) ดังนั้น เมื่อการเปิดรับข่าว
 สารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหา
 ทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช. (จากหัวข้อ 2.1.1) จึงมีความเป็นไปได้ที่การเปิดรับ
 ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ จะมีความสัมพันธ์กับความตระหนักด้วย ดังที่เบรคเลอร์ (Breckler,
 1989) กล่าวว่า องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดความตระหนักคือ ความรู้
 ความเข้าใจ นอกจากนี้เหตุผลอีกประการหนึ่งที่การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ มีความ
 สัมพันธ์กับความตระหนักก็คือ ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ที่สามารถรวบรวมเหตุการณ์และนำ
 เสนอข้อมูลได้ละเอียดมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นบทความ บทวิเคราะห์ ภาพประกอบ หรือแม้แต่ข้อมูล
 ทางสถิติ, ตารางต่างๆที่จะนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงประกอบการโน้มน้าอันสำคัญ ให้ผู้อ่านเกิด
 ความคิดความรู้สึกคล้อยตามไปได้ อีกทั้งหนังสือพิมพ์ยังมีลักษณะเป็นสื่อถาวรที่ผู้รับสาร
 สามารถย้อนกลับไปเรียกอ่านเมื่อเกิดความสนใจหรือต้องการค้นหารายละเอียดเพิ่มเติมได้
 ทำให้ผู้รับสารเปิดรับได้สมบูรณ์จนทราบรายละเอียดแท้จริงของปัญหาและตระหนักถึง
 ความสำคัญต่อการให้ความร่วมมือกับองค์กรปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าสื่อ
 ประเภทอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรา รัตนสมัย (2543) ที่ศึกษาเรื่องการรับข่าวสารเพื่อ
 สร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลจาก
 สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักสำนึกเกี่ยวกับการตรวจสอบ
 การใช้อำนาจรัฐ

2.2.2 สื่อบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากสื่อบุคคลมีความแตกต่างที่พิเศษไปจากสื่ออื่นๆตรงที่เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดพลังและกิจกรรมในการสื่อสารอันเนื่องมาจากผลของการสื่อสารแบบ 2 ทาง ที่สามารถทราบผลตอบกลับได้รวดเร็ว ตลอดจนตอบข้อซักถามได้ทันทีเมื่อเกิดความสงสัย สามารถพูดคุยในความสำคัญของปัญหาและองค์กรป.ช.ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ทราบไปถึงรายละเอียดที่ลึกซึ้งว่าจริงๆแล้วปัญหาทุจริตคอร์รัปชันรุนแรงเพียงใดและองค์กรที่จัดตั้งมาเพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าวมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน ซึ่งบทบาทของสื่อบุคคลดังที่กล่าวมาสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1971) ที่กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีประสิทธิภาพมากในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญา เจริญสุขใส (2539) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ปี 2538 พบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทั้ง 5 องค์ประกอบ อาทิเช่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสำนึกทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมืองและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

เมื่อทำการวิเคราะห์สื่อบุคคลเป็นรายประเภท พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา สมาชิกในครอบครัว และเจ้าหน้าที่ป.ช. มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ทั้งนี้ข้อสันนิษฐานประการหนึ่งคือ ทั้งเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และสมาชิกในครอบครัว ต่างก็เป็นสื่อบุคคลเพียง 2 ประเภทที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ (หัวข้อ 2.1.2) และอย่างที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 2.2.1 แล้วว่า ความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์กัน โดยการที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้น ก็ต้องผ่านการมีความรู้มาก่อนเป็นเบื้องต้น ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะพบความสัมพันธ์กับความตระหนักด้วย นอกจากนี้เหตุผลอีกประการหนึ่งคือการเปิดรับข่าวสารจากกลุ่มเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความตระหนักนั้น อาจเป็นเพราะทั้งเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา และบุคคลในครอบครัว เป็นสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้พูดคุยเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด (ตารางที่ 14) ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องผูกพันอยู่กับผู้อื่นตลอดเวลา การสมาคมติดต่อกับบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมและไว้วางใจ เช่น สมาชิกในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน จะมีอิทธิพลมากในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการแสดงออกทางความคิดความสนใจของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสารกับบุคคลอื่นในสังคมในลักษณะกลุ่มปฐมนิ

หรือกลุ่มทุติยภูมิของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1970) ที่กล่าวว่า กลุ่มปฐมภูมิที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในหมู่เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานหรือในครอบครัว จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดน้อยกว่า นอกจากนี้ในเรื่องของอิทธิพลของการสื่อสารในครอบครัวยังสามารถอธิบายได้โดยงานวิจัยของแมคเลอด , ฮาร์เบิร์ก และไพร์ซ์ (McLeod, Harberg and Price, 1972) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจและการสื่อสารภายในครอบครัวพบว่า แต่ละบุคคลได้รับการเรียนรู้จากการสื่อสารภายในครอบครัวนับตั้งแต่ในวัยเด็ก และการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดสังคมประกิต (Socialization) ซึ่งความแตกต่างกันในด้านนี้ ทำให้บุคคลถูกโน้มน้าวใจได้ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชนี เขยจรรยา และ ประทุมฤกษ์กลาง (2531) ที่พบว่าผลของการสื่อสารในครอบครัวจะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกลักษณะทัศนคติ จริยธรรม ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม ความสามารถ ตลอดจนความสำเร็จ

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ถือเป็นสื่อบุคคลที่เปรียบเสมือนตัวเชื่อมระหว่างกลไกที่ใช้แก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นคือ ป.ป.ช. กับประชาชนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช.เป็นกลุ่มที่มีความน่าเชื่อถือในแง่ข้อมูลข่าวสารการทุจริตโดยเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ทำให้สามารถรับทราบและเข้าใจสภาพปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆที่เกิดขึ้น แล้วนำมาถ่ายทอดให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการรณรงค์ของป.ป.ช.รับทราบในทางที่ส่งเสริมและปรับความคิด ความรู้สึกหรือทัศนคติต่างๆ เช่น ความรู้สึกวางเฉยต่อปัญหาทุจริต ทัศนคติที่ไม่ดีต่อป.ป.ช. ของประชาชนที่มีอยู่เดิมให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งถือว่าการชักชวนโน้มน้าวใจให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและองค์กรที่เป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาย่าง ป.ป.ช.ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารที่ทำให้การสื่อสารบรรลุผลที่ดี ที่กล่าวไว้ว่า ความน่าเชื่อถือเป็นคุณลักษณะภายนอกของผู้ส่งสารซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้รับสารโดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ความสามารถหรือความชำนาญ และความน่าไว้วางใจ (อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท , 2537) ซึ่งเจ้าหน้าที่ป.ป.ช. ก็เป็นสื่อบุคคลประเภทหนึ่งที่ได้ถือได้ว่าเป็นผู้ส่งสารที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันและเรื่ององค์กร ป.ป.ช. ที่ทำการสื่อสารออกไป นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่สอดคล้องดังต่อไปนี้

กนกพร ศรีอ่อนเที่ยง (2540) ที่ศึกษา อิทธิพลของพัฒนาการของกลุ่มรณรงค์ เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยภายในที่ทำให้กลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทยประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกับประชาชนจนมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องยาวนาน ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในองค์กรส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ทีมงานมีความเข้มแข็ง มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์

วิศรา รัตนสมัย (2543) ที่ศึกษาเรื่องการรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) จังหวัดสงขลา พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักสำนึกเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

นวพร วิสิฐสิริ (2543) ที่ศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อการรณรงค์และเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง(กกต.) พบว่าสื่อบุคคลที่ กกต. ให้ความสนใจและมีวัตถุประสงค์ให้ช่วยรณรงค์การเลือกตั้งคือเจ้าหน้าที่ของ กก.ต. นั้นเอง

2.2.3 สื่อเฉพาะกิจ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำและเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุดจากสื่อทุกประเภท (ตารางที่ 16) นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารการทุจริตต่างๆที่เผยแพร่ทางสื่อเฉพาะกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักนั้น ถึงแม้จะมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง แต่ก็ไม่อาจครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมไปถึงระยะเวลาที่ออกเผยแพร่ที่ต้องใช้เวลาในการผลิตนานกว่าเดือน ทำให้การกระจายข่าวสารเรื่องนี้ไม่สม่ำเสมอเพียงพอที่จะเกิดความถี่ในการรื้อให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความตระหนักได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซิมบาร์โดและไลพ์ (Zimbardo and Leippe, 1991) ซึ่งกล่าวถึงอิทธิพลของการเสนอข่าวสารที่บ่อยครั้งไว้ในทฤษฎีเกี่ยวกับ Familiarity ไว้ว่า การที่สารนั้นๆ มีการเสนอผ่านสื่อต่างๆกันบ่อยครั้ง จะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับข่าวสาร อันจะทำให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ความคิดทัศนคติไปตามเนื้อหาที่นำเสนอ นั้นๆ หากเป็นเนื้อหาในทางดี มีการโน้มน้าวใจให้เกิดการกระทำก็จะมีปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นๆ ในที่สุด

2.3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีความสัมพันธ์กับความเชื่อต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเพียงบางส่วน โดยสามารถจำแนกเป็นประเภทดังนี้

2.3.1 สื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 (ตารางที่ 43) ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าอาจเนื่องมาจากในปัจจุบันสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการนำเสนอข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันหลายต่อหลายข่าว ทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนในฐานะเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในระยะหลังนี้ ถูกวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การถูกแทรกแซงโดยกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง หรือ ผลจากการนำเสนอข่าวสารที่ทำให้ผู้ที่ถูกพาดพิงถึงได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความเชื่อต่อเนื้อหาของข่าวที่ปรากฏบนสื่อดังกล่าว ดังที่สุกัญญา สุกบรรทัด (2539) ได้นำจดหมายจากโครงการ “จดหมายจากประชาชน” จำนวน 94 ฉบับมาวิเคราะห์พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำเสนอทางสื่อมวลชนอันดับแรกคือ เนื้อหาไม่เหมาะสม อันดับรองลงมา คือ การสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น ทำลายสังคม ทำลายคนดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทางสื่อมวลชนอาจไม่ใช่ปัจจัยเดียว ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ หากแต่เพียงสามารถมีอิทธิพลโดยอ้อมเท่านั้น เนื่องจากประชาชนมีศักยภาพในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยรู้จักวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสารที่ได้รับก่อนที่จะคล้อยตามโดยทันที ดังที่โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2533) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่างๆที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมด้านต่างๆ ของประชาชนผู้รับสารไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อ ประชาชนนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่างๆที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็น ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions), การเลือกของผู้รับสาร (Selective Processes) และอื่นๆ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยนี้ ที่การเปิดรับข่าวสารการทุจริต คอร์รัปชันจากสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว ไม่มีความสามารถพอที่จะทำให้ประชาชนที่เปิดรับมีความเชื่อต่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤตย์ เสกธีระ (2542) ที่ศึกษา ความเชื่อของประชาชนเขตบางรักที่มีต่อข่าวสารข้าราชการทุจริต

คอร์รัปชัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างกัน มีความเชื่อต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชันไม่แตกต่างกัน

2.3.2 สื่อบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชื่อถือ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าอาจเนื่องมาจากภาพลักษณ์ของข้าราชการในสายตาของประชาชนที่มักเป็นไปในทางลบ เช่น การให้ความสำคัญกับระบบอุปถัมภ์ หรือการที่ข้าราชการบางกลุ่มออกมาแสดงซึ่งความห่วงใยและแสดงความปรารถนาที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างออกหน้าออกตา แต่ก็พบว่ากลับเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกสอบสวนพบว่ามีความผิดกรณีข้อหาทุจริตบังหลวงเสียเองดังที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่างๆบ่อยครั้ง ทำให้อาจคิดได้ว่า ข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันที่พวกเขาได้รับจากเจ้าหน้าที่ราชการนั้น ไม่มีความเป็นกลาง เพราะเป็นการถ่ายทอดออกมาจากมุมมองของบุคคลที่เป็นพรรคพวกเดียวกัน จึงไม่สามารถแยกแยะหรือระบอคติส่วนตัวของแหล่งข่าวบุคคลนั้นได้ เป็นผลให้ประชาชนที่รับฟังไม่เกิดความเชื่อถือดังที่เจมส์ ซี แม็คครอสกี และโทมัส เอ เจนเซน (James C. McCroskey and Thomas A. Jensen, 1975) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร หมายถึง การรับรู้ของผู้รับสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งสารนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลเลียมส์ วูดวอร์ธ (2540) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือ และการตัดสินใจให้การสนับสนุนองค์การที่พัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาสจากเจ้าหน้าที่ราชการ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาเด็กด้อยโอกาส และต่อองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน

2.3.3 สื่อเฉพาะกิจ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความเชื่อถือ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า สื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิวนั้นมีคุณลักษณะที่ได้รับการออกแบบมาให้สามารถบรรจุเนื้อหาซึ่งบรรยายเรื่องราวได้อย่างละเอียดเชื้อต่อการใช้คำโน้มน้าวใจให้เกิดความเชื่อถือ ซึ่งเรียกได้ว่ามีความชัดเจนในเนื้อหาสาร นอกจากความชัดเจนในเนื้อหาสารแล้ว สื่อแผ่นพับ/ใบปลิวยังมีความชัดเจนในแง่ของแหล่งสารอีกด้วย กล่าวคือการใช้แหล่งที่มาหรือแหล่งผลิตที่แน่นอนนั่นก็คือ ป.ป.ช. ซึ่งความชัดเจนของแหล่งสารนี้เองที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือของบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารและการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อแหล่งสาร (อ้างถึงในจิตติมา กุลประเสริฐรัตน์,

2540) ที่อธิบายว่าความชัดเจนของแหล่งสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดการรับรู้ของผู้รับสารในด้านความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร นอกจากนี้ความชัดเจนในแหล่งสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งสารที่มีความรอบรู้ ความเชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชันแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้องอย่างองค์การที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อวางมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตรง เช่น ป.ป.ช.ย่อมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับและมั่นใจในข่าวสารของผู้รับสาร ดังที่โฮฟแลนด์ เจนีส และเคลลี (Hovland, Jenis and Kelly, 1953) ได้เสนอองค์ประกอบหลักของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารไว้ 2 ประการ คือ ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) และความเชี่ยวชาญ (Expertness) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่โฮฟแลนด์และไวส์ (Hovland and Weiss, 1951) ระบุว่าสถาบันที่มีลักษณะความน่าเชื่อถือ จะสามารถมีอิทธิพลให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมของผู้รับข่าวสาร และมีความสามารถในการชักชวนให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือในตัวข่าวสารมากกว่า สถาบันที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ

สำหรับสื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลอื่นๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อ ป.ป.ช.นั้น อาจเนื่องมาจากสื่อเฉพาะกิจประเภทอื่นๆ เช่น สติกเกอร์ โปสเตอร์ และป้ายประกาศนั้น มีเนื้อที่การใช้สื่ออันจำกัดที่มุ่งเสนอด้วยข้อความที่สั้นกะทัดรัด และความคิดหลักเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสารในเบื้องต้นเท่านั้น จึงไม่สามารถให้คำบรรยายที่เพียงพอต่อการโน้มน้าวใจได้อย่างสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับ/ใบปลิว ส่วนสื่อบุคคลที่เหลือนั้น อาจเนื่องมาจากตัวบุคคลที่มาพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเป็นผู้ที่ไม่มีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้รับสาร ดังนั้นสื่อบุคคลดังกล่าวจึงไม่สามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือได้นั่นเอง สอดคล้องกับที่เทลเลอร์ (Taylor, 1980) และคณะกล่าวไว้ว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารหรือผู้ส่งสารประเมินจากผู้รับสารเกี่ยวกับความเชื่อถือได้ของแหล่งสารในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยกลุ่มคนจะให้ความเชื่อถือต่อข่าวสารเมื่อผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือสูง เพราะผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง ไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้รับข่าวสารยอมรับในตัวเขาเท่านั้น หากแต่ยังยอมรับในสิ่งที่เขาพูด รวมทั้งสามารถจดจำผู้ส่งสารได้นาน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะเชื่อผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูงมากกว่าผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 (ตารางที่ 44) กล่าวคือ หากประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาก ก็จะมี ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาก ในทำนองเดียวกันหากประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติน้อย ก็จะมี ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติน้อยตามไปด้วย ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า บุคคลจะเกิดความตระหนักต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ต้องผ่านการมีความรู้เป็นพื้นฐานก่อน เนื่องจากความตระหนักเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ต่างๆของบุคคลที่รวมตัวกันขึ้น ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าว อาจจะเป็นได้ทั้งประสบการณ์จากการได้รับข่าวสารหรือประสบการณ์ที่พบเห็นโดยตรงอันก่อให้เกิดความรู้แก่บุคคลได้ทั้งสิ้น และประสบการณ์เหล่านั้นต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน จนบุคคลเกิดความรู้สึกประเมินค่าสิ่งต่างๆโดยอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันออกมาเป็นความตระหนัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบรคเลอร์ (Breckler, 1968) ที่กล่าวว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า และองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักคือ ความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าคือข่าวสารและความรู้จากสื่อต่างๆแล้ว จะเกิดอารมณ์ความรู้สึก และความตระหนักในสิ่งเหล่านั้น และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารที่กล่าวถึง ผลกระทบของสารที่มีต่อผู้รับสารนั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการสาเหตุประการหนึ่งคือ การกำหนดวาระสาร (Agenda-Setting) ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายให้ประชาชนได้ตระหนักและผูกพันในประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 (ตารางที่ 45) ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า อาจมีสาเหตุมาจากบทบาทในการให้ความรู้ร่วมกันของบุคคลและสถาบันในสังคมซึ่งอาจมีได้ทั้งการพูดคุยกันเองของสมาชิกในสังคมเกี่ยวกับเรื่องความเลวร้ายของปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนการทำหน้าที่นำเสนอข้อเท็จจริงปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นให้ประชาชนรับรู้ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรายงานข่าวของสถาบันสื่อมวลชนนั้น เป็นกระบวนการสื่อสารทางสังคมอันหนึ่งที่แฝงไว้ซึ่งอิทธิพลของความสามารถในการชี้นำทัศนคติ ค่านิยมและความคิดของบุคคลในสังคมโดยผู้ส่งสาร จึงเป็นเหตุให้ผู้รับสารซึ่งก็คือ ประชาชนทั่วไปรับเอาทัศนคติ ความคิดที่แฝงไว้ดังกล่าวมาไว้ในระบบความคิดความเชื่อของตนด้วย ดังที่ทวนน้อย ตรีรัตน์ (2543) กล่าวไว้ว่าบทบาทของสื่อมวลชนเปรียบเสมือนตะเกียงของการดำเนินทิศทางของสังคม และยังคงคล้องกับที่อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2536) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสถาบันสื่อมวลชน ไว้ว่า การมีอิทธิพลของสื่อมวลชนนั้น น่าจะอยู่ที่การปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อแก่สมาชิกของสังคม (Cultivation Theory) ด้วยเหตุนี้เมื่อประชาชนเกิดความรู้ในปัญหาและบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่จัดตั้งมาเพื่อแก้ไขปัญหามาจากแหล่งข่าวต่างๆแล้ว ก็ย่อมที่จะนำเอาข้อคิดเห็นและประเด็นที่อ้างอิงมาจากความคิดของผู้ส่งสารมาเป็นส่วนหนึ่งของความคิดความเชื่อของเราเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารที่กล่าวถึงผลกระทบของความรู้ต่อผู้รับสารในเชิงทฤษฎีการสื่อสารว่าเกิดผลได้ในหลายประการ ผลกระทบประการหนึ่งก็คือ การพอกพูนระบบความเชื่อ โดยการสื่อสารสังคมมักจะกระจายความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านต่างๆไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อที่หลากหลาย และลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อยๆ

สมมติฐานที่ 5 ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 (ตารางที่ 46) ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน กับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลจะเกิดความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในระดับมากดังผลการวิจัยขึ้นมาได้นั้น ย่อมต้องผ่านการสะสมประสบการณ์ที่เป็นความรู้จากข่าวสารการทุจริตต่างๆที่มากพอ จนทำให้เกิดความเชื่อถือว่าที่ผ่านมาการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในสังคมไทย และเมื่อมีข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันรูปแบบใหม่ๆเกิดขึ้น บุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือข่าวสารดังกล่าว นั่นก็เป็นเพราะบุคคลได้ใช้ประสบการณ์เดิมในการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข่าวสารนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนลสัน (Nelson, 1956) ที่กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้ หรือ ประสบเหตุการณ์ต่างๆแล้วมีการประเมินค่า และตระหนักถึงความสำคัญที่ตนมีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องสภาวะที่ในตัวทางจิตใจต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้นๆ จากแนวคิดดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ว่า ถ้าความตระหนักหมายถึงการประเมินค่า ให้ความหมายและความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารหรือประสบการณ์ที่ได้รับมา ความเชื่อถือก็น่าจะติดตามมาเป็นขั้นที่ 2 หลังจากการประเมินค่าในขั้นแรก (วิลเลียมส์ จูดีพิลธาร์จ, 2540) โดยเมื่อบุคคลเกิดความตระหนัก ประเมินค่าแล้วเห็นถึงปัญหา ก็ย่อมพิจารณาต่อไปอีกว่าปัญหาเรื้อรังอย่างปัญหาทุจริตคอร์รัปชันนี้เป็นเรื่องใหญ่และสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลที่ตระหนักถึงปัญหานั้น มิใช่ว่าจะเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังสนใจที่จะเปิดรับต่อไปอีกด้วยว่ามีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น เมื่อบุคคลอ่านพบการรายงานข่าวที่ดีแก่พฤติกรรมผิดกฎหมายของนักการเมือง ก็ย่อมที่จะจับตามองติดตามต่อไปว่าในที่สุดนักการเมืองผู้นั้นได้เข้าสู่กระบวนการตัดสินลงโทษเช่นบุคคลธรรมดาสามัญที่ไม่มีตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร ใครหรือสถาบันใดที่มีบทบาทผลักดันให้ผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการตัดสินที่ถูกต้องเป็นธรรมและได้รับบทเรียนจากการกระทำดังกล่าวเป็นเยี่ยงอย่างต่อ

บุคคลอื่นๆไม่ให้กล้าคิดทุจริต ซึ่งจากการรายงานข่าวเจาะลึกดังกล่าว ผู้รับสารไม่เพียงแต่จะ
ได้รับทราบถึงเหตุการณ์, รูปแบบและเครือข่ายการทุจริตที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถต่อไป
อีกด้วยว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นปัญหาซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบและเครือข่ายการทุจริตที่ปรับ
เปลี่ยนโฉมหน้าอย่างรวดเร็วเป็นเงาตามตัว และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นที่คุ้นเคยกับการโยน
โยนไปถึงข้าราชการการเมืองระดับสูงดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นยังได้สังเกตเห็นถึงแนวทางในการมีส่วนร่วม
ร่วมในการขจัดปัญหาด้วยว่า หากพบเห็นเหตุการณ์อันน่าสงสัยว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน
หน่วยงานใดที่มีความน่าไว้วางใจและน่าเชื่อถือพอที่จะเข้าไปให้ข้อมูลและแจ้งเบาะแสที่เป็น
ประโยชน์แต่อาจเป็นภัยกับตนภายหลังได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากได้รับทราบถึงชื่อและผลงานของหน่วย
งานที่ได้สร้างไว้ให้ปรากฏแก่สาธารณชนตามหน้าหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงาน
วิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2543) ที่ศึกษาเรื่องผลการสำรวจคอร์รัปชันในภาครัฐ :
ความเห็นและประสบการณ์ของครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนให้ความสำคัญกับปัญหา
คอร์รัปชัน กล่าวคือ มีทัศนคติว่า ปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาระดับชาติ นอกจากนี้ยังพบผลการ
วิจัยที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าองค์กรที่ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้ผลในปัจจุบันคือ
ป.ป.ช. และ สื่อมวลชน

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อโทรทัศน์
มากที่สุด แต่โทรทัศน์กลับมีส่วนผลักดันให้ประชาชนเกิดความรู้และความเชื่อถือได้น้อย ซึ่งอาจ
เนื่องมาจากสถานีโทรทัศน์ทั้งหลายจะมีช่วงเวลานำเสนอข่าวค่อนข้างจำกัด และมีการรายงาน
ข่าวทุจริตคอร์รัปชันในลักษณะข่าวเชิงเหตุการณ์ โดยไม่มีการรายงานข่าวทุจริตคอร์รัปชันเชิงสืบ
สวนสอบสวนเป็นประจำสม่ำเสมอเช่นการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว
สถานีโทรทัศน์ต่างๆ มีรายการประเภทเชิงสืบสวนสอบสวนอยู่บ้าง เช่น รายการตามล่าหาความ
จริง รายการอย่าปล่อยให้คนชั่วลอยนวล ซึ่งเป็นรายการข่าวสั้นๆ ที่บางครั้งอาจสะท้อนภาพทุจริต
คอร์รัปชันในมุมเล็กๆ เช่น การบิดเบือนอำนาจของเจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่นมากกว่าที่จะสร้าง
เครือข่ายแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับประชาชน ดังนั้นหากจะส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความ
เข้าใจ ตลอดจนความเชื่อถืออย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางเพิ่มเติมดังนี้

1.1 การกระตุ้นและประสานความร่วมมือไปยังบรรณาธิการข่าว/รายการทางโทรทัศน์ให้สนใจทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนให้มากขึ้น เพราะเป็นการนำเสนอข่าวสารเชิงลึกรูปแบบหนึ่งในลักษณะที่เป็นการขุดคุ้ยเปิดเผยข้อมูลทีก่อให้เกิดความสนใจใคร่ติดตามและนำไปสู่การก่อตัวขององค์ความรู้ในกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันได้เป็นอย่างดี

1.2 ควรนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางด้านบวกและลบ กล่าวคือ มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับข้าราชการให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสและขัดขวางเครือข่ายคอร์รัปชัน หรือหน่วยงานของรัฐมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อตรง โปร่งใส ให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะนำเสนอข่าวการทุจริตเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ประชาชนจะได้รู้จักเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานการณ์ เพราะหากนำเสนอข่าวในด้านลบมากเกินไป จะเป็นการส่งเสริมค่านิยมที่มองการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคมไทย นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถเรียนรู้ผ่านข่าวการแจ้งเบาะแสดการทุจริตของข้าราชการได้ว่าหากพวกเขาจะให้ความร่วมมือในการตรวจสอบการทุจริตแล้ว จะทำได้อย่างไร มีวิธีการ/ช่องทางใดบ้างที่สามารถเข้าทำการร้องเรียนได้ ซึ่งถือว่าการรายงานข่าวเชิงป้องกันอย่างหนึ่งที่มีน้ำหนักแต่การจับตาปราบปรามเพียงอย่างเดียวดังที่เป็นอยู่

1.3 ควรนำเสนอ เกาะติด รวมทั้งให้ความสำคัญกับปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีผลให้สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ต้องนำเสนอข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหานี้ด้วย จึงนับว่าการนำเสนอกระแสข่าวความเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดประสิทธิผลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากสามารถเร่งให้เกิดกระแสร่วมจากประชาชนโดยผ่านสื่อ และเป็นแรงกดดันที่ทำให้การเมืองหันมาสนใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถสร้างผลสะท้อนต่อสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการสื่อสารข้อเท็จจริงได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างกว้างขวางเอื้อต่อการทำความเข้าใจในเหตุการณ์ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ขั้นพื้นฐานของตนในการตรวจสอบอำนาจรัฐอย่างถ่องแท้

1.4 ควรมีการส่งเสริมให้นักข่าวและบรรณาธิการข่าวใช้ประโยชน์จากราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานเอกสารอ้างอิงประกอบในการเสนอข่าวให้มากขึ้น เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้ส่งสารในการได้มาซึ่งข่าวสารนั้นๆ และที่สำคัญเพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับข่าวที่นำเสนอออกไปสู่ผู้รับสาร เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความ เชื่อถือของประชาชนต่อข่าวสารการทุจริตอยู่ที่ระดับปานกลาง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในบรรดาสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อให้เกิดความรู้ และความตระหนักมากที่สุด ดังนั้นในการรณรงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ และปลูกฝังค่านิยมข้อดีสูงสุดเพื่อผลักดันให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ช. รัฐบาล และสื่อมวลชน ควรร่วมมือกันวางแผนโดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อหลัก ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ ตระหนักถึงภัยพิบัติจากปัญหา ตลอดจนมีความเชื่อถือและไว้วางใจต่อองค์กรตรวจสอบ ในทิศทางที่ต้องการมากที่สุด

3. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ควรมีการวางแผนการรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันทางสื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลให้มากกว่านี้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันผ่านสื่อเฉพาะกิจที่จัดทำโดย ป.ป.ช. และสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของป.ป.ช.อยู่ในระดับต่ำ โดยอาจจะสร้างเครือข่ายแนวร่วมให้ค่อยๆก่อตัวขึ้นด้วยการรณรงค์ผ่านสื่อการเรียนรู้ต่างๆให้บ่อยครั้งขึ้น

เช่น โครงการฝึกอบรม การจัดสัมมนา การอภิปรายที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ ประชาชนทั่วไป ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษานั้นนับว่าเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ดังนั้นการเน้นการให้การศึกษา/ปลูกฝังค่านิยมที่มีคุณค่าตั้งแต่ชนรุ่นเล็กให้มีแนวคิดที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งอาจทำได้โดยการแจกแผ่นพับ/ใบปลิว สติกเกอร์ตามสถานศึกษาต่างๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ในรูปของการประกวดคำขวัญ ภาพวาด การจัดประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น ต่อผลเสียหายที่เกิดจากการทุจริต รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างอิสระ เป็นต้น

4. นอกจากการให้ความสำคัญกับการเผยแพร่สื่อเฉพาะกิจควบคู่กับการใช้สื่อบุคคลที่สามารถโน้มน้าวทัศนคติได้ดี ให้บ่อยครั้งขึ้นแล้ว ป.ป.ช. ควรให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาสารที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรด้วย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของป.ป.ช.ค่อนข้างน้อย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิของตนและขอบเขตหน้าที่ของป.ป.ช. ซึ่งเป็นกลไกตรวจสอบอันใหม่ที่เกิดขึ้นโดยรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนได้อย่างถ่องแท้ เพราะถ้าหากประชาชนรับรู้ถึงสิทธิของตนและรู้บทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช. แล้ว ก็จะสามารถร้องเรียน แจ้งเบาะแสให้ทางป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในด้านปราบปรามได้ นอกจากนี้ ป.ป.ช. ควรประสานงานและสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับสื่อมวลชนเพื่อสร้างความรู้ ค่านิยมที่เอื้อต่อการขจัดปัญหาแก่ประชาชน โดย

อาศัยความร่วมมือจากพันธมิตรดังกล่าวในการจัดการประชาสัมพันธ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาขององค์กร อำนาจหน้าที่ ผลงานให้ประชาชนได้รับทราบ และเห็นความสำคัญต่อปัญหาและ องค์กรที่แก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในระดับสูง ดังนั้นหน่วยงานหรือสถาบันทางสังคมที่รับผิดชอบการรณรงค์ ไม่ว่าจะเป็น ป.ป.ช. หรือสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อดำเนินกัยทุจริต พัททษสิทธิประโยชน์ของสังคม ควรทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนเห็นถึงภัยร้ายแรงของปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน, สร้างจิตสำนึกร่วมกันเพื่อเปลี่ยนค่านิยมของสังคมให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาทุจริต ตลอดจนกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้ที่ลุกขึ้นมาสู้การทุจริตคอร์รัปชันผ่านสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาระดับความตระหนักที่อยู่ในระดับสูงนี้ให้คงอยู่ต่อไป และปรับความรู้สึกตระหนักสำนึกที่เป็นกลางของประชาชนให้เป็นไปในทางบวกมากขึ้น โดยเน้นการปรับเปลี่ยนความรู้สึกดังกล่าวในกลุ่มที่มีความสนใจในข่าวสารการทุจริตสูงอยู่แล้ว เช่น เพศชาย กลุ่มอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเพื่อสร้างเครือข่ายแนวร่วมที่แข็งแกร่งก่อนที่จะแผ่กระจายไปยังกลุ่มอื่นๆ ด้วยอิทธิพลของการสื่อสาร

6. สื่อมวลชนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ได้บอกกล่าวกับสังคมในประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการทุจริต เพราะสื่อมวลชนเป็นตัวกลางที่ดีระหว่างประชาชนผู้เสียหายกับหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มช่องทางในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้กับประชาชนได้ทางหนึ่ง เนื่องมาจากประชาชนบางกลุ่มอาจมีความรู้สึกยุ่งยากที่จะเข้าร้องเรียนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ประกอบกับเกรงกลัวอิทธิพลที่อาจแฝงอยู่ จึงทำให้สื่อมวลชนสามารถเป็นสื่อกลางอันเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ นอกจากนี้การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามาบอกเล่าเหตุการณ์ที่ประสบมาด้วยตนเองในฐานะผู้ส่งสาร จะสามารถทำให้ประชาชนผู้รับสารเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างค่านิยมเคารพยกย่องคนดีเกลียดชังบุคคลที่ทุจริต

- ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะประชาชนที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันกับประชาชนที่มีภูมิ
 ลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาคด้วยเพื่อนำผลการวิจัยไปอ้างอิงและใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งรวม
 ถึงประโยชน์ในการวางแผนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทขององค์กร
 ที่ป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าวตามพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

2. การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
 จึงควรมีการศึกษาในตัวแปรนี้ด้วย เพื่อที่จะได้ทราบว่า หากประชาชนมีความรู้ ความตระหนัก
 และความเชื่อต่อข่าวสารและต่อองค์กรป.ป.ช.แล้ว จะมีแนวโน้มในการให้ความร่วมมือต่อการแจ้ง
 เบาะแส และคอยสอดส่องพฤติกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่ อย่างไร เพราะการมีส่วน
 ร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเป็น เจตนา
 รมณ์ของรัฐธรรมนุญฉบับใหม่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีการศึกษาถึงเนื้อหาข่าวสาร ที่ปรากฏผ่านสื่อต่างๆ ทั้งสื่อมวลชน
 สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจว่ามีรายละเอียดที่ให้ความรู้และการจูงใจให้เกิดความตระหนัก และ
 ความเชื่อถือมากน้อยเพียงใด จึงควรมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหาของสาร (Content Analysis)
 เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวสารการทุจริตคอร์รัปชันและป.ป.ช.ให้มี
 ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปเท่านั้น มิได้ศึกษาไปถึงผู้ส่ง
 สารที่อาจเป็นสื่อมวลชน หรือเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. ดังนั้นควรมีการศึกษาการกำหนดแนวทาง
 และกลยุทธ์ในการสื่อสารจากผู้ส่งสารด้วยว่ามีปัจจัยใดที่ใช้ประกอบการพิจารณากำหนดทิศทาง
 การเผยแพร่ความรู้ การสร้างความตระหนักต่อปัญหาให้เกิดขึ้นในตัวผู้รับสาร

5. ควรมีการศึกษาเฉพาะกรณีสื่อใดสื่อหนึ่ง เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ประสิทธิผลของสื่อต่างๆ
 ได้อย่างเจาะลึก และนำไปใช้ประโยชน์ในแง่ของการเลือกใช้สื่อในการรณรงค์ต่อต้าน หรือวางแผน
 ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกพร ศรีอ่อนเที่ยง. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของกลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรี ในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

กฤตินี ประชาบาล. “อิทธิพลของหัวข้อหนังสือพิมพ์ที่มีต่อความสนใจ การตีความ และความเชื่อถือของผู้อ่าน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. “แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร” พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร. หน่วยที่ 1-8 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531), หน้า 5
คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์สภาร่างรัฐธรรมนูญ. กรอบเบื้องต้นร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. มีนาคม, 2540.

จริญญา เจริญสุขใส. “การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ปี 2538.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

จารุวรรณ ปวราจารย์. “ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. สำนักงานเนติบัณฑิตยสภา พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2529.

จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์. “ความน่าเชื่อถือของการหยั่งเสียงเลือกตั้งในสายตาของสาธารณชน ในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- จำทูล กองสาร. ปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการไทย. พระนคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2515.
- ชมชื่น มัถยารมย์. “บทบาทของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ป.ในการดำเนินคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชิตชัย วรรณสถิตย์. “ทัศนะบางประการในเรื่องการคอร์รัปชัน.” สังคมศาสตร์ปริทัศน์. (มกราคม - มิถุนายน 2543) : 13-15.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย : คำกราบบังคมทูลของเจ้านายและข้าราชการให้เปลี่ยนแปลงการปกครอง ร.ศ.103. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2513.
- ฐิติ วิทยสรณะ. “การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้ ทัศนคติ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดารณี ถนอม. “พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ดารารวรรณ ศรีสุกใส. “การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ต้องฤดี ปุณณกันต์. “การเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2538.
- ธนภรณ์ อุทยานิก. “ประสิทธิผลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้งานคุ้มครองผู้บริโภค.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การสอนความคิดรวบยอดและหลักการ. [ม.ป.ท.] : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2520.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. “กฎหมายกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง” การฉ้อราษฎร์บังหลวง. หนังสือชุดแผ่นดินไทย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520.

- นวพร วิสิฐสิริ. “กลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อการรณรงค์และเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง(กกต.).” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- นวนน้อย ตีรรัตน์. “การต่อต้านคอร์รัปชัน : จากการศึกษาปฏิรูปทางการเมืองถึงขบวนการเคลื่อนไหวในสังคม” สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต: การสัมมนาวิชาการประจำปี 2543. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.
- นฤตย์ เสกธีระ.” ความเชื่อของประชาชนเขตบางรักที่มีต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ. ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย พ.ศ.2543. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.
- นิศารัตน์ จันทระภา.”แผนการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประกันสังคม ความรู้และการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการประกันตนในสถานประกอบการขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ระบบการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.
- บุญจิระ พุทธิศรี. “พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- บุญทริกา เจียงเพ็ชร. “พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทักษะคติ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ปธาน สุวรรณมงคล. “การบริหารจัดการที่ดีกับปัญหาคอร์รัปชัน.” เทศาภิบาล. (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2543) : 107-113.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2533.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2538.

ประสิทธิ์ ดำรงชัย. “กลไกการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในรัฐธรรมนูญ 2540 ปัญหา อุปสรรค และทิศทางการพัฒนา.” วารสารร่วมพจนานุกรม. (มิถุนายน 2542 – พฤษภาคม 2543) : 50-61.
 ประสิทธิ์ ดำรงชัย. “ทิศทางของประเทศไทยในการสร้างธรรมาภิบาลและแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน.” <http://www.thaitopic.com/swebboard/00020.html>.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย : รายงานผลการวิจัย.

กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ป. สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. “ผลการสำรวจคอร์รัปชันในภาครัฐ : ความเห็นและประสบการณ์ของครัวเรือน” ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย พ.ศ.2543.

กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์. “พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคดี และพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 พ.ย.2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ข่าวสารการเมืองของคนไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, สุพัตรา เพชรมณี. ข้อราษฎร์บังหลวงในอดีตมีผลกระทบต่อการคอร์รัปชันของข้าราชการไทยในปัจจุบันจริงหรือ? กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.

พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว. ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พีระนันท์ บุรณะโสภณ. “พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคดี และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

พิงจิต แพทย์ศิลป์. “การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง ความรู้ และทัศนคติต่อการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

พัชนี เชาวจรรยา, ประทุม ฤกษ์กลาง. รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

พัชนี เชาวจรรยา และคณะ. แนวคิดหลักนิติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2538.

ไพลิน ศรีธนาแก้ว. “การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และ การมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

มานิต มานิตเจริญ. ความรู้รอบตัว. พระนคร : แพรวพิทยา, 2507.

มัณฑนา มาศมาลัย. “บทบาทสื่อมวลชนและสื่อบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร, 2534

ยุพา สุภากุล. การสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.

รุจิรา คงรุ่งโรจน์. “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของบุคลากรในองค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ลดาวัลย์ พอใจ. “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

วราณี ลิขสุวรรณกุล. “พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์. สงครามความคิด. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์, 2516.

วิเชียร เกตุสิงห์. การวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี , 2543.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. “วิเคราะห์เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2540 กับรัฐธรรมนูญฉบับสำคัญ” รัฐสภาสาร. ปีที่ 47 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2542), กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, 2542.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. “ประโยชน์ที่ประเทศชาติและประชาชนได้รับหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว 2 ปี” รัฐสภาสาร. ปีที่ 48 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน 2543), กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, 2543.

วิรัตน์ วัฒนศิริธรรม. “ภารกิจ ผลงาน ปัญหาอุปสรรคของ ป.ป.ช. ในรอบปีที่ผ่านมา” สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต : การสัมมนาวิชาการประจำปี 2543. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.

วิไลลักษณ์ วุฒิจันทร์. “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือและการตัดสินใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในการให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วิศรา รัตนสมัย. “การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

ศิริชัย ศิริกายะ, จุมพล รอดคำดี. การสำรวจการรับสารจากสื่อมวลชนในชนบท. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุกัญญา สุกบรรทัด. รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจ ความรู้ทัศนคติและการยอมรับของประชาชนต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุภูมิ นวพันธ์, ชัยชนะ อิงคะวัตติ. “การคอร์รัปชัน....สิ่งเลวร้ายในสังคมไทยที่จะต้องช่วยกันแก้ไข.” สังคมศาสตร์ปริทัศน์. (มกราคม-มิถุนายน 2543) : 7-15.

สมใจ เกษรศิริเจริญ. “การสืบสวนสอบสวนของ ป.ป.ป.กรณีทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุธาสิณี ไกรฤกษ์. “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุภาภักษ์ จุตระกุล. “การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สุภิดา ฉัตรภักษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้เรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารงานนอกรวม. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- เสถียร เขยประทับ. ศักยภาพของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์, ผาสุก พงษ์ไพจิตร. คอรัปชั่นกับประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์
ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ, 2537.
- อรพินธ์ สฟโชคชัย, ไรวรัตน์ สุวรรณรักษ์, พรรณิยา บิณชรี. รัฐธรรมนูญและกลไกใหม่เพื่อสังคม
โปร่งใสด้านภัยทุจริต. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.
- อานันท์ บันยารชุน. “การร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปการเมือง” กรอบเบื้องต้นร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับประชาชน คณะกรรมาธิการประชาสัมพันธ์ สภาร่างรัฐธรรมนูญ. มีนาคม,
2540.
- อุดม รัฐอมฤต. “ปัญหาบางประการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันปราบปรามการทุจริต และ
ประพฤติมิชอบในวงราชการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. บทบาทของรัฐในด้านสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต, จิตรารภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์. การสำรวจและจัดทำบรรณ
นิทัศน์สิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และโฆษณาในประเทศไทย
ระหว่างพ.ศ.2533-2538. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- อุษา ไหราเรือง. “การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อัศวิน จินตนาภานนท์." คอร์ปชั่น ปัญหาใหญ่ของประเทศไทย." ดอกเบี๋ย. (มิถุนายน 2544) : 56-59.

_____ . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.

ภาษาอังกฤษ

Taylor, Anita ... [et al.]. Communication. New Jersey : Prentice-Hall, 1980.

Pratkanis, Anthony R.; Breckler, Steven James and Greenwald, Anthony G. Attitude structure and function. Hillsdale, N.J. : L. Erlbaum Associates, 1989.

Heidenheimer, Arnold J. Political corruption : readings in comparative analysis. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1970.

Atkin, Charles K. News for Mass Communication Research. New York : The Free Press, 1973.

Berelson, Bernard. Content Analysis in Communication Research. New York : Harfner Publishing Company, 1971.

Bloom, Benjamin S.; Thomas J. and Madaus George F. Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York : Mc Graw-Hill Book Company, 1971.

C.I. Hovland, I.L.. Janis and H.H. Kelly. Communication and Persuasion. New Haven, Conn : Yale University Press, 1953.

Defleur, Melvin. Theories of Mass Communication. New York : John Wiley, 1967.

Bettinghaus, Erwin P.; Cody, Michael J.. Persuasive communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1987.

Eysenck and W. Arnold. Encyclopedia of psychology. London : Search Press, 1972.

Almond, Gabriel A.; Powell, G. Bingham. Comparative politics today : a world view. Boston : Little & Brown, 1980.

Almond, Gabriel A.; Verba, Sidney . The civic culture : political attitudes and democracy in five nations. Boston : Little & Brown, 1965.

- Garziano, C. and McGrath, K. "Measuring the Concept of Credibility." Journalism Quarterly. V.63 (Autumn 1986) : 451-463.
- Gerbner, George and Siefert, Marsha. World communication : a handbook. New York : Langman, 1984.
- Stone, Gerald; Singletary, Michael and Virginia P. Richmond. Clarifying communication theories : a hands-on approach. Ames, Iowa : Iowa State University Press, 1999.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : Mc Graw-Hill Book Company, 1973.
- Myrdal, Gunnar. Asia drama : an inquiry into the poverty of Nations. New York : Pantheon, 1968.
- Trinadis, Harry C. Attitude and attitude change. New York : John Wiley & Sons, Inc., 1971.
- Black, Henry Campbell . Black's law dictionary. St.Paul Minn : West Pub, 1979.
- McCrosky, James C. and Jenson, Thomas A. "Image of Mass Media News Source." Journal of Broadcasting. V.19 (Spring 1975) : 169.
- Merrill, John C. and Lownestein, Ralph L.. Media, messages, and men : new perspectives in communication. New York : David Mckay Company, 1971.
- Robinson, John P. and Levy, Mark R. The main source : learning from television news. Beverly Hills : Sage, 1986.
- Katz, Elihu and Lazarsfeld, Paul F. Personal Influence : The Part Played by People in the Flow of Communication. New York : The Free Press, A Division of Macmillian Publishing, 1995.
- Klapper, Joseph T. The Effect of Mass Communication. New York : The Free Press, 1960.
- Lerner, Daniel. The Passing of Traditional : Modernizing the Middle East. New York : The Free Press, 1958.
- McCombs, M.E. and Becker, L.B. Using Mass Communication Theory. Englewood Cliffs : N.J. Princtice Hall, 1979.
- Meredith, Patrick. Instruments of communication : an essay on scientific writing.Oxford : Pergamon Press, 1966.
- Burgoon, Michael . Approaching speech/communication. New York : Holt, Rinehart and

- Winston, Inc., 1974.
- Rush, Michael and Althoff, Phillip. An introduction to political sociology. London : Thomas Nelson and Sons, 1971.
- Dwivedi, O.P. Development administration : From underdevelopment to sustainable development. London : Macmillan, 1994.
- Emmert, Philip and Brooks, William D. Methods of research in communication. Boston : Houghton Mifflin Company, 1970.
- Zimbardo, Philip G. and Leippe, Michael R. The psychology of attitude change and social influence. New York: McGraw-Hill, 1991.
- Reiley and Flowerman. Group Relations as a Variable in Communication Research. America Sociologist Review. Vol.16, 1951.
- Budd, Richard W.; Throp, Robert K. and Donohew. Content Analysis of Communication. New York : The Macmillan, 1967.
- Rogers, Everett M. and Svenning Lynne. Modernizing among Peasants : The Impact of Communication. New York : Holt Rinehart and Winston, 1969.
- Rice, Ronald E. and Paisley, William J. Public Communication Campaigns. London : Sage Publication, 1981.
- Rice, Ronald E. and Atkin, Charles K. Public Communication Campaign (second edition). California : Sage Publication, 1989.
- Warith, Ronald and Simpkins, Edgar. Corruption in developing countries. London : George Allen & Unwin LTD., 1963.
- Schramm, Wilbur. Men, Messages and Media : A Look at Mass Communication. New York : Harper and Row Publisher, 1973.
- Tubbs, Stewart L. and Moss, Sylvia. Human communication : an interpersonal perspective. New York : Random House, 1974.
- McGuire, William J. "Persuasion, Resistance and Attitude Change." Handbook of Communication. New York : Rand McNally College Publishing Company, 1973.

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และ
ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอรบกวนให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามกรุณาตอบ
ตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความ
ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อที่เป็นคำตอบของท่าน

1. เพศ	1.ชาย	2.หญิง
2. อายุ	1. ต่ำกว่า 25 ปี	2. 26-35 ปี
	3. 36-45 ปี	4. 46 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	1.ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)	2.มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)
	3.มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)	4.ปวช., ปวท.
	5.ปวส.,อนุปริญญา	6.ปริญญาตรี
	7.สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อาชีพ	1.นักศึกษา	2.ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
	3.พนักงานบริษัทเอกชน	4.รับจ้างทั่วไป
	5.นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ	1.ต่ำกว่า 5,000 บาท	2. 5,000-10,000 บาท
	3.10,000-20,000 บาท	4. 20,000-30,000บาท
	5.มากกว่า 30,000 บาท	

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน เป็นคำตอบของท่าน

1. โดยปกติท่านติดตามข่าวสารในเรื่องต่างๆจากสื่อมวลชนต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5-6 วัน ต่อสัปดาห์)	ปานกลาง (3-4 วัน ต่อสัปดาห์)	น้อย (1-2 วัน ต่อสัปดาห์)	นาน กว่านั้น / ไม่เคยเลย
โทรทัศน์					
วิทยุ					
หนังสือพิมพ์					

2. ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนดังกล่าว ท่านได้เห็น / ฟัง / อ่านข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันบ่อยครั้งเพียงใด

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5-6 วัน ต่อ สัปดาห์)	ปานกลาง (3-4 วัน ต่อ สัปดาห์)	น้อย (1-2 วัน ต่อ สัปดาห์)	นาน กว่านั้น / ไม่เคยเลย
โทรทัศน์					
วิทยุ					
หนังสือพิมพ์					

3. โดยปกติท่านติดตามข่าวสารในเรื่องต่างๆจากนิตยสาร เช่น มติชนสุดสัปดาห์, เนชั่นสุดสัปดาห์, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ บ่อยครั้งเพียงใด

1. ทุกสัปดาห์	2. 3 ครั้งต่อเดือน
2. ครั้งต่อเดือน	4. 1 ครั้งต่อเดือน
5. นานกว่านั้น / ไม่เคยเลย	

4. ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสารดังกล่าว ท่านได้อ่านข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันบ่อยครั้งเพียงใด

1. ทุกสัปดาห์	2. 3 ครั้งต่อเดือน
3. 2 ครั้งต่อเดือน	4. 1 ครั้งต่อเดือน
5. นานกว่านั้น / ไม่เคยเลย	

5. ท่านได้เห็น / อ่าน สื่อเฉพาะกิจที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
ต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อ	มากที่สุด (ทุก สัปดาห์)	มาก (3 ครั้ง ต่อเดือน)	ปานกลาง (2 ครั้ง ต่อเดือน)	น้อย (1 ครั้ง ต่อเดือน)	นานกว่า นั้น / ไม่ เคยเลย
ป้ายประกาศ					
โปสเตอร์					
สติ๊กเกอร์					
แผ่นพับ, ใบปลิว					

6. ท่านมีโอกาสพบปะพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลต่อไปนี้
บ่อยครั้งเพียงใด

สื่อ	มากที่สุด (ทุก สัปดาห์)	มาก (3 ครั้ง ต่อเดือน)	ปานกลาง (2 ครั้ง ต่อเดือน)	น้อย (1 ครั้ง ต่อเดือน)	นานกว่า นั้น / ไม่ เคยเลย
สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง					
เพื่อนบ้าน					
เพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา					
บุคคลที่เคารพนับถือ เช่น อาจารย์, ผู้บังคับบัญชา					
เจ้าหน้าที่จากคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.)					
เจ้าหน้าที่ราชการ					

7. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันลักษณะต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงใด

ลักษณะของการทุจริต คอร์รัปชัน	มากที่สุด (ทุก สัปดาห์)	มาก (3 ครั้ง ต่อ เดือน)	ปานกลาง (2 ครั้ง ต่อ เดือน)	น้อย (1 ครั้ง ต่อ เดือน)	นานกว่า นั้น / ไม่ เคย เลย
1. การซื้อขายตำแหน่งในวงราชการ					
2. การเบียดบังยกยอกเงินหลวง					
3. การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง					
4. การทุจริตคอร์รัปชันระบบส่วย					

ลักษณะของการทุจริต คอร์รัปชัน	มากที่สุด (ทุก สัปดาห์)	มาก (3 ครั้ง ต่อเดือน)	ปานกลาง (2 ครั้ง ต่อเดือน)	น้อย (1 ครั้ง ต่อเดือน)	น้อยกว่า นั้น / ไม่ เคยเลย
5. การใช้อำนาจหน้าที่ซึ่งเอื้อประโยชน์ ต่อพรรคพวกและเพื่อนพ้อง					
6. การใช้อำนาจหน้าที่ประกอบกิจการที่ ผิดกฎหมาย					
7. การประมูลโครงการโดยการสมยอม กันระหว่างผู้ประมูล (การฮั้วกัน)					
8. การทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการ จัดเก็บภาษีศุลกากรและภาษีมูลค่าเพิ่ม					
9. การทุจริตด้านจรรยาบรรณ					
10. การบิดเบือนอำนาจหน้าที่โดยการ เรียกรับสินบนจากนักธุรกิจ เพื่อให้ได้ผูก ขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้รับ สัมปทานจากรัฐ					
11. การบิดเบือนอำนาจหน้าที่ โดยการ เรียกรับสินบนในรูปของการค้าสำนวน คดีในกระบวนการยุติธรรม					

8. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันแต่ละครั้งของท่าน เกิดจาก
สาเหตุใดบ้าง

สาเหตุที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การทุจริตคอร์รัปชัน	มาก ที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ต้องการข่าวสารเพื่อนำไปพูดคุย / โต้แย้งกับผู้อื่น					
2. ต้องการติดตามความเคลื่อนไหวและ เหตุการณ์ต่างๆ					
3. มีผู้อื่นมาทำให้ท่านเกิดความรู้สึกสนใจ					
4. เป็นเรื่องบังเอิญ					
5. เป็นการฆ่าเวลา					
6. เรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันเกี่ยวข้องกับ ท่าน (เช่นเกี่ยวกับงาน, การเรียน)					

9. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากรายการโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อต่างๆ ประเภทใดบ้าง

รูปแบบการนำเสนอ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. รายงานข่าวประจำวันทางโทรทัศน์					
2. สารคดีทางโทรทัศน์					
3. รายการสนทนาทางโทรทัศน์					
4. รายการให้ความรู้เชิงวิชาการทางโทรทัศน์					
5. รายการล้อเลียนการเมืองและสังคมทางโทรทัศน์ เช่น สะเก็ดข่าว, เก็บตก, สารระชั้น					
6. รายงานข่าวประจำวันทางหนังสือพิมพ์					
7. บทความทางหนังสือพิมพ์					
8. การ์ตูนล้อเลียนทางหนังสือพิมพ์					
9. รายงานข่าวทางวิทยุ					
10. รายการสนทนาเชิงวิชาการทางวิทยุ					

10. ท่านพบว่าข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อต่างๆ มีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะใดบ้าง

ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีการนำเสนอแบบตรงไปตรงมา					
2. เสียดสีสังคม					
3. ใช้ภาษาง่ายๆ ไม่ซับซ้อน					
4. มีการนำเสนอแบบเปรียบเทียบระดับประเทศ					
5. เป็นการนำเสนอที่ชี้ทางออกให้กับผู้รับข่าวสาร					
6. มีการนำตัวอย่างมาเสนอด้วยเช่นมีการใช้แหล่งข่าวที่เป็นเอกสารมาเป็นหลักฐานยืนยัน อาทิ หนังสือร้องเรียนของประชาชน, หนังสือคำสั่งย้ายข้าราชการ, บัญชีเงินฝาก, ฯลฯ					
7. มีบทวิจารณ์และบทแสดงความคิดเห็นต่างๆ					
8. เป็นการนำเสนอที่ทิ้งข้อคิด / ปรัชญาให้ไปขบคิดต่อ					

ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. เป็นการนำเสนอเชิงสืบสวนสอบสวน โดยใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ เช่น การใช้คำว่า “แหล่งข่าวระดับสูงใน.....เปิดเผยว่า.....” หรือ “รายงานข่าว แจ้งว่า.....”					

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

3.1 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

- ข้อใดต่อไปนี้เป็นพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน
 - นาย ก ซึ่งเป็นข้าราชการกระทรวงพาณิชย์รับเงินค่าธรรมเนียมจากการออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจให้กับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง
 - รัฐมนตรีท่านหนึ่งรับปากกาอี้ห้อมองบลิงค์ 1 ด้ามจากนาย ข ผู้ประมุขโครงการของรัฐได้ โดยปราศจากความช่วยเหลือของฝ่ายใด
 - ตำรวจจราจรรับเงิน 500 บาท จากผู้ใช้บริการบนท้องถนน แลกเปลี่ยนกับการงดเว้นการออกใบสั่ง
 - รัฐมนตรีรับช่อดอกไม้มูลค่า 3,000 บาท จากกลุ่มนักธุรกิจ
- ข้อใดคือความหมายของ "สินบน"
 - ผู้ให้ให้ทรัพย์สินเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานแก่ผู้รับ
 - ผู้ให้ให้ทรัพย์สินเพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้รับกระทำการตามหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว
 - ผู้ให้ให้ทรัพย์สินเพื่อเป็นการขอใบที่ผู้รับกระทำการตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ผู้ให้ให้ทรัพย์สินโดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับจะต้องกระทำการใดๆในตำแหน่งหน้าที่เป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยน
- แนวทางการร่วมตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันโดยประชาชนในข้อใด เป็นวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด
 - การแจกใบปลิวที่มีเนื้อหาระบุถึงพฤติกรรมกรรมการทุจริตของนักการเมืองตามสถานที่ต่างๆ
 - การรวบรวมรายชื่อของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน ร้องต่อประธานวุฒิสภา เพื่อถอดถอนนักการเมืองที่ทุจริต
 - การเขียนจดหมายร้องเรียนไปยังรายการโทรทัศน์
 - การเดินทางไปยื่นคำร้องต่อนายกรัฐมนตรีที่ทำเนียบรัฐบาล

4. การทุจริตคอร์รัปชันก่อให้เกิดผลกระทบในด้านใด
 - 1.คุณภาพของสินค้าเพิ่มขึ้น
 - 2.งบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างสูงขึ้น
 - 3.ราคาสินค้าลดลง
 - 4.ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการบริการจากหน่วยงานของรัฐที่ดีขึ้น

5. หน่วยงานของรัฐในข้อใดที่พบว่าการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดในปัจจุบัน
 - 1.กรมพัฒนาชุมชน กรมทางหลวง
 - 2.กรมศุลกากร กรมตำรวจ
 - 3.กรมส่งเสริมการส่งออก กรมการปกครอง
 - 4.กรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาที่ดิน

6. ข้อใดจัดว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชันในวงแคบ
 - 1.กรณีการทุจริตยาและเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข
 - 2.กรณีการทุจริตในการสร้างศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติที่คลอง 6
 - 3.กรณีการทุจริตงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ตามโครงการปฏิรูปการศึกษา
 - 4.กรณีการทุจริตการหลบเลี่ยงภาษี

7. ข้อใดคือวิธีการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพที่สุดในอนาคต
 1. การปฏิรูประบบราชการ และ เพิ่มเงินเดือนข้าราชการให้สูงขึ้น
 2. การปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและเกลียดชังพฤติกรรมกรรมการทุจริตแก่เยาวชน และประชาชน
 3. เพิ่มอำนาจองค์กรอิสระ เช่น ป.ป.ช. ให้มีขอบข่ายที่กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน
 4. เพิ่มโทษทางกฎหมาย ให้มีบทลงโทษผู้กระทำผิดที่รุนแรงและเด็ดขาดมากยิ่งขึ้น

8. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่ในสังคมไทย
 - 1.ประชาชนทั่วไปเห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องไกลตัวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง
 - 2.ไม่มีการจัดตั้งองค์กรให้มาทำหน้าที่ปราบปรามการทุจริต
 - 3.ระบบราชการมีขั้นตอนการทำงานที่สิ้น และรวดเร็ว
 - 4.กฎหมายปิดช่องทางไม่ให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างเต็มที่ในการวินิจฉัยสั่งการ

3.2 ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

9. ข้อใดต่อไปนี้เป็นหน้าที่ประการหนึ่งของ ป.ป.ช.
- 1. พิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
 - 2. ตรวจสอบนโยบายการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของรัฐบาล
 - 3. ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 - 4. ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวน พร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลยุติธรรม กรณีมีการร้องเรียนการทุจริตในภาคธุรกิจเอกชน
10. ข้อใดกล่าวถึงอำนาจของ ป.ป.ช. ได้ไม่ถูกต้อง
- 1. การปล่อยตัวผู้ถูกจับกุมชั่วคราว
 - 2. สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่าทุจริต ที่เป็นนักการเมืองเท่านั้น ไม่รวมถึงข้าราชการประจำ
 - 3. เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง
 - 4. ควบคุมการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นรัฐมนตรีให้เป็นไปตามกฎหมาย
11. อำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. มีลักษณะคล้ายกับอำนาจหน้าที่ของบุคคลใดในทางยุติธรรมมากที่สุด
- 1. ผู้พิพากษา
 - 2. อัยการ
 - 3. พนักงานสอบสวน
 - 4. ทนายความ
12. ข้อใดไม่ใช่ผลงานตามบทบาทหน้าที่ของ ป.ป.ช.
- 1. การเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ กรณียื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ
 - 2. การลงมติไม่รับรองผลการเลือกตั้งของนายสนธิ วรปัญญา อดีตประธานวุฒิสภา
 - 3. การส่งรายงานไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญากับนายศิริรินทร์ นิมมานเหมินท์ อดีตกรรมการผู้จัดการฯ.กรุงไทย กรณีปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
 - 4. การเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กรณียื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ
13. ข้อใดคือข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ป.ป.ช.
- 1. มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปีบริบูรณ์
 - 2. เคยรับราชการในตำแหน่งอธิบดี
 - 3. เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์
 - 4. ดำรงตำแหน่งในองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน

14. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุด

- 1.ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระที่อยู่ภายใต้การบังคับของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- 2.คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ
- 3.ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. ทุจริตต่อหน้าที่เสียเอง จะได้รับโทษเป็น 2 เท่าของข้าราชการอื่นๆ
- 4.รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ ป.ป.จ. (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน) ปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานใหม่โดยเปลี่ยนชื่อเป็น ป.ป.ช. (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ)

15. พระราชบัญญัติใดที่อยู่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช.

- 1.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541
- 3.พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2543
- 4.พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543

16. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของ ป.ป.ช.

- 1.มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
- 2.เมื่อกรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งเสียชีวิตสามารถมอบภารกิจดังกล่าวให้ทายาทดำเนินการต่อได้
- 3.กรรมการ ป.ป.ช. ดำรงตำแหน่งได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ยกเว้น ป.ป.ช. ชุดแรก ยังสามารถกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีกครั้ง หากวุฒิสภามีมติเลือก
- 4.กรรมการ ป.ป.ช. จะพ้นตำแหน่งเมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองที่กุมเสียงข้างมากที่สุดในสภา ร้องเรียนต่อประธานวุฒิสภาว่ากรรมการผู้นั้นกระทำการขาดความเที่ยงธรรม

ส่วนที่ 4 ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ สอดคล้องกับความคิดของท่านมากที่สุด

ท่านมีความรู้สึกต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การทุจริตคอร์รัปชันเป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในทุกวันนี้					

ท่านมีความรู้สึกต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นเรื่องปกติ					
3. บ้านเมืองเรามีปัญหาที่สำคัญต่อปากท้องต้องเร่งแก้ไขอีกมาก อาทิปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ฉะนั้นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจึงเป็นเรื่องรองที่ จะร่วมกันคิดแก้ไข					
4. หากอดทนต่อการทุจริตคอร์รัปชันได้ก็ควรจะอดทนไป เพราะหากพูดไป เรายังเองที่จะเดือดร้อน					
5. การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไม่เกี่ยวกับประชาชน					
6. ถึงจะแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ ก็ไม่ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น					
7. การบรรจุหลักสูตรจริยธรรมให้เยาวชนมีค่านิยมซื่อสัตย์สุจริตนั้น ไม่จำเป็นเท่ากับการบรรจุหลักสูตรการสอนเทคโนโลยีให้เยาวชนนำมาใช้พัฒนาประเทศ					
8. รัฐบาลควรควบคุมการนำเสนอข่าวที่เจาะลึกและซูดคุ้ยพฤติกรรมต่างๆ ของนักการเมือง เพราะจะทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสียหาย					
9. หากรัฐมนตรีจะทุจริตเงินไปจำนวนหนึ่ง แต่ได้ทำให้ประเทศโดยรวมมีการพัฒนา จึงไม่ใช่เรื่องน่าเสียหายอะไร					
10. ถ้าคนไทยไม่ร่วมมือกันติดตามตรวจสอบการโกงกินของนักการเมืองวันนี้ คงอีกนานกว่าที่ภาพลักษณ์ของประเทศจะดีขึ้นในสายตาชาวต่างชาติ					
11. ควรสนับสนุนรัฐบาลให้จัดสรรงบประมาณแก่องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มากขึ้น เพราะเป็นองค์กรใหม่ที่ต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนเพื่อประสิทธิภาพการทำงาน					
12. ถ้าพึงรัฐบาลก็สามารถจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้แล้ว					

ท่านมีความรู้สึกต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13. การจัดตั้ง ป.ป.ช. ทำให้การพัฒนาประเทศและการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทำได้รวดเร็วและง่ายขึ้น					
14. การมี ป.ป.ช. ไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน					
15. หากพบเห็นพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน การแจ้งเบาะแสแก่ ป.ป.ช. เป็นสิ่งที่เราควรกระทำมากกว่าการร้องเรียนไปยังรายการโทรทัศน์					
16. ถึงแม้ไม่มี ป.ป.ช. ฝ่ายค้านก็สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว					
17. ป.ป.ช. มีส่วนทำให้ข้าราชการและนักการเมืองไม่กล้าที่จะกระทำความผิด					
18. สังคมไทยควรจะมีองค์กรที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในลักษณะเดียวกับ ป.ป.ช. ตั้ง นานแล้ว					
19. ถึงแม้จะตั้ง ป.ป.ช. ขึ้นมาเพื่อให้สามารถนำตัวนักการเมืองระดับสูงมาลงโทษได้หากพบว่ามีกระทำความผิด แต่พอเอาเข้าจริงแล้ว ป.ป.ช. นำตัวผู้กระทำความผิดเหล่านั้นมาลงโทษได้เป็นส่วนน้อย					
20. โครงสร้างอำนาจและบุคลากรของ ป.ป.ช. ควร มีขอบเขตที่แคบลงกว่านี้ เพราะจะเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกันกับหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตของ รัฐบาลปัจจุบัน					

ส่วนที่ 5 ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความต่อไปนี้ อย่างไร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การรายงานข่าวเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของสื่อ ในปัจจุบัน กล่าวแสดงความเห็นและตีแผ่เรื่องราว ต่างๆ แม้แต่ในระดับผู้นำประเทศ					
2. รายงานข่าวเชิงสืบสวนการทุจริตของนักการเมือง ที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ตั้งใจทำให้ดูร้ายแรงเกินจริง					
3. การนำเสนอข่าวการทุจริตตามหน้าหนังสือพิมพ์ บางครั้งมีเจตนาละเลยที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ผู้ รับสารได้ทราบ คงเสนอแต่เฉพาะส่วนที่สอดคล้อง กับความคิดความเชื่อของตนเท่านั้น					
4. การรายงานข่าวการทุจริตทางสื่อมวลชนแสดง ภาพของบุคคลหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องอย่างยุติธรรม					
5. หากจะใช้บทความในหนังสือพิมพ์ไปใช้เป็นข้อมูล อ้างอิงใดๆ ต้องพิจารณา(ตรวจสอบ)ความถูกต้อง ของข้อมูลให้ดีก่อน					
6. สื่อต่างๆในปัจจุบัน รายงานข่าวโดยมีความเข้าใจ เรื่องอย่างลึกซึ้ง					
7. องค์กรที่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชน ช่วยจัด พฤติกรรมการทุจริตได้ดีที่สุดขณะนี้คือ ป.ป.ช.					
8. ป.ป.ช.เป็นองค์กรที่มีการทำงานโดยปลอดจาก อิทธิพลทางการเมือง					
9. การดำเนินงานของ ป.ป.ช.ไม่สามารถนำตัวผู้ กระทำผิดมาลงโทษได้					
10. ป.ป.ช.มีหลักประกันคุ้มครองความปลอดภัยแก่ ผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตของนักการเมือง					
11. ป.ป.ช.เป็นองค์กรที่มีเจ้าหน้าที่ / บุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
12. ป.ป.ช. ทำการพิจารณาคดีอย่างมือคดี ไม่ให้ ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายผู้ถูกร้อง					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ตราสัญลักษณ์ :

เครื่องหมายสำนักงาน บ.ป.ช.

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตราสัญลักษณ์ :

เครื่องหมายสำนักงาน ป.ป.ช.

ลักษณะและขนาดของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปทรงดอกบัวตูมหรือหยดน้ำ มีขนาดกว้าง ๒ ใน ๓ ของความสูง ประกอบด้วย อุณาโลมและรัศมีโดยรอบ ด้านล่างเป็นโล่ และแบ่งพื้นที่เป็น ๓ ส่วน คือ

- ส่วนบน เป็นพานรัฐธรรมนูญ
- ส่วนที่สอง อยู่ด้านล่างขวาของโล่ เป็นรูปตุลแขวนอยู่บนด้ามพระขรรค์ มีธรรมจักรประกอบอยู่ด้านหน้า
- ส่วนที่สาม อยู่ด้านล่างซ้ายของโล่เป็นรูปกงจักร และมีลูกศรกับสายฟ้าไขว้สอดในกงจักร เบื้องล่างของโล่เป็นริบบิ้นหรือโบรอนอยู่ด้านล่าง และบนแถบโบจะมีข้อความพฤษภูษณ์ดวงไว้บนริบบิ้น

สถาบันส่งเสริมบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติความเป็นมาของ ป.ป.ช.

ตามหมายของสัญลักษณ์

อุณาโลม หมายถึง มหาบุรุษ ความยิ่งใหญ่

รัศมี หมายถึง การแผ่ไพศาล

โล่ หมายถึง การป้องกันอันเป็นหน้าที่พิเศษของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้มีผู้กระทำการทุจริต และในโล่ดังกล่าวได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑. พานรัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายสูงสุดของประเทศเป็นศูนย์อำนาจรัฐและก่อให้เกิดมีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้น
๒. ตูลหรือดาซังและธรรมจักร หมายถึง ความยุติธรรมและคุณธรรม
๓. กงจักร สายฟ้าและลูกศร หมายถึง ความรวดเร็วในการปราบปรามการทุจริต

โบและช่อชัยพฤกษ์ หมายถึง ความมีชัยชนะที่มั่นคงตามแนวปณิธานแห่งความตั้งใจที่แน่วแน่ และแห่งเกรงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทอดตัววางอยู่บนความอ่อนโยนที่นุ่มนวลของพื้นฐานองค์กร

สีม่วง ใช้เป็นสีพื้นของโล่ หมายถึงวันที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประกาศใช้ ซึ่งเป็นวันเสาร์

สีเขียว ใช้เป็นสีของริบบิ้น หมายถึง วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใช้ซึ่งเป็นวันพุธ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความเป็นมงคลความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี และความสง่างาม

ประวัติความเป็นมาของ ป.ป.ช.

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทยมีมาแต่อดีตนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงยุคปัจจุบัน โดยจุดเริ่มต้นของยุคปัจจุบัน ได้เริ่มจากการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๑ พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๖ พระราชกฤษฎีกาวินิพิจารณาลงโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาล ผู้กระทำความผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติเรื่องราร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องราร้องทุกข์ และพัฒนามาเป็นกรมตรวจราชการแผ่นดิน ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ได้ถูกยุบเลิกไปในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับภาชีอากร (ก.ต.ภ.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาชีอากรและรายได้อื่นของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๓

ภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนโดยรวมงานของ ก.ต.ภ. สำนักงานคณะกรรมการเรื่องราร้องทุกข์ และงานของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกันแล้วจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๔ มีหน้าที่ตรวจและติดตามการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน นโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการสอบสวนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นผลให้สำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกไป เมื่อนายสัญญาธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้มีเจตจำนงที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมดสิ้นไปหรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาเบาบางลง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ(คณะกรรมการ ป.ป.ป.) ขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความ

ในข้อ ๙ (๖) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ทันได้เริ่มดำเนินการ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเสียก่อน หลังจากนั้นเมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งก็ได้ปรับปรุงคณะกรรมการ ป.ป.ป. ใหม่ และเริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘ และตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๘ จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ป. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น

เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีการกำหนดองค์กรอิสระขึ้นรวม ๘ องค์กรหนึ่งในจำนวนนั้นได้มีองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ต่อมาในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๑๑๔ ก วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒) เป็นผลให้สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ถูกยุบเลิกไปและได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.”

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์เป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือข้าราชการ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ป.ป.ช.

ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

(๑) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิก หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะ ๓ ปี ก่อนวันได้รับการเสนอชื่อ

(๓) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดย

คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

- (๗) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๘) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๙) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้

พ้นจากคดี

- (๑๐) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๑๒) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

(๑๕) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันได้รับการเสนอชื่อ

ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐ

(๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

การสรรหาและการเลือกตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคนเป็นกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบแปดคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการ

เสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ใน

(๒) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม (๑) ซึ่งต้องทำโดยวิธีการลงคะแนนลับ

(๓) ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

วาระการดำรงตำแหน่ง

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ในวาระเริ่มแรก กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่วุฒิสภามีมติเลือก ให้มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งดังกล่าว และเพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นคราวแรก โดยวุฒิสภาซึ่งเลือกตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติที่ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้เพียงวาระเดียวมาใช้บังคับ

การพ้นจากตำแหน่ง

๑. นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
- (๕) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐ ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด
- (๖) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

ให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมดให้เริ่มดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งซึ่งไม่ใช่ตามวาระให้ดำเนินการสรรหาและเลือกใหม่ โดยให้เสนอชื่อที่สมควรเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นจำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งต่อประธานวุฒิสภา และให้วุฒิสภามีมติเลือก ทั้งนี้ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งไม่ทั้งหมดหรือบางส่วนในระหว่างที่อยู่อกสมัยประชุมของรัฐสภาให้ดำเนินการสรรหาและเลือกภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา ในกรณีที่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งให้ผู้รับเลือกเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ก. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

การถอดถอนจาก
ตำแหน่ง

(๑) ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวน พร้อมทั้งนำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภากรณีมีการร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการ ทหาร รองอัยการสูงสุดผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินคดีอาญา
ผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมือง

(๒) ได้สวนข้อเท็จจริง และสรุปสำนวน พร้อมทั้งนำความเห็นส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีมีผู้กล่าวหาหรือเรียนให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นว่าร้ายผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น และให้ใช้บังคับกับกรณีไปบุคคลซึ่งกล่าวหาหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย

- กรณีเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
ร่ำรวยผิดปกติ กระทำ
ความผิดอาญา
- (๓) โฉกสวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำ
ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่ง
หน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- การตรวจสอบทรัพย์สิน
และหนี้สิน
- (๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลง
ของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งตรวจสอบ
ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง
- กำหนดตำแหน่ง
ที่จะต้องยื่นบัญชีฯ
- (๕) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและชั้นหรือระดับ
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สิน
- กำหนดหลักเกณฑ์
การยื่นบัญชีฯ
- (๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้
สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการ
ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี
- จัดทำรายงาน
ประจำปี
- (๗) รายงานผลการตรวจสอบ และผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกต
ต่อคณะรัฐมนตรี สมาชิกแทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงาน
นั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป
- เสนอมาตรการ
ป้องกันการทุจริต
- (๘) เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี
รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการ
ปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนโครงการของส่วนราชการ
รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

<p>ดำเนินการให้ศาลยกเลิก เพิกถอนสิทธิ เอกสาร สิทธิที่ออกโดยมิชอบ</p>	<p>(๙) ดำเนินการให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ให้ยกเลิกหรือเพิกถอน สิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้อนุมัติหรืออนุญาตให้ สิทธิประโยชน์ หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วย กฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทาง ราชการ</p>
<p>การป้องกันการทุจริต เสริมสร้าง ทัศนคติ ค่านิยม และการมี ส่วนร่วม</p>	<p>(๑๐) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต และเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่ม บุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p>
<p>การมอบหมายงาน</p>	<p>(๑๑) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขาธิการ (๑๒) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย</p>
<p>ดำเนินการอื่น</p>	<p>(๑๓) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติ หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในชั้นนี้ได้แก่</p> <p>(๑๓.๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒</p> <p>(๑๓.๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒</p> <p>(๑๓.๓) พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓</p>

ข. อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

สิ่งบุคคล

หน่วยงาน

ปฏิบัติ

(๑) สั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติการ ทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียก บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวน ข้อเท็จจริง

ตรวจสอบ ค้น

ยึด आयัด

(๒) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคล ใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือใน ระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลา ดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีหนังสือขอให้
หน่วยงาน
ดำเนินการ

(๓) มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือ หน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อ ประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการ วินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ออกระเบียบที่จำเป็น

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางและค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา ๓๐

(๖) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป การบริหารงาน บุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการ อื่นของสำนักงาน ป.ป.ช.

รวบรวมหลักฐาน
ในคดีอาญา

(๗) ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๗.๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่ จะทราบ ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อ เอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

ขอให้ศาลออกหมายจับและ
ควบคุมตัวในคดีอาญา

(๗.๒) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้
มีการจับ และควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาซึ่งระหว่าง
การไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด
หรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อ
กล่าวหาเป็นมูล เพื่อส่งตัวไปยังอัยการสูงสุดเพื่อ
ดำเนินการต่อไป

ปล่อยชั่วคราว

(๗.๓) การปล่อยตัวผู้ถูกจับชั่วคราว

ฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้ง
ทนายความฟ้อง

(๘) ฟ้องคดีหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนต่อศาลฎีกาแผนกคดี
อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคดีแล้วแต่กรณี ดังนี้

(๘.๑) ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด
ได้แต่งตั้ง คณะทำงานขึ้นพิจารณาแล้วไม่อาจหา
ข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้

(๘.๒) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด

สั่งให้ดำเนินการ
พักราชการ พักงาน

(๙) มีอำนาจสั่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้ราชการหรือ
พักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใน
กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทาง
ราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนข้อเท็จจริง

ค. อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายอื่น

วิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีที่คณะทำงานไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๔ วัน นับแต่วันตั้งคณะทำงาน

สอบสวนเกี่ยวกับ
กรณีการสมยอม
เสนอราคา

๒. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใดๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใด มีการกระทำความผิดเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลาย อันจำเป็นแก่การรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใดๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น บังคับ หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ไต่สวน ข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๔) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูลเพื่อส่งตัวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม (๓) หรือ (๔)

(๖) กำหนดระเบียบ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ประธานกรรมการ และกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งอัยการ

หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินคดีต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ควบคุมการจัดการ
หุ้นส่วน และหุ้นรัฐมนตรี

๓. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓
ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังนี้

ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยกำหนดประเภทของนิติบุคคลที่จะจัดการหุ้นกำหนดแบบสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรี

สถาบันหรือบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๕๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

(๓) พระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(๗) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

(๘) ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร

(๙) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ทบวงหรือกระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือน ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเหล่าทัพ หรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด สำหรับข้าราชการทหาร ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้เสียหายจากการกระทำอันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติกการกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ได้กระทำการอันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การถอดถอนจากตำแหน่ง การดำเนินคดีอาญา การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการดำเนินการทางวินัย ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำดังกล่าวด้วย

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“อนุกรรมการ” หมายความว่า อนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ และข้าราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการ หรือพนักงานซึ่งมาช่วยราชการในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

“ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ” หมายความว่า การที่ทรัพย์สินหรือหนี้สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งในลักษณะที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือหนี้สินลดลงผิดปกติ

“รั่วรัวผิดปกติ” หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบกับแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประกาศและระเบียบตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นกฏทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

มาตรา ๗ การสรรหาและการเลือกกรรมการให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือเจ็ดคน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน และในคณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบแปดคนเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(๒) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้บุคคลซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ถ้าผู้ได้รับเลือกที่ได้คะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบเก้าคน ให้ทำรายชื่อของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อที่เหลืออยู่ทั้งหมดมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งค่อนเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับเลือกเกินเก้าคน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตาม (๒) ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา ๘ ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติตามมาตรา ๕ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

มาตรา ๙ ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

มาตรา ๑๐ ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสามปีก่อนวันได้รับการเสนอชื่อ

(๓) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๗) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๘) คิดยาเสพติดให้โทษ

(๙) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๑๐) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๑๒) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๑

(๑๕) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันได้รับการเสนอชื่อ

มาตรา ๑๑ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ

(๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

เมื่อวุฒิสภาเลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนเลิกประกอบวิชาชีพอิสระตาม (๔) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เข้ารับเลือกให้เป็นกรรมการ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๒ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๒ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ดาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐
- (๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑
- (๖) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้และให้ถือว่า คณะกรรมการ
ป.ป.ช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๔ เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่ง ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๗ ภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม ในกรณีนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวนสองเท่าของ
ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งต่อประธานวุฒิสภา

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งในระหว่างที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการ
ตามมาตรา ๗ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา ๑๕ ให้กรรมการมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส
และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อประธานวุฒิสภาเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และให้นำ
บทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๔๑ และมาตรา ๑๑๕
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมิสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาว่ากรรมการผู้ใดกระทำการขาดความ
เที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของ
การดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง และขอให้วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งได้

มติของวุฒิสภาให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
สามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

มาตรา ๑๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภามีจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากรรมการผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว กระทำการ ความวรรคหนึ่งเป็นข้อๆ ให้ชัดเจนและให้ยื่นต่อประธานวุฒิสภา เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องแล้ว ให้ส่งคำร้องดังกล่าวไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณาพิพากษา

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งรับคำร้อง กรรมการ ผู้ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนั้นมีได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ยกคำร้องดังกล่าว

การดำเนินคดีในชั้นศาลให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๘ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ และกรรมการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๒

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภากตามหมวด ๕ การถอดถอนจากตำแหน่ง

(๒) ใ้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเพื่อส่งไปยังอัยการสูงสุด เพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด ๖ การดำเนิน คดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ใ้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและชั้นหรือระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

(๗) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(๘) เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๙) ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิก หรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออมนิติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือ ออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้ เสียหายแก่ทางราชการ

(๑๐) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๑) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขาธิการ

(๑๒) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๓) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติหรือกฎหมายอื่นกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๒๐ การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่องค์ประชุมในการพิจารณาและวินิจฉัย หรือ ให้ความเห็นชอบต้องประกอบด้วยกรรมการไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๑ การประชุมให้เป็นไปตามระเบียบการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้กรรมการทุกคนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่กรรมการนั้นจะได้ทราบการนัดในที่ประชุมแล้ว กรณีดังกล่าวนี้จะทำหนังสือแจ้งนัดเฉพาะ กรรมการที่ไม่ได้มาประชุมก็ได้

บทบัญญัติในวรรคสองมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนซึ่งประธานกรรมการจะ นัดประชุมเป็นอย่างอื่นก็ได้

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุม และเพื่อรักษาความเรียบร้อยในการประชุม ให้ประธานกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ตามความจำเป็นได้

ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๒๓ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่การลงมติในการวินิจฉัยหรือให้ความเห็นชอบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ประธานในที่ประชุมและกรรมการต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ โดยมติของที่ประชุมต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๔ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม และถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือก็ให้บันทึกไว้ด้วย

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง

(๒) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใดๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ชีด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๓) มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางและค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา ๓๐

มาตรา ๒๖ ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(๒) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เพื่อส่งตัวไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๗ การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ หรือเลขาธิการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย มีอำนาจลงนามในหนังสือเพื่อดำเนินการให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ประธานกรรมการมีหน้าที่ต้องดำเนินการใดๆ นอกจากการดำเนินการประชุม และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องใดๆ ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าร่วมในการไต่สวนข้อเท็จจริงพิจารณาหรือวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๓๐ ในการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ หรือการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากผู้ใดชี้ช้อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกตรวจสอบ รวมทั้งตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการชี้ช้อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นผลให้ทรัพย์สินที่ร้ายผิดปกติ หรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ตกเป็นของแผ่นดินโดยคำสั่งถึงที่สุดของศาลแล้ว ให้ผู้นั้นได้เงินสินบนตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

ส่วนที่ ๑

การแสดงผลรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มืออยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ

มาตรา ๓๓ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๓๔ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว

มาตรา ๓๕ เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามมาตรา ๓๓ แล้ว ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ประธานกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้นแล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบและประกาศรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตายและปรากฏว่าผู้นั้นหรือทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือของกองมรดกได้โดยไม่ต้องอาศัยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่จะต้องยื่นตามมาตรา ๓๓ (๒) และ (๓) ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการเปรียบเทียบทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่พ้นจากตำแหน่งหรือตาย กับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่ง แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบและประกาศรายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏว่าทรัพย์สินมีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจงให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทายาทหรือผู้จัดการมรดก แล้วแต่กรณี ชี้แจงการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมิตว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ประธานกรรมการ ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีในศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๓๙ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของคน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง ทุกสามปีที่อยู่ในตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

- (๑) ประธานศาลฎีกา
- (๒) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๔) อัยการสูงสุด
- (๕) กรรมการการเลือกตั้ง
- (๖) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๗) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๘) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๙) รองประธานศาลฎีกา
- (๑๐) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๑๑) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
- (๑๒) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา
- (๑๓) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
- (๑๔) รองอัยการสูงสุด
- (๑๕) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้นจากตำแหน่งของบุคคลตาม (๑) (๔) (๕) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) ให้ยื่นเมื่อผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสามมาใช้บังคับกับการแสดง การยื่น การรับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมจากมาตรา ๓๕ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ บุคคลตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๔๐ ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งอื่นๆ นอกจากมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๐ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นระยะ ภายในสามสิบวันนับแต่ดำรงตำแหน่งครบทุก ๆ ห้าปีอีกด้วย ในกรณีนี้ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ยื่นไว้เดิม

การตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยื่นไว้ตามมาตรานี้ ให้กระทำทุกครั้งที่มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อปรากฏพฤติการณ์แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้ายวยผิดปกติ หรือเมื่อการได้สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้ายวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือเมื่อผู้นั้นพ้นหรือจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

หมวด ๔

การไต่สวนข้อเท็จจริง

มาตรา ๔๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง เนื่องจากได้มีการเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๕๕

(๒) ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๖๖

(๓) มีการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๗๕

(๔) มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัยผิดปกติดังตามมาตรา ๗๗ หรือกระทำความผิดตามมาตรา ๘๘

(๕) มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๘๘

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้วและไม่มีพยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่การไต่สวน

(๒) ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องที่อยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงและมูลกรณีแห่งการกล่าวหาเป็นเรื่องเดียวกัน

มาตรา ๔๕ ในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๔๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้ โดยประกอบด้วย กรรมการหนึ่งคน พนักงานเจ้าหน้าที่และหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิด

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน ให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะและระดับของตำแหน่งและการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควร

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการไต่สวนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้เป็นอนุกรรมการได้สวน

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหามาก่อน

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการแต่งตั้งบุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นอนุกรรมการได้สวนให้อนุกรรมการผู้นั้นแจ้งต่อประธานกรรมการโดยเร็ว ระหว่างนั้นห้ามมิให้อนุกรรมการผู้นั้นยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะอนุกรรมการได้สวน

ความในวรรคสองให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาคัดค้านว่าอนุกรรมการผู้ใดมีเหตุตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน และการแต่งตั้งบุคคลเป็นอนุกรรมการได้สวนแทนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๔๗ ในการดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจง

ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

มาตรา ๔๘ กรณีที่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้สวน การรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาหรือการถามปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน ต้องมีอนุกรรมการได้สวนอย่างน้อยสองคนร่วมในการดำเนินการ ในจำนวนนั้นจะต้องเป็นอนุกรรมการได้สวนที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างน้อยหนึ่งคน แต่ถ้าเป็นการรับฟังคำชี้แจงหรือการถามปากคำบุคคลตามมาตรา ๔๗ จะต้องมีอนุกรรมการได้สวนที่เป็นกรรมการเข้าร่วมดำเนินการด้วย

ห้ามมิให้อนุกรรมการได้สวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานเพื่อจูงใจให้เขาให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ ในเรื่องที่กล่าวหา

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวน ให้คณะกรรมการไต่สวนมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๕ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือมาตรา ๒๖ ได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

มาตรา ๕๐ เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เสนอต่อประธานกรรมการ ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหาและสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนข้อเท็จจริง
- (๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา

มาตรา ๕๑ เมื่อประธานกรรมการได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕๐ แล้ว ให้จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน

เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้คณะกรรมการไต่สวนชุดเดิมไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนชุดใหม่ทำการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแทนก็ได้

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้กรรมการซึ่งมีเหตุตามมาตรา ๔๖ เข้าร่วมประชุมพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เว้นแต่เป็นกรรมการซึ่งรู้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาเนื่องจากได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการไต่สวน

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาข้อกล่าวหาจากสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง และมีมติวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหามีมูลหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๕๔ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติตามมาตรา ๕๓ แล้ว ถ้าข้อกล่าวหาอันนั้นเป็นเรื่องที่ประธานวุฒิสภาส่งมาตามมาตรา ๔๓ (๑) หรือผู้เสียหายยื่นคำร้องเพื่อดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๔๓ (๒) ให้ประธานกรรมการส่งรายงานไปยังประธานวุฒิสภาหรือแจ้งไปยังผู้เสียหายแล้วแต่กรณี โดยเร็ว

รายงานตามวรรคหนึ่งต้องมีลายมือชื่อของกรรมการที่เข้าร่วมการพิจารณาและต้องระบุความเป็นมาหรือข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนข้อเท็จจริงเหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล และข้อกล่าวหาอันเป็นเรื่องที่ประธานวุฒิสภาส่งมาตามมาตรา ๔๓ (๑) หรือผู้เสียหายยื่นคำร้องเพื่อดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๔๓ (๒) นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติดังกล่าวผู้ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้จนกว่าวุฒิสภามีมติหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำพิพากษา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ให้ประธานกรรมการส่งรายงานตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง และเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยัง

(๑) ประธานวุฒิสภา ถ้าข้อกล่าวหาอันเป็นเรื่องที่ประธานวุฒิสภาส่งมาตามมาตรา ๔๓ (๑) หรือเรื่องที่ยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๔๓ (๒)

(๒) อัยการสูงสุด ถ้าผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดอาญาหรือร้ายแรงผิดปกติ และผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลตามมาตรา ๕๘ เว้นแต่อัยการสูงสุด หรือเป็นข้าราชการการเมืองอื่นนอกเหนือจากบุคคลตามมาตรา ๕๘ (๑) และ (๒)

(๓) อัยการสูงสุด ถ้าผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดอาญาหรือร้ายแรงผิดปกติ และผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

(๔) ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา ถ้าผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดทางวินัย หรือมีมูลความผิดต้องให้พ้นจากตำแหน่ง และผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าข้อกล่าวหาใดที่ประธานวุฒิสภาส่งมาตามมาตรา ๔๓ (๑) เป็นเรื่องสำคัญ จะแยกทำรายงานเฉพาะข้อกล่าวหาอันนั้นส่งไปให้วุฒิสภาพิจารณาก่อนก็ได้

มาตรา ๕๗ ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใดๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

หมวด ๕

การถอดถอนจากตำแหน่ง

มาตรา ๕๘ เมื่อปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย วุฒิสภามีอำนาจดำเนินการถอดถอนผู้นั้น
ออกจากตำแหน่งได้ตามบทบัญญัติในหมวดนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ประธานศาลฎีกา
- (๖) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๗) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๘) อัยการสูงสุด
- (๙) กรรมการการเลือกตั้ง
- (๑๐) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๑๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๑๒) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๑๓) รองประธานศาลฎีกา
- (๑๔) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๑๕) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
- (๑๖) รองอัยการสูงสุด
- (๑๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

มาตรา ๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อ
ร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๔ ออกจาก
ตำแหน่งได้

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิ
เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้

มาตรา ๖๐ กรณีประชาชนร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๔ ออกจากตำแหน่ง
ต้องมีผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยคนเพื่อดำเนินการจัดทำคำร้องและรับรองลายมือชื่อ
ของประชาชนที่เข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน

ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อและผู้เข้าชื่อต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อต้องไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภาก่อนเริ่มรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอ

มาตรา ๖๑ การร้องขอให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๕๕ และมาตรา ๖๐ ต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ หมายเลขประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และลงลายมือชื่อของผู้ร้องขอ โดยระบุวัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อให้ชัดเจน และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๕ เป็นข้อๆ อย่างชัดเจนว่ามีพฤติการณ์ร้ายชัดพิสดารติดต่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด และต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ และให้ยื่นคำร้องขอดังกล่าวต่อประธานวุฒิสภากายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภา

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๕ ออกจากตำแหน่ง หรือในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภากอกจากตำแหน่งให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๓ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และตามมาตรา ๖๑ หรือมาตรา ๖๒ หรือไม่ หากเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้วให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็ว หากเห็นว่าคำร้องขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มทราบเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

ให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานวุฒิสภา

มาตรา ๖๔ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาที่มาจากการเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่งมีมูล และได้รายงานไปยังประธานวุฒิสภามาตามตรา ๕๖ (๑) แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณามีมติโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานให้ออกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณากรณีดังกล่าว และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๖๕ สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในหน่วยงานของรัฐ หรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี

มติของวุฒิสภาตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี

เมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

หมวด ๖

การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่มีผู้เสียหายกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นร้ายแรงผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นเป็นคู่กรณี ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย

มาตรา ๖๗ คำร้องตามมาตรา ๖๖ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้เสียหาย
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ยื่นคำร้องแทน ความเกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย (ถ้ามี)

(๓) ชื่อหรือตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา

(๔) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดตามข้อกล่าวหา ความเสียหายที่ได้รับพร้อมพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

(๕) ลายมือชื่อของผู้เสียหายหรือผู้ยื่นคำร้องแทน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่อาจยื่นคำร้องได้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ที่มีอำนาจยื่นคำร้องแทนผู้เสียหาย

(๑) ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้เสียหายให้ยื่นคำร้องแทน

(๒) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล เฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ หรือผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งอยู่ในความดูแลและไม่สามารถร้องเองได้

(๓) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา ในกรณีที่ผู้เสียหายตายหรือมีเหตุจำเป็น ไม่สามารถยื่นคำร้องเองได้ หรือไม่สามารถมอบอำนาจได้

(๔) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นนิติบุคคล

(๕) ญาติของผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถไม่มีผู้อนุบาล หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลไม่สามารถทำหน้าที่ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด รวมทั้งมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ

มาตรา ๖๙ เมื่อได้รับคำร้องถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๖๘ แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาที่มีมูลความผิดตามมาตรา ๖๖ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป ทั้งนี้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๗๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับกับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาที่มาจากกรณั้ร้องขอต่อวุฒิสภาตามมาตรา ๕๕ มีมูลความผิดตามมาตรา ๖๖ โดยอนุโลม

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๖ ว่าได้กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่เกิดการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้ออกหมายจับบุคคลดังกล่าวได้ หรือในกรณีที่มิเช่นนั้นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นมีอำนาจจับบุคคลดังกล่าวได้

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จับบุคคลดังกล่าวไว้ ส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมทั้งบันทึกการจับมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจปล่อยตัวผู้ถูกจับไป โดยมีประกันหรือไม่มีประกันก็ได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับผู้ถูกจับไว้ได้ ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับความผิดที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษนั้น

มาตรา ๗๔ เมื่อจะมีการฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๗๐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ไปรายงานตัวต่อบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายตามวันเวลาที่กำหนด

หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ไปรายงานตัวตามกำหนด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจัดการให้ได้ตัวผู้ถูกกล่าวหา เพื่อส่งอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี ดำเนินคดีต่อไป

การควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาและการปล่อยชั่วคราว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี เป็นผู้มีอำนาจพิจารณา ทั้งนี้ ให้นำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๗

การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่า พฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ซึ่งได้แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย

การกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติต้องกระทำในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี

มาตรา ๗๖ ถ้ากล่าวหาตามมาตรา ๗๕ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา
- (๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติ

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่เรื่องที่กล่าวหาเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๗๕ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๕ การไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินรายใดของผู้ถูกกล่าวหา เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือชุกซ่อนทรัพย์สินดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการพิสูจน์เกี่ยวกับทรัพย์สินโดยเร็ว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ต่อไป จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีความเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีนั้น แต่ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้นั้น

มาตรา ๗๙ เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาตามรายการ วิธีการและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน

มาตรา ๘๐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงและมีความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีเป็นผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๖๖ ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(๒) ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการ

ตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(๓) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

(๔) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้บุคคลตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และให้ประธานกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออก โดยให้ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

กรณีตาม (๑) และ (๒) เมื่ออัยการสูงสุดได้รับรายงานและเอกสาร พร้อมทั้งความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุนข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากันเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

กรณีตาม (๒) (๓) และ (๔) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๑ ให้อัยการสูงสุด หรือประธานกรรมการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๘๐ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในคดีที่ร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ

มาตรา ๘๒ การโอนหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๗๕ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือระงับการกระทำนั้นๆ ได้ เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าตนได้รับโอนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

มาตรา ๘๓ ถ้าศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน แต่ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือได้แต่บางส่วน ให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ภายในอายุความสิบปี แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

หมวด ๘

การตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๔ การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้ผู้กล่าวหายื่นคำกล่าวหาเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี

มาตรา ๘๕ คำกล่าวหาตามมาตรา ๘๔ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา

(๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา

(๓) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐานหรือ

อ้างพยานหลักฐาน

มาตรา ๘๖ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกคำกล่าวหาตามมาตรา ๘๕ ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา

(๑) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี หรือ

(๒) เรื่องที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกัน และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว

มาตรา ๘๗ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณาก็ได้

(๑) เรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ซึ่งไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ หรือ

(๒) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

มาตรา ๘๘ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๘๕ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง

มาตรา ๘๙ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ อันเนื่องมาจากได้กระทำการตามมาตรา ๘๘ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เพื่อจะดำเนินการตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ในกรณีหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิใช่กรณีตามมาตรา ๘๘ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

มาตรา ๙๐ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการให้ผู้ถูกกล่าวหา ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจจะก่อความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งพักราชการหรือพักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และหากผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาได้สั่งพักราชการหรือพักงาน แล้วต่อมาผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบเพื่อดำเนินการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้ารับราชการหรือทำงานในตำแหน่งเดิม

มาตรา ๕๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๒

(๒) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๗

มาตรา ๕๒ ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาอันนั้นๆ แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการโดยเร็ว โดยให้ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือวันที่ได้มีการวินิจฉัยว่าไม่มีมูลความผิดวินัย

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๓ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

มาตรา ๕๔ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตาม มาตรา ๕๓ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๕๓ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๕๓ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสั่งให้คณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่กำหนดที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตาม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๖ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๕๓ จะใช้สิทธิอุทธรณ์อุทธรณ์การสั่ง ลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูก กล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีความผิดทางอาญา ให้ประธานกรรมการส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด หรือฟ้องคดีต่อศาลกรณีผู้ถูก กล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี โดยให้ถือว่า รายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องได้สำนวนฟ้อง

เมื่ออัยการสูงสุดได้รับรายงานและเอกสาร พร้อมทั้งความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่งแล้ว เห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นโดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากันเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทน

มาตรา ๕๘ เมื่อจะมีการฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๕๗ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ข้อกล่าวหาใดมีมูลความผิดตามมาตรา ๕๑ นอกจากดำเนินการตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๗ แล้วหากปรากฏข้อเท็จจริงในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่ผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติหรืออนุญาตนั้นด้วย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับกับกรณีตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

หมวด ๕

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี
- (๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๑๐๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

มาตรา ๑๐๒ บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มิให้นำมาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัท จำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๑๐๔ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.” เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๑๐๕ สำนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- (๒) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
- (๓) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตในวงราชการ และการเมือง

(๔) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

มาตรา ๑๐๖ ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๑๐๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกกระเบื้องหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. และขอบเขตหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าว

(๒) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน ถ้าชอบเป็นพิเศษ การออกจากราชการ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษสำหรับข้าราชการและลูกจ้างสำนักงาน

(๓) การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(๔) การกำหนดวันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดราชการประจำปี และการลาหยุดราชการของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(๕) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(๖) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้างด้วย

(๗) การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตามแต่จะมอบหมาย

(๘) การบริหารจัดการงบประมาณและการพัสดุของสำนักงาน ป.ป.ช.

(๙) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(๑๐) การรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(๑๑) การกำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งการกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกาย การกำหนดวันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดราชการประจำปี การลาหยุดราชการและการจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นของลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช.

ระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการเป็นผู้ลงนามและเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๐๘ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคนหนึ่ง รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช. โดยจะให้ มีรองเลขาธิการหรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกิจการของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติราชการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐๙ ให้เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๓) ลาออก

(๔) มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา

(๕) ถูกลงโทษทางวินัยไล่ออก หรือปลดออก

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๙) เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกพรรคการเมือง กรรมการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง

(๑๐) เป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อหากำไร

มาตรา ๑๑๐ การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ คำว่า “ก.พ.” ให้หมายถึง คณะกรรมการ ป.ป.ช. และ คำว่า “ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี” ให้หมายถึงสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๑๑ อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ให้นำกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้แก่ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๑๒ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ให้ประธานกรรมการด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการหรือเทียบเท่า ให้ประธานกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๓) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ให้เลขาธิการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

มาตรา ๑๑๓ การโอนพนักงานเทศบาลซึ่งไม่ใช่พนักงานเทศบาลวิสามัญ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและการโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. อาจกระทำได้ ถ้าเจ้าตัวสมัครใจ โดยผู้มีอำนาจสั่งบรรจุทำความตกลงกับเจ้าสังกัดแล้วเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับใดและได้รับเงินเดือนเท่าใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะให้ได้รับจะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีคุณวุฒิ ความสามารถ และความชำนาญงานในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการให้ถือเวลาราชการหรือเวลาทำงานของผู้ซึ่งโอนมาตามวรรคหนึ่งในขณะที่เป็นพนักงานหรือข้าราชการนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย

การโอนข้าราชการการเมืองและข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการมาเป็นข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๑๔ ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๑๑๕ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ในการนี้ คณะรัฐมนตรีอาจทำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้

มาตรา ๑๑๖ ในการเสนอหรือพิจารณางบประมาณรายจ่าย ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๑๕ หรือในการพิจารณาเรื่องใดเกี่ยวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ถ้าเลขาธิการร้องขอ คณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง อาจอนุญาตให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายมาชี้แจงได้

มาตรา ๑๑๗ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า

หมวด ๑๑
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๕ (๑) หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๙ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูล ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมีใช้เป็นการกระทำตามหน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๑ ผู้ใดครอบครองหรือรักษาทรัพย์สิน บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอันใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยึด อาศัย หรือเรียกให้ส่ง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๐๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ตั้งไม่มีความผิด

มาตรา ๑๒๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดเป็นผู้ริเริ่มให้มีการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๖๐ หรือยื่นคำร้องเพื่อดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๖๖ หรือยื่นคำกล่าวหาตามมาตรา ๘๕ รู้ว่าไม่มีเหตุที่จะถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง หรือรู้ว่าไม่มีพฤติการณ์ว่าบุคคลรั่วรอยผิดปกติ หรือรู้ว่าไม่มีการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น กระทำการกล่าวหาเท็จหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ให้ถือว่าบุคคลผู้ถูกร้องขอให้ถอดถอนเป็นผู้เสียหายในการกระทำความผิดด้วย

มาตรา ๑๒๕ ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ต้องระวางโทษสองเท่าของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๒๖ ในกรณีที่มีการสรรหากรรมการในระหว่างที่ยังไม่มีประธานศาลปกครองสูงสุด ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการตามมาตรา ๗ มีจำนวนสิบสี่คนประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเอง ให้เหลือเจ็ดคน และผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือห้าคน เป็นกรรมการ

มาตรา ๑๒๗ ให้กรรมการที่วุฒิสภาคามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม มีมติเลือก มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเพียงครึ่งหนึ่งของวาระการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๒ และมีให้นำบทบัญญัติที่ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว มาใช้บังคับกับกรรมการดังกล่าว

มาตรา ๑๒๘ บรรดาเรื่องกล่าวหาหรือเรียกร้องเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้รับไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้บังคับ และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้คณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้การดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่กระทำมาแล้วเป็นอันใช้ได้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด

ในกรณีที่เรื่องกล่าวหา ร้องเรียน ตามวรรคหนึ่ง เป็นเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการมีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๒๕ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้แสดงไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และเก็บอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และหากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งเกินห้าปีแล้วจะทำลายเสียก็ได้

มาตรา ๑๓๐ ให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีระเบียบหรือประกาศตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ออกใช้บังคับ

มาตรา ๑๓๑ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการและลูกจ้างที่โอนไปตามวรรคหนึ่ง ดำรงตำแหน่งและได้รับเงินเดือนรวมทั้งเงินประจำตำแหน่งไม่ต่ำกว่าเดิม

มาตรา ๑๓๒ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

พ.ศ. ๒๕๑๘ ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๑๓๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ ซึ่งได้รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ถ้าได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญา หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้คงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญาหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวนั้นได้ต่อไปจนกว่าจะครบอายุสัมปทานหรือครบอายุสัญญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ได้สวนข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในกรณีที่มีการร้องขอให้ถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับสูงออกจากตำแหน่ง หรือดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และได้สวนวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ ทุจริต คอหน้ที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ โดยมาตรา ๓๒๕ บัญญัติให้คกรกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมาตรา ๓๓๑ บัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการรั่วรัวผิดปกติและการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการได้สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหา ตลอดจนโทษที่ประชนกรรมการหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะได้รับในกรณีที่กระทำการโดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ประกอบกับมาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติเป็นหน่วยงานธุรการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกชพร ลิขิตมาศกุล เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) เอกภาษาอังกฤษ จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปีการศึกษา 2542 ก่อนเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย